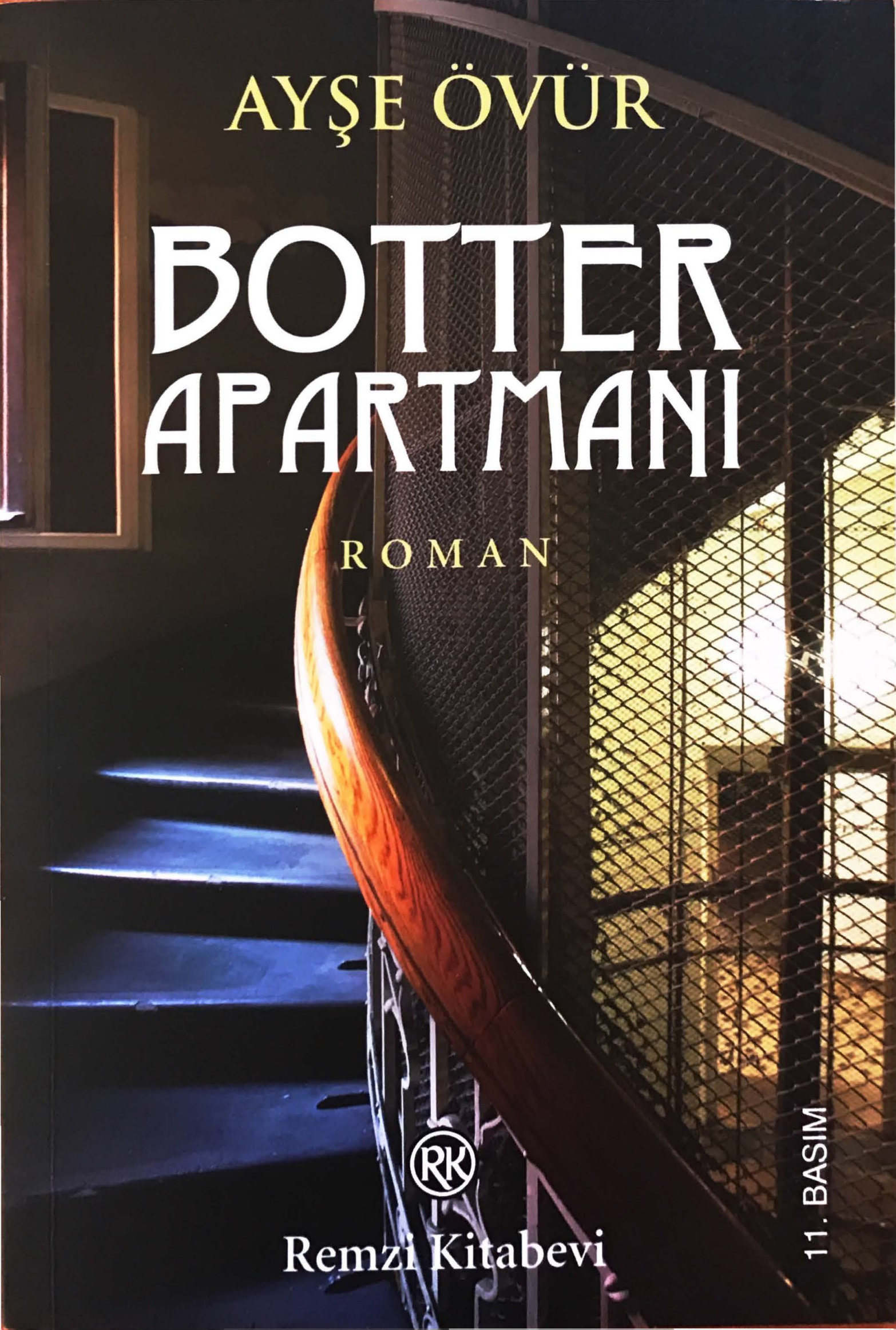

AYŞE ÖVÜR

BOTTER APARTMANI

ROMAN

Remzi Kitabevi

11. BASIM

AYŞE ÖVÜR. 1971 İstanbul doğumlu. Ailesi Rumeli ve Kafkasya kökenlidir.

İstanbul Üniversitesi'nde Klasik Arkeoloji eğitimi alan Övür, yüksek lisansını aynı üniversitede Eskiçağ Tarihi Bölümü'nde tamamladı. Birçok kazı ve araştırma projesinde görev aldı. Eskiçağ tarihi ve arkeoloji konularında makaleleri yayımlandı.

Yazarın *Sahra 1911* ve *Zamanın Kapıları* adlı romanları vardır.

AYŞE ÖVÜR

BOTTER APARTMANI

ROMAN

Remzi Kitabevi

BOTTER APARTMANI / Ayşe Övür

© Remzi Kitabevi, 2019

Her hakkı saklıdır.
Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Yayına hazırlayan: Nezahat Arslan
Kapak düzeni: Ömer Erduran
Kapak görseli: Shutterstock/Anna Jurkovska

ISBN 978-975-14-1897-5

BİRİNCİ BASIM: Nisan 2019
ON BİRİNCİ BASIM: Eylül 2023

Kitabın bu basımı 3000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul
Sertifika no: 10705
Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090
www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah. Matbaacılar Sitesi
4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul
Sertifika no: 44903 / Tel (212) 629 0615

Reyhan, Yasemen, Aysun
ve Zeynep Duru'ya…

1

Psikiyatrist Dr. Kaan M. Yamaner, karşısındaki mor renkli kadife berjerde oturan yirmi bir yaşındaki kızı dinlerken, elindeki Montegrappa marka dolmakalemle defterinin açık sayfasına, üst üste birkaç defa vurdu. Gümüş gövdeli dolmakalemin yuvarlak ucu, kâğıdın yüzeyinde kaydı. Yazdığı cümlelerin üzerinde birbirini anlamsızca kesen ince çizgiler belirdi.

Kızın bacakları birbirine yapışıktı. Göğsünde birleştirdiği gergin kollarını, bir süre sonra serbest bıraktı. Kız uzun, dalgalı saçlarını arkaya doğru attı. Görüşmenin başında sekreterin ikram ettiği kahveden bir yudum aldı. Yutmadan önce dişlerinin arasında gezdirdi. Kahve, boğazından yavaşça kaydı.

"Peki, Zehra, şimdi asıl konuya geçelim. Kafanın içinde yankılanan sesleri bastırmak için neler yapıyorsun? Şimdiye kadar, kendi kendine geliştirdiğin yöntemler olmuştur herhalde."

"Başka şeyler düşünmeye çalışıyorum."

"Bu yorucu olmalı."

"Evet, sesleri susturmak çok zor. O kadar güçlüler ki..."

"Peki, ders çalışırken veya başka bir işle uğraşırken nasıl başa çıkıyorsun bu durumla? Boğaziçi Üniversitesi'nde sosyoloji okuyabildiğine göre..."

"Daha çok yalnız kalınca ortaya çıkıyor bu sesler. Ders çalışırken ya da başka bir işle uğraştığım zaman azalıyor."

"Anladım. Peki, söyler misin, bu sesler sana bir şeyler hatırlatıyor mu, mesela bir yakınını: anneni ya da babanı?"

Zehra'nın yüzündeki zoraki gülümseme kayboldu. Avuçlarının içinde kavradığı kahve fincanını, ortada duran mermer

sehpaya yavaşça bıraktı. Gözleri, ayağının altındaki yeşil halının püsküllerine kaydı.

8

Kaan, Tıp Fakültesi'ndeki uzmanlık derslerinde öğretildiği üzere, hastasına tepki vermeden dosyasına not almaya devam etti. Zehra, kot pantolonunun altından bile zayıf oldukları belli olan bacaklarını birbirine dolayıp, kısa kollu, bol tişörtünün eteklerini çekiştirip, başını pencereye çevirdi. İstiklal Caddesi'nde, Osmanlı devrinden kalma Botter Apartmanı'nın Boğaz'a bakan arka salonundaydılar. Bir martı tiz çığlıklar atarak kanatlarını açtı. Kaan, sakalını sıvazladıktan sonra martıların renginin eskiden daha beyaz olduğundan, günümüzde ise çevre kirliliği nedeniyle gittikçe koyulaştığından söz etti. Zehra, bu kuşların denizciler tarafından hiç sevilmediklerini anlatırken eliyle saçlarını düzeltti, o arada Kaan, Zehra'nın yüzüne değil, koltuk altının alınmamış tüylerine bakıyordu.

"Martıların böyle saf göründüklerine kanmayın. Kıyıya vuran cesetlerin üzerine çullanıp, gözlerini yerlermiş," dedi Zehra.

Kaan, ayağa kalktı. Bacakları uzun olduğundan bedeni biçimli duruyordu. Hava sıcak bile olsa kısa kollu gömlek giymeyi sakil bulduğundan, üzerinde uzun kollu, çizgili bir gömlek vardı. Manşetlerinden birer kat katlamıştı. Kütüphanesinin, orta rafından çektiği bir elkitabını Zehra'ya uzattı.

"Boğaziçili olduğuna göre İngilizcen iyidir. Bu kitabın sayfalarını biraz karıştırmanı istiyorum. Özellikle üçüncü bölümü." Hastalarının tam karşısına gelecek şekilde yerleştirilmiş kadife koltuğa, sırtını yaslayacağı ince yastığı düzelterek oturdu.

"Elindeki kitap, psikolojik sorunların net şekilde tanımlandığı temel eserlerden biri. Sen hasta değilsin. Sadece derinlik kazanmış korkuların, endişelerin var. Altı aylık yoğun bir terapi ve ilaç yardımıyla rahatlayacaksın. Tabii tedavine, görüşme aralıklarını uzatarak üç yıl devam edeceğiz," dedi Kaan.

Zehra kitaptan birkaç paragraf okudu. Ortadaki sehpanın üzerine bıraktı. Etrafa bakmaya başladı. Şehrin manzarasına hâkim, geniş salonda fazla eşya yoktu. Kalın, gri şeritlerle desen verilmiş yeşil perdeler, pencerenin her iki yanından sarkıyordu. Minyatür kamkat saksıları, güneşi görecek şekilde yan yana dizilmişti. Odada boydan boya uzanan bir kitaplık vardı. Çoğu İngilizce olan kitaplar, psikolojiyi, psikometriyi, psikiyatriyi, psikofiziği içeren hastalık isimleriyle dallanıp budaklanıyordu. Çalışma masasının üzerinde bir dizüstü bilgisayarla Almanca tıp sözlüğü yan yana duruyordu. Duvarlar değerli resimlerle kaplıydı. Kaan'ın arkasında asılı duran tabloda resmedilmiş iç içe geçmiş dairelerin her biri, kırmızının farklı tonundaydı. İçerisinin ferah, insanın içini açan bir yer olması için emek verildiği belliydi. Yine de odanın havasına, evin çoktan ölmüş eski sahiplerinin nefesleri, nice yaşama tanıklık etmiş olan antika eşyaların kokusu ve hastaların arkalarında bıraktıkları kasvetli izler sinmişti.

"Soyut kompozisyon seviyorsunuz sanırım. Arkanızdaki tablonun renklerini biliyor musunuz?" dedikten sonra, "lütfen bana doğruyu söyleyin. Hastalığımla ilgili epey araştırma yaptım. Sizden önce gittiğim psikiyatrist de masasının üzerinde duran kitapları gösterip, tıptaki son gelişmeleri falan anlatmıştı," dedi Zehra.

Kaan'ın yüzü yumuşadı. Sonra gülümsedi. Oxford Üniversitesi'ndeki hocasının hep haklı bulduğu sözü geldi aklına: "Gerçek hastaların çoğu doktora kendisi gitmez. Nadiren gidenler de doktorunun yüzüne küfür edip, ne kadar işe yaramaz biri olduğunu belli eder." Kaan, elindeki kalemi parmakları arasında gezdirdi. Not tutmak için dizine yerleştirdiği defterini sehpaya bıraktı.

"Peki, öncelikle bilmeni istiyorum. Bu odada her şey serbest. Küfür etmek, bağırmak, ne bileyim tepinmek bile... Senden ilk isteğim rahatsız olduğun sesleri kâğıda geçirmen. İster resim

kullan, ister kelime, ister şekil, sana kalmış. Bir ödev gibi, her gün aynı saatte aksatmadan yapacaksın bunu. Onları bana göstermeni istemiyorum. Rahat ol," dedi Kaan.

10 Zehra dudaklarını büzdü. Adet zamanı geldiği için alnında çıkmaya başlayan sivilcelere gitti eli. Gözleri, mavi çini saksıların içindeki minyatür kamkat ağaçlarına daldı.

"Tamam, deneyeceğim," dedi.

"Bu arada tablolarla ilgilenmene sevindim. Hepsi gerçektir. Şu yan duvardaki Fahrelnisa Zeid'in. Arkamda asılı olan da genç bir ressama ait," dedi Kaan.

"Aslında resimden anlamıyorum. Renkleri görüyorum sadece. Bir de çizgileri. Size bahsedemedim henüz. Haftada iki gün bir galeride çalışıyorum. Gidiş gelişlerimi ders saatlerime göre ayarlıyorum. Patron beni pek sevmiyor ama renkleri, çizgileri bir kez bile görsem unutmadığımdan olsa gerek, hâlâ kovmadı," dedi Zehra.

Zehra bunları söylerken bir gülümseme vardı yüzünde. Renkleri tanımanın küçükken kafasında geliştirdiği bir oyun olduğunu, ne zaman boğuluyormuş gibi hissetse boyalara sığındığını, onları değişik şekillerin içine yerleştirdiğini, tonlarına göre her birini zihninde ayırıp, birleştirdiğini anlattı.

Kaan, üst üste attığı bacaklarının yönünü değiştirdi.

"Konumuza dönersek, eğer duyduğun sesleri bastırmaya çalışırsan daha da çoğalır, güçlenirler. Bu durum insanın enerjisini parazit gibi emmeye başlar. İşte bu nedenle onları önemsememeyi öğreteceğim sana," dedi.

Bu sırada, Zehra kollarını göğsüne bastırdı.

"Bu seslerin ne kadar güçlü olduğunu siz bile anlayamıyorsunuz," dedi. Sesi, kopacak kadar incelmişti. Gözlerinin altındaki kahverengi halkalar yanaklarına doğru yayılıyordu. Kaan önünde duran kâğıtlara not alırken, çatılara konup, kalkan martılar kanat çırpıyordu. Birbirine dolanıp açılan kalın, beyaz tüylerin hışırtısı, aralık pencereden salona kadar geliyor-

du. Neden bu kadar hızlı hareket ediyorlardı? Yan odadaki sekreterin kullandığı iki telefon da susmuyordu. Sesi cırtlaktı. Konuşurken pürüzleniyordu. Tıpkı bozuk bir aletin bitip tükenmez cızırtısı gibi. İnsanların sesleri ile yaşları arasındaki uyumsuzluk doğanın aksaklığı nedeniyle olmalıydı. Kapının zili çaldı. Metalik ses rahatsız etti Zehra'yı. Kulaklarını tıkamak istedi. Yapamadı. Karnını şişiren adet ağrısı, içinde yayılmaya başladı. Kapıyı çalan kargocu, sekreteri yüksek sesle selamladı. Getirdiği paketleri gürültüyle yere bıraktı. Bu sırada Kaan, hiç durmadan Zehra hakkında not alıyordu. Koca bir sayfayı doldurdu. Kalemi kâğıda her vurduğunda cızırtılar çıkıyordu. Ne garipti, Kaan hastaları hakkındaki düşüncelerini sayfalarca yazar ama onları asla okumazdı.

Kaan, nihayet kafasını kaldırıp, "Kendini bu kadar sıkmana gerek yok. Ağlayabilirsin. Renklerle ilişkinin de üzerinde durulması gerek. Sana bu konuda kısa bir test yapacağım. Yalnız önce açıklamanı istediğim bir konu var. Duyduğun sesler nedeniyle kendini suçluyor musun?" diye sordu.

"Evet, bazen," dedi Zehra.

Kaan, Zehra'nın mimiklerini, bazen kısılan bazen de aşırı yükselen ama görüşme sırasında hiç dengelenemeyen ses tonunu, içinden bir yerlerden çıkıp gelen çığlıkları açıklamaya çalışırken ileri geri büktüğü incecik parmaklarını kırk beş dakikalık terapi süresince takip etti. Duvara çivilenmiş, sağında ve solunda birer aslan figürü kakılı eski saat, terapi başladığından bu yana, üçüncü defa çaldı.

Kaan, bir sonraki görüşme için randevu verdiği hastasına, talep etmemesine rağmen, muayene ücreti indirimi yaptı. Acil durumlarda arayabilmesi için üzerinde cep telefonunun yazılı olduğu kartını uzattı.

Gerçekte pek çok meslektaşı gibi kartvizitinde numarası yazan telefonu gündüz kapalı tutup, rahatsız edilmesine izin vermezdi. Sadece akşamüstleri, o da üniversitede bir toplantıda ya

da seminerde değilse, birkaç saatliğine açıp mesajlarını kontrol ederdi. Oysa Avrupa'nın saygın tıp dergilerinde görüşleri yayınlanan, iddialı bir ruh hekimi olarak İngiltere'den İstanbul'a taşınmaya karar verdiği zaman kurmayı planladığı düzen, bu değildi.

Zehra, teşekkür edip elini uzattı. Açılan yakası, omzundan göğsüne inen dövmesini ortaya çıkarmıştı. Kaan, kızın elini bırakmadan, çok eskiden mağaralarda yaşayan insanların öldürdükleri hayvanlardan birer parçayı boyunlarına takarak onları taklit ettiğini, şimdi de insanların büyük ihtimalle sürüngen beyinlerinin etkisiyle bedenlerini boyadığını söyledi.

"Sen yine de bana aldırma, çok yakışmış," dedi Kaan.

Zehra, bez çantasına, Kaan'ın uzattığı ödev defterini koydu. Şimdiye değin, birbirinden farklı yüzlerce insanın elinin değdiği, aşınmış tokmağı çevirip, kapıyı açtı. Dışarı çıkmadan önce, "Tablodaki iç içe geçmiş dairelerin ateş, mercan, kardinal ve horozibiği renginde olduğunu daha önce fark etmemiştiniz değil mi? Bir de ana figürün dış çevresini, ressam koyu pembe boyamış. Dikkatli bakın," dedi. Sonra, iyi günler dileyerek kapıyı kapattı.

2

Bu sırada, sekreterin cık cıkladığını duydu Kaan. Suskun kalıp, hasta kabul ettiği salona geri döndü. Programına göre Zehra, o günkü son danışanıydı. Adeti olduğu üzere, görüşmeleri bittikten sonra sekreterin pişirdiği şekersiz Türk kahvesini içer, sigarasını yakar, İstanbul'u seyrederdi. Hastalarının ardında bıraktığı kalıntılardan arınmak için her gün uyguladığı bir ritüeldi bu. Girişinde yüksek bir dükkân ve onun üzerinde dört kat dairenin olduğu Botter Apartmanı, İstiklal Caddesi'nin Tünel çıkışına yakın, tepe sayılabilecek yüksek bir arazi üzerindeydi. Böylece binanın arka tarafından hem Haliç kıyıları, hem de Boğaz görünüyordu. Kaan, pencerenin iki kanadını da sonuna kadar açtı. İstanbul'da haziran ayının tazeliği, kendini iyice hissettirmeye başlamıştı. Zaman yorgunu binanın taş duvarları, kış kasvetini artık üzerinden atmıştı.

Kaan, İngiltere'den döndükten sonra, hiç düşünmeden aile yadigârı bu apartmana yerleşmişti.

Yıllar önce, şimdi yalnız başına kaldığı dairede ailesi, muayenehane olarak kullandığı bir alt katta ise büyükbabası ve büyükannesi yaşamıştı. Yurtdışında bulunduğu seneler hariç, neredeyse tüm gençliğini geçirdiği yüz on yaşındaki bina, üst üste istiflenmiş bir taş yığını değildi onun için. Hayatını anlamlandıran, yön veren tüm duygular bu binada oluşmuştu.

Botter Apartmanı'nın her katına, birbirinden farklı pek çok insanın yaşamı değmişti şimdiye kadar. Bina da içinde yaşayanlarla birlikte değişmişti. Duvarları arasında ömrünü geçiren insanların gölgeleri, artık ölü bile olsalar, her yerdeydiler. Âşık ol-

duğu kız için piyanoda şarkılar söyleyen liseli oğlanın sesini, kocasından nefret ettiği halde sevişmek zorunda olan bir kadının iniltilerini, her şeyi terk edip kaçmak isteyen ihtiyar bir büyükbabanın sızısını, hizmetçi kadının içine gömdüğü ahları, evlerinden ite kaka kovulanların kara ağıtlarını, yalnız duvarlar duymuştu. Bina ayakta durduğu sürece bu izlerin hiçbiri yok olmayacaktı.

Kaan, hastalarının oturduğu geniş berjeri, Marmara Denizi'ne doğru çevirdi. Topkapı Sarayı'nın siluetini yükselten Adalet Kulesi, Süleymaniye'nin kayalara mıh gibi çakılı gövdesi, Ayasofya'nın tarihi delen asaletinin çevrelediği manzarası, akşamın inmeye başlamasıyla pembeleşti. Aile anılarının yaşadığı bu evde; adı unutulmuş yazarlara ait kitaplar, üzerlerindeki hüznün bir türlü temizlenemediği koltuklar, bedenleri çoktan yok olmuş insanların zaman lekeli fotoğrafları, vakur bir sessizlikle eskimeye devam ediyordu.

Kapıyı hafifçe tıklatan sekreteri, Kaan'ın en sevmediği şekilde mesleğini, insanlığının önüne koyarak, "Doktor Bey, kahveniz hazır," diye seslendi. Yuvarlak tepsiyi sehpanın üzerine bırakarak çıktı. İnsanları mesleğiyle onurlandırmaya çalışmak, imparatorluk kalıntısı kültürlerde yaşatılan bomboş bir ifade olduğundan, sekreterini, "Bana Doktor Bey deme, lütfen!" diye defalarca uyarmıştı oysa. Ama sonunda, sekreterin, "Olur mu hiç öyle şey?" diye başlayan cık cıklarından bıkkınlık geldiğinden, daha fazla bu konuya kafa yormamaya karar vermişti.

Sigarasını yakıp, koltuğuna iyice yayıldı. Martılar, durmaksızın İstanbul'un kırmızı kiremitli çatılarına konup, havalanıyorlardı. Bir apartman dairesinin arka balkonunda yoga hareketleri yapan kıza takıldı gözleri. Bacaklarını esnetti birkaç defa, sırtını kamburlaştırdı, gövdesini büktü, topuklarını vurdu birbirine. Uzaktan bakınca, nasır tutmuş yaralarını törpülüyor gibiydi kız. Kaan, irkilerek yerinden doğruldu. Duvar saatine baktı, ka-

palı haldeki cep telefonunu aceleyle açıp, onun da saatine baktı, geç kalmıştı.

Banyoda saçını, sakalını düzelttikten sonra asansöre koştu. Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'ndan bir türlü izin çıkmadığı için sökülüp değiştirilemeyen dökme demir korkuluklara tutunup, asansörü çağırdı. Katların birinde takılı olduğundan olsa gerek, asansör gelmeyince, hızlı adımlarla merdivenlerden inmeye başladı.

Kapıcı Hamza, her zaman olduğu gibi bina girişindeki geniş müdür koltuğuna oturmuş bir yandan dışarıdan ortaokulu bitirme sınavlarına hazırlanıyor, diğer yandan kameralardan gelen görüntüleri duvara yerleştirilmiş monitörler aracılığıyla tarıyordu. Yumuşak davranmasına alıştığı, hatta Galata'da sadece erkeklerin gittiği bir kahvehanede, apartman sakinleri hakkında ileri geri konuşurken, "Bizim mıymıntı" diye lakap taktığı Kaan'ın, –aslında kahvehane arkadaşları ikinci katta oturan, her hafta televizyondaki meşhur dizide seyrettikleri, oyuncu Leyla Hanım'ı anlatmasını istiyorlardı– merdivenlerden paldır küldür indiğini görünce ayağa kalkıp:

"Bir şey mi var Doktor Bey?" diye seslendi.

"Randevuma geç kaldım. Lütfen kapıyı açar mısın?"

Kapıcı Hamza, pantolonunun arka cebinde el yordamıyla bulduğu anahtarla, müdür masasının en alt gözünü açtı. Üst üste yığılmış kâğıtların altından çıkardığı anahtar destesinden, apartmanın ana girişine ait olanı seçti, ayağa kalktı, kapıya doğru gitti. İki metrelik, dar kapının tek kanadından yavaşça geri çekince demir parçası gıcırtıyla açıldı. Kaan, İstiklal Caddesi'ne çıktı. Üzerinde, gül desenleri bulunan ağır kapının, arkasından kapandığını duymadı bile. Tünel Meydanı'na döndü.

Gündüz caddeyi işgal eden üniversitelilerin bira içmeye çekildiği, turistlerin ise alışverişten yorulup, yemeğe gittiği bu saatlerde, açık havada müzik yapmanın yasak olduğu İran'dan gelen gençlerden tutun, Bolivya'dan dünyayı gezmek için yola çık-

mış Kızılderililere kadar sokak müzisyenleri tek tek ortaya çıkarlardı. Çevrenin yirmi dört saat gözetimini yapan mendilci çocuklar, kestaneciler, mısırcılar ile lavanta satan Çingeneler, entel mahallesi dedikleri İstiklal'in Tünel tarafına pek uğramazlardı. Onlar daha çok Galatasaray Lisesi'nden, Taksim Meydanı'na kadar olan bölgede çalışırlardı. Sadece, ağzında Nuh Nebi'den kalma mızıkasıyla küçük bir kız, kaldırım kenarına oturur, uzatılan bozuk paraları cebine koyardı. Kızın, ne ailesini ne de bir yakınını gören olmuştu. Çok yorgun olduğu zamanlar başını önüne iyice eğer, uyuklardı. Yoldan geçenler ise, pembe terliklerinin içine giydiği yırtık çoraplarını seyrettiğini zannederlerdi.

Kaan, Tünel'i geçip, Galata Kulesi'ne inen dar yokuşun başındaki Mevlevihane'nin kapısında durdu. Kendisini tanıyan görevli, turistlere bilet sattığı camekânın arkasından başını eğip, "Hoş geldiniz hocam," diye selam verdi. Müze ziyaret ücreti olan beş lirayı, almadan demir kapıyı açtı. Kaan, Galata Mevlevihanesi'nin hattat Yesârizâde Mustafa İzzet Efendi tarafından kitabesi yazılmış kemerli girişin altından geçerek, yaz mevsiminin canlandırdığı bahçeye girdi. Ahşap binanın merdivenlerine yöneldi. Duyduğu ney sesinden toplantının çoktan başlamış olduğunu anladı. Geç kalmıştı. İçeriye giremezdi. Sanki hava soğukmuş gibi ellerini cebine sokup, bir tarafı Bizans, diğer tarafı Osmanlı kalıntısı olan bahçede bir banka oturdu.

Toplantıları düzenleyen Mevlevi, üniversiteden Kaan'ın arkadaşıydı. Tıp Fakültesi'ni aynı yıl bitirmişlerdi. Bilebildiği tüm ataları tasavvuf yolunda yetiştirilmiş olan Mevlevi de, tıpkı Kaan gibi ruh hekimliğine yönelmiş ve Cerrahpaşa Tıp Fakültesi psikiyatri bölüm başkanlığına kadar yükselmişti. Aynı zamanda İngiltere'den dönünce, Kaan'ı Cerrahpaşa'da ders vermesi için ikna eden kişiydi.

Mevlevi, bazen gece yarısına bazen de sabah namazı vaktine kadar devam eden toplantılara, inançsız olduğunu bilmesine rağmen Kaan'ı da davet ediyordu. Çağrıldığı hiçbir ayini kaçır-

mamaya özen gösteren Kaan'ın tanrı inancıyla ilgili düşünceleri öğrencilik yıllarından bu yana değişmese de ötekilerin kalpleri ile arasındaki mesafe kısalmıştı.

Belki de Mevlevihane'yi Kaan için özel yapan, alçak duvarlarının ardından yükselen; ilk gençliğini yaşadığı, ilk sevgilisiyle öpüştüğü, ilk nefreti ve ilk aşkı tattığı Alman Lisesi'ydi. Korunduğunu hissettiği tek yer olan bu bahçenin tılsımını, gençliğinde keşfetmişti. Derslerden sıkıldığında, yalnız kalmak istediğinde, İstanbul'un ortasında sessizliğe ihtiyacı olduğunda kaçıp sığındığı, başka bir dünyaydı burası. Her karışını; ağaçların yaşını, mezar sahiplerinin kimliğini, Mevlevilerin geçmişini, neyin, kudümün, bendirin, rebabın tınılarını ezbere bilirdi.

Hava kararmaya başlamıştı. Ağaç dallarına tüneyen kuşların dışında, bahçede sadece Kaan, bekçi, kediler ve *suskunlar* ülkesine gidenlerin mezarları vardı. Eski harflerle yazılı taşları geçip yüzüne çarpıyordu akşam meltemi. Karşısında duran pencerede bir çift göz belirdi önce. Beyaz kapının kilidi açıldı. Sonra biri eliyle işaret ederek Kaan'ı çağırdı. Toplantı kurallarına aykırı olan bu hareketi anlamaya çalışırken, tanıyamadığı adam:

"Geç kaldığınızı anlayınca gideceksiniz zannettik ama siz hem ısrarla, hem de sükûnetle beklemeye başlayınca kapının açılmasının daha uygun olacağını düşündük," dedi.

Âdet olduğu üzere ayakkabılarını çıkarıp, içeri girdi. Duvar kenarındaki minderlerden birine bağdaş kurdu. Postişte oturan Mevlevi, elini kalbine götürerek Kaan'ı selamladı. Neyzen kamışa üflerken, içeridekiler sakince aşka gelecekleri anı bekliyorlardı. Yola girenler sırayla hu çekerek Arapça, Farsça kökenli eski kelimeleri, seslerini fazla yükseltmeden tekrar ettiler. Yavaş yavaş müziğe rebap, kudüm, bendir katıldı. Yumuşak, baygın sesler titreşerek, zamanın ötesinde, gözle görülemeyen bir mekânsızlık hali yarattılar.

Kaan, bir sohbetlerinde Mevlevi'ye, "Şimdi ben, İstanbul'un ortasında yüzyıllar öncesine ait çalgılar eşliğinde beynimin dal-

galarını değiştirip, kendimi başka bir mekânın boşluğunda hissedebiliyorsam, zaman bir yerden sonra anlamını yitiriyor, eğilip bükülüp kendi boyutunu değiştiriyor," demişti.

Mevlevi ise, "Zamanın ileriye doğru akmadığını, çember çizerek evreni sardığını, işte bu yüzden gelecek ve geçmişin olmadığını, tek varlık anının sadece şimdi olduğunu, bunun da zamanın mükemmel bilgeliğinin en önemli kanıtı olduğunu," söylemişti.

Ayinden sonra katılımcılar tek tek Mevlevi'nin önünde eğilerek selam verdiler. Kaan, vedalaşma töreninin sona ermesini bahçede, *suskunların* yanı başında bekledi. Mevlevi yanına gelince, bekçiye anahtarları teslim ederek birlikte kemerli girişin altından geçip, dış dünyaya adım attılar. Polis arabalarının kornası, köpek havlamaları, birbirinin içine girip çıkan farklı müziklerin tınıları duyuluyordu. Mevlevi, Kaan'ın omzunu tuttu ve, *"Ahlar olsun aşkın elinden, hallerinden, hararetiyle kalbimi yakıp kavurdu,* demiş suskunlar diyarında yatan büyük âlimlerden biri. Aklın, halkaya girmemen için ısrar ediyor ama yüreğinin ateşle kavrulduğunu biliyorum..." Söyledikleri yarım kaldı. Yanlarından geçen polis arabasının kornasıyla geri çekildiler.

Mevlevi, "Eğer insan nesli olarak, dünya dediğimiz şu seyyarede hâlâ delirmeden yaşayabiliyorsak bunu gerçeğin tüm hallerini olduğu gibi görüp, kabul etme gücümüze borçluyuz. Yaşam nehri, türlü hallerde akar. Kuru bir pınarın başında durup beklemenin varlığa ihanet olduğunu, kafamızı çevirip bakıversek hemen öteki tarafımızda gürül gürül akan tertemiz, nice kaynaklar bulabileceğimizi bazen unutuyoruz ama unutmamalıyız. Çünkü bu gerçek," dedi.

Mevlevi, arabasını caddenin arka tarafında kalan kapalı garaja bıraktığından, vedalaşıp ayrıldılar.

Kaan, Narmanlı'nın önüne gelince, Dor taklidi sütunlarından birine elini sürdü. "*Ne içindeyim zamanın, Ne de büsbütün dışında, Yekpare geniş bir anın, Parçalanmaz akışında*" dizeleri-

ni mırıldandı. Narmanlı'nın önünde üç genç oturmuş sessizce bira içiyordu. Birinin bacakları arasında gitar vardı. Beyaz bir köpek yanlarına sokuldu, burnunu pantolonlarına sürdü. Tepki vermediler. Burası, Alman Lisesi'nde öğrenciyken avlusuna saklanıp gizlice sigara içtiği sığınaklarından biriydi. Ortaokuldayken bir defasında sınıf arkadaşlarıyla birlikte sarı saçlı erkek öğretmenin çekmecesini tornavidayla açıp, çaldıkları çıplak kadınlarla dolu dergileri Narmanlı'nın avlusunda kazdıkları çukura saklamışlardı. Yaptıklarını gören peruka imalatçısı Natali Hanım, arkalarından koştura koştura okula gitmiş, büyük rezaleti müdüre şikâyet etmişti. Olan, velilerin isteğiyle işine son verilen zavallı öğretmene olmuştu. O hafta, bütün arkadaşları ceza aldığı halde, Kaan'a tek bir söz bile söylenmemişti. Hariciyeden emekli büyükbabasını küçük düşürmemek için miydi bu? Okul birincisi olduğu için mi? Yoksa bir başkası mı devreye girmişti? Neler olduğunu hiçbir zaman öğrenemedi. Diğer yandan, Narmanlı'yla ilgili ne çok efsane dinlemişti büyüklerin sofralarında, tavla eğlencelerinde. Şimdi aklına bölük pörçük takılan şiirleri, öyküleri, dedikoduları hep o günlerden hatırlıyordu. Bir gün büyükbabası ile Narmanlı'da atölyesi olan ressam Aliye Hanım lades oynamış. İddiayı Aliye Hanım kaybedince, ceza olarak kendisininkinin yerine ablası Fahrelnisa Hanım'ın bir tablosunu hediye etmişti. Şimdi koleksiyonerlerin paha biçemediği eser, sonunda Kaan'a miras kalmıştı. Eskiden inandığı bu öykü doğru muydu acaba? Yoksa yemek masalarında anlatılan öteki hikâyeler gibi uydurulmuş bir hatıra mıydı? Bilmiyordu.

Karşı kaldırıma geçti. Gözü, sabaha kadar kapanmayan bir kafenin duvarına asılmış televizyona takıldı. İçerisi boştu. Genç garson ekrana bakıyordu. Görüntülerde yıkılmış evler, yaralı insanlar, durmadan dövünen kadınlar vardı. Mutfaktan çıkan bir kız, ıslak ellerini beline bağladığı bulaşık önlüğüne kuruladı. Bir bardak çay doldurdu kendine. Bir dilim kakaolu kek kesti. Televizyonun karşısına geçip, izlemeye daldı. Kaan, yanından ge-

çen fahişenin sırtına çarpmasıyla arkasına döndü. Cüzdanının yerinde olup olmadığını kontrol ettikten sonra elleri ceplerinde, yavaş adımlarla evine gitti. Bina kuralları gereği, gece saat on birden sonra Hamza'ya kapı açtırmak yasaktı. Bir de pazarları tam gün izinliydi kapıcı. Bunun dışındaki saatlerde Hamza, kendisine haber verilmeden giriş çıkış yapılmasından hazzetmezdi. Kapının girişindeki müdür koltuğuna oturup, çekirdek çıtlatıp, çay içerek vaktini değerlendirir, ara sıra masasında üst üste dizdiği ortaokul bitirme kitaplarına göz gezdirirdi.

Hamza, monitörde kapının önünde bekleyen Kaan'ı görünce, metal masanın altındaki otomatiğe basacağına, eski evrakların arasına gizlediği anahtar destesinden ana girişe ait olanı seçip, kapıyı bizzat açtı. Böylece Hamza, binaya olan egemenliğini her fırsatta göstererek, varlığını üst kattakilere belli ediyordu. Üzerine tapulu bir dairesi yoktu. Ancak kurulup oturduğu dönerli koltuk, seksenli yıllardan kalma metal müdür masası, denetimi altındaki monitörler, Botter Apartmanı'na olan hâkimiyetinin kanıtıydı. Hamza, işini o kadar iyi yapıyordu ki, bina yöneticisi olan kitapçı şimdiye değin bir defa bile kendisini uyarmak zorunda kalmamıştı. Çöplerin toplanması, ekmek, su, gazete gibi günlük alışverişin kusursuzca yerine getirilmesi, merdivenlerin silinip, korkulukların parlatılması değildi Hamza'nın tek işi. O, binadan içeriye adım atanların, ilk başvuru merciiydi. Büyük sorumluluk isteyen ana görevi kimin içeriye girip, kimin giremeyeceğine karar vermekti.

Kaan, acil bir durum var mı? diye cep telefonuna bakınca, hastalarının iletilerinin arasına sıkışmış olan kendisinden dört yaş küçük kardeşi Kerem'in mesajını gördü: "Bro, hani söz vermiştin, geliyordun?" İnşaat mühendisi olan Kerem, haftada iki gece, arkadaşlarıyla kurduğu rock grubunda gitar çalıyordu. Kaan, tereddütle saatine baktı. On ikiye geliyordu. Kapıcı Hamza, ellerini önünde birleştirmiş karşısında bekliyordu. Kaan, kardeşine: "Şimdi çok yorgunum, kusura bakma. Cumarte-

si Dandana'ya mutlaka geleceğim" diye yazdı. Asansörü çağırmak için düğmeye bastı. Bu sırada Hamza hâlâ yanından ayrılmamıştı.

"Kaan Bey, bir şey diyecektim. Siz gittikten sonra, yabancı bir kadın geldi. Yukarıya çıkmak istedi. Tabii izin vermedim. Kızdı bana galiba. Sonra şu defter yaprağına bir şeyler yazıp gitti. İngilizce midir, Almanca mıdır, nedir, anlamadım? Burhanettin Bey de evde yoktu. Kime gideyim, bilemedim?" dedi.

"Yöneticiye gidebilirdin Hamza. Neyse nota bakabilir miyim?"

Hamza, ders çalıştığı çizgili defterden koparılmış kâğıt parçasını uzattı. Yazı İngilizceydi. Notun sahibi İtalya'dan geldiğini, binayı inşa eden İtalyan mimar Raimondo'nun torunu olduğunu, ertesi gün yine uğrayacağını alelacele yazıp, Esta adıyla imzalamıştı. Kaan okuduklarını Hamza'ya tercüme etti. Kadın yine gelirse, mutlaka kendisine haber vermesini tembihleyerek asansöre yöneldi. Hamza hâlâ başucundaydı.

Sesini kısarak, "Kaan Bey, sizce bu durumu Burhanettin Bey'e söylemeli miyim?" diye sordu.

"Niye, ne alakası var? Zaten apartman defterine gelen gideni yazıyorsun ya. Hem böyle durumlarda senin sorumluluğun yöneticimize karşı, başkasına değil!" dedi.

Önce, asansörün asırlık kapısı, ardından da yenilenen kabinin alüminyum kanatları açıldı. Hamza, mekanizmanın kırmızı ışığı sönene kadar, iki eli önünde bekledi. Kaan Bey'in sağ salim dairesine çıktığından emin olunca monitörlerden binanın çevresini, çatı da dahil olmak üzere, taradı. Bir terslik görünmüyordu. Artık yatabilirdi. Apartman sakinlerinden, girişteki kitapçının hemen üst katında oturan Burhanettin Bey, geceleri mutlaka iyi bir uyku çekmesi gerektiğini, aksi halde ertesi gün görevini layıkıyla yerine getiremeyeceğini söylüyordu hep. Kapıyı, çekmecelerin kilidini, okul kitaplarını her akşam yaptığı gibi üst üste iki defa daha denetledikten sonra bodrum kattaki da-

iresine indi. Burası üç kuşaktır ailesine ait sayılırdı. Yıllar önce, Kırşehir'den İstanbul'a göç edince bir Rum tüccarın yanına hamal olarak giren, kendisiyle aynı adı taşıyan büyükbabası Hamza Efendi, çok geçmeden gâvurlar İstanbul'dan gitmeye başlayınca işsiz kalmıştı. Köye geri dönmemek için de kapıcılık işini kabul etmişti. Adamcağız yaşlanınca yerine oğlu çalışmaya başlamıştı. Hamza'nın kadersiz babası beş yıl evvel yerleri sildiği bir gün Arap sabununa basıp kaymış, ensesi basamağa çarpmış, beyin kanaması geçirerek ölmüştü. O zamanki daire sahipleri, oğlu Hamza'ya acıdıklarından kapıcılık görevini devralmasına izin vermişlerdi. Bina sakinleri bununla da kalmayıp Hamza'nın annesinin banka hesabına yüklüce para yatırınca, kadıncağız köye gelin verdiği kızının yanına temelli gitmişti.

Hamza'ya verilen bodrum katındaki kapıcı dairesi rutubetliydi. Günün büyük bir bölümünü bina girişindeki masasında geçirdiğinden, bu durumdan şikâyet ettiği hiç duyulmamıştı. Zaten, izin günlerinde kendisini dışarıya atardı. Yaşamındaki en önemli sosyal faaliyet, pazar günleri Galata'nın arka tarafındaki kahvehanede kıyak takımı dediği arkadaşlarıyla akşama kadar çayına kâğıt oynamaktı. Kahvede, çocukluktan beri en yakın arkadaşı olan Hikmet'le beraber takılırlardı. Dedeleri Kırşehir'deki köyden İstanbul'a birlikte göç etmişlerdi. Önce babaları, şimdi de kendileri dost olmuşlardı. Hatta Zürafa Sokağa bile, ilk günden bu yana birlikte giderlerdi.

3

Kaan, muayenehanesinin üst katındaki evinde, eski eşinin ona altı yıl önceki doğum gününde armağan ettiği köpeği Coni ile birlikte yaşıyordu. Evlilikleri sona erip İstanbul'a geri dönmeye karar verince, Coni'yi İngiltere'de bırakmaya gönlü razı olmayıp yanında getirmişti. Doğduğu andan itibaren İngilizce komut almaya alışmış hayvanın, evin temizlik işlerini yapan Mualla Hanım'ın taşra aksanlı Türkçesini anlayıp, huysuzluk yapmamasını ise, ne veteriner, ne de ara sıra görüştüğü antropoloji profesörü arkadaşı açıklayabiliyordu.

Mualla Hanım, öğleden sonra işini bitirip evden çıkarken, hayvan yalnızlıktan sıkılmasın diye televizyonu açık bırakmıştı. Kaan, televizyonu kapatıp, müzik çaların sesini açtı. Beşinci senfoninin bilindik tınısı evin içinde yankılanmaya başladı. Duştan sonra, müzik çaları kapatmadan yatağına uzandı. Gece yarısını geçtiği halde Boğaz'ın karşı tarafında arka arkaya atılan havai fişekler gökyüzünde patlıyordu. "Kim bilir kaç tane kuş, bunlar yüzünden telef oluyor," diye söylendi. Kalkıp müziği kapattı. Eserin scherzo bölümü çalıyordu oysa. Sinirleri bozuk olmayan hiç kimse, daha önce defalarca dinlemiş bile olsa, senfoniyi bu bölümde kapatmak istemezdi. İçeride dolaşan fagot, kontrafagot, flüt, obua sesleri öteki enstrümanların tınılarıyla birlikte sustu.

Salondaki duvar saati, yatağa girdiğinden bu yana ikinci defa çaldığında hâlâ gözleri açık, tavanı seyrediyordu. Kaan, terlediğini fark etti. Yerinden doğrulup, yatağın ortasında oturdu. Çarşafı, yastığı, yorganı hep aynı renkti; açık gri. Eski eşiyle de-

falarca tartışmışlardı bu yüzden. Karısının rengârenk çarşaf sevdası, kahvenin sütünü ısıtmaması, mavi duvar kâğıtları, diş macununun markası, sabahları ekmek dilimlerini fazla kızartması,

marketten incir yerine şeftali reçeli alması, muhtemelen boşanma sebepleri değildi. Belki de, doğurmak yerine bir Afrikalı çocuğu evlat edinmek istemesiydi. Kalktı. Dairenin arka tarafında, deniz gören salondaki geniş kanepeye oturdu. Burası yıllar önce yan yana iki odaydı. İngiltere'den gelince birleştirip salon haline getirmişti.

Buzdolabından bir parça eski kaşar aldı. Tereyağı sürdüğü ekmek diliminin üzerine koyup atıştırdı. Marifetli bir aşçıydı. İyi yemek yaptığını İngiltere'deki öğrencilik yıllarında keşfetmiş ve bu becerisini katıldığı birkaç kursla daha da geliştirmişti. Yardımcısı Mualla Hanım'dan omlet veya menemenden başka bir şey yapmasını istemezdi. Eski Türk yemeklerini pişirmeyi lisedeyken ders çalışmak için gittiği büyükannesinin evinde öğrenmişti. Kaan, annesini hizmetçiye emir vermek dışında mutfakta hiç görmemişti ama alt katlarında oturan büyükannesinin kendi elleriyle mükellef sofralar kurduğu davetleri iyi hatırlıyordu.

Mutfakta, bardağına doldurduğu suyu, yarısına kadar içip salona gitti. Cep telefonunu karıştırıp minderin üzerine attıktan sonra, servis arabasının orta rafında yan yana duran farklı renklerdeki şişelerin birinden boşalttığı viskiyi, tek seferde içti. Bir parça çikolata attı ağzına. Gökyüzünde yıldızlar parlamasına rağmen, şehrin üzerini saran kasvet, neredeyse cisimleşip görünecek kadar ağırdı. Mesleki kütüphanesinden birkaç kitap çekti, sayfaları karıştırdı. Dr. Paul Salkovskis'in makalelerinin bulunduğu dosyaları kutularından çıkarıp satırları yüksek sesle, okumaya başladı. Boğaz'ın üzerinden üç dakika aralıklarla uçup, havaalanına iniş manevrasına başlayan uçakların ışıkları, Karadeniz'den gelen konteyner yüklü şilepler, Marmara'ya doğru açılan balıkçılar, insanların hâlâ geleceğe dair büyük umutlar taşıyarak yaşadığının ispatı olmalıydı.

Çocukken sık sık bozulduğu için büyükbabası ile birlikte tamir ettikleri duvar saatinin gongu çaldı. Bu saat her yarım saatte bir, aşağıda muayene salonundaki ise, her on beş dakikada bir çalmak üzere ayarlanmıştı. Zamanı büyükbabasından öğrenmişti Kaan. Tıpkı araba kullanmayı, tavla oynamayı, yüzmeyi, mitolojiyi, eskiçağ filozoflarını ondan öğrendiği gibi. Lise yıllarında akrep, yelkovan, zemberek ayarı yapmak, gong sesinin tiz çıkması için ipek mendille metalin tozunu almak, *Saatleri Ayarlama Enstitüsü* adlı kitap hakkında konuşmak, pazar günlerinin sıradan işleri arasındaydı.

Zaman, aklını kurcalamaya başladığında henüz ergenlik çağlarındaydı. Beyaz saçlarını her zamanki gibi topuz yapmış büyükannesinin mutfakta salep pişirdiği bir pazar günüydü. Kar yağıyordu. Büyükbabasıyla masaya yaydıkları gazete kâğıtlarının üzerinde duvar saatlerini elden geçiriyorlardı.

"Zaman yok olan bir şey midir? Öyleyse, hatalarımız da zamanla birlikte yok olur mu?" diye sormuştu emekli büyükelçi Muammer Bey'e. Her konudaki bilgisine güvendiği büyükbabası, temizlediği saati bir kenara bırakmış, piposunu yakıp bacak bacak üstüne atmış ve birkaç derin nefes çektikten sonra:

"Bunun cevabını ben de bilmiyorum," demişti.

Kaan, o ana değin mitoloji kitabındaki Zeus ile karşılaştırdığı belki de karıştırdığı büyükbabasının gözlerine bakmış; derin kırışıklıklar, halk halka olmuş çizgiler içindeki Muammer Bey'in de herkes gibi bir insan olduğunu, ilk kez fark etmişti.

Kaan sigara yakıp, aşağı yukarı yürümeye başladı. Saat sabahın üçüydü. İki gündür ortada duran ama bir türlü eli varıp da yazmaya başlayamadığı kâğıda gözü ilişti. Boşanma yıldönümünde bir dosya kâğıdının sağ üst köşesine günün tarihini yazıp, ortasına 'yapılacaklar' başlığı atarak alt alta bir, iki, üç diye satırları numaralandırmış ama henüz dişe dokunur hiçbir karar almamıştı.

Masanın başındaki kolçaklı sandalyeye oturdu. Kalemi eline aldı.

Birinci satıra, "Geçmişimle ilgili yanlış bir denklem kurarsam, doğru sonuç alamam. Beni huzura götürecek tek yol, mantığımla karar vermemdir" yazdı.

Yerinden fırladı. Oda ile pencere arasında defalarca gidip geldi. Nihayet sandalyeye oturup ikinci satırı yazdı, "Herkes gibi bir ölümlüyüm. Onurlu kalabilmek, boşuna yaşamış olmamak için hatalarımı aklamaya çalışmadan, olduğu gibi görüp, kabul edeceğim. Aksi durumda..."

Devamını getiremedi. Kâğıdı, defalarca yüzünü buruşturarak okumasına rağmen, yırtıp atmadı. Gerçekte not almaya karar verdiği gün: doğa yürüyüşlerine katıl, günde iki litre alkali su iç, meyve ye, kuruyemiş atıştır, yeniden âşık ol, tatile çık, dalgıçlık eğitimine başla, yelken kullanmayı öğren, diye yazacağını sanıyordu. Elindeki kâğıdı, hiç kimsenin girmesine izin vermediği karanlık odadaki masaya bıraktı. Kilidini kontrol etti. Sıkı sıkıya kapalıydı kapı. Aydınlığa bakan penceresi yoktu. Apartman boşluğunu gören tek kanatlı pencereyi, çoktan tuğla ile ördürüp, sıvatmıştı. İçeride ne olduğunu kardeşi Kerem bile bilmezdi. Büyük ihtimal, sorsan dairede böyle bir oda olduğunu bile hatırlamazdı. Kaan, İngiltere'den dönünce kardeşi Kerem'e, evden istediği eşyayı alabileceğini söylemiş, hatta almak istemediklerinin parasını ödeme teklifinde bulunmuştu. Kerem, ilkokula giden kızının alerjisi nedeniyle, evinde eski püskü hiçbir şey istemediğini söylemişti. Kaan için üzerinde anıların biriktiği bu eşyalar, aile yadigârı bir hazineydi. Kerem içinse çöp.

Onlar küçükken, evlerinde çalışan hizmetçi kalırdı bu karanlık odada. Adı Takuhi'ydi. Kulağa Japon isimleri gibi geldiği için kulaktan dolma üç beş Japonca kelimeyle şımarıklık yapıp, sözüm ona dalga geçerlerdi, geçmişini bilmedikleri kadınla. Oysa Takuhi Ermeni'ydi. İnsan, çocukken dünyayı kurcalamadan, eşmeden, gördüğü gibi kabul ettiği için olmalıydı. Babala-

rın doğuştan baba, annelerin doğuştan anne, zenginlerin doğuştan zengin, fakirlerin doğuştan fakir, hizmetçilerin ise doğuştan hizmetçi olduğunu zannederlerdi.

4

Coni'yi havlatmamak için sürekli şiştşiştleyen Mualla Hanım'ın gürültüsüyle, her zamanki gibi saat sekizde uyandı Kaan. Sabahları kapı açma zahmetine katlanmamak için daire anahtarının bir kopyasını teslim ettiği, evinde çalışan yardımcı kadın kırklı yaşlarındaydı. Erkenden gelir, kahvaltıyı hazırlar, günlük işleri yapıp giderdi. Kaan ile Mualla Hanım'ın sohbet konuları; alışveriş listesi, Coni'nin bakımı, hava durumu, ağrı kesici ilaç tavsiyesinden öteye gitmezdi. Mualla Hanım, memleketin değişen siyasi koşullarıyla birlikte içkiyi bırakıp, dergâha gitmeye başlayan, kafasına doladığı başörtüsünü yetersiz bulup, üstüne bir de kara çarşaf giymesini isteyen kocasıyla olan derdini Kaan'a anlatmak istemiyordu. Çalışmak zorunda olmasa kara çarşaf da giyerdi. Nasıl olsa evli barklı kadındı. Önemli olan liseye giden iki kızına kocasının karışmamasıydı. Onlar okuyup meslek sahibi olmalıydı. Gecekondu mahallesinden kurtulmalarının başka çaresi yoktu.

Mualla Hanım, masa örtüsünü sıyırdı. Dikkatli olması tembih edildiği için, kırmaktan çok korktuğu porselen kahvaltı takımını özenle sofraya taşıdı. Her şey, çalıştığı öteki evlerde görmediği kadar düzenliydi. İşe ilk başladığı zaman Kaan Bey, büyük harflerle yazılmış bir kâğıt verip yüksek sesle okuduktan sonra, mutfakta uygun bir yere asmasını istemişti. Çayın nasıl demleneceğini, kahvesinin nasıl hazırlanacağını, hangi fincanlarla servis edileceğini, mutfaktaki makinelerin nasıl kullanılacağını tek tek anlaşılır şekilde açıklamıştı. Mualla Hanım, önceleri başa çıkamayacağını düşündüğü bu titizliğe birkaç gün içinde ko-

laylıkla alışmış, kurallara uyması halinde sorun yaşamayacağını anlamıştı. Hem bu evde her şey ayağına geliyordu. Gündelikçilik yapan öteki arkadaşları gibi alışverişe, kuru temizleyiciye, köpek gezdirmeye çıktığı yoktu. Her pazartesi, Kaan Bey'in internetten verdiği siparişleri teslim etmek üzere marketten bir görevli kucağında koliyle gelir, imza karşılığı Mualla Hanım'a bırakırdı. İçinden kahvaltılık, meyve, sebze, kuruyemiş ve bir de şarap çıkardı. Kaan Bey, Mualla Hanım'dan yemek yapmasını istemediği için sebze, meyveleri buzdolabının alt raflarına yerleştirdikten sonra onlarla işi biterdi. Küçük paketler içindeki peynir, tereyağı, reçellerin hem süslü ambalajları hem de hayatında hiç görmediği markaları nedeniyle yurtdışından geldikleri anlaşılıyordu. Mualla Hanım kızlarına, "Allah var, yalan söyleyemem. Kaan Bey her zaman, ne istersem yiyebileceğimi söylüyor ama o küflü peynirlerin kokusundan inan midem kalkıyor," derdi. Coni'yi sabahları dışarı çıkarma işini bir üniversite öğrencisi yapıyordu. Kızıl sakallı oğlan, her gün sadece Kaan'ın değil aynı binada oturan tiyatrocu hanımla, apartman yöneticiliği yapan kitapçının da köpeklerini gezdirip, cep harçlığını çıkarıyordu. Mualla Hanım'ın Coni'ye karşı sorumluluğu sadece hayvanı kapıda karşılayıp, çamurlu ayaklarını silmekti. Köpeği gezdiren üniversiteli oğlana acıdığı için, ara sıra hazırladığı ekmek arasını çayla ikram ettiği de oluyordu.

Kaan, bugün üniversitede dersi olmadığından tüm gününü alt kattaki özel muayenehanesinde geçirecekti. Böyle zamanlarda eğer İstanbul dışından gelen hastası yoksa saat on birde aşağıya iner, öğle yemeği yemeden akşam altıya kadar aralıksız çalışırdı. Kahvaltıdan sonra, kucağına dizüstü bilgisayarını alıp, geniş bir koltuğa yayıldı. Yaşamakta olduğu ülkede, daha önce yaşadığı ülkede ve dünyadaki diğer ülkelerde yine oluk oluk kan aktığını ispatlayan fotoğraflara baktı. Cinayete kurban gidenler, tecavüze uğrayanlar, dayak yiyenler, şişlenenler, kaybolanlar, bıçaklananlar, dolandırılanlar... Haberlerin içeriğini pek okumu-

yor, sadece resimlerdeki insanların yüzlerine bakıyordu. İrileşen bakışlar, kısılmış gözler, donmuş mimikler, gölgelenmiş gözler, kasılmış çeneler, eğilmiş başlar...

Zil sesini duyan Coni havlayıp, kuyruğunu sallayarak, daire kapısının önünde zıplamaya başladı. Mualla Hanım kapıyı açınca karşısında Hamza'yı buldu.

"Sen miydin, ne lazımdı?"

"Kaan Bey evde mi abla?"

"İçeride bilgisayar başında. Ne oldu, mühim mi?"

"Evet abla, bir seslenebilir misin?"

Mualla Hanım, Hamza'yı içeriye buyur etmedi. Kafasını, önündeki ekrana gömmüş, iki büklüm oturan Kaan'a, kapıcının kendisiyle konuşmak istediğini söyleyip, ütünün başına geri döndü.

Hamza, iki eli önünde, akşam kendisine bahsettiği yabancı kadının yine geldiğini, bina girişinde beklediğini, anlattıklarından hiçbir şey anlayamadığını, yardıma ihtiyacı olduğunu, kesik kesik soluklanmalarının arasında söyledi.

Kaan, alelacele aşağı inince, binanın giriş kapısına sırtını vermiş, çevresine bakınan genç bir kadınla karşılaştı. Elini sıkıp, bildiği üç beş İtalyanca kelimeyi sıraladıktan sonra Almanca veya İngilizce konuşup konuşamadığını sordu. Anlaşabilecekleri ortak dilin İngilizce olduğuna karar verdiler. Birbirlerine isimlerini söylediler. Napoli Üniversitesi'nde sanat tarihi doktorası yaptığını, mimar olan büyükbabasının inşa ettiği binaları görmek için İstanbul'a geldiğini, Botter Apartmanı'nın da bunlardan biri olduğunu, bir çırpıda anlattı kız. Konuşurken uzun saçları arasında bembeyaz ellerini gezdiriyor, parmağındaki kırmızı taşlı yüzük saç tellerine takılıyor, kurtarmak için elini sağa sola büküyordu.

Kaan, kıza şanslı olduğunu, Botter Apartmanı'nın, Eski Eserler Koruma Kurulu'na kayıtlı olduğu için pek çok özelliğinin ilk inşa edildiği haliyle korunduğunu da anlatarak, eve

davet etti. Asansör yerine merdivenlerden yukarı çıkmaya başladılar. Esta kat aralarındaki duvarlara çizilmiş resimlerden birinin önünde durdu. Daha önce de bu motiflerin olup olmadığını sordu. Kaan, kafasında kelimeleri doğru biçimde sıralamaya çalıştığı zamanlarda yaptığı gibi, bir eliyle sakalını sıvazlayıp:

"Yok, ben çocukken burada başka çizimler vardı. Sanırım dini simgelerdi. Zamanla renkleri kaybolunca, bir ressam arkadaşımız bunları yaptı," dedi.

Kat aralarına resmedilmiş motiflerin renkleri yıllar önce solup kaybolunca, binada oturan tiyatrocu kadının ressam sevgilisi tarafından yerlerine gül motifleri yapılmıştı. Yaşlı binanın merdivenlerine, taş duvarlarına, demir korkuluk çubuklarına dokunarak eve girdiler. Mualla Hanım, Esta'yı hafifçe süzdü. Ardından pişirdiği şekerli Türk kahvesini, çikolata kaplı lokumlarla birlikte ikram etti. Mutfağa dönünce Coni'ye kızın; çarpık bacaklı, kıtıpiyos ve sıska olduğunu anlattı.

Kaan'ın dairesi bir alt kattaki muayenehanesinden çok farklı değildi. İstiklal Caddesi'nde gece, gündüz dinmeyen gürültü nedeniyle, günlük yaşamını evin arka tarafında sürdürüyordu. Geniş dairenin İstiklal Caddesi'ni gören büyük salonunu ise ancak yılda birkaç defa özel davetler için açıyordu. Bu salonda bulunan, gül ağacından 1960'lı yılların modasına göre, el emeğiyle yapılmış yemek odası takımı, uzmanlara göre paha biçilmez değerdeydi. Hâlâ hiçbir yerinde çizik yoktu. Kadife koltuk takımı ise iki defa elden geçmiş olsa da dönemin havasını veriyordu. Cumhuriyetin yetiştirdiği ilk nesil hariciyecilerden olan büyükbabasından ve üniversiteyi Zürih'te bitirmiş babasından kalma kitaplar, kütüphanenin demirbaşlarındandı. Evin değerli eşyalara sahip İstiklal Caddesi'ne bakan tarafında temizlik bile, ancak kendi gözetimi altında yapılır, iş bitince kapılar kilitlenirdi. Bitişiğindeki penceresiz, karanlık oda ise hiç temizlenmezdi. Mualla Hanım, huzurlu olabilmek için ev sahiplerine fazla soru sor-

mamak gerektiğini bildiğinden karanlık oda konusunu hiçbir zaman kurcalamamıştı.

Esta, İstanbul manzaralı, açık bırakılmış pencerenin pervazına tutundu. Hafif esen rüzgâr ara ara saçlarını dalgalandırıyor, tenindeki parfüm Kaan'ın içine işliyordu. Mualla Hanım, birbirlerinin gözlerinin içine baktıklarını gördü. Mutfak sandalyesine oturdu. İki eli, uzun kollu iş önlüğünün ceplerindeydi. Coni buzdolabının önüne kıvrıldı. Telefon sesi geldi kulağına. Oturduğu yerden kıpırdamadı. Telefonun zili çalmaya devam etti. Nihayet kendisinden başka kimsenin cevap vermeyeceğini anlayınca yavaşça yerinden kalktı. Ayağını sürüye sürüye salona gidip ahizeyi kaldırdı.

Sekreter, bekleme odasında bitki çayı ikram ederek oyalamaya çalıştığı hastanın duymaması için olabildiğince kısık sesle: "Mualla Hanım, Doktor Bey için aradım. Hastaları gelmeye başladı. Nerede kaldı? Duşta falan mı?" diye sordu.

"Sorma. Sabah Hamza uğradı, bir şeyler söyledi. Beraber aşağı indiler, sonra bir de baktım yabancı bir kadınla çıkageldi. Herhalde İngiltere'den bir şeyi oluyor kadın. Bizimki ağzının içine düşecek neredeyse. Neyse söyleyeyim hemen, aşağı insin," diyerek telefonu kapattı. Evde yangın çıkmış gibi Kaan Bey'e seslendi; saatin on bir buçuk olduğunu, sekreterin meraklandığını, aşağıda hastalarının beklediğini arka arkaya sıraladı.

5

Kapıcı Hamza, binanın günlük temizliğini sabah saatlerinde yapmıştı ama Burhanettin Bey'e misafirliğe gelen akraba çocukları yerleri kirletip, ceplerindeki çikolata kâğıtlarını merdivenlere savurdukları için plastik kovaya doldurduğu menekşe kokulu, köpüklü suyla yerleri tekrar silmek zorunda kaldı. Burhanettin Bey'in hatırı olmasa çocuklarını caddeye salan annelere iki çift laf etmesini bilirdi. Zaten sabah erkenden dizi çekimine giden tiyatrocu Leyla Hanım, Hamza'ya alt kattan gece yarısına kadar çocuk gürültüsü geldiğini, uyuyamadığını, neredeyse kendisini arayıp, "Bir bak bakalım. Ne oluyor?" diye Burhanettin Bey'in dairesine göndermeyi düşündüğünü söylemişti. Hamza, "Keşke uyandırsaydınız, gidip kapılarını tıklatırdım," demişti ama bunun yalan olduğunu, gece yarısı Burhanettin Bey'in zilini çalamayacağını biliyordu.

Esta, akşamüzeri tekrar binanın önünde belirdiğinde, giriş hâlâ zemin çamurlanmasın diye Hamza'nın serdiği eski gazete kâğıtlarıyla kaplıydı. Hamza, Esta'yı baştan aşağı süzdü. Kaan Bey'i arayarak misafiri olduğunu haber verdi. Ardından parmaklarını kaldırarak çıkması gereken katı işaret etti. Asansörün kırmızı ışığı sönene kadar bir eli cebinde, başını aşağı yukarı sallayarak bekledi.

Esta, topuklu ayakkabılarını, siyah çantasını, kısa etekli elbisesini, kırmızı rujlu dudaklarını asansörün aynasından izleyip onayladı. İstanbul'a getirdiği tek elbiseyi, İtalya'dan yola çıkmadan önce ev arkadaşının ısrarıyla valizine atmıştı. Kapıyı çalınca Coni'nin havlaması duyuldu önce. Kaan gülümseyerek içeri da-

vet etti Esta'yı. Arka tarafta, deniz manzarasının önüne yerleştirilmiş geniş kanepeye oturdular. Esta, ilk defa İstanbul'a geldiğini, uzmanlık alanının Yunan mitolojisinin ortaçağ heykel sa-

natı üzerine etkisiyle ilgili olduğunu, bu konunun görünürde İstanbul ile pek bir ilgisinin olmadığını ama bir bahane yaratıp büyükbabasının eserlerini görmek için geldiğini anlattı. Gülümserken ağzının kenarında iki küçük gamze oluşuyordu. Elini farkında olmadan saçlarının arasında gezdiriyor, geniş buklelerini kulaklarının arkasına sıkıştırıyordu.

Kaan, arkasına yaslandı. Gençlik yıllarında hep tarih eğitimi almak istemişti. Alman Lisesi'ndeki hocaları da, babası da bu isteğini uygun bulmamış, doktor olmasına karar vermişlerdi. Babasının, "Üç kuruş maaşlı bir tarih öğretmeni mi olacaksın?" diye avaz avaz bağırması hâlâ kulaklarındaydı. Büyükbabası "Hayır, çocuk akademisyen olmak istiyor, Avrupa'da saygın bir üniversitede okur, isterse orada kalır, hocalık yapar," diyerek Kaan'a destek olmaya çalışmıştı ama sonunda babasının isteği olmuştu. Kolej mezunu annesi ise bu tartışmalar devam ederken her zamanki gibi sigarasını yakıp, abajurun altındaki kadife koltuğa oturmuş, bacak bacak üstüne atmış, hiçbir şeye karışmamıştı. Kaan, ilk zamanlar istemeden gittiği Tıp Fakültesi'nde zamanla en gözde öğrenciler arasına girmişti. Beşinci sınıfta hangi konuda uzmanlık istediğini soran hocasına yanıt olarak, insan davranışlarını incelemek istediğini, o yüzden psikiyatri düşündüğünü söyleyince, adam elindeki kalemi yere fırlatmış, "Oğlum, biz, seni memleketimize fayda sağlayacak bir cerrah olman için yetiştiriyoruz. Sen ne diyorsun?!" diye bağırmış, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nin A1 amfisi sallanmıştı.

Esta, "Bu şehrin geçmişiyle ilgili ailemden duyduğum öyküler hep ilgimi çekti. Büyükbabamın babası Raimondo, dönemin meşhur Venedik Mimarlık Okulu'nu bitirmiş. İşinde çok başarılı olmuş. Sonra sizin padişahlardan biri tarafından İstanbul'a çağrılmış. Geliş o geliş. Yıllarca yaşamış burada. Osmanlı devle-

tinin yıkılışına tanıklık etmiş. İtalya'ya dönerken yanında sadece çantalar dolusu fotoğraf, resim taşımamış, gizemli hikâyeler de getirmiş. İçine bolca hayal gücü katılmış Doğu masallarıyla büyüdüm ben. İtalyanların hafta sonu, aile yemekleri meşhurdur. O sofralarda anlatılan öykülerde sevdim İstanbul'u. Heyecanım bu yüzden kusura bakma. Düşün, çok uzaklardaki yabancı bir şehirde, üzerinde aile büyüğünün imzası olan sapasağlam binalar var," dedi.

Esta, sanki nefes almadan, harfleri birbirinin üzerine bindirerek konuşuyordu. Kaan meyve salatasıyla doldurduğu küçük kâseyi uzattı.

"Biraz ye istersen. Meyveler taze," dedi.

Çatalına balla lezzetlendirilmiş bir elma parçasını batıran Esta, "En çok neyi merak ettiğimi tahmin edemezsin," dedi Kaan'a. Ağzında kalan meyve parçasıyla yutkundu. "Binanın dış cephesindeki kadın büstleri! Osmanlı padişahları aynı zamanda İslam dininin halifesiydi, değil mi?"

"Evet, öyle," dedi Kaan.

"O zaman nasıl izin verildi böyle figürlü binalara?" Cevap bekler gibi Kaan'ın gözlerine baktı.

"Gerçekten merak ettiğin bu mu?!" diye sordu Kaan.

Esta gülümserken yüzü kızardı. Elbisesinin eteklerini düzeltti.

"Senin büyükbaban, yani büyükbabanın babası Raimondo D'Aronco, İstanbul'a gelince saltanat için çok bina yapmış. Çoğunu gezdim ama bu binadaki incelik diğerlerinden farklı. Sanki, inşaat sırasında hayatında hiç beklemediği bir olay olmuş, gizli duyguları ortaya çıkmış. Belki de farkında olmadan ruhundan parçalar katmış eserine," dedi Kaan.

"Evet, ben de öyle düşünüyorum. Sadece güller, yapraklar, doğa motifleri, sarkan kurdeleler değil. Başka bir şey var Botter Apartmanı'nda. Biraz önce söz ettiğim o kadının kim olduğunu gerçekten merak ediyorum. Çekik gözlü. Elmacık kemikleri şiş-

kin. Kime benziyor? Neden çoğu insanın, onu göremeyeceği kadar yukarıdan bakıyor? Binayı gözetliyor? Sanki içeridekileri koruyan bir ruh gibi..."

Kaan, kısa kesilmiş sakalını sıvazladı. Küp küp doğranmış elma, muz, portakal parçalarını ağzında yavaşça çiğnedi. Oturduğu koltukta bacak bacak üzerine attı. Güneş, İstanbul'un üzerinden yavaşça kayıyordu. Camlara vurdukça kızıldan pembeye dönüp, türlü tonlara bölünüyordu.

"İki büst var ama birbirinin kopyası, aynısı gibiler. Onların birer Medusa olabileceğini düşünenler de var ya da başka bir eskiçağ tanrıçasını simgeliyor olabilir o gizli yüzler, belki de binayı yaptıran terzi Botter'in kızlarını, belki de bambaşka, hiç aklımıza gelmeyecek bir başka kadını... Kimse bilemez," dedi Kaan.

"Güneş bu kentin üzerinden eteklerini toplayıp akşama karışan zarif bir saray kadını gibi süzülüyor... Manzaran ne kadar görkemli," dedi Esta.

Kaan gülümseyerek, eliyle dışarıyı işaret etti, "Pencereden görülen camilerin, sarayların olduğu taraf İstanbul'un 'Suriçi' denilen en eski bölgesi, ama artık tarihi dokusu bozuldu. Saçma sapan binalar dikildi üzerine. Bizim bu tarafa 'Pera' denir. Yunancada 'karşı' demek. Bu şehirde yaşayanların ruhunda bölünmüşlük duygusu vardır hep. Bugün de Avrupa yakasında yaşayanlar, Asya tarafına 'karşı' derler. İstanbul ahalisi 'karşı taraflar' yaratmayı hep becermiş," dedi.

Kaan saate bakıp, yakınlarda sevdiği bir restoranda, yer ayırttığını söyledi. Birlikte aşağı indiler. Kapıcı Hamza, her zamanki gibi müdür masasında oturmuş monitörler aracılığıyla binanın dışını, çatısını, sokaktan geçenleri takip ediyordu. Kaan'ı görünce ayağa fırladı. Anahtar destesinden apartmanın ana girişine ait olanı seçip, kilidi açtı. Demir kapının tek kanadını kendine doğru çekti. Kaan ve Esta İstiklal Caddesi'ne çıktılar. Akşam kalabalığı caddeye yayılmıştı. Kitapçıların, kafelerin, mağazaların, milli piyango satıcılarının, yirmi lira karşılığı geleceği anlatan falcı-

ların, Hint kıyafeti satan işportacıların önünden geçerek, yüzyıldır ayakta duran başka bir görkemli binanın restoran olarak kullanılan en üst katına çıktılar. Hem Asya hem de Avrupa kıtalarını, aralarından geçen devasa boyuttaki suyolunu, anakara parçalarını birleştiren köprüleri tüm haşmetiyle gören manzara, Esta'ya küçük bir çığlık attırdı. Şef garsonun önerisiyle cam duvarın bitişiğindeki masaya oturdular.

"Başımı çevirdiğim her noktada tarih değişiyor, yüzyıllar birbirinin içine geçiyor. Zaman yolculuğu gibi. Kendimi tılsımlı bir haritaya bakıyor gibi hissediyorum," dedi Esta.

Sipariş almak için yanlarına gelen garsona, Esta'nın isteğiyle yerli şarap, Kaan'ın önerisiyle de ıspanak kökü ve kestane mantarı ile harmanlanmış et yemeği sipariş ettiler.

Kaan, Botter Apartmanı'yla kendisi arasında da bir bağ olduğuna inandığını, İngiltere'den döndükten sonra, erkek kardeşi gibi modern bir semtte yaşamak yerine, aile yadigârı bu binaya yerleştiğini, evinin İstiklal Caddesi'ne bakan tarafındaki eşyanın en yenisinin otuz yıllık olduğunu anlattı.

Esta, hırkasına sarıldı. Rüzgâr omuzlarından dökülen saçlarını hafifçe havalandırdı. Kaan'ın gözlerine baktı. Ardından utanmış gibi kaçırdı bakışlarını.

Kaan, "O zaman şerefe," deyince İstanbul için kadeh tokuşturdular.

I

Mimar Raimondo D'Aronco, Napoli Limanı'ndaki toprak sete sırtını dayayarak oturdu. Dakikalarca Vezüv Yanardağı'nı seyretti. Kulağına, limana giren çıkan, irili ufaklı gemilerin düdükleri çalınıyordu. İnşa ettiği binaların ünü ülkesinin sınırlarını aşmıştı. Yine de içinde bir yerde henüz tanımlayamadığı eksik bir eserin sızısı vardı. Elinde tuttuğu ruloyu bir kez daha açtı. Koyu, iri harflerle Osmanlı padişahı Abdülhamit Han tarafından, bir milli sergi hazırlaması için İstanbul'a davet edildiği yazıyordu. Resmi çağrıyı aldığı günden bu yana, gece gündüz ne yanıt vermesi gerektiğini düşünmüş, dostlarına, meslektaşlarına danışmış, İtalyan devlet yetkilileriyle görüşmüş ve nihayet karar vermişti... İstanbul'a gidecekti.

Kısa zamanda hazırlanıp, İstanbul'a gitmek üzere Akdeniz'e açılan bir gemiye bindi. Yanında sadece kitapları, proje defterleri, çizim kalemleri vardı.

Limana vuran dalgaların köpüklendiği, martıların beyaz kanatlarını açarak çığlıklar attığı, simitçi çocukların, hamalların, berduşların gemiden inen yolcuların başına üşüştüğü aydınlık bir günün ortasında İstanbul'a ulaştı Raimondo. Derhal Abdülhamit Han'ın huzuruna kabul edildi. Sergi hazırlığı için ne gerekiyorsa emrine verildi. Yardımcı mimarlar, ustalar, el sanatçıları çevresinde dört dönüyordu...

Ama hiç kimse İstanbul'un, Temmuz'un Yirmi Dördü'nde, bir öğle vakti, yerle bir olacağını bilmiyordu. Dalgaların surları aşıp şehre yayılmasını, yangınların şehri kuşatmasını, Boğaz'da gemilerin ters dönmesini, ölü insan bedenlerinin şehri kuşatan de-

nizlere dağılmasını, camilerin, türbelerin, kiliselerin yıkılmasını, İstanbul'un binlerce yıllık gövdesinin birkaç saniye içinde dipten gelen dalgayla devrilmesini hiç kimse bekleyemezdi. Bu ancak küçük bir kıyamet gösterisi olabilirdi. Oldu...

Gece çoktan İmparatorluk başkentinin üzerine çökmüştü. Yerde yakılan ağıtlara inat, gökte yıldızlar birer elmas tanesi gibi parlıyordu. Mimar Raimondo, simsiyah iki atın çektiği saltanat arabasından Yıldız Sarayı'nın dış kapısının önünde indirildi. Güvenlik önlemleri en üst seviyedeydi. Görevliler eşliğinde bahçeye doğru yürüdü. Arka arkaya kapılardan geçerek turkuaz renkli halının kapladığı büyük salona alındı. Duvar dibindeki piyanonun kapağının açık olduğunu fark etti. Karşısındaki sarı yaldızlı, devasa aynada kendine baktı. Ayakkabılarının yeterince cilalanmamış olduğunu düşünerek canı sıkıldı. Görevli oturmasını rica ettiği halde ayakta kalmayı tercih etti. Belki de, heyecandan titreyen bacaklarını saklamak için yaptı bunu. Kara sakallı, esmer bir adam yanına yaklaştı, mükemmel olmasa da temiz, anlaşılır bir İtalyanca ile hünkârın kendisiyle kütüphanede baş başa görüşmek istediğini söyledi. Sonra, "Hünkârımız sizinle Fransızca konuşmak istiyor, eğer siz de uygun bulursanız tercüman aracılığı olmadan," dedi.

"Ekselans nasıl isterlerse."

"Peki, o halde buyurun size yolu göstereyim."

Abdülhamit Han, sedef kakma, geniş bir kanepede oturuyordu. Karşısındaki koltuğa buyur etti mimarı. Pencereler dışında tüm duvarlar kitap raflarıyla çevriliydi. Sehpanın üzerinde duran Sherlock Holmes dergilerini görünce gülümsedi İtalyan mimar.

"Lütfen oturun," dedi Abdülhamit Han.

"Teşekkür ederim ekselansları."

"Sizi, malum sergi için davet etmiştik. Sağ olun, geldiniz. Ama biliyorsunuz şu deprem. Takdiri ilahi tabii ki ama zararımız çok oldu. İşler değişti. Bunları konuşmadan önce sizden başka bir isteğim var. Bana, lütfen Avrupa'daki son gelişmeleri anlatır mısınız? Neler oluyor oralarda? Bir de sizden dinlemek isterim," dedi.

Abdülhamit Han, beklemediği kadar yakın davrandı Raimondo'ya. Şerbet, tatlı, kahve ikramlarının arasında bir süre görüştüler. Padişahın yorgun haline zıtlık oluşturan ilgisi Raimondo'nun hoşuna gitti.

Raimondo, elinde tuttuğu kahve fincanından arka arkaya birkaç yudum alırken padişahın nasırlı ellerini fark etti.

"Sizin hünerli bir marangoz olduğunuzu duydum," dedi.

Abdülhamit Han, hafifçe gülümsedi. Sözü dolandırmadan, "Sizi imparatorluğumuzun baş mimarı olarak atamayı düşünüyoruz," dedi.

Mimar'ın yanıt vermesini beklemeden, "Sizden öncelikle depremde harap olmuş binalarımızın yenilenmesini istiyorum. Bu sarayın da genişletilmesi gerek. Daha sonra, zamanınız kalırsa özel işlere de vakit ayırabilirsiniz elbette."

Raimondo ayağa kalktı, hafifçe eğildi, "Emrinizdeyim," dedi Abdülhamit Han'a.

6

Kaan o gece Esta'ya, İstanbul'un gerçek yüzüyle, sokak aralarında karşılaşacağını anlattı. Muhafazakârlığıyla ünlü bir mahallenin ortasında, pagan tanrıçalarıyla bezeli Roma dikilitaşını, Haliç kıyısında Çingenelerin yaşadığı metruk semte sırtını yaslamış haşmetli Osmanlı hamamını, bu hamama omuz vermiş küçük Bizans kilisesinde kendini zincire vuran prensesin öyküsünü anlatı.

Kaan Esta'ya, "İstanbul'un geçmişini sarayların görkeminde arayanların, gerçek tarihçi olduğunu düşünmüyorum. Eskinin asıl meraklıları, bakacakları yerin viraneler olduğunu bilirler," dedi

Esta da, "Tıpkı siz psikiyatristler gibi... Siz de insanları anlamak için hep geçmişlerindeki kırık dökük, enkaza dönmüş anılarını eşeliyorsunuz," dedi.

Sadece gülümsedi Kaan. Restoranın Beyoğlu'na bakan tarafına gitti Esta. Aşağıda İstiklal Caddesi boyunca birbirine ters yönde yürüyen kalabalık, sokak içlerine dağılmış barların önünde bira içen üniversiteliler, kendini delikanlı zanneden orta yaşlılar, dış cepheleri insanların binlerce yıllık imgeleriyle süslü banka binaları, pencere altları küçük konsollarla destekli eski Rum evleri, alüminyum ve beton karışımı yapılarla, kendisi gibi olmayı başarabilmiş Pera, tüm diriliğiyle yaşıyordu.

Kaan, Esta'nın yanına gitmedi. Önündeki pahalı yemeği çatalıyla itip kakarak yemeğe çalıştı. Etin yarısından fazlası tabağında duruyordu. Cebinden çıkardığı sigarasını yaktı.

Çaprazındaki masaların birinde, arada sırada kaçamak bakışlarla kendisini süzen bir kadını fark etti. Hastalarıyla terapi dışında karşılaşınca selam vermezdi. Yine de fark ettirmemeye çalışarak hafifçe gülümsedi. Başını çevirdi. Masaya geri dönen Esta, kadehinden bir yudum aldı. Dudaklarının kenarına bulaşan şarabı peçeteyle sildi.

"Büyükbabam, eminim bu şehre gelince âşık oldu. Bence amacı sadece para kazanmak, ün, başarı değildi. Başka bir duygusu vardı İstanbul'a karşı. Çocukluğumdan beri hep gizli bir aile mirası gibi taşıdım bu düşünceyi... Belki de, bu nedenle sanat tarihi okudum," dedi.

"Kime âşık oldu sence?"

"Belki bir Türk kadına, belki de İstanbul'a âşık oldu. Kim bilir. Yoksa bunca güzelliği her bir binaya, ayrı ayrı işleyecek duyguyu yakalayamazdı. Ama Botter Apartmanı'nın çok özel bir yeri vardı onda. Biliyorum ya da hissediyorum diyelim. Çocukken yazları babamın ailesinin sayfiye evine giderdik. En sevdiğim oyun, eski eşyaların saklandığı dolapları didik didik karıştırmaktı. Dipte kalmış tozlu kutuların birinde, sararmış karakalem bir resim bulmuştum; elmacık kemikleri çıkık, çekik gözlü, yorgan diken bir kıza aitti... Çevresi güllerle çevriliydi. Yıllar sonra, Botter Apartmanı'nın fotoğraflarında gördüm onu."

"Şaşırtıcı...Binanın ön yüzündeki kız mı yoksa? O yüzden merak ediyorsun kim olduğunu. Şimdi anladım."

"Evet, Botter Apartmanı'nın dış cephesindeki kız. Bundan eminim. Bir hikâyesi olmalı bence bu resmin... İstanbul'a gelince birkaç gün binanın etrafında dolanıp durdum. Zili çalıp içeri giremedim."

"Aslında tam tersi, meraklı olup hemen gelmen gerekmez miydi?"

"Belki de tılsımın etkisinin bozulmasından korktum... Gülme lütfen, hem hislerim doğru çıktı. Zili çaldım, kapı açıldı ve karşıma o genç çıktı."

"Kim?"

"Kapıcıdan söz ediyorum. Çok garip davrandı bana, tılsımın yarısı hemen bozuldu. Değişik bir insan, hasta sanki... Neyse, artık bu önemli değil..."

"Hamza'yı söylüyorsun. Evet, bazı sorunları olduğunu ben de görüyorum. Terapiye ihtiyacı var. Ama hasta demek... Açıkçası bir ruh hekimi olarak insanları hasta diye etiketlemeyi sevmiyorum..."

"Özür dilerim."

"Rica ederim."

Yemekten sonra, İstiklal Caddesi'ne açılan dar sokaklarda yürüdüler. Bir apartmanın dans salonuna çevrilmiş alt katından gelen Latin müziğini dinlediler. İçeride, salsa öğrenmeye çalışan yaşlılarla, onları ritim tutarak alkışlayan gençler vardı. Esta, topuklu ayakkabılarını bahane ederek oturmak isteyince Kaan'ın erkek kardeşi Kerem'in hafta sonları müzik yaptığı Dandana Bar'ın sokağa bakan kafesine gittiler. Garson şişede iki birayla, iyisinden kuruyemiş getirdi. Kaan konuşurken, heyecanlandığı zamanlar yaptığını bildiği ve engelleyemediği üzere; ara sıra kısa sakalını sıvazlıyor, elini, kolunu nereye koyacağını kestiremeden elindeki bira şişesini sallıyordu.

"İstiklal Caddesi'ne çıkan sokaklar eskiden sıradan yerler değilmiş. Levantenler, hatta suç işleyip Avrupa'dan kaçan yabancılar yaşamış burada. Tefeciler, pansiyoncular, tiyatro oyuncuları, ressamlar yürümüş kaldırımlarında," dedi ve büyükbabasından dinlediği öyküleri anlattı. Kaan sonra pastane işleten Rus aileleri, simit, sebze, yoğurt diye bağıran sokak satıcılarını, kocalarına yalan söyleyen lezbiyen âşıkları, İtalyan besteci Donizetti'nin yürüdüğü sokakları tarif etti.

"Peki sonra ne oldu? Neden terk ettiler burayı?" diye sordu Esta.

Kapıda bekleyen garson kuruyemişleri tazeledi. Lokantanın çöp kutusunu karıştıran iki kedi hırıldayarak yiyecek bulma-

ya çalışıyordu. Birisi doğum gününü kutluyor olmalıydı. Karşı apartmanın balkonundan "iyi ki doğdun" sesleri yükseldi. Kafalarını çevirip sesin geldiği yöne baktılar, güldüler.

Kaan, "Onların çoğu çekip gitti buralardan. Dünya garip bir yer. Ötekilere karşı şiddet kullanmayı kendi hakkı sanan milyonlarca insanı toplamak hiç zor değil, biliyorsun sen de."

Esta, önünde duran kuruyemiş tabağından birkaç sarı leblebi tanesi seçti. İyice çiğneyip yuttu. Geriye yaslanıp, alnına düşen uzun saçlarını arkaya attı.

"Büyük sanat eserlerinin konusunun hep acı üzerine olması, insanlık için utanılacak bir gerçek, değil mi?" dedi Esta.

Kaan elindeki bira şişesinden bir yudum alıp, tekrar masaya bırakırken, parmakları Esta'nın eline değdi.

Esta'nın kaldığı Tepebaşı'ndaki otele kadar hiç konuşmadan yan yana yürüdüler. Otelin önünde ertesi gün telefonlaşıp, görüşmek üzere ayrılırken Kaan'ı yanağından öperek teşekkür etti Esta. Arkasına bakmadan içeri girdi.

Kaan, ellerini ceplerine sokarak, yavaş adımlarla İstiklal Caddesi'ne çıktı. Kafede televizyonun sesini kısıp, sadece görüntüleri seyreden genç, boş masaları siliyordu. Yalnızdı bu gece. Mutfakta çalışan kız yoktu. Fazla oyalanmadan geçti önünden. Mızıkacı çocuğu fark etti. Yere serdiği karton parçasının üzerine bağdaş kurmuş, başını önüne sarkıtmıştı. Püskül püskül saçları, yüzünü kapatıyordu. Yaklaştı yanına. Kâsesine para bıraktı. Çocuk başını kaldırınca göz göze geldiler.

"Evin yok mu senin? Gece yarısı oldu neredeyse," dedi.

Çocuk, parayı cebine koydu.

"Biraz daha verirsen, eve gidebilirim. Bugün topladığım parayı kötü adamlar çaldı," dedi.

Kaan, bir yirmi lira daha uzattı. Çocuk terliklerini giydi. Kartonunu, para kâsesini alıp uzaklaşmadan önce, başını çevirip Kaan'a baktı, gülümsedi.

Kaan, Botter Apartmanı'na geri döndü. Binanın demir kapısı aralandı, Hamza karşısında belirdi. Yüzü kıpkırmızıydı. Kısık sesle, "Ben de sizi bekliyordum. Gelmeyeceksiniz diye korktum. Elim ayağım titriyor," dedi.

"Hayda, ne oldu? Tansiyonun mu çıktı?"

"Yok, öyle değil," dedi Hamza. Gözleri irileşti, ellerini terleyen yüzüne kapadı. Ağlamaya başladı. Arada durup nefes alıyor, sonra yine ağlıyordu. Kaan, salyalı, sümüklü halini temizlemesi için cebinden çıkardığı kâğıt mendil paketini Hamza'ya uzattı.

"Kaan Bey birden boşaldım, içim dolmuştu kusura bakmayın," dedi.

"Hamza, senin zaman zaman kaygı seviyen yükseliyor. Farkındayım. Biraz konuşalım. Bunun nedenini birlikte bulmaya çalışalım."

"Hocam, dizlerim kesiliyor. Fena oluyorum bazen ama hemen geçiyor."

"Hamza, bu rahatsızlığını istersen geçiştirmeyelim. İnsanın kendini tanıması, sorunlarını görmesi zor olabilir. Bazen yol gösterecek, destek olacak birine, bir doktora ihtiyaç duyar. Bu sakınılacak bir şey değil. Hem sen de görüyorsun pek çok tanınmış insan bana danışmaya geliyor. Senden ücret almayacağımı da, bana güvenebileceğini de bilmen gerekir."

"O nasıl söz hocam, bilmez miyim?"

"O halde, şimdi sana yan etkisi olmayan bir ilaç vereceğim. Biraz rahatlayıp, kendini daha iyi hissedeceksin. Yarın sabah ilk iş olarak da sekreterle görüşüp, en yakın tarihe randevu alacaksın."

Kaan, Hamza'nın cevabını beklemeden asansörü çağırıp dairesine çıktı. Birkaç dakika sonra elinde peçeteye sarılmış küçük, beyaz bir hapla geri döndü. Hamza yoktu. Binanın dışına çıktı, etrafa bakındı. Bodrum kata inen merdivenlerden aşağıyı görmeye çalıştı. Monitörlere baktı. Kapıcı yoktu. Koskoca adam

sayılırdı, yirmi bir yaşındaydı. Kaçıp, gizlenmiş olması tuhaftı. Müdür masasının üzerine, hap ile sürahiden boşalttığı bir bardak suyu bıraktı. Dairesine çıktı.

7

Kaan, arka arkaya kırk beşer dakikalık sürelerle oğulları uyuşturucu kullandığı için ne yapacağını bilemeyen akademisyen çifti, babasıyla gelen şizofren genci, iki panik atak hastasını, tüm insanların kendisini öldürmek istediğini zanneden ev kadınını, üç defa intihara teşebbüs eden yaşlı bir avukatı ve üniversite sınavı nedeniyle sürekli kâbuslar gören liseli oğlanı dinlemişti. Hastalarının hepsini kapıya kadar uğurlamış, ne zaman isterlerse kendisini arayabileceklerini söylemişti. İlaçlarını muntazaman kullanmalarını tembih etmiş, hafif sporlar yapmalarını önermiş, yazdığı ilaçların etkisiyle açılan iştahlarını kontrol etmeye çalışmalarını istemiş, zihin egzersizleri öğretmiş, hasta yakınlarına evde nasıl davranmaları gerektiğini, en ikna edici ses tonuyla anlatmıştı. Elindeki dosyalarla kapıyı tıklatan sekreter, görmesi gereken iki randevulu hastasının daha olduğunu söyleyip, bir şey isteyip istemediğini sordu. Arka arkaya üçüncü defa Türk kahvesi isteyince, sekreterin, "Ama Doktor Bey..." diye itiraz etmesine fırsat vermeden bu defa az şekerli olmasını tercih ettiğini ekledi.

İçeri Zehra girdi. Kaan, diğer hastalarını karşıladığı şekilde görüşme salonunun kapısında Zehra'nın elini sıktı. Gözlerinin içine baktı. Genç kız bedenini taşıyamıyormuş gibi ağır ağır yürüyerek, mor renkli, kadife berjere oturdu. Koltuğun içine gömülmüş gibiydi. Çantasından çıkardığı defteri uzattı. Kaan almadı. Zehra hakkında not aldığı dosyada, yeni bir sayfa açtı. Sol üst kısmına günün tarihini attı. Zehra, "Peki," diyerek, defteri çantasına koydu.

"Nasılsın, ilaçlarını kullanmaya başladın mı? Yan etkileri oldu mu?"

"İlaçlarım çantamda. Eczaneden aldım ama henüz kullanmaya başlamadım."

"Neden? Hemen başlamanı söylemiştim."

"Korkuyorum"

"Neden korkuyorsun?

"Daha önce kullandığım ilaçlar başımı döndürmüştü"

"Ama bunlar son derece güvenli. Sadece biraz rahatlaman için."

"Korkuyorum... Kendimi kaybetmekten."

"İlaçları önerdiğim dozda uygularsan yan etkisi olmaz. Hem sana kendini daha iyi, daha ferah hissetmen için ilaç yazdım. Aksi için değil. Yalnız bu konu önemli. Lütfen bana kendini kaybedersen ne olmasından korktuğunu anlatır mısın?"

Kamkat saksıları aynı yerde duruyordu. Pencere, geçen seferki gibi hafif aralıktı. Duvardaki saat, kitaplar, tablolar, martılar, evler, ağaçlar, Boğaz'ın uzak yüzü, hatta gökyüzündeki bulutlar bile zamanın, yaşamı eğip büken, değiştiren gücüne rağmen, aynıydı. Tek fark, kendinden önceki hastanın içtiği boş çay bardağının sehpanın üzerinde unutulmuş olmasıydı.

Kaan pantolonundaki tozları silkeliyormuş gibi eliyle bacağına vururken kendini yakaladı. Üst üste attığı bacaklarını serbest bıraktı. Bir kolunu koltuğun kolçağına dayadı.

"Korkularınla, duyduğun sesler arasında bağlantı var. Sen de bunun farkındasın," dedi.

"Biliyorum..."

Anadolu'nun küçük bir ilçesinden çıkıp, ülkenin en meşhur üniversitesine girmeyi başarmıştı Zehra. Aklının yetkinliği sadece okul başarısından değil, gözlerinin kehribar rengi derinliğinden de belliydi. Üzerine hiç çıkmayacakmış gibi sinen tedirginliğine tezat oluşturan bilgeliği, konuştukça ortaya çıkıyordu. Farklıydı, öteki hastalardan, yaşıtlarından, sokaktaki yüz binler-

ce insandan. Zehra, bir gecede büyümek zorunda kalmış olanlardandı. Kaan, travması hakkında konuşmak için biraz zorlanması gerektiğini yazdığı kâğıdın altına büyük harflerle ekledi: Çinli Kız Sendromu. Kalemini notlarının üzerine bıraktı.

"Peki, duyduğun çığlıkları kâğıda nasıl geçirdin?"

"Onları harflerle kodladım."

"Renklere yaptığın gibi, harfleri de şekillerin içine mi kodladın?"

"Evet, bu beni rahatlatıyor."

"Bu çalışmayı aşamalarla devam ettireceğiz. Ta ki seslerin kaynağına ulaşıncaya kadar. Sana şunu söyleyeyim, merdiven çıkmaya başladığında en zor olan, ayağını birinci basamağa kadar yükseltmektir. Sonra bir süre inançla ilerlersin. Genelde yolun ortasına gelince, içinde bırakma hissi doğar. İşte bu pek çok kişinin geçemediği, ikinci sınavdır. Eğer atlatabilirsen, artık seni tutabilecek hiçbir güç kalmaz," dedi Kaan.

Ve Zehra'nın gözlerinin içine bakarak sordu:

"Babanla ilişkin nasıl?"

Bir martı, tiz çığlıklar atıp, uzaktan mavi suları görülen Boğaz'a doğru kanat çırpmaya başladı. Bir polis helikopteri binanın üzerinden geçip, karşı kıtaya doğru uçtu. Duvardaki saatin gongu çaldı. Terapinin bitmesine otuz dakika kalmıştı. Zehra başını eğdi. Püsküllleri kirlenmesinler diye katlanmış halıya baktı. Kaan, not kâğıdının kenarlarına iç içe daireler çizdi. Bir cevap bekliyordu. Zehra susuyor, iki kolunu göğsüne bastırıp sıkıyor, gözlerini halıdan alamıyordu. Kaan soruyu tekrarladı:

"Babanla ilişkin nasıl?"

Önceki gece, yeni bir sergi açılışı için galeride olduğunu, renklerin ton farkını iyi bilen genç bir akademisyenin resim sergisi için hazırlık yaptıklarını söyledi Zehra. En sevdiği rengin mavi ama sıradan mavi değil de, çivit mavisi olduğunu, genç ressamın ise eserlerinde daha çok kobalt, azur, lacivert kullanmayı tercih ettiğini, küçük bir kız çocuğunu anlatan tablosun-

da kullandığı turkuaz rengi de çok beğendiğini söyledi. Bazı insanların mor rengi de mavi saydığını ama kendisinin bunu tuhaf bulduğunu anlattı. Kaan soruyu yineledi.

"Babanla ilişkin nasıl?" Zehra'nın gözlerine baktı. Geriye doğru taranıp kulaklarının arkasından ince tel tokalarla tutturulmuş saçları, hafif çıkık, ifadesine çirkinlikten çok, bir kimlik kazandıran burnu, iri gözleri ve buğday rengi teniyle hoş bir kızdı. Duvardaki saatin tik takları duyuluyordu. Kapalı kapının ardında sekreter: "Maalesef beyefendi. Doktor Kaan Yamaner'in bu ayki randevuları tamamen doldu. Eğer iptal olan olursa size memnuniyetle haber veririm," diyordu.

Zehra bir elini çenesine dayadı, gözleri tablolardaydı. Zihninin içinde dolaşan aşağılık sesleri sağaltmasını beklediği doktor, "Resimlerin hepsi gerçek. Hiçbiri taklit değil," demişti. Kaan'ın ne kadar varlıklı olduğunu düşündü bir an. Aklından birbiriyle ilgisiz düşünceler geçiyordu. Sessizliğin gücü ne kadar yüksekti. "Bazen susmak gerekir, duymak için" diyen şair haklıydı. Belki de Kaan, şairlerin düşüncelerine önem veriyordu.

Bildiği kelimeler, psikiyatristin karşısında genişliyor, başkalaşıyor, yabancılaşıyordu. Mahrem bir sözü aniden fark etmiş gibi irkildi olduğu yerde. Ruh hekiminin karşısında oturan hasta, iyileşebilmek için her şeyi konuşmak zorunda mıydı? Her soruya yanıt aramak, her sözü anlamak?...

"Peki, baban ne iş yapıyor, nasıl geçiniyorsunuz?" Kaan bunları bir ipucuna rastlar diye soruyordu.

"Beyaz eşya ticareti yapardı. Çarşıda başka dükkânları da vardı."

"Geçmiş zamanla konuştun. Hayatta mı?"

"Yok, hayır, öldü. Ben lise son sınıftayken."

Zehra başını kaldırdı. Yüzü kararadı, bakışları sertleşti.

"Peki neden öldü? Hasta mıydı?"

"Ben okuldan sonra bir öğretmenimden üniversite giriş sınavı için özel ders alıyordum. O yüzden eve geç gidiyordum. Bir

akşam, yine eve geç geldiğimde öğrendim. Ölmüştü, öyle hatırlıyorum."

Anadolu'da, Zehra'nın yetiştiği ilçede herkes birbirini tanırdı. Alınlara kazınmış gibi bilinirdi adresler, soy, sop, gelmiş, geçmiş. Komşunun akşam yemeğinde ne yediğini bilmek kadar doğaldı, mahremini de öğrenmek. Kimse, ötekinin eksiğine de fazlasına da şaşırmazdı. Kıskanırdı belki, iç çekerdi, ah ederdi. Tığına doladığı ipliği hınçla sokardı, biraz önce çevresini ördüğü boşluğa. Sonra elden ne gelir, buna da şükür der, yaşar giderdi. Kimisi de sigara dumanına boğulmuş kahvelere sığınırdı. Efendilerin her şeyi bildiğinden emin, karbonat katılmış demli çayını höpürdetirdi. Dağlar, çevresini kuşatıp yalnız bırakmıştı ilçeyi. Kışın sis basardı, göz gözü görmezdi. Evlerin, odaların, duvarların, kapalı kapıların arkasında tutsak kalırdı insancıklar. Yorgan gibi örtündükleri pus; kirlerini sarar, çığlıklarını bastırır, kulakları sağırlaştırırdı. Ara sıra yakındaki harabeden bir keçinin, olmadı eşeğin sesi vururdu sokaklara. Hayvan bilmezdi ki ayıbı, el âlemi, içine gömmeyi... Topallar dururdu ortalık yerde ıslak ıslak, sonra ölürdü.

Duvardaki saat çınladı. Kaan kucağındaki dosyayı sehpaya koydu. Zehra'nın gözlerinin içine bakarak:

"Evet, süre bitti. Deftere yazmaya devam etmeni istiyorum. Kesinlikle tek bir gün bile ara vermeden, hep aynı saatte. Pazartesi görüşürüz. Bu arada lütfen bana ailenle ilgili ne anlatabileceğini düşün. Sana söylemiştim, bu odada her şey ama her şey serbest. Küfür etmek bile, ne bileyim işte, her şey," dedi.

Görüşme sonunda Zehra teşekkür ederek muayenehaneden ayrıldı. Şarkılarını sevip, mırıldandığı Fuşk ile asansör kapısında karşılaştı. Üniversiteden arkadaşlarıyla gittiği Açık Hava Tiyatrosu konserlerinde, yoğun ışık altında uzaktan gördüğü meşhur şarkıcıyla göz göze gelip, bakıştılar. Zehra, başıyla hafifçe selam vererek kabine girdi, düğmeye bastı. Asansörün içine sinmiş ağır parfüm kokusu nedeniyle inene kadar burnunu tuttu.

Kapıcı Hamza'ya iyi günler dileyerek gül motifleriyle süslü kapıdan İstiklal Caddesi'ne çıktı. Birkaç adım attıktan sonra arkasına dönüp binaya baktı. Cephesi figürlerle anlamlandırılmış yapının üzerindeki kadın başlarını gördü. Sırtını dönüp, Taksim'e doğru yürümeye başladı.

Önce Nişantaşı'nda çalıştığı galeriye uğraması, ardından hocasına ödev teslim etmek için üniversiteye gitmesi gerekiyordu. İstiklal Caddesi'nin parke taşlı zemininde ayakları birbirine dolanmaya başladı, yavaşladı, caddenin ortasında durdu. Neyse ki tramvay gelmiyordu. Ensesinden kalçalarına inen ter damlacıkları sırtını ıslatıyordu. Soluması hızlandı.

Siren sesleri geliyordu. Bir ambulans yanından hızla geçti. "Ne olacak bu memleketin hali?" diye söyleniyordu çocuğunun elinden tutmuş bir kadın. Kendini zorlayarak küçük adımlarla bir mağazaya girdi. Ağzını açsa kusabilir, belki de ağlardı.

Mağaza görevlisi yavaşça kolundan tuttu. Bir tabureye oturmasına yardım etti. Bir bardak su verdi. Aç olup olmadığını sordu. Zehra, biraz dinlendikten sonra, teşekkür ederek yeniden İstiklal Caddesi'ne çıktı.

II

Abdülhamit Han, Yıldız Sarayı'nda tahtında oturuyordu. Üç yanı yaverlerle çevriliydi. Özel terzisi Hollandalı Jean Botter'in geldiği duyuruldu. Mösyö Botter, padişahın önünde hafifçe eğildi. Abdülhamit Han'a, "Paris'ten istediğiniz kumaşlar geldi," dedi.

Abdülhamit Han başını hafifçe aşağı salladı. Kırk top kumaş yere serildi. Lacivert, mor, koyu sarı, kırmızı, kahverengi dalgalar aktı halının üzerinde. Padişahın bıyıklarının altından gelen sesi buğulu, ağır, yorgundu. Sağ elini hafifçe kaldırıp içlerinden beğendiklerini işaret etti. Mösyö Botter, hünkârın marangozhanesinde kendi elleriyle gül ağacından imal ettiği dikiş kutusunu açtı. Küçükten büyüğe sıralanmış makaslar, toplu iğneler, çengelliler, kırmızı beyaz teyel iplikleri, düğmeler, kalıp sabunları, balmumları, yedek yüksükler bir ordunun askerleri gibi üst üste, alt alta, yan yana dizilmişti.

"Mösyö Botter, zayıfladım biraz. Yeni kalıp gerekli olacak," derken, kelimeler büyüyor, ağırlaşıyordu ağzında.

"Efendim derhal hazırlarız. Zatıâliniz için örnek çizimler üç gün içinde tamamlanır."

"Sağ olun Mösyö Botter. Bu arada bir arzunuz olduğunu kulağıma çıtlattılar. Buyurun sizden dinlemek isterim."

"Sultan Hazretleri eğer uygun bulurlarsa Paris'tekilere benzer bir moda evi açmak arzusundayım."

"Nerede?"

"Pera'da Cadde-i Kebir üzerinde küçük bir arazi buldum. Uygun olur diye düşündüm."

"Aklınızda bir mimar var mı?"

"Henüz kimseyle görüşmedim."

"O halde size devletimizin baş mimarı Raimondo Efendi'yi öneriyorum. Anlaşacağınızı düşünüyorum."

"Nasıl uygun görürseniz efendim."

Mösyö Botter, İtalyan mimar Raimondo'dan sanatını özgürce ortaya koymasını rica etti... Osmanlı İmparatorluğu'nun baş mimarı Raimondo, ruhunu katarak bir apartman inşaatına başladı. Bambaşka bir yapı olacaktı burası. Yaprakların arasına serpilmiş güller, gövdesinden zarifçe akan kurdeleler, ustalık eseri vitraylarla aydınlık bir bina tasarladı. Raimondo, akşamları ameleler gittikten sonra bile ayrılmazdı eserinden. Bazen bekçiden battaniye alır, bir köşeye kıvrılıp uyurdu.

İstanbul'u sevmişti mimar Raimondo. Sahip olduğu zenginliğe, üne, saygınlığa rağmen Galata'da kiraladığı apartman dairesinin en üst katında yaşıyordu. Evinin büyük kısmı hayal ettiği yapıların tasarımlarıyla kaplıydı. Levantenlerin görkemli sosyal hayatına katılmak yerine, neredeyse tüm zamanını işine veriyordu. Pera çaylarına nadiren gider, yabancı elçiliklerin balolarına mecbur kalmadıkça katılmazdı. Sadece memleketinden gelen bir keman sanatçısının konser vereceğini duyarsa en şık kıyafetlerini giyer, seyircilerin arasında yerini heyecanla alırdı.

Cuma günleri kirli çamaşırlarını almak için bir Türk kadını gelirdi evine. İçeriye girmez kapıdan yükünü alır, sırtına vurup gider, pazar sabahları da Raimondo kiliseye gitmeden önce, tertemiz yıkanmış, kolalanmış, bohçalanmış olarak geri getirirdi. Kadının bir kızı vardı. Sonradan öğrendi, Galata'nın aşağısında ahşap bir evde yaşadıklarını. Annesi kızını çamaşır işine bulaştırmaz ama dul bir Ermeni kadının yanında yorgan dikmesine izin verirdi.

8

"Evren, yaşadığımız gezegenin hiçbir noktasında, an'ın, birebir yansımasına izin vermez. Bilim insanları, kişinin kendi yüzünü olduğu gibi ve an'da göremeyeceğini yıllar önce ispatladılar. Bir aynayı burnumuza kadar yaklaştırıp yüzümüzü görmeye çalışsak bile suratımızın an'daki halini değil ancak izdüşümünü, onu da birkaç mikro saniye öncesine tekabül etmiş olarak görebiliriz. Gökteki yıldızların bize ulaşan ışıklarının yüzlerce, belki de binlerce asır öncesine ait olacak kadar eski, hem de çok eski olduklarını bildiğimiz gibi. Ayın ve güneşin ışığının, karanlıkta yaktığımız mumun alevinin bile eski olduğu çoktan ispatlandı. Tıpkı hepimizin aslında zamanı dolmuş birer yıldız tozu olduğunu ispatladıkları gibi..."

Doktor Kaan M. Yamaner, günlük terapilerini tamamlayınca üst kattaki dairesine çıktı. Kulağına Mualla Hanım'ın Coni dinlesin diye açık bıraktığı belgesel kanalında konuşan fizik bilimcinin sesi geliyordu. Bir bilim insanı, her şeyin, hatta DNA'larımızı oluşturan kendi yapı taşlarımızın bile evrenle aynı yaşta olacak kadar eski olduğunu açıklıyordu. Kaan, televizyonun karşısında durdu, kumandayı eline alıp sesi yükseltti. Program bitinceye kadar ayakta görüntüleri izledi.

Cep telefonunu açtı. Hastalarından gelen mesajları atlayıp, kardeşi Kerem'den gelen iletiyi okudu: *"Bro yarın konser var, unutma! Bu akşam ufaklığı teyzesine bırakıp, Sibel'le Taksim'e geçicez. Dandana'da takılcaz. Gel bir yüzünü görüp, şereflenelim."* Kerem, her zamanki gibi Kaan'ı gülümsetmeyi başarmıştı. Zaten o her şeyi başarırdı. Hem de, abisi gibi sınıfta en yüksek

notları alan, ciddi, olgun biri olmamasına rağmen. En büyük hazinesi sevimliliğiydi. İnsanlar çocukluğundan beri sıcak bulurdu onu. Ergenliğe ilk adım attığından bu yana etrafında kız-

lar, eğlence ve partiler eksik olmamıştı. Yine de iyi bir yüksek mühendis olmuş, sağlam bir evlilik yapmayı, hatta baba olmayı bile becermişti.

Kaan, hastalarından gelen iletileri arka arkaya hızlıca okuyup, yanıtladı. Sonra Mevlevi'nin, "Akşam ondan sonra özel bir ayin olacak. Heidegger'i mutlu etmek için gelebilirsin," yazan mesajını gördü. Esta'yı aradı. Galata Kulesi'nin yanındaki çay bahçesinde oturuyordu Esta. Coni'nin kabına biraz yiyecek bırakıp, oyalanmadan dışarı çıktı. Asansörün gelmesini beklerken gözü, duvarları dolduran resimlere çarptı. Birbirini tamamlayan renklere gözlerini kısarak, gizli bir anlam arıyormuş gibi dikkatlice baktı. Asansör gelmesine rağmen binmeyip merdivenlere yöneldi. Dökme demir korkulukların üzerini kaplayan ahşap küpeşteye tutunup aşağı inerken, muayenehanesinin alt katında oturan oyuncu Leyla Hanım'la karşılaştı. Evinden çıkıyordu. Görünce selam verdi Kaan'a. Sabaha kadar süren televizyon dizisi çekiminden sonra, sadece dört saat uyuduğundan söz etti kadın. Tüm yorgunluğuna rağmen tiyatro festivali için yurtdışından gelen oyuncularla buluşmaya gittiğini anlattı.

Yüzü, saçları, boyu, mimikleri, el hareketleri, ince bedeni, tıpkı kendi annesi gibiydi. Zarif ve ölçülü. Leyla Hanım, evinde verdiği davetlere birkaç defa çağırmıştı ama Kaan her defasında bir mazeret uydurmuş, gitmemişti. Leyla Hanım evli değildi. Bir sevgilisi vardı. Tıpkı kendi annesi gibi. Babasıyla evli olmasına rağmen annesinin bir sevgilisi olduğunu sadece Kaan biliyordu. Lise birinci sınıftaydı. Yüzünde ergenlik sivilcelerinin çıktığı, sesinin horozlandığı, bedeninde ılık ılık bir şeyler kıpırdanmaya başladığı bütün genç erkekler gibi ne yapacağını bilemediği yaştaydı. Okul çıkışı doğruca eve dönmek yerine, kendi gibi oğlanlarla kuytu yerlerde, terk edilmiş evlerde ilk sigaralarını yaktık-

ları bir gün, annesini Gold Hotel'den çıkarken görmüştü. Üzerinde lacivert döpiyesi, çok sevdiği beyaz benekli mavi eşarbı vardı. Neredeyse yüzünün yarısını kaplayan geniş çerçeveli güneş gözlüğüyle otelin girişindeki basamaklardan kaldırıma çıktı. Her zamanki küçük adımlarıyla İstiklal Caddesi'ne doğru, yokuş yukarı yürümeye başladı. Kaan, arkadaşlarına, "İşte bu benim annem," diyemedi, koşup sarılamadı da. Allak bullak olmuştu. Gold Hotel'in çaprazında, sigara içmek için sığındıkları, mezbeleye dönmüş eski bir apartmanın girişinde, yabancı bir kadın görmüş gibi kaldı. Annesinin arkasından otelin kapısında beliren kişi, babasının "dostum" dediği iş ortağı Selim'di. Selim, sağa, sola dikkatle baktı. Dışarıda bekleyen otel görevlisine bir şeyler söyleyip, cebine para sıkıştırdı. Tarlabaşı tarafına yöneldi. Kaan, bulantıyı hissetti. İlk anlayabildiği roman kahramanıydı, Sarte'nin yarattığı Roquentin.

Ne o gün, ne de başka bir zaman annesine bir şey sormadı. Sadece her hafta çarşamba günleri Gold Hotel'in çaprazındaki mezbeleliğe gider, şapkasını alnına kadar indirir, sigarasını yakar, annesinin kapıdan çıkmasını beklerdi. Saat tutunca beş dakikalık farkla otelden ayrıldıklarını anladı. Kapıdaki görevli, eşarplı kadını hiç tanımıyormuş gibi davranırken, adama başıyla hep aynı şekilde selam verip, cebine hep aynı el hareketiyle para koyuyordu. Bir ritüel gibi tekrarlanıyordu aynı bulantı, her hafta aynı saatte, aynı yerde. Kendisinden dört yaş küçük olan kardeşini bu durumdan koruma vazifesini üstlendi Kaan. Evde herkes, durduk yerde kardeşinin ihtiyaçlarıyla alakadar olmaya başlamasına şaşırmıştı. Büyükbabası Muammer Bey: "Kaan, artık aklı başında, olgun bir adam oldu. Gurur duyuyorum," dedi. Büyükannesinin yüreğine su serpildi, çok sevindi.

Babası, "Koca adam oldu bizim kerata. E ne de olsa Alman ekolü. Herifler adam etmeyi biliyorlar," dedi aile dostlarının katıldığı bir pazar yemeğinde. O gün sofrada on iki kişiydiler. Her-

kes gururla Kaan'ı tebrik etmişti. Masada Kaan'ın karşısında, o adam oturuyordu, Selim. O da övgülere katılmış, gittiği meşhur liseyi dakikalarca övmüş, Kaan'ın gayretli, başarılı, yaşından ileri bir genç olmasından aile dostları olarak gurur duyduğunu kelimeleri uzata uzata anlatmıştı.

Çok sonra, Kerem'in İTÜ'de inşaat mühendisliği okumaya hak kazandığı yıl, her şey değişti. Selim'in, Şile taraflarında geçirdiği bir trafik kazasında öldüğünü haber aldılar. Kaan, artık rahatlayabilirdi. Kardeşinin üniversiteye başlamasını bahane ederek onu takip etmeyi bıraktı. Kerem, abisine niye peşinde olduğunu, gittiği yerlere neden karıştığını hiç sormadı. Üniversiteyi bitirir bitirmez evlendi. Botter Apartmanı'na taşınmak istemedi. Annesine hep iyi davrandı, babasına da. Ailenin güler yüzlü, neşeli oğlu olmayı becerdi. Kaan ise, kardeşinin aile sırlarını öğrenmesine engel olduğunu sandı.

9

Kaan, Leyla Hanım ile ayaküstü sohbetten sonra, merdivenlerden hızlıca indi. Hamza, binanın dört bir yanını gösteren monitörleri takip ediyordu.

Kaan, "Nasılsın? Sekreterle görüşüp randevu aldın mı?" dedi.

Hamza ayağa fırlayıp, ellerini önünde bağladı:

"Daha arayamadım Kaan Bey," dedi.

"Hamza, lütfen. Senden ücret almayacağım. Bak, insanlar haftalar öncesinden randevu almaya çalışıyor. Yapma böyle."

"Peki, Hocam."

Hamza, müdür masasının en alt gözünü açtı. Apartman girişine ait olan anahtarı seçip, kapının tek kanadından yavaşça geri çekti. Kaan dışarı çıktı. Tünel yönünden gelen üç genç, sırtlarına astıkları gitarlarıyla İstiklal Caddesi'nin diğer ucuna doğru yürüyorlardı. Narmanlı'nın önünde, alçak bir taburenin üzerine çökmüş yaşlı bir kadın, tıngırdattığı sazıyla türkü söyleyip para toplamaya çalışıyordu. Mızıka çalan küçük kız, elinde bir naylon torbayla önünden geçti. Yere bakıyordu, başını kaldırıp Kaan'ı görse belki gülümserdi. Kara sakallı bir adam, kucağına aldığı tavuğunu "Kızım, sakin ol. Sana su vereceğim" diye avutmaya çalışırken kendisine bakan Kaan'ı gördü. Kucağındaki tavuğu göstererek:

"Bu sene İstanbul, Avrupa'nın kültür başkenti seçilmiş ya, biz de kızımla görmeye geldik," dedi.

Kaan başını sallayarak:

"Çok iyi yapmışsınız," dedi.

Mevlevihane'nin önünden Galata Kulesine inen dar yola saptı. Müzik aleti satan mağazaların arasından yokuş aşağı iniyordu. Cep telefonu çaldı. Arayan Kerem'di.

"İşlerimi yeni hallettim. Sana bahsettiğim İtalyan arkadaşla buluşacağım şimdi. Yarın akşam mutlaka Dandana'dayım. Belki birlikte geliriz," dedi Kerem'e.

Kuledibi'nde, Esta'nın oturduğu tahta sandalyeli çay bahçesini buldu. Yeşile boyanmış ahşap masaların arasına serpiştirilmiş sardunya saksıları ve ortada yaşlı bir çınar ağacı vardı. Esta'ya:

"Sana, kardeşim Kerem'den bahsetmiştim," dedi.

"Evet, mühendisti, değil mi?"

"Evet, inşaat mühendisi. Kerem aynı zamanda müzisyendir. Cumartesi akşamları müzik yapıyor arkadaşlarıyla. Fena grup değiller. Hayranları bile var. Yarın akşam için gelirim diye söz vermiştim. Ne dersin. Beraber gidelim mi? Hem tanışmış olursunuz."

"Tabii gelirim," dedi Esta. Kerem hakkında başka soru sormadı. Garson kadının getirdiği çayları içerlerken meydandaki çocuktan simit aldılar. Kaan, önemli bir şey söyleyecekmiş gibi arkasına yaslandı:

"Tünel'den buraya gelirken önünden geçtiğin bir Mevlevihane var, dervişlerin evi."

"Biliyorum orayı. Müzesini bile gezdim. Bahçesinde bir sürü kedi vardı."

"İşte orada bazı akşamlar, sadece izinli kişilerin katılabileceği ayin yapılır. Bu sene İstanbul, Avrupa Kültür Başkenti seçilmiş diye halka açık gösteriler de olacakmış. Kalabalık olacağından gitmeye değmez. Bu akşam ise, bir doktor dostumun düzenlediği özel gece var. Eğer kültürümüze dışarıdan bakmak yerine, içine girmek istiyorsan mutlaka gelmelisin. Aslında yabancıları pek kabul etmezler ama senin için kefil oldum," dedi Kaan gülerek.

"Hey, bana sormadan iki günlük program yapmışsın."

"Sürpriz olsun istedim."

"Peki, peki, şaka yaptım. Hem, madem bana kefil oldun, o zaman çayları ben ısmarlıyorum."

"Anlaştık."

Galata Kulesi'nin çevresini saran geniş meydan, İstanbul'un ortasında mucize gibi kendisini saklıyordu. Çay bahçeleri, küçük lokantalar, simitçilerle çerçevelenen alanda her yaştan İstanbullu vardı. Meydanın, şehrin gürültüsünü bastıran dinginliğinin nedeni belki de çevresini kuşatan eski apartmanlardı. Antik bir tapınaktan arta kalmışlar gibi sütun başlıkları, alınlık, metop, friz kopyalarıyla süslenmişlerdi. Yine de şehrin sakinleri, tarihin içinden çıkıp gelen bu gizli yüzleri fark etmiyorlardı. Bir de gülemiyordu İstanbullular. Düşlerinin gücüne inanmadıkları için belki de...

Kaan, "Bir şairin oğlu, şu kulenin balkonundan aşağı atlamıştı. Hangi şairdi şimdi hatırlamıyorum," dedi.

Esta ve Kaan birer çay daha istediler. O sırada bir kız, sinirden titreyerek ayağa kalktı. Burnu hızmalı, kısacık saçlıydı. Öfke tüm bedenine yayılmıştı. Kendi yaşlarında başka bir kız, onu yatıştırmaya çalışarak oturttu. Tartışmayı başlatan oğlan, arkasına bile dönüp bakmadan uzaklaştı. Geride kalan iki kişi ağlıyordu. Kaan ile Esta susarak birbirlerine baktılar.

Kaan, Bereketzade Çeşmesi'ni eliyle işaret etti.

"Bir de Laleli Çeşmesi var. Hemen yakınımızda. Büyükbaban Raimondo yapmış."

Esta, "Bunu bilmiyordum. Görmeyi çok isterim. Belki de, beni yıllar sonra İstanbul'a gönderen kişi büyükbabamın ruhudur, kim bilir?" dedi gülerek. Sonra devam etti. "Sanki arkasında, eksik, yarım bir şey bırakmış da, beni onu bulmam için gönderdi."

Gülümsedi Kaan, "İnsan, sürekli anlam peşinde koşar, değil mi? Özellikle, yaptığı her şeye geçerli bir neden bulma çabası entelektüel insanın çilesidir. Sanki her eyleminde mutlaka bir

değer, bir farkındalık olmak zorundaymış gibi. Sen de İstanbul'a geldiğin için kendine bir neden arıyorsun hep. Sanki bu şehre gelmekle bir kusur işlemişsin de, kendini haklı gösterecek bir dayanak arar gibisin."

"Sahi, öyle mi davranıyorum?"

"Lütfen seni analiz ettiğimi düşünme, sadece bir dost görüşü."

"İçimde beni huzursuz eden bir şey var. Ne olduğunu bilmiyorum. Yeni bir durum değil. Eskiden de hep vardı."

"Eskiden? İlk ne zaman hissettin bu duyguyu?"

"Gülme ama..."

"Söz, hem de doktor sözü..."

"Büyükbabamın özel notlarını karıştırırken, kendisine âşık zavallı bir kızdan söz ettiğini okudum. Yani yorgancı kızdan... Büyükbabam komik, biraz da garip bulmuş bu kızı. Gülüp geçmiş. Yıllarca fırsatım olduğu halde İstanbul'a gelmedim çünkü bir yandan da içimde garip bir huzursuzluk hissediyordum. Yaşadığım her mutsuz aşk hikâyesinde hep aklıma o yorgancı kız geliyordu... hâlâ da öyle ya."

Çay bardağında kalan son yudumu da içti. Elini Kaan'ın elinin üzerine koydu hafifçe. Hemen çekmedi. Orta parmağında gümüş bir yüzük vardı. Avucu kor gibi değilse de, sıcaktı. Geri çekti sonra. Kaan, saatine baktı.

"Mevlevihane'ye gidelim mi artık?" dedi

"Peki, olur," dedi Esta.

Esta, dokunsan kırılacak gibiydi, Kaan'ın karşısında. Bedenine oturmuş dengesini birdenbire kaybetmişti sanki.

Kaan, Mevlevihaneye girerken, başını ince bir örtüyle kapamasını rica etti.

"Zorunlu değil ama olursa daha iyi," dedi.

Hint elbiseleri satan mağazadan bir şal aldılar. Mevlevihane'nin cümle kapısından, bekçiye selam vererek bahçeye girdiler. Kediler, siyahlı-beyazlı, küçüklü-büyüklü, kimseye aldırış

etmeden ortalıkta dolaşıyorlardı. Kuşlar da vardı gökyüzünde, sanki güzel bir gün yaşanmış gibi herkes mutluydu.

"Dışarıdaki belirsizliğe inat, burası İstanbul'un keşmekeşinden kurtarılmış bir huzur ortamı," dedi Kaan. "Belki de böyle düşünmemin nedeni, geride gördüğün büyük binadır. Orası Alman Lisesi. Ben bu lisede okudum. İlk gençlik yıllarım. Bilirsin işte..."

"Almancayı da, İngilizce kadar iyi konuşuyor olmalısın," dedi, Esta.

"Eh, fena sayılmaz. Ama İngiltere'de kaldığım dönem Almanca'dan uzaklaştım. Bazen düşünüyorum, acaba uzmanlık için Berlin'e gitseydim daha mı iyi olurdu?" dedi Kaan. Durakladı, sakalını sıvazladı.

Esta, "Bana hep İngiltere'ye gittiğini söylüyorsun ama neden geri döndüğünü hiç anlatmadın," dedi.

"Öyle mi, hiç fark etmemişim."

Kaan, Esta'nın ellerinden tuttu. Soğuktular. Kendine çekmedi, gözlerinin içine baktı:

"İngiltere'de evlendim, bir şeyler yolunda gitmedi, boşandık."

"Çocuğun var mı?"

"Yok, hayır."

"Özür dilerim. Fazla özel oldu."

"Eşim çocuk istemedi. Çok başarılı bir deneysel psikiyatristi. İşine ara vermek istemedi." Konuşurken sesi kalınlaştı, her zamanki ritmi bozuldu kelimelerin. Fark edince öksürdü. Sakalını sıvazladı.

"Aslında sana Mevleviliği, Sufiliği ve Rumi'yi anlatmak isterdim. O zaman buraya başka bir gözle bakar, severdin."

Esta, gözlerini kapadı. Derin, derin nefes aldı.

"Sen de yap, aynı benim gibi... Şimdi aç gözlerini."

"Açtım."

Çimenlerin üzerinde, Mevlevihane'yle Alman Lisesi'nin arasındaki boşlukta, dut ağacının altında ilk Esta sarıldı Kaan'a, ba-

şını göğsüne dayadı. Kaan boşandıktan sonra ilk defa bir kadına karşı sıcaklık hissetti. Üzerlerinde kuşlar kanat çırptı, bir kedi sürtüne sürtüne ayaklarının arasından geçti, daldan bir yaprak kopup yere düştü. Bisikletli bir oğlan lisenin önünden geçti. Polis sirenlerinin sesi duyuldu arka arkaya üç kez. Kaan, Esta'nın kulağına sözcükler fısıldadı.

III

İstanbul'da Müslüman ameleler, dinen uygun olmadığına inandıkları için cuma günleri çalışmaz, camiye ibadete giderlerdi. Raimondo bu günlerde projelerini çizer, defterine notlar alır, hava güzelse pencerenin kanatlarını açar; martıların, insanların, ulu çınarların resmini yapardı.

Çamaşırlarını yıkayan Türk kadının, yüzünü peçeyle kapamayan, çekik gözlü genç bir kızla geldiğini görmüştü birkaç defa. Kız yukarı çıkmıyor, aşağıda, kapı kenarında bekliyordu. Başını kaldırıp yukarı bakınca, penceredeki Raimondo ile göz göze geliyorlar, birbirlerine hafifçe gülümsüyorlardı. Raimondo bir gün, gittikçe daha iyi konuşabildiği Türkçesiyle, kızın kim olduğunu sordu.

"Kızım olur, adı Nazlı, küçük durur ama on yedi yaşında," dedi çamaşırcı kadın.

"Benim çamaşırlarımı o mu yıkıyor yoksa?"

"Yok, elletmem Nazlı'ya. Narindir o. Kıyamam. Ben yıkıyorum," dedi çamaşırcı kadın. Başını öne eğip, merdivenlerden inmeden önce, arkasını dönüp, "Nazlı, Matilda'nın yanında yorgan dikiyor. O yüzden elleri nasırlıdır biraz," dedi. Kara bir çarşafın içine doldurduğu kirlileri sırtına vurup, merdivenlerden teker teker indi.

Raimondo, "kıyamam"ın ne anlama geldiğini anlamamıştı. Çalışma odasının penceresini açtı, yolun sonunda gözden kaybolana kadar Nazlı'nın çelimsiz adımlarının arkasından baktı.

Annesi anlatmadı Nazlı'ya, ama Raimondo'nun gözlerinde tuhaf bir merak görmüştü. Hoşuna gitmedi. Elin gâvuru, yoksa

göz mü koymuştu kızına? Bir daha Nazlı'yı o adamın kapısına götürmeyecekti. Beş yıldır yalnız yattığı yatakta, keşke Matilda'dan hiç söz etmeseydim diye hayıflandı. Sabah ezanı okunurken kalktı, abdest alıp namaz kıldı. Nazlı'nın alnına, dudağını esirgeyerek bir öpücük kondurdu.

Raimondo, güneş doğarken tuvaline bir kâğıt yerleştirdi. Saatlerce, Botter Apartmanı'nı koruyacak kadının, güller arasındaki yüzünü çizdi. O sabahı, "Bütün kemiklerimin kırıldığını hissettim," diye yazmıştı tuttuğu günlüğüne. Narmanlı'nın karşısındaki inşaatına gitmek yerine, yorgancı Matilda'yı bulmaya karar verdi. Alelacele bir şeyler atıştırıp dışarı çıktı. Bereketzade Camisi'nin bulunduğu sokağa geldi. İki kestaneci birbirleriyle konuşmadan yan yana yürüyordu. Köşedeki ahşap evin penceresini örten perdeler kıpırdadı.

Söylenenlere göre, yorgancı Matilda'yı bu civarda bilmeyen yoktu. Küfesine doldurduğu sebzeyi satmaya çalışan bir genç, yüzü peçesiz akça tenli bir kadına mallarını gösteriyordu. Yanlarına gidip Matilda'yı sordu. Kendi gibi kırık Türkçeyle konuşan kadın:

"Ne yapacaksın Matilda'yı?" dedi.

"Yorgan siparişi verecektim."

Kadın, baştan aşağı Raimondo'yu süzdükten sonra, "Biraz bekle," dedi. Kesesinden çıkardığı kuruşları ikişer defa sayarak sebze satan gence uzattı. "Hadi uğurlar olsun," dedi.

Raimondo'ya döndü:

"Matilda benim Efendi. Buyur içeri gel," dedi.

Bahçeye girdiler. Önde yan yana iki oda, ortada büyükçe bir avlu, arkasında iki katlı ahşap bir ev vardı. Odaların birinden gülüşen kızların sesi geliyordu. Matilda, göğsünden çıkardığı anahtarla avluya bakan bir odanın kapısını açtı. Yeni kireç sürülmüş duvarlarda, hâlâ badananın ıslak kokusu hissediliyordu. Yerdeki kilimin üzerinde duran büyük bohçayı kenarlarından çekiştirip açtı. Birisi sarı satenden, diğeri de beyaz patiskadan iki yorgan gösterdi Raimondo'ya.

"Elimde bunlardan var. İstersen hemen alabilirsin. Fiyatı uygundur. Yok eğer diktireceğim dersen kızların elinde işleri var. Bir hafta on gün beklersin," dedi.

"Diktirmek istiyorum Bayan Matilda. Beklerim, vaktim var. İstediğin parayı da veririm. Yalnız bir şartım var. Yorganı Nazlı dikecek. Sizinle birlikte çalıştığını duymuştum. Hani şu çamaşırcı kadının kızı."

Matilda'nın yüzü sertleşti önce, boynundan yukarısı kızardı sonra. İki eli belinde:

"Sen kimsin bey, ne istiyorsun zavallı yetim kızdan?" dedi.

Raimondo, iç ceketinden bir kese çıkardı. İnce, uzun piposuna doldurduğu tütünü, ulu padişahın hediyesi kibrit kutusundan çektiği çöple tutuşturdu. Ciğerlerini doldurmayacak bir nefes aldı.

"Hanımefendi, yanlış anlaşılmak istemem. Adım Raimondo D'Aronco. İtalya'dan geldim. Mimarım," dedi. İtalyan Ticaret Komitesi'ne üye olduğunu, konsolosluğa kaydının bulunduğunu anlattı.

"Kız seni tanıyor mu?" diye sordu Matilda.

"Uzaktan gördüğünü biliyorum. Annesi her hafta çamaşırlarımı yıkar. Kızıyla da birkaç defa göz göze geldik... Madam, size yorganın motifini ben getireceğim. Yorganın ortasında bir kadın yüzü olsun istiyorum, eskiçağ ilahesi. Kabul ederseniz çizimleri üç gün içinde getiririm," dedi.

Matilda, sol gözünü kısarak mimarın yüzüne dik dik baktı.

"Kılığın, kıyafetin deliye benzemiyor ama bu zamanda kimseye güven olmaz. Anladık mimarsın da bu kızdan ne istiyorsun?" dedi.

"Nazlı'nın, Tünel meydanında inşa ettiğim binada kullanacağım bir motifi işlemesini istiyorum. Hanımefendi, insanların önünden geçerken başlarını çevirip hayranlıkla bakacakları bir apartman inşa ediyorum. Cephesinde, içerideki insanları koruyan, onurlu bir kadının büstü olacak. Tıpkı bir melek gibi."

Matilda kafası yana eğik, ağzı açık halde Raimondo'yu dinliyordu.

"Kâğıda çizsen olmuyor mu? Yorgana işletip de ne yapacaksın?" dedi

"Madam, desenlerin farklı zeminlerde nasıl durduğunu görmek istiyorum. Hem bu apartmana çok emek veriyorum. Ülkeme geri dönerken yanımda binaya ait bir anı da götürmek istiyorum," dedi.

Matilda, sesini yükselterek, "Sen bilirsin ama paranı alırım. İstediğin zahmetli iş. Sen şimdi ipekli de istersin. Hassas kumaşı işlemek zor. Hem zaman alır, hem de özen ister. Çizimlerini yap getir," dedi.

10

Kaan ve Esta hâlâ Mevlevihane'deydiler. Minderlerin üzerine bağdaş kurmuş başka davetliler de vardı. Nihayet Mevlevi, naat vererek ayini başlattı. Ardından kudüme ilk darbe vuruldu. Neyzen'in nefesi titredi. Kaan, Esta'nın kulağına eğilerek, "Şu gördüğün enstrümana vurulması, İslam inancına göre Allah'ın "ol" emrini vererek kâinatı yaratmasını, ardından neye nefes üflenmesi de Allah'ın kendi ruhundan üfleyerek, insanı yaratmasını simgeler," dedi. Ayinin arkasından, dışarı çıkmadan evvel Mevlevi, herkesi ayağa kalkıp dua etmesi için davet etti. Kaan ve Esta çıkış kapısına yaklaşıp, katılımcıların Allah'ın ülkeye huzur, kardeşlik, barış vermesi için ettikleri niyazı bitirmelerini beklediler. Ellerini göğe doğru açan katılımcılar, seslerini fazla yükseltmeden ama duyulmayacak kadar da alçaltmadan âmin diyorlardı.

Dua sonrası dışarı çıkanlara zeytin, hurma, gülsuyu ikram edildi. Kaan Esta'ya, "Bir inanışa göre hurmanın çekirdeğini atmayıp cüzdanına koyarsan paran hiç eksilmezmiş," dedi. Esta, meyve çekirdeğini cüzdanının bozuk para koyduğu gözüne bırakıverdi.

"Yahu biraz daha burada kalsan iyice Türkleşeceksin."

"Sevdim burayı."

Mevlevi, "Dergâhımıza hoş geldiniz. Kaan'ın tarihçiliği de doktorluğu kadar iyidir. Size mutlaka Mevlevihane'mizden söz etmiştir," dedi.

"Yok, henüz dönen dervişlerin hikâyesini anlatmadı. Yine de töreninizden etkilendiğimi itiraf etmeliyim."

"Peki, bahçemizi gezdiniz mi? Burası inancımıza göre mezarlık değil, *suskunlar* yurdudur. Biz onlara ölü değil, suskun yani hamuşan deriz. Lütfen şu ağaca sırtınızı verin."

Esta, Kaan'a baktı. Mevlevi'nin gösterdiği ulu çınar ağacına dayadı bedenini. Gece çoktan çökmüştü İstanbul'a. Duvar kenarlarındaki yüksek lambaların loş ışıkları aydınlatıyordu çevreyi. Mevlevi:

"Bu ülkede," diye söze başladı. Gerisini getirmeden önce duraksadı, derin derin nefes aldı, "hanımefendi, bu ülkede, tarihin katmanlarını üst üste sıralayamazsınız. İç içedirler çünkü. Ayırmaya çalışırsanız, bildiğiniz bilmediğiniz her şey paramparça olur. Elinizde ufalanır gider. Sahip olduğunuzu sandığınız zenginlikler tuzla buz olur. Bu hakikattir ama ne çare ki görmek isteyenlerin sayısı çok azdır. Onlarca asır önce, İstanbul, Doğu Roma İmparatorluğu'nun başkentiyken, şehre çok uzak bir manastırın ağaçlarla kaplı, sessiz bahçesiymiş burası. İstanbul'un fethinden sonra ise Mevlevihane kurmak isteyenlerin yolu bu ıssız ağaçlığa düşmüş. Çok beğenmişler araziyi, yerleşmişler. Hanımefendi burası duymak için susmak, olmak için sabretmek gerektiğini bilenlerin evidir. Bir de şunu eklemeliyim. Ses, tını, ahenk evrenin kutlu halleri olarak kabul edilmiştir hanemizde. Hep saygı görmüştür. Toprağımızın sırrı geniştir, bereketi çoktur, nimeti boldur ama dersimiz kolay değildir. Tıpkı hayatın kaynaklarını fark edebilmek gibi," dedi.

Esta, sırtını dayadığı ağacın sert kabuklarını yokladı.

"Ne tuhaf, sanki zamanın hiç olmadığı, her şeyin hep aynı kaldığı kör bir noktadayım."

Mevlevi gülümsedi.

"Burası, âlem denilen sınırsız boşluğun içinde kendini bulmak isteyenlere, yüzyıllarca ev sahipliği yapmış. Aynaya bakıp, bedenlerinin içinde kendilerinin olmadığını görebilenler, gökyüzüne bakıp hiçlikten, varlığa doğru gidebilenler, Mevlevihane'mizin ıssız odalarına sığınmış asırlarca. Sükûnetle, sabırla,

farkındalıkla ama en önemlisi aşkla beklemişler ışığı. Bazıları birkaç ay, bazıları ise son nefeslerine kadar dayanabilmiş. Bekledikçe gözlerinin önünden önce mekân yok olmuş, ardından zaman. En son kainatın sır kapıları yavaşça aralanmaya başlamış, Nur'un ilk izleri belirmiş, alemin gerçeklerini görmeye dayanabilenler kalmış, dayanamayanlar sessizce göçüp, yuvalarına gitmiş..."

Kaan, hafifçe öksürerek, "Yahu Mevlevi, Heidegger'le rekabet etmeye çalışma diyen sen değil miydin? Şimdi de sen aynısını yapıyorsun," dedi.

Esta, "Sizin tartışmalarınızı merak ettim. İlginç olmalı," diye araya girdi.

Kaan, "Dışarıdan pek eğlenceli göründüğümüzü sanmıyorum. İnsan mutlu olmayı mı ister, yoksa dengede kalmayı mı? diye üç saat boş boş konuşup başımız ağrıyarak eve gitmenin henüz bir faydasını görmedik," dedi gülerek.

"Velhasıl, Kaan doğru söylüyor. Vakit geç oldu. Yalnız bilmenizi isterim, Mevlevihanemizin kapısı size daima açıktır," dedi Mevlevi.

Kaan, Esta'nın elinden tuttu. İstiklal Caddesi'ne çıktılar. Avuç içlerinin ıslaklığı parmaklarına geçti. Kendine doğru çekti, nefesinin nemli sıcaklığı yüzüne değerken göğsü körük gibi inip kalkıyordu. Tünel Meydanı'nın ortasında dudakları yanıncaya kadar öpüştüler. Kaan, "Benimle gel," diye fısıldadı Esta'nın kulağına.

Kaan, Kapıcı Hamza'nın yatmamış olduğundan emin olarak zile bastı. Yanıt alamadı. Bir defa daha denedi. Kapı açılmadı. Anahtarını çıkardı. İçeri girdi. Hamza'nın masası boştu. Her zaman görmeye alışık olduğu ayçekirdeği kabukları, yarısı içilmiş kola şişesi, ortaokulu bitirme kitaplarını aradı gözleri, hiçbiri yoktu. Çekmeceleri açmayı denedi, kilitliydi. Asansörün kapısı açıldı. Esta, başını Kaan'ın göğsüne gömdü. Kaan aynaya döndü. Yüz on yıldır kim bilir kaç erkek ve kaç kadın, şimdi kenar-

larındaki sırlar dökülmüş bu aynaya bakmıştı. Annesi, her çarşamba en sevdiği parfümü, şık tayyörü, el yapımı ayakkabıları, saatlerce bigudilerle sarıp süslediği saçıyla, sevgilisinin kollarına sarılmadan evvel, hep bu aynada kendini görmüştü. Akşam eve girmeden önce, hep bu aynada yakasını paçasını düzeltmişti.

Her çarşamba akşamüzeri, hizmetçileri Takuhi, Nilüfer Hanım'ın eve geleceği saati bilir, banyo suyunu ısıtır, havlusunu, kesesini, sabunluğunu hazırlardı. Nilüfer Hanım, "Kolejde alışkanlık edindim pazar dışında çarşambaları da banyo almayı," derdi. Aksi halde huzursuz oluyordu. Evde başkası biliyor muydu acaba bu büyük sırrı? Ya babası? Güvendiği dostunun, karısıyla seviştiğini bilse ne yapardı? İnanmazdı büyük ihtimalle. Çirkin, pis bir dedikodu olduğunu düşünürdü.

Kaan ve Esta, Coni'nin hoş geldin havlamalarını, açık bırakılan televizyonun boğuk gürültüsünü geçip yatak odasına girdiler.

Esta gözlerini kapadı. Yanında Kaan vardı. Belki de o değildi. Gözlerini açsa İtalya'da bıraktığı Ricardo'yu bulacaktı bir yerde. "İstanbul'a gitme, sorunlarımızı çözebiliriz, ayrılmamız için hiçbir neden yok," demişti, son buluşmalarında. Esta, "Artık İstanbul'a gitme vaktim geldi, mecburum," diye cevap vermişti. Dişlerinin arasında yediği yemekten arta kalan nane kırıntısının tadını hissetti, karanlık bir girdapta dönüyor olamazdı o halde, buradaydı. Binanın dış cephesindeki çekik gözlü kız geldi aklına. Delirdiğini düşündü Esta. Kaan'ın mırıldandığı sözcüğü duydu. Seviştiği adam, Mary, diyordu. Üzerinde durmadı. Ricardo'yu düşündüğü için kapıldığı suçluluk girdabından kendisini çekti, çıkardı. Gözlerini açtı sonuna kadar. Kaybolursa bir daha kendini bulamazdı.

11

Kaan ve Esta'nın Mevlevihane'de olduğu gece Hamza, müdür masasında titreyerek oturuyordu. Dikkatli olmalıydı. Gözünü monitörlere dikti. Çevresinde tekinsiz hayvanlar görüyordu. Zaman geçtikçe bacakları daha çok titreyip birbirine çarpıyordu. Şakaklarından ter damlaları akıyordu. Yerinden fırladı. Botter Apartmanı'nı korumak zorundaydı. Sırtını demir kapıya yasladı. Cep telefonu çaldı. Arayan en yakın arkadaşı Hikmet'ti.

"Naber len? Sesin iyi gelmiyor. Gelip seni alayım. Biraz kafa yapalım. Bir gece de çalışma n'olcak?" dedi.

"Yok çıkamam!"

"Oğlum ne oldu, ne bu sinir, bekle, geliyorum."

"Olmaz, binayı bırakamam."

"Yahu bir şey olmaz. Zaten mesain çoktan bitti. Fazla çalışıyorsun diye madalya mı takıyorlar? Aferin mi diyorlar? Geliyorum hemen."

"Yok, olmaz!"

"Hadi len, itiraz yok."

Hikmet'in Tepebaşı'nda çalıştığı dernekten gelmesi on dakikaydı alt tarafı.

Hamza'yı yere çömelmiş halde buldu. Kolundan çekip kaldırdı. Karşı çıkmasına izin vermeden.

"Hemen hazırlan," dedi.

Hamza, monitörleri açık bıraktı. Çekmeceleri tek tek kilitleyip, anahtarları cebine koydu. Yöneticiye uğrayıp, "Abi, dışarı çıkacaktım. Mesai saatim bitti," diyecekti ama yöneticinin bina girişindeki kitapçı dükkânı kapalıydı.

Hamza, Botter Apartmanı'nın demir kapısını sertçe kapatıp, arkadaşı Hikmet'le birlikte dışarıya çıktı. Başı dönmeye başladı. Gözünün önünden eciş bücüş karaltılar, daha önce hiç görmediği yaratıklar geçiyordu. Bunun rüya mı yoksa gerçek mi olduğunu anlayamadığı için arkadaşına bir şey demedi. Tünel'in arka tarafından Tepebaşı'na inen yılankavi sokaklarından geçerek derneğin bulunduğu köşe başına geldiler. Geçtikleri dar yollardaki apartmanların neredeyse tamamının anarşistlerin yazdığı yazılarla kaplı olması Hamza'yı telaşlandırdı. Derneğin bulunduğu sokakta polis arabaları vardı. Pusuya mı yatmışlardı, yoksa önemli binaları korumak için mi buradaydılar? Belli değildi. Aslında ortada bir şey yoktu. Birkaç sokak serserisi gitar çalıp taşkınlık yapıyordu sadece. Birlikte arka kapıdan içeri girdiler. Arkadaşı bu derneğe yıllar önce temizlikçi olarak girmiş, iş bilirliği sayesinde zamanla garsonluğa kadar yükselmişti. Hamza'yı çalışanların yemek yediği mutfağa aldı. Kimse yoktu içeride. Hikmet, dolaptan çıkardığı salamla birer ekmek arası hazırladı. Yanına gazoz açtılar.

Hikmet, "Oğlum bak, bir şeyler yemelisin. Olmuyor böyle. Topla kendini," diyerek ekmek arasını uzattı. Hamza başını iki yana salladı. İyi olduğunu, defalarca tekrar etti. Birkaç lokma ısırdı. Ağzında büyüyen ekmeği gazozla birlikte yavaşça yuttu. Dışarıdan sesler geliyordu. Takım elbiseli bir adam kapıyı açtı. Hikmet'e, "Üyeler gelmeye başladılar. Perişan haldeler. Dışarısı yine karışmış. Anarşistler İstiklal Caddesi'ne dolmuşlar. Zor kurtulmuşlar ellerinden. Kapıları pencereleri sıkı sıkı kapat. Binayı korumamız lazım. Büyük kalkışma var," diye bağırdı. Yerinden fırlayan Hikmet, Hamza'ya aldırmadan, dolaptan çıkardığı kıyafetle üstünü başını değiştirdi. Bir yandan da, "Sallandıracaksın bunları Taksim Meydanı'nda," diye bağırıyordu. Siyah takım elbisesini, beyaz ütülü gömleğini giyip, boyun bağını taktıktan sonra beline silahını taktı. Hikmet, Hamza'ya yerinde oturmasını, bir yere kıpırdamamasını söyleyerek amirinin ar-

kasından koştu. Aradan dakikalar geçmesine rağmen hiç kimse Hamza'nın yanına uğramıyordu. Sadece arada sırada telaşla koşturan insanların ayak seslerini duyuyordu Hamza.

Hamza pencereye yaklaştı. Kapalı duran jaluziyi kaldırdı. İki eliyle pervaza yapıştı. Kimseyi göremedi. Sadece yanan sokak lambalarının ışığında gri bir duman, hayalet gibi dolanıyordu.

Mutfak kapısından bahçeye çıktı. İstiklal Caddesi'ne doğru koşmaya başladı. Tünel Meydanı'na gelince gözlerini kısarak çevresini taradı ama barikat kuranlar çoktan gitmişlerdi. Kitapçının yanındaki kafede kahkaha atan iki kız vardı. Bir oğlan elindeki bira şişesini sallıyordu. Kebapçıda çalışan iki garson son müşterinin arkasından sigara yakıp merdivenlere oturmuştu. Cadde uzundu. Kötü adamlar Tünel tarafına henüz ulaşamamıştı demek ki. Zavallı insanların yaklaşan tehlikeden henüz haberi yoktu. Hamza, vakit kaybetmeden koruması altındaki Botter Apartmanı'na geldi. Gül desenli, ağır kapıyı arkasından sıkı sıkı kilitlemeden evvel, gözlerini kısarak caddeyi bir kez daha taradı. Narmanlı'nın önünde, gitar eşliğinde şarkı söyleyen grup dikkatini çekti. Onlara güvenmemeliydi. Silahlarını saklamış olabilirlerdi. Hiç kimseye güvenmemeliydi. Yasak olmasına rağmen eski zinciri yerinden çıkarıp kancaya geçirdi. Duvarın dibine çöktü. Çok geçmeden kapı yumruklanmaya başladı, birileri bağırarak içeri girmek istiyordu. Yağmacılar kalabalık olabilirlerdi. İstiklal Caddesi'ndeki binaları ele geçirmek için gelmişlerdi. Büyükbabası zamanında uyarmıştı Hamza'yı, "Ben onları şimdilik def ettim, binayı da içindekileri de korudum ama yine gelecekler. Yine kalkışma olacak. Botter Apartmanı çok değerli. Düşmanlara karşı dikkatli ol. Savaşmadan hiçbir şey teslim etme," demişti.

Hamza, ne yapacağını bilemeden dört dönmeye başladı. Göğsü, körük gibi inip kalkıyordu. Asansörün ışığının yandığını gördü. Kabin aşağı doğru hareket ediyordu. Durunca içinden Kaan çıktı.

"Hamza sen ne yaptığını sanıyorsun? Leyla Hanım dışarıda kalmış, zincirlemişsin kapıyı içeriden. Delirdin mi? İçeri giremiyor kadıncağız," diyerek kilitleri çözdü.

Tiyatrocu kadın, Hamza'ya avaz avaz bağırıyor, ressam sevgilisi ortamı sakinleştirmeye çalışıyor, Hamza ellerini önünde birleştirmiş ağlıyordu. Kaan, kapıcıyı sakinleştirip onunla konuşacağını söyledi. Muayenehanesinden getirdiği sakinleştiriciyi Hamza'ya uzattı. Eline bir bardak su tutuşturup içmesine yardım etti.

"Yarın sabah ilk işin sekreterden randevu almak. Senin bir terapiye, hatta fazlasına ihtiyacın var!" dedi Kaan.

12

Kaan yukarıya çıktığında, Esta yatağa sırt üstü uzanmış uyuyordu. Bedeninin kıvrımlarını, pürüzsüz tenini seyretti uzun uzun. Dalgalı saçları yastığa dağılmıştı. Aralık kalmış pencereden esen rüzgâr, martıların çığlığını ve gecenin ayazını taşıyordu içeri. Kaan, banyoya gitti. Duşu sonuna kadar açtı, sırtını ıslak duvar fayansına dayadı.

Ekim ayıydı. Kaan, psikiyatri uzmanı olmak için gittiği Oxford'da çan kuleleriyle çevrili üniversite binasının bahçesine girdi. Loş bir koridordan geçerek dersliğini buldu. Ön sırada oturan kız, kapıdaki zayıf, uzun boylu oğlana gülümseyerek baktı. Kaan, sanki çoktan tanıyormuş gibi yanına oturdu. Tanıştılar, kızın adı: Mary'di. Beraber yemeğe çıkmaya, ders çalışmaya, sınavlara hazırlanmaya başladılar. Hastalar, ilaçlar, tedaviler, terapiler, kitaplar, kırmızı koltuklar arasına sevgilerini sıkıştırdılar. İkisi de meslektaşlarının özendiği dünyaca ünlü Tıp Fakültesi'nden uzmanlıklarını alınca evlendiler. Oxford'da kalıp araştırma yapmak yerine iyi birer iş buldukları Londra'ya taşındılar.

Warwick Avenue'de iki odalı bir daire kiraladılar. Büyük kütüphaneli, sade bir ev döşediler. Kaan, sabahları erken kalkıp Regent's Canal'ın yakınında koşuyor, kahvaltısını her gün yaşlı bir İrlandalı'nın kafesinde yapıyor, görevli olduğu akıl hastanesine gidiyor, akşama kadar kahve dışında hiçbir şey yemeden çalışıyordu. İş çıkışı evinin karşısındaki Prince Alfred'e uğrayıp ayaküstü bir şeyler atıştırıyor, çalışmaya devam ediyor, makale

yazıyor, seminerlerde bildiri sunuyor, sempozyumların aranan bilim adamı olarak araştırmalarına devam ediyordu. Mary ise, hastanedeki işlerinin yanında gönüllü çalışma gruplarına katılıyor, Afrika'daki yoksul kadınlar için kalkınma projeleri geliştiriyordu.

Kaan ve Mary'nin hayatları birdenbire değişmedi. Birbirlerinden yavaşça uzaklaşmaya başladılar. Kendilerini daha fazla işlerine verdiler. Mary'nin gittikçe sıklaşan ve süresi uzayan Afrika seyahatleri, Kaan'ın çok istemesine rağmen hep ileriye ertelenen baba olma hayali, azalan görüşmeler. Mary'nin deneysel psikoloji çalışmalarına ilgisi arttı. Bazen gece yarılarına kadar eve gelmiyordu. Yol, tam ortasından çatallanmıştı. Kaan, ne yapacağına karar verene kadar evlerinin çaprazında kalan bir otele yerleşti. Hayranı olduğu Freud'un yıllar önce kaldığı odayı tuttu. İşinden izin alarak, iki gün boyunca kendisini karanlığa kapatıp, ne yapacağına karar vermeye çalıştı. Dışarıya çıktığı gün, çalıştığı hastaneye istifa dilekçesini verdi. Boşanma işlemlerini başlattı. Hastalarına, güvendiği psikiyatri uzmanlarını tavsiye etti. Yanına sadece kitaplarını, diplomasını ve kararlarını alarak İstanbul'a döndü. Boşandıktan hemen sonra Mary'nin, üniversiteden aldığı özel bir bursla beş yıllığına Afrika'ya gittiğini öğrendi. Oysa Mary, Kaan'ın tüm ısrarına rağmen İstanbul'a hiç gelmemişti. Hep bir bahane bulmuştu.

Sıcak su, etrafı sise boğmuştu. Düşüncelerinden sıyrılıp banyodan dışarı çıktı. Üzerindeki bornozu çıkarmadan Esta'nın yanına uzandı.

13

Cumartesi akşamı, Kaan'la Esta, Dandana'dan içeri el ele girdiler. Burası eski bir Rum eviydi. Alt katında, elektrogitar tutkunu Kerem, arkadaşlarıyla müzik yapıyordu. Mekân sahibi üniversiteden arkadaşıydı. Kerem, Kaan'ı boşandıktan sonra ilk defa bir kadınla birlikte görünce, bira damlaları nefes borusuna kaçtı. İki büklüm halde öksürerek kendine geldi.

"Bro, ne'aptın oğlum sen? Yenge kim? Yoksa şu bahsettiğin İtalyan mimarın torunu mu?" diye bağıra çağıra Kaan'a sarıldı Kerem.

Kaan, Esta'yı Kerem ve Sibel'le tanıştırdı. Ayaküstü, Esta'nın sanat tarihçisi olduğunu anlattı. Esta'ya, kardeşinin defalarca İtalya'ya gittiğini ama futbol maçından başka bir şey görmeden İstanbul'a geri döndüğünü söyleyince, Kerem, "Abartıyorsun bro. Bizim takımın maçı için Napoli'ye gidince tek kelime İtalyanca bilmeden loto oynayıp, beş euro kazanmış adamım ben," dedi, güldüler.

Esta, büyükbabasının inşa ettiği binaların içinde en çok Botter Apartmanı'nı sevdiğini ama İstiklal Caddesi'nin fazla turistik olduğunu anlattı. Mimar Raimondo için kadeh kaldırdılar. Gece on bire doğru sahne aldı Kerem ve arkadaşları. Solistleri Alaş, mikrofona yakınlaştı. Kerem, elektrogitarı bütün gücüyle konuştururken arada Kaan'la Esta'ya bakıyordu. Esta'nın nefesi Kaan'ın yanağına değiyordu. Kaan'ın anlık bir bakışını yakaladı. Mutluydu sanki. Daha da asıldı gitara. Şarkı arasında Alaş, kulağına eğilip, "Kerem bu gece patlatıyorsun," diye fısıldadı. Devam etti söylemeye. Sırada Şebnem Ferah'ın şarkısı vardı. Alaş

mikrofona sarıldı, sesi midesinin altında karanlık bir yerden geliyordu. Işıklar karartıldı:

Düşünüyorum/ne kadar sevmiş olabilirim?/Düşünüyorum/
sen, ben, gece ve bir yol/Başka bir şey/yok elimde, hafızamda/Düşünüyorum/ne kadar yer etmiş olabilir?/İstiklal Caddesi kadar/İstiklal Caddesi kadar...

Kaan gözlerini kapattı. Ne kadar istese de şarkının sözlerini tercüme edemeyeceğini biliyordu. Esta, sarıldı Kaan'a. Kerem, Kaan'ı gördü loş ışıkta. Gruptaki arkadaşlarına işaret etti. Gitar soloya başladı. Altı dakika sürdü her şey. Hayatında hiç gitmediği kadar derine indi. Gözleri açık, toprağın altındaydı sanki. Tellerden çıkan her notayla daha aşağıya, daha karanlığa, en sıcağa iniyordu. Korkmuyordu. Üzerinden nehirler akıyordu, hissediyordu. Farkındaydı, ağabeyi küçük kardeşini korumaya çalışıyordu. Oysa her şeyi çoktan anlamıştı. Kerem de kendine göre fedakârlık yapıyor, hiçbir şey bilmiyormuş gibi gülüyordu. Kerem evin güler yüzlü, komik ufaklığı olmayı beceremezse aile cam gibi dağılacak, İstiklal Caddesi'ndeki Botter Apartmanı'nın her bir tuğlası yerinden oynayacak, un ufak olacak sanıyordu. Ağabeyi, onu annesinin günahından korumaya çalışıyordu. Sahi annesi bir günahkâr mıydı, yoksa aşk acısı çeken bir masum mu? Tellere iyice asıldı, sımsıkı yumdu gözlerini, parmaklarının acısını hissetmiyordu artık. Eğer neşeli bir çocuk olmayı başarırsa, her şeyi düzeltebileceğine inandı. Böylelikle, annesi evi terk edip kaçamaz, babası neler olup bittiğini anlamazdı. Ailesine karşı uyumlu, söz dinleyen bir oğlan olursa, Botter Apartmanı'nın duvarları yıkılmazdı. Buna inanmıştı. Üniversiteye başladığı yıl Selim, bütün geçmişini, kimliğini, varlığını darmadağın etse de sevimli olmalıydı. Başka türlüsü ailesine ihanet olurdu. O da ağabeyini korumalıydı. Kerem'in parmaklarının kanadığını gördü Alaş, durdurması gerekiyordu artık. Orkestrayla bakıştılar. Mikrofona yaklaştı, son nakaratı tekrarlayıp şarkıyı bitirmeliydi. *Sen, ben, gece ve bir yol/Başka bir*

şey/yok elimde, hafızamda/Düşünüyorum/ne kadar yer etmiş olabilir?/İstiklal Caddesi kadar/İstiklal Caddesi kadar...

Seyirciler dakikalarca alkışladılar, hiç bitmeyecek gibiydi bravo sesleri. Kerem gözlerini açtı. Elinde gitarı, Asmalımescit'te bir yerdeydi. Alaş, gözlerine baktı Kerem'in. Kendine gelmişti.

Kaan, elini Esta'nın avuçlarından çekti, kollarını göğsünde kavuşturdu. Kardeşine bakıyordu. Onun, elektrogitarla bütünleşen parmaklarına, öne arkaya savrulan bedenine gözü daldı. Esta, Kaan'a sokuldu "Kardeşin senin için çaldı bu gece," diye fısıldadı, Kaan bir şey demedi.

"Bro uçtum bu gece, ben bile kendimden beklemezdim bu performansı. Esta ne diyor, beğendi mi?" diyerek eşi Sibel'in uzattığı soda dolu bardağı bir dikişte yuvarladı.

Kerem'in parmaklarının kanadığını gördü Sibel. Barın altındaki dolaptan bulduğu sargı beziyle eşinin elini silip, sardı.

"Çalamazsın bu parmakla, davula geç, daha rahat olur," dedi Sibel.

"Sibelim, ben alışkınım yahu. Bir şey olmaz. Neyse, biz taze çiftimizi rahat bırakalım, gel birer sigara içelim," diye eşinin kolundan tuttu, birlikte dışarı çıktılar.

Diskte Rihanna'nın "Where have you been"i çalıyordu. Barın içinde yayılan müziğin eşliğinde dans etmeye çalışanlar, sigara için dışarı çıkıp içeri girenler, birbirlerinin gözüne bakarak sevişenler vardı.

Bar çıkışı, Kaan'ın, "Hepiniz yorgunsunuz bu gece bende kalın," teklifini kabul ettiler. Hep birlikte Botter Apartmanı'na gittiler. Kaan sessizce anahtarı çevirdi. Kapı açılınca mesaisi çoktan biten Hamza karşısındaydı. Gözleri kan çanağıydı. "Uyuyamıyorum Kaan Bey," dedi. Masanın üzerinde apartmanın misafir defteri, onun üzerinde ise anahtar destesi duruyordu.

Kaan kardeşine, "Sen kızları yukarı çıkar. Ben Hamza'yla ilgileneyim biraz, dairesine götüreyim. Fazla oyalanmadan geli-

rim," dedi. Hamza'yı kolundan tuttu, kaldırdı. Birlikte aşağı, kapıcı dairesine indiler.

Anahtar, daire kapısının üzerindeydi. Elektrik düğmesini çe-

virdi. Yetmişli yılların modasına uygun bir avize, solgun sarı ışıklarıyla yandı. Kaan, Hamza'yı çekyata oturttu. İçerisi rutubetliydi. Odada karşılıklı duran, aynı renkte iki çekyat ve yıllardır üzerine basmaktan ortası eprimiş bir halı vardı. Birkaç eski aile fotoğrafı, tüplü televizyonun altındaki formika kaplı sehpaya dizilmişti. Kaan, Hamza'nın karşısına oturdu. Masanın üzerindeki şarjörü çıkarılmış boş tabancayı gördü. Yerinden fırladı:

"Neler oluyor sana? Nedir bu hal? Hem sen ortaokulu silah ruhsatı almak için mi bitirmeye çalışıyorsun? Binada silahlı bir apartman görevlisini kimse kabul etmez," dedi Kaan. Hamza'nın başı önündeydi. Bir şey demedi.

Kaan, "Şimdi yorgunsun, uyumalısın. Yalnız, yarın sabah ilk iş şu tabancadan kurtulacaksın. Hadi şimdi yat," dedi. Hamza'nın, "Aman hocam, sakın oraya girme," demesine aldırmadan, yatak odası olduğunu sandığı odanın kapısını açtı. Üst üste eşya yığılmış odayı, tavandan sarkan cılız bir ampul aydınlatıyordu. Küf kokusu nefes almayı zorlaştırıyordu.

Hamza ayağa kalktı. İki elini önünde birleştirip, kaygıyla Kaan'a bakmaya başladı.

"Sen neler yapıyorsun burada!? Bu eski şeyler de nedir böyle!? Yarım asırlık döküntü var burada. Eski gazetelere sarılmış bir şeyler gördüm. Nedir bunlar böyle? Ah Hamza, suç bende. Hep ihmal ettim seni," dedi.

"Kaan Bey, onlar babamdan kaldı. Annem köye giderken yanına alacaktı, sonra gâvur malı bize hayrı gelmez diye vazgeçti. Onlar artık benim oldu," dedi.

"Hamza bunları kimden aldın sen? Hem ne demek gâvur malı?"

"Bir yerden almadım. Babam bıraktı hepsini. Ona da kendi babası bırakmış. Bir gâvurun emanetiymiş bunlar. Ellemeyin

bunları diyordu hep. Sahibi bir gün gelecekmiş. Söz vermişiz, hepsini eksiksiz teslim edecekmişiz. Ben de dediğini yaptım."

"Ne saçmalıyorsun ya! Neyse şimdi çok geç oldu. Hadi uyu sen. Yarın konuşuruz. Sabah ilk işin şu tabanca saçmalığından kurtulmak olsun. Yoksa burada bir gün bile çalışmana izin vermem!"

14

Keremler, gece Kaan'nın evinde kalınca, Kaan ve Esta, muayenehanede, çalışma odasının geniş kanepesinde uyuma karar verdiler. Burası, İstiklal Caddesi'ne bakıyordu. Pencereler iki kat kalın perdeyle örtülmüştü. Esta fısıldayan bir sesle:

"Aslında İstanbul'a gelirken listemde boğazda balık yemek, Kapalıçarşı'yı gezmek, belki küçük bir ipek halı almak, denizin ortasındaki Kız Kulesi'nden ortaçağ başkentini seyretmek, hamam sefası yapmak vardı," dedi.

Kaan, genç kadınının omuzlarından tutarak, "Daha bu listeyi tamamlamadın mı? Hepsi iki günlük iş," dedi. Duraksadı.

"İstanbul'a gelirken arkanda birini bıraktın mı?" diye sordu Kaan. Esta, kollarını Kaan'ın sırtından çekti. Hafifçe kendinden uzaklaştırdı. Yüzü gerildi. Alnının ortasındaki damar genişledi.

"Evet, arkamda birini bıraktım. Ben, uçağa binmeden önce ayrılmıştık ama. Belki de hiç birlikte olmamıştık ya da kafamda ben yazmıştım bütün öyküyü," dedi.

"Yani ayrıldığınızı açık açık konuştunuz, değil mi?"

"İkili oynadığımı mı düşündün yoksa?"

"Hayır, ama dikkatimi çekti, sana bunu sorunca benden uzaklaştın," dedi Kaan.

"Anlamadım?"

"Şimdi, sana onu sorunca ellerini sırtımdan aniden çektin. Geriye attın kendini. Rahatsız oldun sanırım."

"Ben senin hastan değilim Kaan. Beni böyle sorgulayamazsın. Bu çok saçma."

Kaan yüzünü döndü, acı hissetti içinde bir yerde.

Esta'yı seviyordu. Yine de ilişkilerinin ortasında bir yerde, adını koyamadığı bir şey eksikti. Pencereye doğru yürüdü. Gökyüzünü, çatılara konan martıları seyretti. Çocukken de annesine kızınca, odasına kaçar, pencereden bulutları, sonsuz boşluğu seyrederdi. Sırtını dönünce koltukta oturan Esta ile göz göze geldi. Ağlıyordu. Yanına gidip boynuna sarıldı.

Esta, "Ricardo'yla buraya gelmeden önce ayrılalım diye konuştuk. Kaan, sana yalan söyleyemem, Ricardo beni iki gündür arıyor," dedi.

Kaan, "Peki, sen ne düşünüyorsun?" diye sordu.

Esta, derin bir nefes aldı, "Seni seviyorum," dedi Kaan'a.

Kaan, genç kadının elinden tuttu, "Esta, bir insanın psikiyatrist olması, onun sinirlenmeyen, üzülmeyen, kırılmayan çok güçlü biri olduğu anlamına gelmiyor maalesef. Seninle sağlam bir ilişki kurmak istiyorum. Zaten ben başka türlü ilişki kurmayı da sevmem, istesem de beceremem. Ben bir insanı ya güvenip hayatıma alırım ya da mesafeli ama saygılı olurum. Yetişme tarzımla ilgili bu," dedi.

"Kaan, seni tanımam, aramızda hızla gelişen ilişki, benim için çok beklenmedik bir şey oldu... Ama çok mutluyum."

"Esta, ben yaşanmışlıklara, anılara değer veriyorum. Sen de biraz öylesin. Çocukluk hikâyelerinin içinden çıkamıyorsun, çok bağlısın onlara. Tedirginliğinin güvensizliğinin altında biraz da bu var. Aslında ben de biraz öyleyim."

IV

Matilda, Raimondo'dan yüklü miktarda para aldı. Uzaklaşıncaya kadar gözleriyle takip etti adamı. Ne Nazlı'ya ne de öteki kızlara bir şey demeden Müslüman kadınlar gibi peçesini taktı. Kısa topuklu ayakkabılarını ayağına geçirdi. Galata Kulesi'nin arkasından dolanarak Büyük Hendek Sokakta, kuyumcu Mehmet Efendi'nin kapısını çaldı. Destur çekip içeri girdi. Asıl adı Avram'dı adamın. Yahudi'ydi. Ama esnaf arasında Mehmet adını kullanıyordu.

"Mimar Raimondo diye birini tanır mısın? İtalyan olduğunu duydum," dedi lafı fazla dolandırmadan.

"Tanırım elbette. Kim tanımaz? Abdülhamit Han'ın sağ kolu deniyor. Şimdi de sarayın terzisi Botter Efendi için Narmanlı[1]'nın karşı tarafındaki inşaatı yapıyor. Hem de padişah, bizzat rica etmiş, terzisi için bina yapmasını. Be kadın, hiç mi dünyadan haberin yok? Herkesin dilindeki dedikoduları hiç mi duymadın? Kafanı biraz yorgan yastık dikmekten kaldır da, dünyadan haberdar ol. Hem senin ne işin olur onunla? Apartman mı yaptıracaksın yoksa?"

"Abdülhamit Han'ın sağ kolu mu?"

"Evet, Matilda Hanım, başını derde sokma. Böyle adamlara da bulaşma."

"Avram Efendi, olanlar oldu desene şu işe. Yorgan diktirmeye geldi bugün. Biraz tuhaf konuştu sanki. Kimdir bu adam? Evli mi-

---

(1) Osmanlı İmparatorluğu döneminde bu bina Rusya'ya aitti. Yazar anlam bütünlüğünü korumak için Narmanlı adını kullanmayı tercih etti.

dir yoksa bekâr mı? Neyin nesidir? Şimdi hemen nedenini sormayacaksın. Biraz soruşturabilir misin?"

Kuyumcu Avram ya da öteki adıyla Mehmet Efendi, Matilda'nın yüzüne dikkatle baktı.

"Matilda Hanım, o adam sıradan biri değil. Padişah Abdülhamit Han'ın özel mimarı diyorum sana. Dostlukları var diyorlar. Başına iş açma diyorum bak, anlıyor musun?" dedi.

Matilda'nın yüzü kızardı. Sesini kısarak:

"Bir şeyler dönüyor Avram Efendi. Dediğimi yap sen. İşin bitince de, bana haber yolla," dedi.

Oyalanmadan kuyumcudan çıktı. Saçak altlarından evinin yolunu tuttu. İki gün boyunca başının ağrısını bahane ederek kızların yanına gitmedi. Alnına çatkı dolayıp yattı bütün gün. Nihayet kuyumcu Mehmet Efendi'nin çırağı, patronunun kendisini beklediğini haber verdi.

"Kıza acımasam kalkacak halim mi var? diye söylenip duruyordu," Matilda. Çarşafını üzerine geçirdi. Bir bardak su içip yola çıktı.

Mehmet Efendi, mimar Raimondo hakkında kötü laf edeni hiç duymamıştı. İçkiyle, kumarla arasının olmadığını, İstanbul'a para kazanmak için geldiğini, bir ayağının sarayda olduğu haberlerinin doğru olduğunu, büyük servet yaptığını anlattı Matilda'ya. Eğlence düşkünlüğü yokmuş ama memleketinden büyük bir sanatçı, özellikle de bir keman virtüözü gelirse dinlemeye gidermiş. Onun dışında kendi halinde, güvenilir, devletli bir adammış. Hiç kimse İtalya'da bir ailesinin olup olmadığını bilmiyormuş. Özel hayatı hakkında bilgi toplamak mümkün olmamış. Mehmet Efendi'nin öğrendiği tek şey, İstanbul'da yalnız yaşadığıymış.

"Kıvamındaymış desene şuna," dedi Matilda. Mehmet Efendi kahkaha attı.

"Matilda, adamcağızın malına, mülküne bakıp da sakın baştan çıkarmaya çalışma."

"Ne dersin bre sen?" diyen Matilda, kahvesini içerken kıkırdıyordu.

Raimondo, arka arkaya iki gece neredeyse hiç uyumadan çizimlerini tamamladı. Hayalinde kırmızı güller vardı, iç içe geçmiş dallar, yapraklar. Kurdeleler sarkacaktı yukarıdan aşağıya, şerit şerit, gökyüzünden inen yollar gibi... Küçük balkonlar, köpüklenen dalgalar gibi ahenk katacaktı binasına. Bir kadın yüzü olacaktı, gururlu, vakur. Bir o kadar da şefkatle bakacaktı yukarıdan insanlara. Tıpkı rüzgârda saçları dalgalanan bir kraliçe gibi, tıpkı çekik gözlü yorgancı kız gibi... Tıpkı bahar gelince bereket dağıtan Artemis gibi... Tıpkı koruyucu Medusa gibi... Çizimlerini bitirdiğinde, sabahın ilk renkleri İstanbul'un üzerinde parlamaya başlamıştı. Raimondo, pencereleri sonuna kadar açtı. İçeriye İstanbul'un kendine özgü, denize bulaşmış çınar kokusu doldu. İçine çekti. Sabırsızlıkla güneşin yükselmesini bekledi. Çizimleri toparlayıp Matilda'nın evinin yolunu tuttu.

Kapıyı açan yaşlı kâhyanın, "Horozlar mı gagaladı sabahın köründe geldin be adam," dediğini duysa da, yarım yamalak Türkçesiyle bir şey anlamadan kendisine gösterilen odaya girdi. Matilda, mimarı sabahın erken saatinde karşısında görünce pek şaşırmadı. Kızlardan birine az şekerli kahve yapmasını söyledi.

Raimondo'nun çizimlerini dikkatlice inceledikten sonra, "Bey, sordum, soruşturdum. Kim olduğunu öğrendim. Biz burada kendi halinde insanlarız. Bir yetim oğlum var. İşe yaramaz sarhoştur ama kimseye yan gözle bakmaz. Etliye sütlüye karışmadan ekmek parası kazanmak, şu mahallede karnımızı helal lokma ile doyurmak için çırpınır dururuz... Zarar verme bize," dedi.

Raimondo, Matilda'yı susturdu, "Benden size zarar gelmez. Neden böyle konuştuğunuzu anlamadım Madam. Benim, elleri kadar, hayalleri de güçlü bir sanatçıya ihtiyacım var sadece," dedi.

"Peki, Raimondo Efendi," dedi Matilda.

Matilda, kumaşları en iyisinden seçtirdi. Yorganların ikisi de kışlık olacağı için yününü Konya işi aldırdı. Yazlık isteseydi asla yün kattırmaz, sıcak havalar için ince, pamuklu iç diktirirdi.

15

Botter Apartmanı'nda, Kaan'ın hastalarını kabul ettiği salonda her şey yerli yerindeydi. Karşılıklı yerleştirilmiş iki berjer koltuğun ortasında duran mermer kaplı geniş sehpa, hasta ve doktor arasındaki mesafeyi kusursuzca dengeliyordu. Sehpanın üzerinde sekreterin önceden ikram ettiği iki az şekerli kahve ve su bardakları duruyordu. Kalemini, dosyasını eline aldı Kaan, koltuğuna yerleşti. Bacak bacak üzerine atarak, başını önündeki notlardan kaldırmadan, Zehra'ya, "Deftere düzenli olarak yazmaya devam ediyor musun?" diye sordu.

"Evet, yalnız dün sabah sınavım vardı. Her zamanki saatinden geç olsa da fakülte bahçesinde sessiz bir yer bulup yazdım."

"Güzel, peki erkek arkadaşın var mı, biraz bahseder misin?"

"Yok, hayır. Niyetim de yok," bunu söylerken sesinin tonu inceldi, sonra yükseldi.

"Neden peki? Evlenmek, anne olmak..." cümlesini bitiremedi Kaan.

"Bunun başka bir açıklaması yok ki! Nasıl kavun ya da elma sevmiyorsam, bu da öyle bir şey işte," dedi Zehra. Kaan, sehpanın üzerinde duran fincanı işaret etti. Bunun üzerine Zehra, kahvesinden bir yudum aldı. Boğazına bir şey takılmış gibi üst üste birkaç defa öksürdü.

"Şu anda ne hissediyorsun Zehra?"

"Sadece bir boşluk, o kadar."

"Peki ya kızgınlık, öfke, nefret? Söylemek istediğin başka bir şey var mı?"

"Bu, şu ana özel bir şey değil. Her zaman hissettiğim bir duygu. Tarifi mümkün değil. Hafiflik demek istemiyorum, tam tersi..."

Bu sırada Kaan, not aldığı kâğıdın arka yüzünü çevirdi. Özensiz bir yazıyla bir şeyler karaladı: Çocukluk dönemi travması; kendini suçlama ve kaçma isteği var; boşluk var.

Kaan kalemini çalışma masasının üzerine bıraktı. Ellerini saçında, sakalında gezdirdi. Zehra, başı önünde halıya bakıyordu. Sol elinin orta parmağında ince gümüş bir yüzük vardı. Sürekli diğer eliyle döndürüp duruyordu. Ayaklarını oturduğu koltuğun altına saklamaya çalıştı. Duvardaki saatin metal tınısı duyuldu.

"Zaman ne kadar hızla akıyor Zehra. Biliyor musun, zaman kelimesi ilk defa dört bin küsur yıl önce kullanılmış. Kökeni Akadlara kadar gider. Muhtemelen onlar da başka kültürlerden devraldılar. Zaman kelimesi çok ağır. Tıpkı tarih gibi. İnsanlar hep parçalara ayırarak hatırlamak istiyorlar bu yüzden. Yıl, ay, gün, saat, dakika, saniye, olmadı mikro saniye falan. Ama iyi tarafı da var. Böyle parçalara, katmanlara böldüğümüz için basamak basamak geriye gidip, geçmişte yaşadıklarımızı sağaltabiliyoruz. Değiştiremiyoruz ama başka bir açıdan bakıp yaşadıklarımıza verdiğimiz anlamları yumuşatabiliyoruz. Zamanın, insanı olumsuz olaylardan uzaklaştırıp, iyileştiren bir gücü olduğunu düşünüyorum," dedi Kaan.

"Evet, bu doğru. Zamanın insanı sakinleştirdiğinin farkındayım, " diye onayladı Zehra Kaan'ı.

"Demek aynı fikirdeyiz. Bu çok iyi. Şimdi sana başka bir şey anlatacağım. Uzakdoğu'da, Çin'de özellikle taşra bölgelerinde anneler kızlarının vücut tüylerini almasına ancak evlenecekleri zaman izin verirler. Bu, kökeni çok eskilere, hatta asırlar öncesine giden bir gelenektir. Çünkü genç kızlar okula, tarlaya giderken sık sık tecavüze uğrarmış. En kötüsü de evin içindeki vakalar tabii. İşte bu yüzden biri buna yeltendiğinde tiksinip bıraksın diye..."

"Bu nereden çıktı şimdi?" dedi Zehra, sesi çatallıydı, yüzü sararmıştı.

"Zehra, bazen psikiyatristler danışanın travmasının ne olduğunu en başta anlarlar. Yine de kişinin asıl sorununu anlatacak kadar rahatlaması için haftalarca diğer konuları gündeme getirerek, terapileri uzatırlar. Bazen de doktor, danışanın temelde yatan sorununun, terapinin en başında ortaya çıkmasını ister. Böylece, kalan sürede uzun uzun konuşma fırsatı olur. Yararlı bir çözülme ve kabul etme gerçekleşir. En sonunda da rahatlama sürecine geçiş sağlanır. Şimdi babanla aranızdaki ilişkiyi anlatmanı istiyorum," dedi Kaan.

Zehra'nın gözlerinin içine bakarak yanıt vermesini bekledi. Zehra, elindeki kâğıt mendili parçalara ayırdı. Gözünden yaş geliyordu. Elinin tersiyle sildi. Kaan, sehpanın üzerinde duran kutudan birkaç parça kâğıt mendil daha çekip uzattı.

"Babamla bir ilişkim yoktu," dedi Zehra ve içini çekerek yutkundu. Aradan ne kadar zaman geçmiş olabilirdi ki... Sımsıkı yumduğu gözlerini açtı. Kaan, her zamanki gibi sakin, kendinden emin, bacak bacak üstüne atmış karşısında duruyordu.

Zehra oturduğu koltuktan, bu eski kokan salondan, yüz on yaşındaki binadan bir an önce kaçıp kurtulmak istiyordu ama sanki birileri onu sıkıca tutuyordu.

"Liseye gidiyordum, son sınıftaydım, babam öldüğünde. Ben eve geldiğimde ölmüştü ya da öyle bir şey hatırlıyorum... Okuldan sonra Türkçe hocasından ders alıyordum üniversiteye giriş sınavı için. Eve her zamankinden geç geldim. Babam divanda yatıyordu. Kan izleri vardı. Kırmızı lekeler. Yani saçmalıyorum işte. Tabii kırmızı olacak. Başka ne renk olabilir ki? Göğsüne saplanmış bıçağın kabzasını gördüm. Yere kan damlamaya devam ediyordu. Babaannem başındaydı. Kafasına doladığı tülbente kan bulaşmıştı. Annem küçük kardeşime sarılmış, babama bakıyordu. Pis bir koku yayılmıştı bütün eve."

"Peki Zehra, ne yaptın o an? Babanın yanına mı gittin? Bağırdın mı, ağladın mı?"

"Küçük kardeşimi kucağıma aldım. Kirlenmişti. Sabunlayıp, suya tuttum iyice temizlensin diye. Sonra en sevdiği elbiseyi giydirdim. Saçını taradım. O kadar çok ağlamıştı ki artık sesi çıkmıyordu. Ben...Çok uğraştım ama bir daha hiç nefes alamadı."

Zehra'nın doğduğu topraklarda yağmur yağınca, yeşil kokardı hava. Paslı teneke kutulara dikilmiş fesleğenler bahar gelince gelişir, beyazlanırdı. Tıpkı kışa çocuk giren kızların, bahara genç kız olarak çıkması gibi. Bir dahaki sene beklenmez hemen kocaya verilirlerdi. Ankara'dan gelen kadın öğretmen karşı çıkmıştı; kızların analarını toplayıp, "Yapmayın, etmeyin, evlatlarınızı okutun," demişti. "On üçünde evlendirmezsek azarlar, başa çıkamayız" diye cevap vermişti kırkında koca nine olmuş bir kadın. Elleri kınalı komşusu, "Buralarda kız kısmının fazla ellenmemişi makbuldür," demişti. Bir tek, kara çarşaflı bir kadın, kapıdan çıkarken öğretmenin kulağına eğilip, "Toprağımızın kışı uzun geçer. Gecelerin sonu gelmez Öğretmen Hanım kızım. Bu memlekette hanelerin altı kalabalıktır. Öyle kız kısmı okula verilip, evde beslenirse kimin elinin altında kalacağı belli olmaz. Toprağımızın huyunu biz biliriz de dilimiz dönmez sana anlatamayız. Geçen sene iki yavrucuk el ele, harabelikten gürleyen suya atladılar. Günlerce ağlamıştık. Sorup soruşturmuştun ufacık kızlar niye intihar ederler, diye. Hiçbirimizden çıt çıkmadı hatırlar mısın? Öğretmen Hanım bizim gözümüz kör değildir ama görmez, kulağımız sağır değildir ama duymaz."

Zehra başını pencereden dışarıya çevirdi. Hangisinin önce, hangisinin sonra geldiği bilinmeyen üst üste yığılmış an'ların içindeydi. Kaan gözlerini yeşil halıya dikmişti. Zehra o sırada bacaklarını birbirine sımsıkı yapıştırdı. Sesi heyecanlandı.

"Sonra, Jandarma geldi. Kim haber verdi, bilmiyorum ya da hatırlamıyorum. Evin içi insan kalabalığıydı. Akrabalar, komşular. Babamın en sevdiği kardeşini gördüm bir ara. Savcı yanı-

na jandarma komutanını alıp, bizi ayrı bir odaya çekti. Tek tek sorgulamak istiyordu evdekileri. Babaannem, 'Buna lüzum yok, oğlumu ben öldürdüm,' dedi. Başındaki tülbenti çekti, çıkardı kafasından. Savcıya doğru tuttu, 'Al işte bak ben öldürdüm. Bu gördüğün oğlumun kanıdır. İdam edilecek biri varsa o da benim, bu masumlar günahsızdır,' dedi."

Zehra, sanki odanın içindeki tüm havayı içine çekerek, soluklandı. Gözleri buğulandı. Şimdi sayıklayarak konuşuyordu.

"Babaannem, her bahar beline kadar inen kınalı saçlarını kırk pelik ördürürdü. Yaz boyu hiç çözmezdi. Biz böyle gördük kızım, başka türlüsünü bilemeyiz, derdi. Ellerini kelepçeleyen asker, tam bileğindeki nazarlığının üzerinden kilitledi demiri. Nazarlık dövmesini evlenmeden evvel annesi yaptırmış. Gittiği hanede gün görsün diye... Sonra alıp götürdüler. Hapisten haber yollamış. Zehra okusun, diye."

"Ee, peki kardeşin?"

Zehra, gözlerini Kaan'a dikti. Kehribar rengiydiler hâlâ. Çevresi halka halka kızarmıştı. Bakışlarını kaçırmadan:

"Anlamadınız mı Kaan Bey?" dedi.

"Özür dilerim Zehra. Baban kardeşine ... yani kardeşine de mi?"

"Kardeşim daha çok küçüktü, dayanamamış..."

16

Zehra gittikten sonra, Kaan dizüstü bilgisayarını açtı. Boğaziçi Üniversitesi sosyoloji bölümünde okuyan öğrencilerin sınıf listelerini inceledi. Zehra Karahan'ı buldu. Sistemde yatakhane numarası ve e-posta adresi görülüyordu. Ardından yerel gazetelerin sayfalarında, Zehra'nın geldiği ilçenin geçmiş yıllardaki haberlerini bulup, taradı. Onlarca Karahan vardı. Sanki ilçedeki insanların hepsi aynı kimliği taşıyordu. Cinayet ve ölüm haberlerini geriye doğru sıraladı. İlçenin en zenginlerinden olan beyaz eşya tüccarının ölüm haberini buldu. Ne olayın cinayet olduğu ne de beyaz eşya tüccarını annesinin öldürdüğü bilgisi, gazete satırları arasında vardı. Zehra'nın tecavüz olayı sırasında ölen kardeşinin adı bile anılmamış, haber baştan aşağı sansürlenerek verilmişti. Kaan geriye yaslandı. Cenaze töreninde çekilmiş fotoğrafa baktı.

Sekreter kapıyı tıklatıp, bekleyen hastasının olduğunu hatırlattı. "Danışanınızı içeri alabilir miyim?" diye sordu. İçeriye önce ünlü bir işadamının uyuşturucu bağımlısı kızı girdi. Yanında bakıcısı da vardı. Ardından, eşiyle birlikte gelen danışan, geceleri evine yılanların hücum ettiğini, yatağının içinde kımıl kımıl hareket ettiklerini söylüyordu.

Hasta görüşmeleri bitince, sekretere bugün kahve istemediğini söyledi. Dairesine çıktı. Coni, Kaan'ı görünce havlayıp, bacaklarına sürtündü. Sonra da buzdolabının kenarında, Mualla Hanım'ın kendi eski yeleğini söküp ördüğü yatakta, yarım bıraktığı uykusuna devam etti.

Kaan, fotoğraf çekmek için İstanbul sokaklarını gezen Esta'ya

mesaj attı: "Akşam yemeği için ne pişireyim." Esta'nın, "Bir saat sonra sendeyim, istersen yemeği ben yaparım Napoli usulü deniz mahsullü makarna, ne dersin?" diye attığı mesajını, "Sen gel, gerisine bakarız" diye cevapladıktan sonra telefonu çalışma masasının üzerine bıraktı. Bu sırada telefon çaldı. Liseden bir arkadaşı, Kanada'ya taşındığını, yeni hayatını, evinde misafir odası olduğunu, yolu düşerse kendisini memnuniyetle ağırlayabileceğini anlattı. Tüm bunlardan sıkılıp, duşa attı kendini. Ilık suyu sonuna kadar açtı. Kaan'ı ilkokul üçüncü sınıfa kadar babaannesi yıkamıştı hep. "Oğlan çocuklarını anneleri yıkamaz, biz öyle gördük kendi ailemizde," demişti babaannesi. Dokunmazdı ama göz ucuyla büyümüş mü diye pipisine de bakardı. Kaan yüzünü kapardı, utanırdı üzerinde hissettiği ağır bakıştan. Büyükannesi, "Sen askerlik yapacaksın, sıcak suya fazla alışmamalısın," derdi. "Pipin büyük olursa çok çocuğun olur," derdi. "Saçın ıslak olursa hasta olursun," derdi. "Kız çocuklarıyla erkek çocukları birlikte oynamaz," derdi. Büyükannesi büyütmüştü Kaan'ı. Babasının iş seyahatinde olduğu günler, "Sen başköşeye, büyükbabanın yanına otur," derdi Büyükannesi. Annesi suskun kalırdı hep. Salonda, pencere kenarındaki yeşil koltuğa otururdu Nilüfer Hanım. Ayaklı abajuru, Fransızca aşk romanları, kristal kül tablası, sigara paketi, ara sıra içine sarı güller koyduğu çeşm-i bülbül vazosu, gizli bir ayinin simgeleri gibi hep sehpasının üzerinde, başucunda olurdu. Annesine, onu sevdiğini söyleyememişti hiç. Ancak bir ölü olarak Teşvikiye Camisi'nin avlusundaki musalla taşına tabut denilen tahta bir kutu içinde konduğunda, yanına sokulup, "Ne yaptıysan yaptın, seni hep sevdim," diyebilmişti. Belli belirsiz kıpırdatabildiği dudaklarıyla.

Kaan, Mary ile nişanlandıktan birkaç ay sonra annesinin meme kanseri olduğunu öğrenmişti. Babası telefonda, "Biraz üzüleceksin ama sakın ha buraya gelmeye kalkma. Lütfen, kendi çalışma programını aksatma. Annene meme kanseri teşhisi kondu. Şu anda her şey kontrol altında. Telaşlanacak bir şey yok.

Bak ahizeyi uzatıyorum. Sesini duy," demişti. Oysa annesinin sesi boğuk geliyordu, hüzünlüydü. Oğluna, "Babanın sözünü dinle. Sakın uçağa atlayıp gelme. Beni üzersin. Babanın dediği gibi doktor kontrolü altındayım. Sakin olmalıyız. Hem Kerem burada," demişti. Kaan telefonu kapatırken, Kerem İstanbul'da olduğuna göre merak etmemesi gerektiğini tekrarlamıştı kendi kendine.

Mary, Kaan'ın boynuna sarılıp İstanbul'a gidip annesini görmesini istemişti ama yapamamıştı. Ancak yaz sonunda Londra'daki Türk Büyükelçiliği'nde Mary ile evlenirken görmüştü annesini. Başındaki kısa, sarı peruk, çökmüş avurtları, incelmiş teni en mutlu olması gereken gününde büyük oğlunun canını yakmıştı. Oysa sadece babası değil, Cerrahpaşa'daki hocalarıyla doktor arkadaşları da telefonda sürekli iyi olduğunu söylemişlerdi. Yine de Kaan biliyordu, annesi trafik kazasında ölen sevgilisinin arkasından gitmeye karar vermişti. Geride herkesi, Kerem'i bile bırakarak.

Bir gün Mevlevi'yle insanın yapı taşlarının hangi bilgileri kuşaktan kuşağa aktarabildiğini tartışmışlardı. "Dünya, felaketlerin tekrarı üzerine kuruludur," demişti Mevlevi. Sonra, "An'da hissedilen acılar, geçmişin tekrarından başka bir şey değildir. Ne hücrelerimizdeki acıyı yok edebiliriz ne de kederi. Onları ancak fark edip görürsek hafifletebiliriz ama yine de yok edemeyiz. Şimdi hissedilenler, birileri tarafından yüzyıl önce de hissedildiler. Onlarca asır önce de. Zaman, deli bir pervane gibi etrafımızda dönüp dururken, geçmişten gelen bilgiyi de taşır. İnsanın iradesi ancak düğümleri görüp, kabul etmeye yeter. Olmuş olanı yok etmeye değil," demişti. O halde, kaç neslin bilgisi akmıştır hücrelerimize kim bilir. Kaç kuşağın gözyaşı, mutluluğu, acısı...

Duştan çıktı Kaan. Üzerindeki bornozla buğulanmış aynada kendine baktı. Saçlarına kır düşmeye başlamıştı. Başucundaki çekmecenin en alttaki kilitli gözünde Mary'e ait tek bir fotoğraf

vardı. İstanbul'a geldiğinden bu yana hiç açmadığı kilidi çevirdi. Yatak odasının penceresinden akşam güneşi çarpıyordu yüzüne. Elini geri çekti. Onun yerine başka bir gözden, demiri paslanmış bir anahtar çıkardı. Kimsenin girmesine izin vermediği karanlık odanın kapısını açtı. Sandalyelerden birine oturdu. Karşısındaki aynada kendini gördü. İstanbul'a geri döndüğü günden beri artan yüz çizgilerine, kasılmış bedenine baktı.

Oxford'daki hocası geldi gözünün önüne. "Mesleğinde başarılı olmanın ilk şartı seni sürekli tökezleten duyguyu yakalayıp anlamaktan geçer. Kendini çözmeden başkasına yardım edemezsin," derdi. Kulaklarını kapadı var gücüyle. Londra'dan İstanbul'a niçin geldiğini uzun zamandır biliyordu.

Salondaki duvar saatinin metal tınısını duydu Kaan. Giyinip mutfağa geçti. Müzikçaların düğmesine bastı, Vivaldi çalmaya başladı.

Esta, kucağında papatya demetiyle çaldı kapıyı. Kaan gözleri parlayarak Esta'ya baktı, boynuna sarıldı, "Bana papatya alan ilk kadınsın," dedi.

"Yalancısın," dedi gülerek Esta.

"Evet yalancıyım. İstiklal Caddesi'nden geçen bütün kadınlar nöbetleşe papatya alırlar bana."

Kaan sertçe divana yatırdı Esta'yı. Yastıklarla birlikte yere düştüler. Halıda yuvarladı kadını ince teninde kaybolana kadar. Ayakları koltuklara çarpıyordu. Botter Apartmanı'nın en üst katında akşam güneşi tüm kızıllığıyla batıyordu. Binayı çevreleyen güllerin rengi kararıyordu. Kaan, eski eşi Mary'nin yüzünü gördü duvarlara yansıyan gölgelerde. Mevlevi, "İnsanlar âşık olmaz, kendi özlerindeki aşka ayna tutabilecek, öteki insanları bulurlar," derdi.

17

Hamza, sabah temizliğinden sonra, kovalarını, süpürgesini, yer bezlerini tek tek yıkayıp kaldırdı. Binanın girişine oyuncu Leyla Hanım'dan aldığı gazete sayfalarını serdi. Kaan Bey'in muayenehanesinde hasta kabul ettiği saatler, Hamza'nın en fazla dikkatli olması gereken zamanlardı. Gelen bazı hastalar, apartman defterine kayıt için adlarını vermek istemiyor, kimliklerini saklıyorlar, ileri geri konuşup kurallara uymamak için direniyorlardı. Bazıları için ise üzülüyordu. Kendisi de onlar gibi olmasın diye dua edip tahtaya vuruyordu. Bazı geceler rüyalarında hasta insanların evine girdiğini, babasından kalma emanet eşyaları karıştırdığını görüyordu. Böyle gecelerde, yataktan ter içinde kalkıyor, kendine gelmek için dışarı çıkıp İstiklal Caddesi'nde birkaç tur atıyordu. Gece yarısı olduğu halde hâlâ mendil satmaya çalışan çocuklara cebindeki bozuk paraları verip, sadaka sevabıyla rüyasını unutmaya çalıştığı da oluyordu.

Hamza, müdür masasını, monitörleri ve anahtarları sabunlu bezle silip, kuruladıktan sonra apartman defterini açtı. Mavi kalemle binaya gelenleri, kırmızıyla binadan çıkanları yazıyordu. Her gün gelen ev hizmetçileri, köpek gezdiren üniversite öğrencisi ve bakkal çırağı için ise siyah kalem kullanıyordu. Ziyaretçileri renklere göre ayırma fikrinin kolaylık sağladığını düşünmüş ve sevmişti. Bina yöneticiliği yapan giriş katındaki kitapçı bile bu buluşundan dolayı Hamza'yı kutlamış, "Hay aklınla bin yaşa," demişti.

Hamza görevini layıkıyla yerine getirmeliydi. Binanın sorumluluğu onun omuzlarındaydı. Kaan Bey, İngiltere'den ye-

ni geldiği zamanlar bu yapının öyle sıradan bir apartman olmadığını, padişahlar devrinden kaldığını ona anlatmıştı. Rahmetli babası ile büyükbabası ise, bu binayı korumanın şerefli bir görev olduğunu, hatta yıllar önceki o büyük saldırıdan alınlarının akıyla çıktıklarını defalarca söylemiş, aynı olayların tekrar olabileceği konusunda Hamza'yı uyarmışlardı. O halde, genç kapıcı binasına sahip çıkmalı, onu tehlikelerden, kötü insanlardan, yağmacılardan sakınmalıydı.

Hamza, her sabahki gibi sabun kokan masasına oturdu. Yan yana duran mavi, kırmızı, siyah kalemlerini kontrol etti. Sırtını dönerli koltuğunun arkasına yaslayıp, monitörlere bakmaya başladığı anda Kaan yanına geldi.

"Günaydın Hamza. Nasılsın bugün?"

Hamza ayağa kalktı, ellerini önünde kenetledi.

"Günaydın hocam. Bir emriniz var mı?"

"Ya bırak böyle konuşmayı. Kendini nasıl hissediyorsun, onu söyle."

"İyiyim hocam. Yok bir şeyim bugün."

"Bu arada bina yine pırıl pırıl olmuş. Eline sağlık."

"Sağ olun hocam."

Kaan dışarı çıkmak yerine, Hamza'nın müdür masasının karşısındaki ahşap sandalyeye oturdu.

"Hamza sen de otur lütfen. Ayakta dikilme. Madem sen yukarı çıkıp benimle sohbet etmeye gelmiyorsun, o halde ben senin yanına geleyim, dedim. Bir süredir misafirimiz olan İtalyan hanımdan bahsedeyim sana. Biraz sert davrandığını duydum. Ortada bir yanlış anlama var sanırım."

Hamza, döner koltuğuna oturdu. Başını eğdi. Sırtının ortasından aşağıya doğru kayan ıslaklığı hissetti. Alnı kızardı. İki elini dizinin üzerine koydu. Karnı kat kat oldu.

"Ben ne yapmışım ki hocam?"

"Yok, sen şimdi kaygılanıp üzerine alınma. Bak, o İtalyan hanım benim yakın arkadaşım. Bu binayı yapan mimarın to-

runu. Daha doğrusu torununun kızı. İstanbul'a büyükbabasının eserlerini bulmak için gelmiş. Öyle miras, para istemek için değil. Sadece atalarına duyduğu saygıdan... Anladın mı beni?"

Hamza'nın iki eli bacaklarına, kahverengi pantolonuna sımsıkı yapıştı.

"Hocam, ben zaten dilini bilmiyorum ki Esta Hanım'ın. Onunla konuşamam ki," dedi.

"Lütfen, Esta Hanım'a karşı nazik olmaya çalış. Binaya giriş çıkışlarında sorun oluyormuş bazen. Apartman defterini sertçe önüne atıyormuşsun. Dövecek gibi davranıyormuşsun kadına. Hem sana bu binanın tarihini anlattığımı hatırlıyorum. İnşa eden mimarın kim olduğunu, önemini... Neyse, Hamza anladın durumu. Bir de şu eşyalar. Nedir onlar yahu? Nasıl geçmiş babanın eline? Ne yapacaksın onları? At, kurtul hepsinden."

Hamza, kıyafetine yapışan ellerini ve bacaklarını artık hissetmiyordu. Sırtından arka arkaya inen ter damlaları, gömleğinin altında yayılmaya başladı. Yaz kış giymeyi adet edindiği fanilası nemi çektikçe, penye, tenine yapışıyordu. Şimdi sıkıntı tüm bedenindeydi.

"Ben... şey... Kaan Bey... Hocam."

"Lütfen sakin olur musun? Derin nefes al üç defa. Sonra anlat."

"Aslında babam dedi ki...gâvur malıymış onlar."

"Ne demek bu?"

"Babamın babası, köyden gelince, bir Rum'un yanına çalışmak için girmiş. O adam, başka memlekete gidince, dedem de bu binaya kapıcı olmuş. Sonra olaylar patlamış. Kalkışma, yağma falan. Bu binadaki gâvurlar da korkup kaçmışlar. Taşıyamadıkları eşyayı da bize emanet etmişler. Bir gün gelip alacaklarmış. Dedem, 'Emanete hıyanet edilmez,' demişti. Camide hocaya sordum, o da, 'Emanet mala dokunulmaz, çok günah, ce-

hennemde cayır cayır yanarsın,' dedi. O yüzden işte, ellemeden saklıyorum. Ata vasiyeti. Ama ağırlık yapıyorlar bende."

"Ne ağırlığı?"

"İşte o eşya yüzünden, başka niye olsun ki? Uykum kaçıyor geceleri, göğsümün üzerinde taş var gibi kıpırdayamıyorum... Bazen ter basıyor. Sırılsıklam oluyorum. Bazen de kaşıntı basıyor."

"Kalbine baktırdın mı?"

"Gittim. Geçen sene grip olunca Taksim İlk Yardım'a gitmiştim. Oradaki doktora anlattım göğsümdeki ağırlığı. Kanıma, affedersiniz idrarıma iyice baktılar, makinelere sokup çıkardılar ama bir şeyin yok dediler."

"Sana kaç defa dedim, gel bir karşılıklı konuşalım, diye. Geçen gün ilaç getirdim. Yoktun. Kaçıp gitmişsin. Acilen temizlenmesi gerekli senin dairenin. İlaçlama bile yapmak gerekebilir. O eşyaların sahipleri çoktan öldüler. Kimse gelmez geri. Atalım hepsini çöpe. Sen de toparla biraz kendini. Önce evinden başla. Odaları bir güzel temizle. Kendine çeki düzen ver. Yeni bir koltuk takımı, yatak al. Sana on gün süre. Anlaştık mı?"

"Olur Kaan Bey, şey... bir de..."

"Evet Hamza, seni dinliyorum."

"Bu bina güvenli, değil mi? Babam hep anlatırdı. İstiklal Caddesi'nde büyük kalkışma olmuş, binalara saldırmışlar. Yine olmaz değil mi? Geçen akşam aklıma geldi, fena oldum."

"Hamza ne saldırması yahu!? Sekreterimle hemen konuşacağım. Bir randevu ayarlasın. Bak gelmezsen bu defa kızarım ona göre..."

Hamza dibinden kesilmiş biçimsiz tırnaklarını sürttü pantolonuna.

Kaan ayağa kalktı. Arkasından Hamza fırladı. Asansör gelene kadar iki eli önünde bekledi. Yere serdiği gazete kâğıtlarını teker teker kaldırdı. Hepsini özenle dörde katladı. Üst üste dizdi. Ertesi sabah tekrar gerekli olacaklardı.

Kaan, asansördeki eski aynaya bakarken fark etti. Az kalsın Hamza'ya, "Sen o eski eşyaların içinde kendi geçmişinden bir parçayı arıyorsun," diyecekti. Bu sözü kendine söylemesi gerektiğini düşündü. Ürperdi.

18

Esta, Kaan'ın tişörtünü giymişti. Geniş koltuğa oturup bacaklarını uzattı. Pencere açıktı. İstanbul'un akşam kokusu, rüzgârın esintisiyle binanın boşluklarından içeri doluyordu. Gözlerini karşıya dikti. Süleymaniye'den Sarayburnu'na kadar eskiden kalma, ağır, kuvvetli taşların gölgesi, manzara boyunca uzanıyordu. Kaan mutfaktayken Esta ona seslenerek:

"Zeus bir gün İo adında güzel bir kıza âşık olmuş. Zeus, karısı Hera'dan korkmasına rağmen, gizli gizli İo ile birlikte olmaya başlamış. Hera aptal değil ki. Neler döndüğünü hemen anlamış. Zeus yaklaşan tehlikeyi fark edip kendisini buluta, İo'yu ise ineğe çevirmiş. Hera bu, ikna olmamış ve İo'yu yakalayıp bir canavara emanet etmiş. Hera canavarın yanından uzaklaşınca, Zeus hemen canavarı öldürmüş. İo'nun tekrar serbest kaldığını öğrenen Hera, İo'yu rahatsız etmesi için bu defa başına bir sineği musallat etmiş. İo, sinekten kurtulmak için koşmaya başlamış. Koşarken başını sağa sola sallayınca yeryüzünde yarıklar oluşmuş. Bunlardan biri büyümüş, genişlemiş şu karşıdaki Haliç oluşmuş. İo, Boğaz'a gelince hemen suya atlamış ve yüzerek bu kıyıya ulaşmış. Burada bir kız çocuğu dünyaya getirmiş. Bu kız büyüyünce denizler tanrısı Poseidon ile evlenmiş ve Byzas'ı doğurmuş. Byzas büyüyünce güçlü bir lider olmuş ve doğduğu yerde İstanbul şehrini kurmuş. Nasıl? İyi öğrenmiş miyim?" dedi.

"Anlamadım."

"Anlattığım hikâyeyi duymadın mı?"

Mutfakta yemek yapan Kaan, Esta'nın yanına gitti. Yanağına küçük bir öpücük kondurdu.

"Tabii sen bu mitosu Batılıların kitaplarından öğrenmişsin. İstanbul'un Doğululara göre ayrı bir hikâyesi vardır," dedi Kaan.

"Gerçek olmadıklarını bilsen bile efsaneler insanı uyuşturur, rahatlatır," dedi Esta gülerek.

Kaan, mutfağa döndü. Tencereye doldurduğu su kaynıyor, yüzeyde köpük köpük kabarcıklar oluşturuyordu. Yemekten çıkan buhar, fayanslara yapışıp süzülüyordu. Kaan, kaynayan suyu seyretmeye daldı. Salçalı suyun içinde pişen et parçaları, ortada üst üste toplanan kişniş, karabiber tohumlarının kokusu yüzünü ekşitti. Buzdolabından çıkardığı birkaç parça mantarı ince ince doğradı, zeytinyağıyla harmanlayıp kaynayan suya kattı.

Esta yerinden kalktı. Çıplak ayaklarıyla üzerinde yürüdükçe yerdeki İran halısının laciverti, başı sonu belirsizce devinen bir ırmağa dönüşüyordu.

"Masayı hazırlayayım," dedi Esta. Kaan'ın sırtına öpücük kondurarak, ellerini gövdesinin hayat ağacında gezdirdi.

"Bak bir değişiklik yapalım. Bu defa ön taraftaki salonda yemeği yiyelim. Ne dersin?" dedi Kaan.

"O salonu kullanmadığını düşünüyordum... Şaşırdım."

"Kullanıyorum ama her zaman değil."

"Peki ama kapısı kilitliydi, öyle değil mi?

"Evet, dur bir dakika anahtarı bulup açayım."

Kaan, yatak odasındaki küçük kasanın içinden çıkardığı kenarları bombeli, uzun gövdeli anahtar ile kapıyı açtı. Mualla Hanım, ev sahibinin gözetiminde eşyaların tozunu alalı henüz iki gün olmasına rağmen, gül ağacından yapılmış masanın yüzeyinde toz zerreleri görülebiliyordu. İstiklal Caddesi'ne bakan geniş pencereyi örten kalın nefti perdeyi çekti. Mimar, pencerenin dışına, adı unutulmuş eski bir tapınak girişinden sökülüp koparılmış gibi duran ince friz parçası eklemiş, altını gül kabartmalarıyla bezemişti, incelikle, zarafetle... Esta duş alıp

elbisesini giyerken, Kaan, kenarları gümüş kaplı, kobalt mavisi aile yadigârı tabakları, kristal kadeh ve su bardaklarını getirdi. En sevdiği karafı seçip, kırmızı şarapla doldurdu. Annesinden kalma çatal bıçak takımını çıkardı. Yerli yerinde süsledi masayı.

Karşılıklı oturdular. Yemek servisini Esta yapmak istedi. Porselen servis kabındaki soslu et ve mantarlardan tabaklara birer parça koydu. Yanına baharatlı yer elması, ızgara sebze servisi yaptı. Kaan, havalandırdığı şaraptan bir yudum tattı. Uygun kıvamdaydı.

"Burası evin mabedi gibi. Kilitli kapılar, eşyaya gösterdiğin özen, bir törenin parçası sanki," dedi Esta.

"Çok eskiler. Atalardan kalma. Zedelenmelerini istemem doğrusu."

"Senin ailen ne zaman taşındı buraya?"

"Ben çocukken Nişantaşı'nda oturuyorduk. Sonra, o evi müteahhite verip buraya geldik. Ben Alman Lisesi'ne başlayınca, bizimkiler yakın diye ayrılmak istemedi buradan. Şimdi muayenehane olarak kullandığım alt katta büyükbabam ile büyükannem oturuyordu, burada da biz. O zaman, taşralılar gibi iç içe aynı evde yaşamak istememişler ama Avrupalılar gibi tamamen ayrı semtlerde yaşamak da hoş gelmemiş. En iyisinin altlı-üstlü iki dairede oturmak olduğunu düşünmüşler."

"Sahi Botterler niye gitmiş?"

"Bay Botter önemli kişilerin terzisiymiş. Düşünsene, yıllarca Padişah Abdülhamit'in kıyafetlerini dikmiş. Bir çeşit moda tasarımcısı aslında. Art arda patlayan savaşlar yüzünden Osmanlı İmparatorluğu'nun çökme durumuna gelmesi, Pera sosyetesinin bile ağzının tadını kaçırmış. Kimsede öyle kat kat elbise diktirecek para kalmamış. Bay Botter, yapılacak en iyi şeyin, geldiği yere geri dönmek olduğunu düşünmüş herhalde. Diğer yandan genç yaştaki oğlunu kaybetmesi de belki hayata küstürmüştür onu. Kim bilir."

"Üzücü bir hikâye. Benim büyükbabam Raimondo da benzer bir nedenle geri döndü herhalde. Belki de hiç kimsenin bilmediği başka bir nedeni vardı. Kim bilir."

"Esta, yirmi iki yıldır tıp dünyasının içindeyim. Bazen en basit gerçek bir bilgi bile, insanoğlu için ulaşılmaz mesafede olabiliyor."

"Hadi, hayatın sırlarına içelim."

Bir caz şarkıcısının kısık, gırtlağı delen sesi evin içinde dolaşıyordu.

Esta, elindeki çatalı tabağın kenarına dayadı, "Biliyor musun, bu evin neşeye çok ihtiyacı var," dedi. Kaan, kristal kadehten bir yudum aldı.

Esta, Kaan'ın gözlerine bakarak, "Misafir davet etsek. Ne dersin? " diye sordu.

"Misafir mi?"

"Kardeşinle eşini çağırsak, küçük kızlarını da getirseler. Kalabalık olmasına gerek yok. Biraz müzik, neşe, kahkaha olsa... Ne dersin?"

Cazcının gırtlağından çıkan tını, güneyli aksanıyla söylenen şarkının hüznünü çoğaltıyordu. Binanın dış yüzüne, yüz on yıl önce yerleştirilen kadın büstleri, dalgalı, uçuşan saçları ve kısık gözleriyle geleceği görmek ister gibi uzaklara bakıyorlardı. Aynı kişiye ait olmalarına rağmen sanki biri diğerinden daha yaşlıydı, daha yorgun, daha içliydi.

"Tamam, anlaştık. Pazar akşamına ne dersin?" dedi Kaan.

"Çok sevinirim."

19

Kerem ve eşi kapıyı çaldıklarında saatler 18.30'u gösteriyordu. Getirdikleri bir demet kır çiçeğini, Aslıhan amcasına uzatınca, Kerem, "Yeğenin seni çok özlemiş," diye araya girdi.

Kaan, İstiklal Caddesi'ne bakan salonu açmış, bir gün önce Mualla Hanım temizlik yaparken başında beklemişti. Esta, Aslıhan'a oyuncak panda hediye etti. Birlikte Coni'yi sevdiler.

"Keşke Kaan'ın bir çocuğu olsaydı. O zaman daha mutlu olurdu," dedi Esta.

"Kaan daha kırk yaşında. İstediği her an çocuğu olabilir," dedi Sibel o arada Kerem'e göz kırparak.

Esta'nın sol elinin orta parmağında siyah taşlı bir yüzük vardı. Birkaç defa çevirdi. Söylediğinden utanmıştı. Hafifçe gülümsedi.

Aslıhan Kaan'ın kulağına fısıldıyordu.

Kaan'da, "Hadi ya, benim bundan niye önceden haberim olmadı küçük hanım?" dedi. Küçük kız kıkırdadı.

"Bizim kızın ağzında bakla ıslanmadı gene," dedi Sibel.

Kaan, hem Kerem'e hem de Sibel'e sarıldı. İkisini de kutladı.

"İkinci defa amca olacakmışım, niye haberim yok?" dedi.

"Valla bro, bize de sürpriz oldu. Hiç planlı bir durum değildi. Biz de yeni öğrendik, iki gün önce. Ben de bu habere daha alışamadım."

Sibel, kızının saçlarını okşayarak, "İçimizde en hazırlıklı Aslıhan çıktı. Durumu öğrenince derhal uyum sağladı."

"Şampanyayla kutlanması gereken bir haber, asla şarapla geçiştirilemez," dedi Kaan.

Hep birlikte kadeh kaldırdılar. Mutluluk dileklerinde bulundular. Aslıhan'a, gelecek sene, ağlamayı seven, yeni bir oyun arkadaşına sahip olacağını anlattılar.

Kaan, şampanyayı bir dikişte içti.

Kerem'in, "Oğlum yavaş ol. Bu gece ev sahibi sensin. Bak arkandan sofrayı falan toplamam," uyarısını duymadan bir başka kadehe şarap doldurdu. Sibel, Esta'ya doğuma daha yedi ay olduğunu, işini bırakmayı düşünmediğini, İtalyancanın kulağa hoş gelen müzikli bir tınısı olduğunu, bir ara öğrenmek için çabaladığını anlattı. Birlikte sofraya oturdular.

Kerem, ellerini iki yana açarak, "Off, bu ne böyle! Ziyafet hazırlanmış bakıyorum," dedi.

Kerem, yanındaki sandalyede portakal suyu içen kızı Aslıhan'a, "Hadi bakalım kapakları açmadan kokularından ne olduklarını anlayalım," dedi.

Kaan'a döndü, "Hatırlıyor musun bro, küçükken şu mutfakta kaç kere sofraya oturmadan yemeklere daldığımız için ceza yemiştik?"

Sibel, "Kerem, hani anlatmıştın ya, rahmetli annenin çok hasta olduğu bir gün, kimseye haber vermeden Tophane'ye futbol oynamaya gitmişsiniz. Akşam olmuş, sizinkiler perişan halde sokaklara dökülmüş. Sonra ikiniz de kanayan dizlerle eve gelince, üç gün yemek sofrasına oturma yasağı almışsınız."

Aslıhan, ön dişleri dökülmüş ağzını kocaman açarak:

"Vay, Kaan amca yoksa sen de babam gibi yaramaz mıydın? İnanamıyorum," dedi, gülüştüler.

Kerem, "Yok kızım o kadar da değil. Arkadaşlarla öğleden sonra maç yapmaya gitmiştim. Tam üç saat topu bırakmadım. Sonra baktım akşamüzeri bizim Kaan Bey okuldan çıkmış gelmiş; üstü başı tertemiz, ayakkabılar o biçim... Ee, ne yapsın adam Alman Lisesi'nin birincisi, ben gariban bir Anadolu Liseli. Geldi bizi seyrediyor. Abimiz tabii, aldık aramıza. Sonra Alper amcan var ya hani, arada oğluyla bize geliyor, oynuyorsu-

nuz. İşte Alper'le bir daldık birbirimize, yere düşmüşüz, yuvarlanıyoruz. Amcan, öteki çocuklar, ayırmak için aramıza girmeye çalıştılar. Tabii bizim kol, bacak falan kullanılamaz durumda. Hava karardı ne yapalım, nereye gidelim bilemedik. Mecbur eve yollandık..."

Sibel, "Kerem, babandan tokat yediğinizi söylemedin," diyerek, Kerem'in öyküsünü tamamladı.

Kaan, anlatılanları Esta'ya tercüme ediyordu. Aslıhan yemeğini bitirince Coni ile birlikte çizgi film seyretmek için yanlarından ayrıldı. Sofrada dört kişi kaldılar.

Oysa Kaan farklı hatırlıyordu o günü. Kasım ayının ikinci çarşambasıydı. Kaan liseye gidiyordu. Okulda ilk yazılıların sonuçları açıklanmıştı. Sınıfta bir tek kendisinin matematik sorularını hatasız çözdüğünü öğrenmişti. Öğretmeni Herr Schramm, omuzuna hafifçe dokunarak, "Sınıfımızda gerçek bir bilim adamı var," demişti. Öğleden sonra beden dersine kalmadan, müdürden izin alarak okuldan erken çıkmıştı. Yalnız kalmak istiyordu. Sokaklarda tek başına dolaştıktan sonra Galata'ya, Gold Hotel'in çaprazındaki yıkık binaya gitti. Sabah evden çıkmadan önce, ceketinin iç cebine, salondaki gümüş tabakadan çaldığı iki sigarayı koymuştu. Duvarların arkasına sığınıp, beklemeye başladı. Önce annesi girdi otele, beş dakika sonra Selim. Okulda kullanma bahanesiyle babasından aldığı küçük dürbünü çantasından çıkardı. Bir sigara yaktı. Altı katlıydı otel. Dürbünle tek tek pencerelerini inceledi. Çoğu odanın bordo rengi perdeleri açıktı. Kafasını hafif sağa kaydırdı, üçüncü kattaki karaltıyı fark etti. İçeride, duvar kenarına yakın abajurun sarımsı ışığı camlara çarpıyordu. Bir kadın ve bir erkek vardı. Annesi olmalıydı; kırmızı saçlarından tanıdı. Sığındığı viraneliğin alçak, çerçevesiz penceresine abandı. Örümcek ağı yapıştı saçlarına, kulaklarına. Silkeleyip kurtulmaya çalıştı. Kadının elini uzattığını gördü. Adama sarıldığını. Gözlerini sımsıkı yumdu, başını aşağı eğdi.

Tahta el arabasına yüklediği naylon terlikleri satmak için avaz avaz "terlikçi" diye bağıran kupkuru bir genç, o sırada sığınağının önünden geçti. Çömeldiği yerde, sigarasından yutarcasına birkaç nefes çekti... Gözlerini açtığında, odanın perdelerinin kapanmış olduğunu ve dışarıya ışık sızmadığını gördü. Saatine baktı. İzmariti ayağının altında ezdi. Annesi içeride bir saat on dakika kalırdı her defasında. Beklemeye başladı. Gözünü kırpmadan pencereyi seyretti. Birlikte kapıda dikildiklerini görünce, kalbi göğsünden fırlayacak gibi atmaya başladı. Önde annesi, üç adım arkasında babasının arkadaşı, iş ortağı Selim vardı. İstiklal Caddesi'ne çıkan yokuşa değil, aşağı doğru, Tophane'ye inen dar sokağa saptılar. Kaan yerinden doğruldu, sessizce sığınağından çıktı. Karşı kaldırıma geçti. Annesi ve Selim yan yana gelmemeye dikkat ederek yürüyorlardı. Dış cephesi sarı olan bir apartmanın önünde durdular. Önce annesi, arkasından Selim içeri girdi. Kaan yakındaki bir bakkala attı kendini. Ne alacağını bilemeden hızlıca kremalı bisküviyle gazoz istedi. Gözü karşıdaki apartmandaydı. Şapkasını neredeyse gözüne kadar indirip, kendisini saklamaya çalıştı.

Annesinin girdiği apartmanın önüne geldi. Zillere tek tek baktı. Birinci katta Diş Hekimi, ikinci katta Kadın Hastalıkları Uzmanı yazıyordu. Diğer katlar ev olarak kullanılıyordu. İki doktorun da isimlerini birkaç defa okudu. Çevresine bakındı. Sığınabileceği bir kahvehane veya başka bir yer aradı ama yoktu. Bakkal sahibinin, vitrinin arkasından kendisini seyrettiğini gördü. Koşmaya başladı. Deniz kıyısına inince çantasını saklandığı yerde unuttuğunu fark etti. Yoldan geçen bir taksiye cebinde yedi lirası olduğunu, kendisini Galata'ya çıkarıp çıkaramayacağını sordu. Haline acıdığından, belki de arabayla kısa mesafe olduğundan taksici sadece beş lirasını aldı. Saklandığı yere vardığında, çantası bıraktığı gibi duruyordu. Kâğıt mendille tozlarını temizlemeye çalıştı. Hava kararmaya başlamıştı. Eve döndü. Hizmetçileri Takuhi, kardeşinin daha gelmediğini söyledi. Hemen

Kerem'i bulması gerekiyordu. Maç yaptıkları boş araziye gitti. Kerem yanlış hatırlıyordu. Kaan onlarla hiç futbol oynamamıştı. Kerem'in Alper'le dövüştüğünü görmüştü. Ayırmak için aralarına girdi. Onlarla birlikte yerde savrulmaya başladı. Gözlerini sımsıkı yumdu. Kardeşini kurtarmalıydı. Alper'in, "Kaan abi yüzüme vurdu, çok acıttı," diye ağladığını duydu bir ara. Kerem'in sınıf arkadaşıydı Alper. Burnundan kan geliyordu. Yoldan geçen yaşlı bir kadın, "Utanmıyor musun küçücük çocukları dövmeye, terbiyesiz!" diye bağırdı. Yerden kalktılar. Kerem, kan içindeki arkadaşı Alper'in yüzünü sildi. Eşyalarını topladı. Kerem'in Alper'e, "Abim bazen salakça hareket ediyor. Özür dilerim. Lütfen sizinkilere anlatma," dediğini duydu Kaan.

"Erkek sözü, söylemem kardeşim," dedi Alper.

Esta ayağa kalktı, elindeki kadehe çatalla arka arkaya iki defa vurdu.

Kerem, "Ooo yenge konuşma yapacak," dedi.

Esta, "Şimdi size bir sürprizim var. Dün piyanoyu görünce aklıma geldi. Bir denemek istedim. Gündüz becerebildiğim kadar akordunu ayarladım. Ne dersiniz?" diyerek Kaan'a göz kırptı.

Sibel, "Şahane fikir. Aslıhan da piyano dersi alıyor. Çağırayım gelsin," diye araya girdi.

Kerem, "Ne çalmayı düşünüyorsun? Eyvah! Şimdi sen Brahms falan çalarsın. Uyuruz bir güzel."

Sibel, "Kerem saçmalama!"

"Hayır Kerem, bilemedin," dedi Esta gülümseyerek. Sibel'in televizyon başından kaldırıp getirdiği Aslıhan'ı da yanına oturttu.

Esta, Andrea Bocelli'nin şarkılarını soprano sesiyle söyledi. Sibel ve Kerem sandalyelerini piyanoya yaklaştırıp, ritim tutarak Esta'ya eşlik ederlerken, Kaan ayakta kaldı. Sırtını İstiklal Caddesi'ne bakan pencereye dayadı. Gecenin son tramvayı-

nın sesi duyuldu. Botter Apartmanı'nın çatısının altında bir kadın Napoliten şarkılar söylüyordu. Sibel, Kaan, Aslıhan, Coni... hiçbiri Kerem'in Esta'ya, "Abimle oyun oynama lütfen," dediğini bilmiyordu.

20

"Bugün nasılsın Zehra, ilaçlarını düzenli alıyor musun?"

"Evet, daha iyi hissediyorum."

"Finallerin sonuçları açıklandı mı?"

"Yavaş yavaş açıklanıyor. Çok yüksek değil notlarım. İki dersten kalırım bütünlemeye."

"Hangi dersler?"

"Seçmeli dersler aslında. Birini felsefeden almıştım diğerini tarihten."

Botter Apartmanı'nda doktor ve hastası karşılıklı oturuyordu. Kaan, bacak bacak üstüne atmıştı. Lacivert pantolonuyla deri ayakkabılarının arasındaki boşluktan koyu lacivert çorapları görünüyordu. Gömleğinin kollarını dirseğine kadar katlamıştı. Havanın sıcak olmasına karşın pencereler kapalıydı. Sekreter, muhtemelen klimayı çalıştırmayı düşünmüş ama gelen telefonlar nedeniyle unutmuştu. Salonun kapısı hafifçe çaldı.

"Buyrun, gelin," dedi Kaan.

Sekreter elinde kumanda, içeri girdi. "Pardon Kaan Bey, şimdi aklıma geldi. Klimayı... şeyy etmemiştim..."

"Sağ ol. Soğuk içecek ne var?"

"İsterseniz naneli limonata yapabilirim."

"İyi olur."

Kadın başını sallayıp, odadan çıktı. Salon yavaş yavaş serinledi. Zehra, berjerin kadifesine yapıştı. Kaan'ın gözü üzerindeydi. Martılar uzaktaki apartmanların kiremitlerine konmuşlardı. Beyaz, narin gölgeleri seçiliyordu pencereden.

Sekreterin biraz sonra getirdiği tepsinin üzerinde, iki büyük bardak naneli limonata vardı. İkram edip çıktı.

Zehra koltuğun içine yığılmış gibiydi. Başını kaldırıp, tavandan sarkan kristal avizenin taşlarını saydı, tek tek. Çarpan gün ışığıyla birlikte renkleri sürekli değişiyordu.

Zehra, Kaan'ın yüzüne bakmadan, "Bu taşları ancak oval bir boşluğun içine yerleştirebilirsiniz," dedi, sonra, "Tam seksen sekiz tane eğri çizgiyle şekillendirilmiş bir kutuya ihtiyaçları var."

"Sizin evde de mi böyle bir avize vardı?"

Sesi inceldi, başı önüne düştü Zehra'nın, "Evet vardı, daha küçüktü... Ama kristaldi. Babam arada sırada Ankara'ya giderdi. Oradan getirmişti. Ben...ben çok küçüktüm... Hiçbir şey anlamıyordum, ne olup bittiğini bilmiyordum. Hep tavana bakıyordum. Her parçanın tek tek şeklini, ışık huzmelerinin arasında farklı renklere dönüşmelerini seyrettim."

Harabeliğe cüruf parçaları toplamaya giderdi Zehra. Üst üste yığardı asırlar öncesinden kalan çürük, kahverengi demir artıklarını. Bazen yağmurdan sonra yüzeye çıkmış eski, parlak çömlek parçaları geçerdi eline. Bazıları yeşil sırlıydı, bazıları siyah. Avuçlarının arasına alır hayaller kurardı onlarla. Çömlek yapanları, onları nasırlı elleriyle renk renk boyayan eski zaman insanlarını hayal ederdi. Kendini alıp, koparırdı yaşadığı andan. Harabelik sadece tecavüze uğrayan kızların, hayvanların, kendisini kaybedenlerin değil, zamanın da mezarlığıydı. Babaannesi kızardı. Toprak toprak olmuş sesiyle, "Ölülerin uğultuları bir ormanda, bir de harabelikte işitilir; uğursuz yerlerde kız başına dolaşma. Her yer it, kopuk dolu," derdi. Zehra bir gece yarısı çığlık çığlığa bebek ağlamasıyla uyandı. Yanı başında yatan kardeşine baktı, uyuyordu. Çığlıklar susmuyordu, bir yerlerde avaz avaz bağıran bir çocuk vardı... Duyuyordu. Doğruldu yerinden, yatağına oturdu. Elleriyle kulaklarını tıkayınca fark etti, ses içinden bir yerden geliyordu. Sabah olmak üzereydi. Üzerine ne bulduysa geçirdi. Kardeşinin ya-

nağına bir öpücük kondurdu. Dışarıya attı kendini. Mutfaktan aldığı et bıçağının ucu paltosunun cebinden baş veriyordu. Sokaklar ıssızdı. Köpekler bile uyuyorlardı bu saatte. Harabeliğe giden çamurlu yola girdi. Çağıldayan şelalenin suyu, çığlıkları sustursun diye, kıyısına kadar yürüdü. Sabah soğuğunda saçlarına, yüzüne sıçrayan damlalar tenini ürpertti. Çöktü olduğu yere. Gürleyen su bile bastıramıyordu içini sarsan çığlıkları. Katıldı ağlamaktan. Güneş dağların arkasından bir yerden yükselmeye başladığında bir ayağı boşluktaydı, öteki ayağı toprakta. Kardeşinin yüzü geldi, gözünün önüne. Gözüne kan oturdu.

Zehra'nın önce gözleri gölgelendi, sonra bacakları titremeye başladı, kelimeler boğazında birikti. Şimdi yutkunmakta zorlanıyordu. Teni pütür pütür sivilcelendi. Kendini tutamadı. Ağladığını sekreter bile duydu. Mendil kutusundan kalın bir tomar çekti. Yüzünü sildi. Kaan elindeki kalemi bıraktı. Çalışma masasının altındaki çekmeceyi açtı. Küçük kahverengi şişeden, yarım bardak suya ilaç damlattı.

Bardağı Zehra'ya uzattı, "Şimdi, bunu iç. Hemen ferahlayacaksın," dedi.

Zehra, bir dikişte suyu içti. Eteğinin kenarlarını, bacaklarının altına sımsıkı sıkıştırdı. Elindeki mendil parçasıyla alnını sildi. Avuçlarının arasında kalan yumuşak kâğıt nemlendi, buruştu, sonra kendi kendine yırtıldı.

Klimanın yapay esintisi Kaan'ın yüzüne vuruyordu.

"Üşüdün mü? İstersen kapatayım," dedi

"Yok, kalsın."

"Anlatacak mısın?"

"Anlamadım?"

"Babanın öldüğü günü... biraz daha anlatacak mısın?"

Zehra, boğazını temizlemek ister gibi üst üste yutkundu.

"Eve geldim, divanda yaralı yatıyordu. Yardım istedi. Elini uzattı bana. Babaannem başında kıpırdamadan oturuyordu.

Yanlarına gittim. Ağlıyordu, belki de ağlamıyordu. Bilmiyorum. Gözlerini hatırlıyorum, kıpkırmızıydılar. Yüzünün heybeti gitmişti. Sanki çocuk olmuştu. Birdenbire her şey gerçekliğini yitirdi, tanıdığım şeyler kayboldu. Biz kimdik? Neredeydik? Ne oluyordu? Anlamıyordum. Annem kardeşime sımsıkı sarılmıştı. Çocuğun bacakları çıplaktı, kirlenmişti. Babaannem kendi evladını göğsünden bıçaklamıştı...Ama ölmemişti daha... Babaannemin bitiremediği işi tamamladım galiba... Elime baktım. Bıçağın sapı avucumdaydı. Gözleri döndü babamın can verirken. Hatırlayamıyorum işte, her şey kapkara oldu. Bu sırada Babaannem itti beni. Benimkinin yerine, kendi elini koydu. "Sen masumsun, günahsızsın," dedi.

Zehra, bakışlarını iç içe geçmiş kırmızı halkaların olduğu tabloya dikti. Dudakları titriyordu.

"Babam, yaralıydı. Onu kurtarabilirdim ama yapmadım. Bıçağın sapı elimdeydi, eminim. Dibine kadar ittim, o demir parçasını. Sonra çok düşündüm. Babaannemin öfkesi babamı yaralamaya yetmişti, daha fazlasına değil. Oysa benim öfkem öldürmeye yetti."

Duvardaki saatin ince metalik tınısı, klimanın boğuk sesine karıştı. Kaan saçlarını karıştırdı. O da dalgın gözlerle boşluğa bakıyordu. Kaan ellerinin sinirden titrediğini fark etti. Zehra'dan gizlemeye çalıştı. Sakinleşmek için birkaç derin nefes aldı. Yerinden kalktı. Neden yaptığını bilmeden, klimayı kapadı. Pencereyi açtı. Otursa ağlayabilirdi. Hareket etmeye ihtiyacı vardı. Çalışma masasının üzerinde duran sürahiden bir bardak su doldurup içti. Tekrar koltuğuna oturdu.

Zehra, "Kaan Bey... Ben... Kardeşime de musallat olacağını hiç düşünemedim," diyen tedirgin, cılız, bir cümle kurdu.

Başını pencereye çevirdi Kaan, "Hepsi gittiler," dedi

"Anlamadım Kaan Bey."

"Martılar gitti diyordum."

"Kaan Bey, çok korkuyorum."

"Neden?"

"Siz, her şeyi biliyorsunuz artık... Sırrımı biliyorsunuz."

"Saatin gürültüsü çok fazla. Bazen konuşulanları duymak zor oluyor. Eski saatler böyledir. Ben küçükken her hafta sonu büyükbabamla yerinden indirir, yağlardık. Londra'dan gelip tekrar bu aile yadigârı daireye yerleşince mekanizmasını yeniletttim. Şu Japon malı yeni aletler yerleştirildi içine."

Zehra, "Kendimi bildim bileli içimde dolaşan, bana ait olmayan bir karaltı var. Belki de seslerin kaynağı odur," dedi. Bedeni koltuğun içinde küçüldü. Eteklerini topladı. Başını dışarı çevirdi. Boş gözlerle uzaklara bakıyordu.

Kaan, kanının çekildiğini, yüzünün beyazladığını fark etmedi. Başı göğsüne düştü. Ağzını açsa sesi çıkmayacak gibi geldi. Arka arkaya öksürdü. Eli limonata bardağına uzandı. Bir dikişte hepsini içti. Derin bir nefes aldı ve, "Zehra, insan, zannettiğinden çok daha güçlü bir varlıktır. Sen, şimdi büyük bir aşama kat ettin. En büyük travmanla yüzleşmeye başladın. İlk birkaç gün sıkıntı çekeceksin. Sonra yavaş yavaş alışacaksın. Yaşamında daha güvenli adımlarla ilerlediğini göreceksin. Artık içindeki yaranın tedavisine başladın. Bu arada sana verdiğim telefon numarasından beni istediğin zaman arayabilirsin, gece gündüz," dedi.

İlaçlarını hiç aksatmadan içmesini sıkı sıkı tembih etti Kaan. Çok değerli bir insan olduğunu, kendisine iyi davranması gerektiğini, defterine her gün aynı saatte yazmasını söyledi.

Zehra, sekretere iyi günler dileyerek kapıyı örttü. Botter Apartmanı, tüm sırlarını duymuştu artık. Yüz on yıldır duvarları arasına sinmiş acılarla incinen yapının basamaklarına tek tek bastı. Yaralı insanları ancak başka yaralı insanlar anlayabilirdi. Kaan'ın gözlerindeki karanlığı fark etmişti. Artık biliyordu. Sadece derin kederleri olan insanlar şifacı olabilirdi. Duvarlara, kat aralarındaki nişlere resmedilmiş gül resimlerine dokundu çıplak parmaklarıyla. Geçen yüzyılda yaşamış bir yazar: "İnsan, bedeninin içinde bir yere gömdüğü azapları, hoyratça or-

talığa saçmamalı, nazikçe soymalı kabuklarını, zarafetle davranmalı kendine. Aksi halde yaşamak, katlanılamaz bir buhrana dönüşür," diyordu bir kitabında.

Bina girişinde kapıcı Hamza, Burhanettin Bey'le konuşuyordu.

Zehra, iyi günler dilemeden evvel, kapıcı Hamza'ya: "Bu binanın ağır bir geçmişi olmalı," dedi, Burhanettin Bey'in yüzünü ekşiterek kendisine bakmasına aldırmadan İstiklal Caddesi'ne çıktı. Yürürken derin derin nefes aldı birkaç defa. Bakışlarıyla yanından geçenleri taradı. Ötekilerin arasına katıldı, kayboldu...

Kaan, üst kattaki dairesine çıktı. Çekmecesindeki küçük, beyaz haplardan bir tane aldı. Yarım bardak suyla yuttu. Karanlık odaya girdi. İki elini yumruk yaptı. Alnının damarları şişmişti. Odanın içinde kendi adımlarının sesini duydu dakikalarca. Salondaki saatin gongu çaldı. İnsanlar geçiyordu gözünün önünden; Selim, büyükbabası, babası, annesi, Kerem, ağaca çarpmış bir otomobil ve üzerinde hâlâ kan damlaları olan rengi solmuş bir gömlek.

21

Hamza'nın apartmanda çekindiği tek kişi, kitapçının üst katındaki dairede oturan, emekli memur Burhanettin Bey'di. Memur maaşıyla Botter Apartmanı'nda daire almanın mümkün olmadığını bilenlere, evin kendisine miras kaldığını söylerdi hep. Burhanettin Bey'in yazları gezmek için İstanbul'a gelen halasının oğlu Şaban ise kapı girişindeki müdür masasında Hamza ile çekirdek çitleyip, çay içtikleri bir gece, amcasıyla ilgili garip hikâyeler anlatmıştı. Şaban daha gençti. Askerden yeni geldiğine göre taş çatlasa yirmi üç yaşındaydı. Hamza, önceleri toy delikanlı, atıp tutuyor sandı. Sonra düşününce, duydukları aklına yatar gibi oldu.

Şaban, ince belli çay bardağının yarısını demle doldurup içine iki kaşık şeker kattı. Üstüne biraz sıcak su döktü. Sandalyesini Hamza'ya iyice yaklaştırdı. Birbirine bitiştirdiği bacaklarını geriye doğru itip:

"Burhanettin amcam sana ev için ne diyor?" dedi.

Hamza, Nuh Nebi'den kalma ortası delikli çay kaşığını dudaklarının ortasına sürttü. Burhanettin Bey hakkında ileri geri konuşmak işine gelmediği için cevap vermek istemese de miras meselesini merak ediyordu.

"Burhanettin Bey, ev miras kaldı demişti eskiden," dedi.

"Hah... işte burada dur kardeşim Hamza," diyen Şaban, çayından bir yudum aldı. Birkaç çekirdek çıtlattı.

"Şimdi, çalıştır kafayı. Bu ev miras ise, hani bizim payımız? Kimden miras kalacak? Babadan mı? Bize niye kalmamış o miras? Anneden mi peki? O zaman kardeşlerinin niye payı yok?

Burası entel-dantel mahallesi oğlum, hangi ailede var o kadar para?" deyip dişlerini sıka sıka birkaç saniye güldü. Sonra aniden yüzü ciddileşti. Kollarını göğsünde birleştirip Hamza'ya sordu:

"Kardeş olacak iş mi, de bana şimdi?"

Hamza monitörlere şöyle bir baktı. Dışarısı sakindi. Şaban'ın sözleri aklını karıştırmıştı. Burhanettin Bey'in geçen yaz, "Oğlum seni bizim köyden güzel, taze bir kızla evlendirelim," dediğini hatırladı. Hâlâ haber bekliyordu ama o günden sonra Burhanettin Bey, bu konuyu bir daha açmamıştı. Şimdi durup dururken dedikodu yapıp, evlilik işini tehlikeye atmak istemiyordu. Hem Hamza, askere gitmekten korktuğu için, Burhanettin Bey sayesinde uzun bir tecil alabilmişti. Ona karşı yanlış hareket yapmamalıydı.

"Kimden miras kalmışsa, kalmış canım. Bize ne," dedi Hamza.

Şaban'ın yüz kasları gerilmişti. Sırtını kamburlaştırdı. Göğsü, masanın kenar demirlerine değiyordu.

"Oğlum bu işte büyük iş var. Bu apartman eskiden gâvur malı değil miydi? Düşün. Çalıştır saksıyı. Şu kapının dışına çıkıp, apartmanın yüzüne baksan anlarsın. Karı resmi bile var tepesinde," dedi.

Gazete kâğıdına döktükleri çekirdeklerden birkaç tanesini daha çıtlattı Şaban. Ardından çayını bardağın dibine kadar içti.

"Ben diyorum ki bu apartman dairesi gâvurlardan miras kaldı amcama. Ama saklıyor."

"Tövbe de oğlum. Çarpılacaksın. Senin atan, ninen gâvur muydu? Değildi. Niye saçma sapan konuşuyorsun? Müslüman insana öyle şey denmez."

"Ne atası, ninesi len? Gâvurlardan iç etti diyorum. Tapuyu üstüne cukka etti diyorum. Kimseye haber vermeden götürmüş malı diyorum. Hâlâ kafan basmadı mı?"

Hamza'nın yüzü kızardı. Bacakları titriyordu. Gözleri açıldı, başı dönmeye başladı. Birbirine vuran çene kemiklerinin arasından, "Fena oldum ben. Geçen gün de aynısı olmuştu," dedi.

Şaban yerinden fırladı, "Seni evine götürüp yatırayım, yok yok en iyisi hemen doktora gidelim," diye dolanmaya başladı. Hamza geriye doğru kaykıldı. Gözleri kapalı, başını sağa sola döndürüp kendi kendine mırıldanıyordu. Şaban, ne dediğini anlayamıyordu. Hemen cep telefonuyla amcası Burhanettin Bey'i aradı. Meşgul çalıyordu. Merdivenlerden ikişer ikişer atlayarak yukarı çıktı. Daire kapısını çaldı. Yengesi açtı. Kelimeleri yutarak:

"Yetiş yenge! Hamza ağabey fena oldu! Amcamı bulamadım. Hastanenin telefonu lazım," dedi.

"Dur bakayım, hemen telaşlanma. Yoktur bir şeyi. Başı dönmüştür," diyen kadın ayağına geçirdiği terliklerle binanın girişine indi. Serinkanlılıkla Hamza'ya su içirdi, nabzına baktı.

"Sabahtan beri çok yoruldun. Bugün, büyük temizlik yaptın. Çatıya da çıktın. Ondan olmuştur. Kansızsın sen. Bak git doktora, kan hapı verecek sana," diye söylene söylene Hamza'nın eline döktüğü suyla, yüzünü yıkamasına yardım etti. Şekeri çıkınca, kocası Burhanettin'i de aynı hareketlerle muayene ettiği için, ne yaptığını biliyor olmanın özgüveni vardı kadında. Muayenesi bitince, Hamza'nın önemli bir hastalığı olmadığına ikna oldu.

"Annen sana köyden pekmez göndermiyor mu? Her sabah bir kaşık içivereceksin. Hemen iyileşirsin. Neyse bende fazla var. Bir kavanoza koyup vereyim sana. Bir haftada iyileşirsin," dedi.

Şaban'ın, "Şu sizin üst kattaki doktora baktım ama dışarıdaymış" diye söylendiğini duyan yengesi, "Oğlum, amcan pek haz etmez o adamdan. Hep söylüyorum. Satalım şu daireyi gidelim çocukların yanına diye... ama sakalım yok ki dinleteyim," dedi.

Hamza, limon kolonyasıyla ellerini ovuşturan Şaban'a, "Tamam kardeşim yeter," diyerek yerinden doğruldu.

Kadına, "Sağ ol yenge, öyle fena oluverdim birden ama iyiyim şimdi," dedi. Burhanettin Bey'in eşi, iki eli belinde Hamza'yı tepeden tırnağa süzdü.

"Yok yok, öyle geldi geçti. Şaban'la sana pekmez göndericem. Yemeği ihmal etme," diyerek merdivenlerden çıktı.

Hamza, kendine geldiğinde başı ağrıyordu. Apartman yöneticisinden izin alarak gittiği Taksim İlk Yardım Hastanesi'nin doktoru reçetesine, ilaç yerine psikiyatri servisine sevk yazmıştı. Hamza, doktorun odasından çıkınca reçeteyi yırtıp attı. Galiba en iyisi, arkadaşı Hikmet'in tanıdığı hocaya kurşun döktürmekti.

22

Mevlevihane'de ayinin başlamasına uzun zaman vardı. Kaan, *suskunlar* bahçesinden içeri girdi. Cebinden çıkardığı bir paket mamayı kedilerin yemek kabına boşalttı. Bulutların arasından güneş, yer yer kendini belli ediyordu. Kısa bir yaz yağmuru yağacaktı besbelli ya da kaçıp gidecekti bulutlar uzak yerlere doğru. Ağaç altlarına yerleştirilmiş bankların birine oturdu. Mevlevihane'nin bahçesinde fotoğraf çeken, kitap okuyan, resim yapanlar da eksik değildi. Kültür Bakanlığı'nın atadığı görevlilerden biri sokuldu yanına.

"Merhaba, sizi sık sık burada görüyorum," dedi.

"Evet, seviyorum burayı."

"Gazetedeki röportajınızı okudum hocam."

"Ha evet, tanıdınız demek... ondan yani."

"Benim kız da tedavi görüyor. Devlet Hastanesi'nde, Bakırköy'de... depresyon işte... siz de demişsiniz ya çağımızın hastalığı diye... Öyle gerçekten."

"Şey, ben o röportajı görmedim. Fırsatım olmadı. Pazar günü mü yayınlandı? Öyle demişti gazeteci hanım."

"Evet, hocam. Hatta kesip sakladım. Bir koşu gidip getireyim mi?"

"Evet, eğer mümkünse bir göz atmak isterim."

Kaan, görevlinin kestiği sayfayı bulup getirmesini beklerken, bahçede dolaşmaya başladı. Huzursuz olmuştu. Depresyon için hiçbir zaman "çağımızın hastalığı" gibi aptalca bir cümle kurmamıştı. Gazeteci kadın, sözlerini çarpıtmıştı demek ki. Görevli elindeki gazete parçasıyla geri geldi, kenarla-

rı yırtık gazete kâğıdını Kaan'a uzattı. İri puntolarla yazılmış Depresyon Çağımızın Hastalığı başlığını gördü. Öteki satırlara geçti. Tedirgindi. Sadece başlıkla birkaç cümlenin, okuyucunun ilgisini çekmek için olsa gerek, değiştirildiğini anlayınca rahatladı.

Görevli, "Bakın şu fidanların hepsini ben diktim buraya. Hepsi meyve ağacı. İleride birkaç insanın boğazından geçse o meyveler, ne mutlu bana," dedi.

Gülümsemekle yetindi Kaan. Cevap vermedi. Görevli, ünlü doktorun yanında biraz daha kalmak istiyordu oysa. Uyuşturucu tedavisi gören kızını İstanbul'da tutmak yerine memlekete göndermenin yerinde olup olmayacağını, kullandığı ilaçların işe yarayıp yaramayacağını soracaktı belki de. Kaan'ın gözünü *suskunlar* diyarına çevirdiğini görünce, iyi günler dileyerek yanından ayrıldı.

Ağaçların altında dinlenen ve şehir broşürünü karıştırıp görmek istedikleri yerlerin altını çizen iki turist toparlanıp gittiler. Yaşlı bir kadın, Mevlevihane'nin müzesinden dışarı çıktı. Uzun elbisesinin altına, yaşına göre genç işi duran ince topuklu, pembe ayakkabılar giymişti. Dikkatini çekti Kaan'ın, arkasından baktı. Hayat tüm canlılığıyla önünden akıyordu.

Bahçenin sonuna doğru yürümeye devam etti. Alman Lisesi'ne bakan demir korkulukların önündeki banka oturdu. Papatyalar, adını bilmediği küçük, mavi yüzlü kır çiçekleri, başlarını kaldırmış gökyüzünü selamlıyorlardı. Telefonu çaldı o sırada. Arayan Kerem'di.

"Bizim kız seni özlemiş. Amcamı görmek istiyorum, diyor. Müsaitsen biraz ilgilen yeğeninle," dedi.

"Bugün dışarıdayım ama yarın akşamüstü, söz. Esta da gelir, gezeriz birlikte" dedi Kaan.

"Tamam, Sibel'e de haber vereyim. Hadi görüşürüz," dedi.

Telefonu kapattı. Güneş aşağıya indikçe bahçenin kalabalığı azalıyordu. Dostu Mevlevi'nin geldiğini gördü, selamlaştılar.

"Erken gelmişsin Kaan," dedi her zamanki güler yüzüyle Mevlevi.

"Arka arkaya iki hasta, randevusunu erteledi."

"Yalnızsın bugün?"

"Evet, Esta'nın bir işi çıktı. Gelemedi."

"İçeri girelim istersen. Sadece ney üflenecek bu akşam. Hakikat üzerine konuşacağız. Öteki dostların özel ricası."

"Arayanların bulamadığı, bulanların da ancak arayanlar olduğu ikilemi değil miydi gerçeğin bilindik tanımı?"

"Evet, tam da öyle."

"Hani sen demiştin ya, dengede olmanın kudretini anlayabilen insan, mutluluk peşinde koşmaz diye. Haklısın galiba."

"Ne oldu Kaan? İyi değilsin sen."

"Büyük bir kapanın içindeyim sanki."

"İçeri geçelim. Rüzgârda sesimiz dağılmasın."

"Peki."

Sadece Mevlevi'nin kullandığı, penceresiz, küçük bir odaya girdiler. Yerde el dokuması bir halı vardı. Sanki elektrik lambası yokmuş gibi, Mevlevi dolaptan çıkardığı mumları yaktı. Yuvarlak sehpanın tam ortasına koydu.

"Çay içer misin?" diye sordu Kaan'a.

"Ne varsa içerim," dedi Kaan.

Mevlevi, kapı girişinden içeriye doğru seslendi. Oğlum dediği bir genç, biraz sonra tahta bir tepsiyle odanın kapısını çaldı. İnce belli cam bardaklara doldurulmuş çayları sessizce bırakıp çıktı.

Kaan, "Bir hastam var. Genç bir üniversiteli. Anlattıkları beni tedirgin ediyor. Bana kendi içimde çözemediğim bir şeyleri hatırlatıyor sanki," dedi.

"Biliyorsun, böyle durumlarda hastanı başka bir doktora yönlendirmen gerekir."

"Hayır, bunu yapamam. Bana çok güveniyor."

Mevlevi gülümsedi, "Kaan, yıllardır beklediğin o hastayla

karşılaştın. Bunu sende biliyorsun, değil mi? Tedirginliğinin nedeni seni kendinle yüzleşmek zorunda bırakması," dedi.

"O olup olmadığını merak ediyorum sadece."

"Hastan, sana bir olay anlattı. Korktun. Kendi içinde uyuyan, üstü örtülü yaraların canlandığını hissettin. Çözdüğünü sandığın anılar birdenbire canlandı, öyle mi?"

"Evet, kızın kimseye anlatmasının mümkün olmadığı bir sırrı var. Tıpkı benim gibi. Sana bile anlatamayacağım anılarım olduğundan söz etmiştim ya, hani yıllar önce..."

"Hatırlıyorum Kaan. Sen bütün teknikleri hastalarına en iyi şekliyle uyguluyorsun. O halde bunu kendin için de başarabilirsin."

"Bu doğru mu Mevlevi? Her psikiyatristin kendini iyileştirmek için karşılaşmayı beklediği o hasta gerçekten var mı?"

"O hasta, sen beklediğin için geldi. Beklemeseydin, kim olduğunu fark etmez, sıradan birkaç ilaç verir gönderirdin. Bu sefer yapamadın ama. Onunla tanıştığın andan itibaren kendi içindeki travmayı sorgulamaya başladın. Belki de içindeki suçluluk duygusu ya da tanımlayamadığın diğer duygular ile buluşturdu seni..."

Kaan, İngiltere'de tıp ihtisasını yaparken en sevdiği hocasının dersinde karşılaşmıştı, "İnsan neden psikiyatrist olmak ister?" sorusuyla. Sınıf tahtasının önünde dikilen profesör, "Sizler yaralı olduğunuz için buradasınız. Aksi halde bir cerrah ya da iç hastalıkları uzmanı olmayı tercih ederdiniz. Kaygılanmayın ben de sizden farklı değilim. Bu utanılacak bir şey değil. Kafanızı çevirip dışarıya bakın. Travmalarının farkında bile olmayan milyonlarca insanın her gün acı içinde kıvrandığını göreceksiniz. Şimdi kabul edin, hepiniz kendi huzursuzluklarınızla yüzleşmek için buradasınız. Ve bu insanlık için büyük bir adım," demişti.

Kaan başını kaldırdı. Mevlevi'nin ince çerçeveli gözlüklerinin ardından kendine baktığını gördü. Ilık çaydan birkaç yudum aldı.

Mevlevi, "Limon ister miydin?" diye sordu.

"Anlamadım?"

"İçerken yüzünü buruşturduğunu gördüm. Acaba çayı limonla mı severdin," dedi.

"Öyle mi? Kusura bakma. Aklımda tamamen başka bir düşünce vardı."

Mevlevi, oturduğu sandalyenin ucuna ilişmişti. Gövdesini geri çekti. Başını arkaya attı bir an için.

"Seni tedavi edecek hastayla karşılaşmana sevindim Kaan. Tam zamanında oluyor her şey bu kocaman gezegende. Demek yüzleşmenin zamanı gelmiş. Zaten kabul et, İngiltere'deki prestijli işi bırakıp İstanbul'a, Botter Apartmanı'na dönmenin nedeni, kendini tedavi edecek o hastayı bulma arzundu."

"Etrafında dolaşmayın. Sizi bir psikiyatrist yapan travmanın içine girin, dehlizlerinde gezinin," diye bağırmıştı İngiliz hoca o gün. Hayatında ilk defa dersten çıkarken defterinin sayfası boştu Kaan'ın. Diğer arkadaşlarının notlarına göz gezdirdi. Neredeyse hepsi o günkü tarihin altına birkaç paragraf da olsa yazıp, çizmişti. Kaan'ın bin yıllık üniversitenin kararmış duvarlarına baktığını, eline kalem almadığını fark etmişti ünlü profesör. Ders bitiminde yanına çağırdı, "Bir gün, içindeki karanlığa ayna tutacak bir hasta mutlaka gelecek. Dua et fazla geç kalmasın demişti."

Kaan şanslı insanlardandı. Yıldızı yüksek olmalıydı. Kırk yaşına girdiği sene, beklediği hasta kapısını çaldı. Zehra, tam zamanında gelmişti.

"Çok zor, biliyorum," dedi Mevlevi. Devam etmeden önce hafifçe öksürdü. Kaan, Mevlevi'nin kızını lösemiden kaybettiğini biliyordu. Çocuğunu kan kanserinden kaybettikten sonra, arka arkaya dört defa intihar teşebbüsünde bulunmuş bir delikanlıyı tedavi ederken kendi gerçeğiyle yüzleştiğini anlatmıştı Mevlevi. Ama eşini tedavi edemediğini, kızının ölümünden sonra ayırdıkları yataklarını bir daha hiç birleştiremediklerini,

hâlâ aynı evde yaşıyor olmalarının tek nedeninin oğulları olduğunu söylemişti Kaan'a. Dışarıdan mırıltılar geliyordu. Ayin saati yaklaşıyor olmalıydı. Mevlevi'nin gözü yerde, ortası incelmiş halının desenlerini seyrediyor gibiydi... Başı aşağı düştü iyice. Kaan'ın da başı önündeydi şimdi. Mevlevi, "Olanı değiştiremeyiz ama görüp helalleşebiliriz," diyebildi cılız bir sesle. Acısını anlatmaya çalışan öteki insanlar gibi kelimelerle olan bağı zayıfladı. Harflerin içine boşluklar doldu...

Mevlevi, daldığı uykudan uyanan insanlar gibi başını kaldırdı, "İnsan, istiyorsa iyileşebilir. Benim eşim iyileşmek istemiyor. Kızımızın öldüğü ana takılı kaldı. Bence kendini yavaş yavaş ölüme hazırlıyor, görebiliyorum," dedi.

"Seni iyileştiren irade, neden eşine yardımcı olamıyor?"

"Şifayı, ancak isteyen görür. Kim bilir kaç psikiyatrist, hep beklediği o hastayı fark etmeden ölüp gitti."

"Ya da fark etti ama görmezlikten geldi. Değişecek gücü kendinde bulamadı."

Bir genç hafifçe kapıyı çaldı. Vaktin geldiğini hatırlattı.

Ayin salonunda semazenler yerlerini aldılar. Beyaz kefenlerinin içinde, evrenin sonsuz döngüsüyle akmaya başladılar. Başlarına taktıkları uzun sarıklar, birer mezar taşına döndü. Neyzen'in tınıları pencereler kapalı da olsa bahçeye yayılıyor, *suskunların* üzerinden gökyüzüne süzülüyordu.

Kaan, gözlerini sımsıkı yumdu. Nişantaşı'ndaki bahçeli evlerini müteahhitte verip, Botter Apartmanı'na taşındıkları günü hatırladı. Burayı, Selim'in önerisiyle kiralamışlardı. Hamallar eşyaları tek tek, kalın kumaşlara sarıp dairelerine taşırken, Selim uzaktan el sallamıştı çocuklara. Her zamanki gibi, eli kolu doluydu. Babasıyla kucaklaşmıştı. Annesiyle el sıkışmıştı sadece. "Çocukları bir günlüğüne bana verin. Korkmayın kaybetmem. Siz taşınırken ayak altında olmasınlar. Onlar da rahat etsin, siz de," demişti.

Birlikte önce İnci Pastanesi'ne uğramışlardı. Kerem, her zamanki gibi profiterolü yüzüne gözüne bulaştırmıştı. Selim, babası gibi kızmamış, kahkaha atarak pastanenin peçete yerine verdiği ince kâğıtlarla, ağzını silmesine yardım etmişti. Selim, babası yaşındaydı ama evli değildi. Belki de kendi çocuğu olmadığı için, onları seviyordu. Sık sık başlarını okşuyor, en çok da Kerem'e ilgi gösteriyordu. Küçük olduğu için olmalıydı, sürekli elinden tutuyor, her dediğini yapıyordu. Hatta Kerem'in çok istediği, Avrupa'dan gelen o pahalı oyuncak otomobili bile almıştı. Kerem küçüktü, sevimliydi. Ağzı laf yapıyordu. Komikti, gülüyordu. Hoplaya zıplaya yürürken şımardıkça, Selim ona sarılıyor, birlikte şarkı söylüyorlardı. Kaan, kardeşi gibi değildi. Ciddiydi, kendisiyle genç bir adam gibi konuşulunca yanıt veriyordu. Selim'e huysuzluk etmiyor ama kendisine saygılı davranmasını bekliyordu.

Akşam geç saatte, yeni taşındıkları Botter Apartmanı'na geri geldiklerinde Kerem hemen uyuyakalmıştı. Kaan ise taş yığını binada, babasının yurtdışından getirdiği radyoyu kulağına iyice yaklaştırıp bilmediği dillerdeki konuşmaları, şarkıları kısa dalga frekansta dinlemişti. Belki de bu yüzden annesi arkadaşlarıyla konuşurken:

"Bizim büyük oğlan okulda çok başarılı, öğretmenlerinden gurur verici mektuplar alıyoruz. Hep kendi halinde. Arkadaş aramıyor fazla. Ders çalışırken kısık sesle radyosunu açıyor. Kimseyi rahatsız etmiyor. Önüne harita açıp saatlerce vakit geçiriyor," diye anlatıyordu.

Kaan, kudüm ve ney sesini gözleri kapalı olarak dinliyordu. Bir yandan da düşünüyordu. Cumartesi akşamları anne ve babası ya evde davet verirlerdi ya da dostlarının evine yemeğe giderlerdi. Kaan ve Kerem, alt katta büyükbabası ve büyükannesiyle kalırdı. Duvar saatinin haftalık bakımını yaparlardı. Kışın, yemekten sonra kestane yerlerdi. Dışişleri Bakanlığı'ndan emek-

li büyükbabası, yatma zamanı gelinceye kadar tarihi hikâyeler anlatır, keyfi yerindeyse yaşlarına uygun olduğunu düşündüğü kitaplar okurdu torunlarına.

Neyin sesi kalınlaşmıştı. Neyzen, belli ki içine yerleşmiş bir ağıtla, ağlıyordu. Annesi, akşam yemeğinden sonra Kaan'ın ödevlerini doğru yapıp yapmadığına bakardı. Eksiklerini söyler, tırnaklarının temizliğini, ayakkabılarının cilasını kontrol ederdi. Sonra görevini hizmetçiye teslim ederdi. Çocuklar yatarken Takuhi yanlarında olurdu. Her akşam, ellerini ayaklarını, yüzlerini yıkatır, dişlerini fırçalatırdı.

Kaan, Mevlevi ile göz göze geldi bir an. Ney sustu. Kaan başını çevirdi, Zehra geldi gözünün önüne. Elinde bir bıçak vardı. Bazen insanlar büyük günahlar işlerlerdi, başka günahları temizlemek için. Bazen bu büyük günahlara şahit olurdunuz ama anlatmaktan sakınırdınız. Büyükbabasının kanlı gömleğini gördü Kaan, Zehra'nın da elinde bıçak vardı. Zehra, "Söyleyecek misin? İtiraf edecek misin? Vicdanın, bu yükü taşımaya ne kadar dayanır?" diye soruyordu. "Gerçeği saklamanın ağırlığını kimse bilemez," diye mırıldanırken kendini yakaladı Kaan. Sustu.

23

Hamza, en yakın arkadaşı olan Hikmet'in tanıdığı hocaya gidip kurşun döktürmeye karar verdi. Doktorların yazdığı ilaçlarla ferahlayacağına aklı yatmıyordu bir türlü. Hikmet ile birlikte hocanın evine vardıklarında kapıda ayakkabılarını çıkardılar. Kendilerine gösterilen terlikleri giydiler. Hoca, Hamza'dan divana uzanmasını isteyerek, üzerine geniş bir çarşaf serdi. Adam sakin ve kararlı görünüyordu. Hamza'ya baktı. Başını sağa sola sallayarak kendi kendine mırıldandı. Bir cezvenin içinde erittiği kurşunu, Hamza'nın başına, beline, ayaklarına tuttuğu kabın içine usulca döktü, çarşaf dalgalandı. Hoca, çıkan sesin şiddetiyle oğlanın üzerinde nazar olduğunu tespit etti. Hikmet de aynı fikirdeydi. Hamza'da nazar vardı, hem de en büyüğünden.

Hikmet, kurşun dökme işlemi bittikten sonra kendilerine çay ile bisküvi ikram eden Hoca Efendi'ye, "Bizim oğlan iyi kalplidir, hiç kimse hakkında kötülük düşünmez," dedi.

"Bak evladım, zaten öyle bir zamanda yaşıyoruz ki, kötülere bir şey olmuyor. Hep olan iyilere oluyor. Ahir zaman herhalde. Ne yapalım?" dedi Hoca Efendi. "Haftada iki defa kurşun dökülürse, bir ayda hiçbir sorunu kalmayacak. Hem size indirim de yaparım," diye ekledi.

Çay faslı bitince, Hamza ayakkabılarını bağlayıp sokağa çıktı. Hoca Efendi Hikmet'e, "Az biraz kal burada. Hamza dışarıda beklesin," dedi.

Hamza, iki kat aşağı inip, ayak sesleri kesilince, kapıyı kapatıp Hikmet'e, "Bu keratanın vücudu soğuk, ısıtmak gerek," dedi.

Hikmet, sağ yanağını kulağına doğru çeken kaytan bir gülüşle, "İcabına bakarız hocam," dedi.

"Niye evlenmiyor, kaç yaşında? Olmaz ki böyle. Askerliğini yaptı mı bu?"

"Yok hocam. Bir yolunu bulup erteletmiş askerliği. Güya anası kız bulacak köyden, aylar geçti. Becerip ayarlayamadı. Bizim bir Burhanettin Bey var. Eski kulağı kesiklerden. Söz verdi. Bekliyor çocuk. Kısmeti mi kapalı, nedir, anlamadım valla?"

"Onu da hallederiz. Kısmetini de açarız ama senin elin üzerinde olsun."

"Emrettin Hocam. Başım üzerine."

"Bir de sıcak şeyler, ev yemekleri yesin. Muz, üzüm atıştırsın. Tatlıyı ihmal etmesin. Kanı kızışsın, belden aşağısı ısınsın oğlanın," dedi.

Hikmet eğilip, adamın elini öptü. Alnına koydu. Hayır duasını isteyerek, Hamza'nın yanına indi.

Hamza, sokak merdivenlerinin kenarına oturup sigara yakmıştı, "Ne dedi arkamdan sana, hasta mıymışım? Bir sorun mu varmış? Söyle, bak çekinme," dedi.

"Yok, öyle değil de, başka şey var."

"Neymiş?"

"Belden aşağın soğukmuş senin. Ben düşündüm. Pazar günü Güllü Necla'ya gideriz."

"Havam yok valla Hikmet. Boşver o işi."

"Ne havası len? Yürü, anca gidersin," diyen Hikmet, kankasının sırtına okkalı bir yumruk indirdi.

Hocanın evinin olduğu dar sokaktan çıkıp, Tünel Meydanı'nın başladığı alana yürüyerek geldiler. Öğlen olmasına rağmen kalabalık değildi. Bir genç, kitapçı dükkânının penceresine yeni çıkan bir derginin afişini asıyordu. Hamza'nın bazen kakaolu, bazen de vişneli kek aldığı kafede çalışan kızın mesaisi çoktan bitmişti. Kapı önünde cep telefonunu karıştırıyordu. Mevlevihane'nin önünde takım elbiseli, kravatlı birkaç adam

vardı. Memur olmalıydılar. Kim bilir ne için gelmişlerdi. Hamza, Hikmet'le vedalaştı. Tünel Meydanı'nın ortasında dikildi. Arkadaşı kayboluncaya kadar arkasından baktı. İki eli cebindeydi. Binasına dönmeli, monitörlerden çevreyi kontrol etmeliydi. İstiklal Caddesi'ne yöneldi. Küçük kız çocuğu, kaldırımın kenarına oturmuş, bacaklarını altına almış, ağzındaki mızıkayı çalmaya uğraşıyordu. Önüne koyduğu plastik yoğurt kabında dört tane bir lira vardı, bir de elli kuruş. Oysa akşama kadar en az yirmi lira toplaması tembihlenmişti. Bir de kendine yemek parası çıkarması gerekiyordu. Hamza, kızın yanından geçerken göz ucuyla plastik kutunun içine baktı. Cebinde şeker olsaydı verirdi ama yoktu. Yürüyüp geçti.

Nazlı'nın annesi, mahallenin çamaşırlarını toplamaya, sabah ezanından hemen sonra başlardı. Müşterilerinin çoğunluğu, Galata Kulesi'nin etrafını saran apartmanlarda oturan bekâr erkeklerdi. Bir de yıllar önce babalarıyla Rusya'dan kaçıp gelen yaşlıca iki kız kardeş vardı. Zenginliğiyle bilinen bu iki kadın, sadece Karaköy'de bir apartmanın çatı katındaki kiliseyi ziyaret etmek için evden çıkarlardı. Böyle günlerde Nazlı'nın annesi çamaşırcı Aysel de onlara refakat eder, karşılığında yüklüce bahşiş alırdı.

Kırklı yaşlarının başındaki Aysel, yıllardır çalışmaktan bitkin düşmüş kollarının ağrılarıyla yataktan kalktı. Yanı başında, hâlâ uyuyan kızı Nazlı'yı seyretti birkaç dakika. Tazecikti yüzü, yumuşacık saçları beyaz yastığın üzerine yayılmıştı. Melek gibi uyuyan kızına hafifçe dokunup uyandırmak istedi. Kalkıp hazırlanması, doğruca Matilda'nın terzihanesine gitmesi gerekiyordu. Eli havada kaldı. Vazgeçti. Tencereden boşalttığı sütü kaynatmaya koyuldu. Nazlı'nın sesi geldi içeriden. Demek sesten uyanmıştı. Annesinin maşrapadan döktüğü suyla yüzünü yıkadı. Gözleri açıldı.

Aysel, "Süt kaynattım sana. Reçel de var. Ben çamaşır toplamaya çıkıyorum. Ruslara da uğrayacağım. İşim uzun sürer. Anahtarını unutma," dedi. Kara çarşafını üzerine geçirdi, peçesini indirdi yüzüne. Sokak kapısının kapandığını duydu Nazlı. Yavaşça ekmeğini yedi. "Her sabah, her akşam aynı hayalleri kurmaktan bıktım," demişti, birlikte dikiş diktiği kızlara. Öyle, çok zengin, çok yakışıklıda gözü yoktu. Ekmek parası getirecek, evlerine direk olacak, el alemin dedikodusundan koruyacak bir koca istiyordu, o kadar. Öteki kızların, "İçimizde en güzel sensin, fakire varıp, ziyan

etme kendini," demelerine aldırmıyordu. Bazen gözünün önüne annesinin çamaşırlarını yıkadığı İtalyan mimar geliyordu ama olacak iş değildi ki.

Nazlı, Matilda'nın evine gelince kapıyı her sabahki gibi kâhya açtı. Ağzında bir şeyler geveledikten sonra, "Matilda Hanım seni bekliyor," dedi. Yüzü kızardı kızın.

"Bir terslik mi var ağa?" diye sordu.

"Yok, yeni iş gelmiş. Sen dikecekmişsin."

Nazlı, bahçe girişinde kızların bütün gün dikiş diktiği odaya uğramadan, doğruca Matilda'nın evine gitti. İçeri girerken Matilda'nın haylaz oğlu Garo ile karşılaştı. Sabahın köründe elindeki şarap şişesini sallayan oğlan, kafasını bile kaldırıp bakmadı Nazlı'ya.

Başından son günlerde hiç çıkarmadığı çatkısıyla oflayıp puflarken buldu Matilda'yı. Yanındaki sehpada dokunulmamış kahve fincanı duruyordu.

"Otur yanıma," dedi Matilda. Eliyle yerde duran büyük keten bohçayı gösterdi.

Nazlı yerinden kalktı. Bohçayı açtı. İçinden çıkan iki kumaş parçasına ellerini sürdü, en iyisinden olduklarını anladı.

"Bak kızım, bir adam var. Annen çamaşırlarını yıkıyormuş. Adı Raimondo. Mimarmış. Sen de tanıyormuşsun. Tanınan, sevilen bir İtalyan olduğunu söylüyorlar. Sordurdum, araştırttım. Buraya geldi. Yorgan siparişi verdi, iki tane. Ama şartı var. Mutlaka senin dikmeni istiyor. Aranızda hiç konuşma geçti mi, bilmiyorum. Seni uzaktan tanıdığını söyledi. Ben de inandım."

"Yok, hiç tanımam abla. Annem çamaşırlarını yıkar. Büyük adammış. Zenginmiş. Ama benim bir alakam olmaz o adamla," dedi Nazlı bir nefeste. Oysa, kalbi kuş gibi çırpınmaya başlamıştı göğüs kafesinde. Kendini tutamadı. Bir yanlışı varmış gibi, gözyaşları yanaklarını ıslatmaya başladı.

"İyi, iyi, hemen de gözlerin sulandı. Ağlamaya başlama şimdi. Ya ben ne yapayım? Günlerdir başımda çatkı. Ağrıdan kıpırdayamıyorum. Neyse, sen işini en iyi şekilde yapacaksın."

Matilda, sırtını dayadığı minderin arkasından, Raimondo'nun bıraktığı çizim defterini çıkardı. Nazlı'ya uzattı.

"İşte burada, adamın istediği şekiller. Yorganın tam ortasına bir kız başı yapacaksın. Etrafında havalanan saçları olacakmış. Bir de gül demetleriyle geniş kurdeleler istedi. Yapabilir misin? Elinde ne iş varsa bırak. Zamanı da mühim değil. Beş hafta da olur, on hafta da, yeter ki hata olmasın."

Nazlı, ensesinden akan teri hissetti sırtında. İçliği ıslandı. Matilda pencereden dışarıya baktı. Cam kenarına dizili sardunya saksılarının arkasında gördüğü bahçede kâhya, çalı çırpıyı temizliyordu. Başına bela almaktan korkardı Matilda. Devletle derdi olsun istemezdi. Bir oğul verdiği kocası, onu terk edip uzak diyarlara göç etmişti yıllar önce. İlk zamanlar yılları sayıyordu, sonradan vazgeçti. Güzel olmasa da yüzüne bakılmayacak kadar da değildi. Karısı ölmüş çocuklu bir adamla evlenebilirsin, dediler. Hem oğluna babalık yapar. O İstemedi. Oğlumun, bir babası var. Başkası lazım değil, dedi. Para kazanmalıydı. Annesinden yorgan dikmeyi öğrenmişti genç kızlığında. Dilenmeden, kimseye yalvarmadan, başka kocaya da varmadan yaşamaya karar verdi. Muhtaçları, dul kadınları, yetim kızları yanına alıp, iş öğretiyordu. Oğlu tembelce çıkmıştı, biraz da içerdi ama şikâyetçi değildi. Evde bir erkek gölgesi olsun, gerisi mühim değildi. Çalışmaktan yüksünmüyordu ama şiş parmakları yüzünden dikişi bıraktı zamanla. Bahçeye işlik yaptırdı çalışanlar için. Kendisi ağaç gölgeleriyle çevrili iki katlı ahşap evde yaşamaya başladı.

Nazlı, bohçasını sırtına vurup odadan çıkmadan evvel, Matilda, "İyi bak resimdeki kıza, sonra karar ver. Yapmaya mecbur değilsin..." dedi.

Nazlı, "Sen ne emredersen yaparım abla," dedi

Boğazı yumru yumru oldu Matilda'nın. Nazlı'nın annesine sözü vardı, kızını kem gözlerden sakınacaktı. Öğlene kadar cam kenarındaki koltuğa büzüşüp oturdu. Sonra yerinden doğruldu. Mutfakta işlenen yardımcısını çağırdı.

"Bana Nazlı'yı bul, gelsin," dedi.

Nazlı, küle dönmüş yüzüyle çıka geldiğinde, Matilda'yı iki eli belinde odanın içinde dolanırken buldu.

"Otur kızım," dedi. Ceviz sandığı açtı, dibinden bir tomar para çıkardı.

"Bunlar senin. Yorgan diktirmek isteyen İtalyan, önceden verdi. Vazgeçsin diye fazla istedim ama sözünden dönmedi. Bu paranın hepsi senin hakkın. Koynuna sakla şimdi. Gören olmasın sakın."

"Abla!"

"Hakkın bana geçmesin. İnce iş yapacaksın. Sakın söyleme kimseye koynundaki parayı."

"Peki abla."

"Giderken aşçıya bak bakalım, öğle yemeği hazır mı? Sofrayı kursun."

"Peki abla."

24

"Binanın her santimetrekaresinin fotoğrafını çekmişsin. Ama asıl hazine bodrumda, haberin yok."

"Abartıyorsun Kaan, sadece yüz elli fotoğraf var. İtalya'daki ajansa göndereceğim. Belki birkaç tanesini beğenip, basarlar."

Esta, elindeki fotoğraf makinesini masanın üstüne bırakmıştı. Bacaklarını uzatıp, öğrenci sınav kâğıtlarını okumaya çalışan Kaan'ın yanağına tutkulu bir öpücük kondurdu.

"Yüz elli fotoğrafa çok diyorsun ama bak gözümden kaçmış, daha binada fotoğraflanmamış koskoca bodrum katı varmış. İyi ki hatırlattın. Hamza, orada oturuyor değil mi? İzin verir mi sence?"

"Bilmem, onun özel alanı. Mecbur değil buna. Yine de bir sorabilirsin. Hastalanınca Hamza'nın dairesine bir, iki defa girmiştim. Eski eşya deposu yapmış odaları. Plastik çiçekler, Nuh Nebi'den kalma yatak, koltuk falan..."

"Ee, işte fotoğraf çekmek için mükemmel bir ortam, değil mi?"

Kaan, elindeki kırmızı kalemi, okuduğu sınav kâğıtlarının üzerine bıraktı.

"Hamza, saçma sapan eşyaları doldurmuş odalara. Babasından mı, dedesinden mi ne kalmışlar. Şimdi hatırlamıyorum... Birinden kalmışlar işte. Binadan ayrılan kiracıların bıraktığı küflü şeyler oldukları besbelli. Gazete kâğıtlarına sarılıydılar. Üzerlerinde bir karış toz vardı. Açıp bakamadım. Dispozofobi var Hamza'da büyük ihtimalle. Kaygısı yüksek bir adam. Yine de onunla konuşmadan karar vermek istemem."

"Belki de aralarında değerli parçalar vardır kim bilir."

"Yok canım, sanmam."

"Bugün muayenehaneye gidecek misin?"

"Evet, ama daha vakit var. Şimdi şu kâğıtları okumam gerek. Kahve ister misin?"

"Yok canım, teşekkür ederim. Ben giyinip aşağı ineceğim. Merak ettim şimdi."

Mualla Hanım, sandalyelerden birine oturup, bacaklarını da tabureye uzatmıştı. Kucağındaki kesekâğıdından aldığı fasulyelerin kılçıklarını incecik çıkarıyor, ortadan ikiye bölüp masanın üstündeki emaye kaba atıyordu. Bu sırada mutfakta her daim açık olan radyoda çalan türkülere de eşlik etmeyi ihmal etmiyordu.

Kaan, "Kolay gelsin Mualla Hanım. Kahve yapacağım, ister misin?" dedi.

"Ben yapayım isterseniz?"

"Yok yahu. İşin var senin. Ben hallederim iki dakikada."

Kaan, Eminönü'nde özel olarak çektirdiği kahveyi, daima büyükannesinden kalan Limages porselen kap içinde saklardı. Çekirdekleri fazla kavrulmuş kahve sevmediği için, her ayın ilk pazartesi günü Cerrahpaşa'daki dersinden sonra Eminönü'ne uğrar, kendisi için özel olarak hazırlanan paketi alırdı.

Cezveye soğuk su doldurup, ocağı yaktı. Suya bir tatlı kaşığı kahve ekledi. Ateşi kıstı. Su ısındıkça köpüren kahvenin kokusu mutfağa yayıldı.

Esta, üzerindeki elbiseyi çıkardı. İkot pantolonla, kısa kollu bir tişört giydi. Fotoğraf makinesini boynuna astı. Tekrar öğrenci kâğıtlarına geri dönen Kaan'a, "Görüşürüz," diyerek aşağıya indi.

Hamza, masasına kurulmuş ortaokul kitaplarını okuyordu. Esta, yeni öğrendiği birkaç kelimeyle konuşmaya çalışarak önce fotoğraf makinesini gösterdi ona ve sonra parmaklarıyla bodrum katını işaret etti. Hamza'nın geniş göğsü körük gibi inip

kalkmaya başladı. Alnının ortasından geçen damar şişti, telefona sarıldı. Esta, kollarını göğsünde kavuşturmuş kapıcının görüşmesinin bitmesini beklemeye başladı. Telefonu Mualla Ha-

nım açtı.

"Abla, şu İtalyan kadın geldi. El, kol hareketi yapıyor. Bodrumu gösteriyor. Aşağı mı inecekmiş, ne yapacakmış? Anlamadım ki. Abla orası benim evim. Fotoğrafını niye çekecek, ne oluyor?"

Sesini kısarak konuşan Mualla Hanım, "Dur be evladım. Yok bir şey. Kadın meraklı fotoğraf çekmeye. Evi görsen, fotoğrafçı dükkânına çevirdi. Yok bir şey. Zararı yok."

"Abla, Kaan Bey ne diyor. Ona bir sorsak?"

"Sorsak ne olacak? O da diyecek ki kızı kırmayın."

"Abla ne bileyim. Bu kadını görünce elim ayağım boşalıyor."

"Evladım yok bir şey. Sakin ol biraz. Ver anahtarı, kendi girsin baksın. Saklın, gizlin mi var Hamza?"

Esta, gözlerini dikmiş, Hamza'yı seyrediyordu. İnce parmaklarıyla omuzuna dokundu. Gülümsedi. Telefonu kapatan Hamza, "Hadi bakalım. Öyle olsun," dedi.

Birlikte aşağı indiler. Koyu kırmızı tuğlalar, sıvası dökülmüş duvarların ardından kendini gösteriyordu. Geniş koridorun sonunda, kırılan kenarları tahta parçalarıyla sağlamlaştırılmış kapı vardı. Hamza, cebinden çıkardığı anahtarı uzattı. Esta, kaşlarını kaldırıp yüzüne baktı oğlanın. İki adım geri çekildi. Anahtar Hamza'nın parmakları arasında sallandı. Esta, uzanıp almayınca Hamza yaklaştı, çıt diye bir ses geldi. Birbirlerinin yüzüne bakıyorlardı. Hamza'nın gözleri yere kaydı. Loş ışıkta ne Hamza'nın yanaklarının kırmızılığı, ne de alnında hâlâ şişkin duran damarı belli oluyordu. Hamza, el yordamıyla elektrik düğmesini açtı. Esta, tavandaki yuvarlak ampulden gelen baygın, soluk sarı ışığın kamaştırdığı gözlerini kıstı önce. Yavaş yavaş, çiğ ışığa alıştıkça açabildi gözlerini. Hamza'nın bütün eşyası, karşılıklı iki çekyat, bir masa ve tüplü bir televizyondu. Duvar

kenarları küften kararmıştı. Ağır bir koku vardı içeride, Esta'nın midesini kaldırdı. Kusmak istedi. Öğürmeye başladı. İki eliyle midesini tuttu. Hamza karşısında dikiliyordu. Gözlerinde boşluk vardı. Esta, çekyata oturdu. Nefesini burnunun ucuyla alarak kokuya alışmaya çalıştı.

Gözleri duvarlarda, tavanda, eşyalarda gezindi. Ayaklarının altında, Botter Apartmanı'nın temeli vardı. Şimdi dibe en yakın noktadaydı. Büyük büyük dedesini hayal etti. Amelelerle birlikte temeller arasında dolaştığını gözünün önüne getirmeye çalıştı. Başı döndü.

"Ben niye buradayım? Söylesene beni kim çağırdı?" dedi Hamza'ya.

Hamza, "Ben senin dilini bilmem, ne söylediğini anlamıyorum," dedi kıza.

Binanın temelleri atılalı yüz yıldan fazla olmuştu. İnsan, varlığını doğanın ortasında kaybetmemek için mekâna, delirmemek için zamana, kimliğini düşünmemek için ise başkasına ihtiyaç duyardı. Bu gezegende yaşayan her ölümlünün, saklanacağı bir eve ihtiyacı vardı.

"Binadan sesler geliyor, duyuyor musun," dedi Esta.

"Ben senin dilini bilmem, ne söylediğini anlamıyorum," diye yineledi Hamza.

Botter Apartmanı'nın temeli canlıydı. Yüzlerce böcek, solucan, mantar sanki toprağı deşiyor, temellerinin arasında cirit atıyor, demirlere, tuğlalara tutunuyordu. Yüz on yıldır binaya sığınmış insanların günahları yapış yapış eriyikler gibi tavanlardan damlayarak temele sızıyor, katran gölcükleri oluşturuyordu. Ağır koku bu nedenle olmalıydı. Hamza ayaktaydı, boş boş bakıyordu. Esta'nın öğürmesi geçti aniden. Ayağa kalktı. Gözüne ilişen kapıyı iki eliyle itti. Ağzına kadar eşya doluydu içerisi. Havada uçuşan toz zerreciklerini görebiliyordu. Öksürmeye başladı. İçinde bir şeyler kasılıyordu. İki büklüm oldu bedeni. Burnunu, koluyla kapattı. Elinin uzandığı gazete kâğıtlarını topladı.

Karşısına çıkan kutuları açmaya başladı. Fotoğraflar, mektuplar, saç tokaları, dantel örtüler buldu. Altta, lime lime olmuş bir bohçanın düğümlerini çözdü. Hıçkırmaya başladı. Uçlarından kurdele sarkan, sapsarı at kuyrukları vardı. Özenle kesildikleri belliydi. Esta, saç örgülerini eline aldı. Sanki papatya kokuyorlardı. Bohçanın içinde paslanmış bir makas, bir de kırmızı kurdele yumağı vardı. Gözüne, siyah beyaz bir resim ilişti. Binanın dış cephesindeki kıza aitti. Aynı çekik gözler, aynı yüksek elmacık kemikler. Aradan geçen bunca yıla rağmen, bakışları hâlâ dokunsan kırılacak gibiydi. Resmin arkasındaki, üç satırlık yazıyı okuyamadı, göğsüne bastırdı. Sonra cebine koydu. Hıçkırmaya devam ediyordu. Soluğu kesildi bir an. Elleri simsiyah oldu.

Salonun ortasında, ayakta duran Hamza'ya seslendi. Cevap alamadı. Esta, tekrar seslendi. Hamza'nın üzerine yürüdü, kollarından tutup sarsmaya başladı.

"Bunlar kime ait?" diye bağırıyordu Esta.

"Senin ne dediğini anlamıyorum. Senin dilini bilmiyorum," diye tekrarlıyordu Hamza. Esta, Hamza'yı kollarından sarsmaya devam ediyordu. Geniş göğsünü yumrukladı arka arkaya. Hamza, Esta'nın ellerinden kurtulup kapıya yöneldi, ama sonra vazgeçti.

"Onlar benim değil, babamdan kaldı. Bana, onlara iyi bak, sahipleri bir gün gelecek. Hepsi ailemize emanet," dedi.

"Seni anlamıyorum lanet herif," diye bağırıyordu Esta. Hamza'nın kollarına vurmaya, başladı. Hamza, hantal gövdesiyle Esta'nın belinden tuttu kendine çekti.

"Sana o eşyaları veremem," diye defalarca tekrar etti Hamza. Esta, Hamza'nın bacaklarına vurup ondan kurtulmaya çalışıyordu. Yardım çağırmak için bağırmak istedi ama sesi azaldı, yere çöktü. Hamza, Esta'yı bıraktı, iki kolunu arkasında birleştirdi. Gözleri kutulardan yere saçılmış fotoğraflardaydı. Hamza kendi kendine konuşmaya başladı.

"Bu eşyalar uğursuz, babanı bunlar öldürdü, demişti anam köye giderken. Gâvurların ahı varmış onlarda. Bana, sen de köye gel demişti. İstanbul bize yaramadı, sana da yaramayacak demişti. Sen bilmezsin. Bizim köyde analar evlendirir oğullarını. Kız bulurlar ama benim anam yapmadı. Biliyorum memlekete döneyim istiyor. Kötülük var o evde, dokunma o şeylere, diyor bana."

Esta, donuk gözlerle hiçbir şey anlamadan Hamza'ya bakıyordu.

Hamza'nın annesi, kızını köyden bir gençle evlendirince, "Kız kısmını yalnız bırakmak iyi değil. Ezerler evladımı. Öküz gibi çalıştırırlar. Ben de onun yanına gideceğim, sen de gel oğlum," demişti. Hamza'nın annesine göre sesler geliyordu o eşyalardan. Birbirleriyle sabaha kadar mırıl mırıl konuşuyorlardı. "Gece yarısı uyanıyorum, kulağımı veriyorum ama ne dediklerini anlamıyorum, sakın yaklaşmayın onlara," diyordu annesi. En çok da kızına uğursuzluk gelecek diye korkuyordu. Bu yüzden, on beş yaşındaki çocuğu ilk isteyene verdi.

Hamza, Esta'nın kulağına eğildi, "Abla, dinle, eşyalar yine konuşuyorlar. Sen de duyuyor musun?" dedi.

Esta, eliyle itti Hamza'yı. Yerinden fırladı, kapı mandalına yapıştı. Hızla çekip, merdivenlerden yukarı koşmaya başladı. Geri dönüp baktığında arkasından gelen kimse yoktu. Üçüncü katta tıkandı, ayaklarının altından zemin kayıyor gibiydi. Korkuluklara tutundu. Topuk sesleri geldi kulağına, oyuncu Leyla Hanım yanı başındaydı.

"Size ne oldu böyle? Yardım edeyim," dedi.

Esta, eliyle işaret ederek iyi olduğunu belli etmeye çalıştı.

Leyla Hanım, Esta'nın elinden tuttu.

"Lütfen sakin olun. İzin verin, size yardım edeyim. Kaan Bey muayenehanesindedir şimdi. Yardımcı kadın sizi bu halde görmesin. Ne oldu, bunu kim yaptı?" dedi.

Leyla Hanım, Esta'yı evine götürdü. Bir bardak su verdi. Yü-

zünü yıkaması için banyoyu gösterdi. O arada Esta olanları anlatıyordu.

"Aşağıya, kapıcının evine gittim. Fotoğraf çekmek için. Ka-

pıcı da benimle geldi. Sonra neler olduğunu hatırlamıyorum. O evde kökünden kesilmiş çocuk saçları vardı, oyuncaklar, yaşlı kadınların resimleri... Çok korktum," dedi. Koynundan çıkardığı çekik gözlü kızın resmini gösterdi. Leyla Hanım, yanına oturdu. Sesi şaşkın değildi, sakin, duru, güven vericiydi.

"Şimdi biraz rahatlayın. Evde kimse yok. Duşa girebilirsiniz. Sonra uzanın şuraya, dinlenin. Mualla Hanım evden çıkana kadar burada kalın. Bir yere kıpırdamayın lütfen. Ben gidip Hamza'ya bir bakayım. Sonra hemen döneceğim," dedi.

Esta, Leyla Hanım'ın verdiği bornozu aldı. Duşa girdi. Defalarca okuduğu Raimondo'nun mektuplarından aklında kalan, başı sonu belirsiz cümleler beyninde dolanıp duruyorlardı.

"İnsanlar kendilerini güvende hissetmezlerse yaşayamazlar. Bu nedenle, doğadan kendileri için mekân alırlar... İnşa ettiğim binaların değerinin bilinmesi en büyük arzumdur... Kendimi bir mimar olarak değil, bir sanatçı, hatta bir orkestra şefi olarak görüyorum..."

Esta'ya babası, "Tek başına İstanbul'a gitme. Bu mektuplar yazılalı yüzyıl olmuş. Her şey çok değişti, neyle karşılaşacağını bilemezsin. En iyisi geçmişi fazla kurcalamamak," demişti.

Esta'nın Napoli'deki evde bulduğu eski defterlerde, İstanbul'un büyüsü anlatılıyordu, sayfalarca. Levanten kadınların güzelliği, Türk hamamlarında geçen hikâyeler, akla hayale gelmez dedikodular, asker kaçağı Avrupalılar, Galata'nın arka sokaklarında dönen kumar işleri, İtalyan denizcilere kucak açan kadınlar... Ve İstanbul'un ilk modaevinin çizimleri, antikçağlardan kalma desenler, gökte uçan martılar, yaşı olmayan çınar ağaçları... Defterin en arka sayfasına, bir yorgana kendi yüzünün gölgesini işleyen çekik gözlü genç bir kadın resmedilmişti. Yüzü, hem tazeydi, hem de yorgun. Sanki hem gençti, hem de

çok yaşlı... Motifleri fark edince, sırlarla dolu büyük bir labirentin içinde olduğunu anlamıştı.

Esta, İstanbul'a sadece Botter Apartmanı'nı bulmak için gelmişti. Düşüncelerinde Botter Apartmanı'nın katları arasında gezinmek, yüzyıl önce imparatorluk terzisi Bay Botter için dikiş diken ustalardan arta kalan sesleri duymak, duvarlarına dokunmak, binanın kuytularında dolaşan eski fısıltıları hissetmek ve binanın ön yüzünde portreleri olan yorgancı kızın geçtiği yollarda yürümek vardı.

Oysa İstanbul'a gelmemeliydi. "Rüyalarımızda gördüğümüz cenneti, gözümüzü açtığımızda kaybederiz," diyen babasına inanmalıydı. Duştan çıktı, bornozu giydi. Saçlarını kuruttu. Koltuğa uzandı ve uykuya daldı.

VI

"Bu para çok fazla. Anlamadım. Neden hepsini sana verdi?" diye söyleniyordu Nazlı'nın annesi çamaşırcı Aysel. Nazlı'nın gözleri yere kaydı.

"Benim bir suçum yok ki! Matilda Hanım verdi diyorum. Ne çaldım, ne de istedim! İstersen kendin sor."

"Yok, bir şey söylemem ona. Ama bir kuruşunu bile ellemeyeceğiz. Şu bohçanın içinde öylece duracak hepsi. Bakalım, sonu nereye varacak bu işin?"

Nazlı, yorganın yüzüne işleyeceği resmi eve getirmemişti. Annesi, resimdeki kızın Nazlı'ya çok benzediğini bilse, izin vermez, hatta bir daha Matilda Hanım'ın yanına bile göndermezdi.

"Başım çok ağrıyor. Ben erken yatıcam," dedi Nazlı. İki göz odalı evlerinde, anne kız yataklarını her gece yere serer, her sabah da yüklüğe kaldırırlardı. Nazlı, akşam yemeğini atıştırıp, bulaşıkları yıkadıktan sonra, yatağını açtı. Annesi kapıyı dışarıdan kilitleyip, yan komşuya geçti. Çarşıdan beyaz sabun siparişi vermişti. Hem onları alacak, hem de iki çift laf edecekti.

Nazlı, yatağına girdi. Gelinlik çağına gelmesine rağmen şimdiye kadar hiç kısmeti çıkmamıştı. Oysa yaşıtı komşu kızları çoktan evlenmişti. Gözleri biraz çekik, yanakları yüksekçeydi ama yüzüne bakılmayacak kadar çirkin de değildi. Birkaç damla gözyaşı aktı yanağından, yastığını ıslattı. Raimondo'nun yüzünü hatırlamaya çalıştı. Bıyıkları vardı. Genç sayılırdı ama gülünce yanakları buruşuyordu. Neden yorganın yüzüne kendi yüzünü işletiyordu? "Bana karşı ne hissediyor," diye mırıldandı. Yataktan çıktı, gaz lambasının ışığını kuvvetlendirdi. Sanki alev almış gibi, rengi

dönüyordu perdelerin, duvarların, eşyaların. Raimondo'nun kendisi hakkında ne düşündüğünü merak ediyordu. Neden Nazlı'yı seçmişti? İçi içini yiyordu. Pencereden birbirlerine baktıkları aklına gelince ürperdi. İnsan, hiç yanlış hissedebilir miydi? Gerçekle hayali birbirine karıştırabilir miydi? Defalarca göz göze gelmişlerdi. Büyük mimar gülümsemişti ona. "Utan Nazlı, olacak iş değil. Adam sadece yorgan dikmeni istiyor, o kadar," dedi kendi kendine. Yüzünü öte yanına çevirdi. Kalbinin olduğu yerde bir kuş kanat çırpıyordu. İçine ılık bir sarhoşluk yayıldı...

Kapı, anahtarların şakırtısıyla açıldığında Nazlı hâlâ gözleri açık, hayaller kuruyordu. Annesinin, "Kızım sen daha uyumadın mı?" diyen sesini duydu. Kucağında bir torba sabunla anası, komşuların diliyle çamaşırcı Aysel karşısında belirdi.

"Uykum gelmedi bir türlü," dedi Nazlı. Fazlasını anlatamadı. Kelimeler boğazından içeri kaçtı. Dudakları kapandı. Başını, anasının dizlerine dayadı. Annesinin, el alemin kirli çamaşırlarını yıkamaktan kalınlaşıp, şişmiş, yaralı ellerini avuçlarının içine aldı.

"Böyle olmaz ki ana. Ne yapacağız biz?" dedi.

Ertesi sabah çamaşırcı Aysel, Rus kardeşlerin evine gitti. Perdeleri sökecek, ardından yıkayıp, kolalayacaktı. Annesinin arkasından kalkan Nazlı, ne bir dilim ekmek atıştırdı, ne de süt içti. Matilda'nın işliğine gitmek için evden çıktı. Duraksadı, kalbine konan kuş hâlâ çırpınıyordu. Kendini ayaklarının gittiği yöne bıraktı. Raimondo'nun evinin önündeydi. Mimarın yaşadığı katın pencereleri açıktı. Etrafı kolaçan etti. Tüylerinin ürperdiğini hissediyordu. Adımları sessizdi. Aklındaki bütün korkular uçup gitmiş gibi merdivenlerden çıkmaya başladı. Daire kapısının önüne gelince önce ellerine baktı. Hayatta sahip olduğu tek şey dikiş diktiği elleriydi. O halde kaybedeceği hiçbir şeye de sahip değildi. Tokmağı, birkaç defa kaldırıp indirdi. Kapıyı, elinde resim fırçalarıyla Raimondo açtı. Nazlı sadece yüzünün değil, bütün bedeninin kızardığını biliyordu. Mimar, içeri davet etti onu. Dudaklarının titrediğini görünce, çenesinden tutup başını kaldırdı Nazlı'nın.

"Hoş geldin," dedi. Oturması için yer gösterdi. Türkçesi kırık da olsa anlaşılabiliyordu.

Açık pencereden martıların çığlıkları duyuluyordu. Denizin yosunlu kokusunu taşıyan rüzgâr esiyordu ara ara. Nazlı'nın gözleri doldu. Elleri dokunsan kırılacak gibi titriyordu.

"Neden benim yüzümü çizdin?" dedi

Raimondo, elindeki fırçaları tualin yanına bıraktı. Gülümseyerek, kırık Türkçesiyle:

"Korkma küçük kız, sana zarar vermem," dedi.

Nazlı'ya binanın cephesi için bir eskiçağ ilahesinin yüzüne ihtiyaç duyduğunu, hayalindeki kıza en yakın gözlerin, dudakların onunkiler olduğunu söyledi. Binanın sahibi Bay Botter, terzi olduğu için Botter Apartmanı'nın cephesinde yukarıdan sarkan kurdeleler, gül desenleri kullanacağını kısa cümlelerle anlatmaya çalıştı. Nazlı, Raimondo'nun söylediklerini duyabilmiş miydi?

Raimondo, Nazlı'ya, "Gel bak. Sana ne göstereceğim," dedi. Çalışma masasının üzerindeki defterin sayfalarını açtı. Nazlı, kendini gördü karşısındaki resimlerde. Başının çevresi güllerle süslenmiş, yorgan dikiyordu. Şaşkınlıkla bakakaldı birkaç dakika. Kalbinin yerindeki kuş, tekrar kanat çırpmaya başladı.

Nazlı, "Siz evli misin? Eğer evli değilseniz burada kalabilir miyim? Çamaşırlarınızı yıkarım, evinizi temizlerim, yemeğinizi yaparım, eğer...?" dedi bir çırpıda. Ağzından çıkan kelimelerden önce kendi korktu. İrkildi.

Raimondo şaşkındı. "Neden Nazlı?" diye sordu.

"Ama resimler, beni çizmişsiniz..." dedi.

"Nazlı, söyledim ya. Ben, sadece senin resmini çizdim... yüzün portre için çok uygun...ama neden burada kalmak istiyorsun? Anlamadım," dedi.

Nazlı, "Sizi seviyorum," dedi içinden.

"Neden Nazlı?" diye ısrarla sordu Raimondo tekrar.

"Çünkü sizi seviyorum," dedi Nazlı.

Bunu nasıl yüksek sesle söylediğini bilmiyordu. Bütün bedeninin ateş içinde yandığını hissetti bir an. Yerinden fırladı, merdivenlerden aşağı koşarak indi. Artık ağlamak yetmeyecekti. Rezil olmuştu bir defa. Artık geri dönüşü yoktu. Kendini yok etmeliydi. Arkasına baktı. Peşinden gelen kimse yoktu. Raimondo pencerede değildi. Matilda'nın yanına gitmek yerine evine geri dönmesi, her şeye son vermesi gerekiyordu... Ama annesini gördü. Sırtına vurduğu el alemin pisliğiyle köşe başından döndü kadın. Bir ayağı topallıyordu. Olduğu yerde kaldı Nazlı. Arkasına dönüp tekrar baktı. Raimondo yoktu. Ağır aksak adımlarla Matilda'nın işliğine gitti. Elini yüzünü iyice yıkadı. Niye geç kaldın diye soran olmadı. İğnesine ipliğini geçirdi, gözünün önüne annesinin ağrıdan aksayan ayağı, sırtladığı çamaşır bohçası geldi. Parlak kumaşları yaydı dizlerinin üzerine. İplikleri birbirinin içinden geçirerek kırmızı güller, uçuşan kurdeleler, bir de çekik gözlü, yüksek yanaklı kız yüzü işledi.

Matilda, günlerce Nazlı'nın yanına yaklaşmadı. Kâhyanın dediğine göre, her gün çatkısını alnına çakıp, kahvesini, tütününü başucuna koyup, kimseyle konuşmadan pencere kenarındaki koltuğunda oturuyordu.

Nazlı, sabırla uğraştı. Sonunda hatasız iş çıkardı. Mercekle bakılsa yanlış geçirilmiş bir ilmek bile bulunamazdı. Yorganları katlayıp, keten bohçaya yerleştirdi, Matilda'nın kapısını çaldı. Matilda'nın oğlu Garo açtı kapıyı, gözünü yerden kaldırmadan içeri buyur etti. Annesinin pencere kenarında, kahve içtiği odanın kapısını gösterdi.

"Matilda abla, müsaitsen geleyim mi?"

"Gel kızım. İş bitti mi?"

Nazlı, bohça bezini yere serip, üzerine yorganları tek tek açtı.

"En büyük ressam gelse bile yaptığın işi tablodan ayıramaz. Kızım sen nasıl işledin bunları?" dedi Matilda.

Nazlı, ellerini yorganın üzerinde gezdirdi.

Matilda iç çekti. Nazlı'nın ellerinin yorgana dokunuşundan an-

ladı, kız aşkla işlemişti her bir ilmeği, motifi. "Bizim oğlana söyleyiver, tütün sarsın bana," dedi. Sonra, "Parayı ne yaptın?" diye sordu.

"Abla, annem aldı hepsini. Ne bana dokundurtuyor, ne de kendisi elliyor. Koydu bir yere, öylece duruyor."

"İyi, dursun öyle. Ben, annen kızıp konuşmaya gelir sanmıştım. Ama gelmedi."

"Abla, kendi yüzümü işlediğimi söyleyemedim ki. Sonra izin vermez diye korktum... Annemin elleri çamaşır yıkamaktan yara içinde. O parayla biraz rahat etse iyi olurdu ama..."

Matilda'nın oğlu girdi içeri. Sarılmış tütün ile kahve getirmişti annesine.

Kapıdan çıkmadan evvel annesi seslendi: "Garo, bak Nazlı kız tek başına işledi bu yorganları, tablo gibi değil mi?"

Yorgancı Matilda'nın tek çocuğuydu Garo. Önce Nazlı'ya baktı. Sonra yerde serili, işlemeli kumaşa. Hafifçe gülümsedi. Gözlerinin rengini ilk defa gördü Nazlı. Maviydiler.

"Çok güzel olmuş. Resim gibi. O İtalyan da beğenecek," dedi. Devamını getirmedi, odadan çıktı.

"Nazlı söyle bana, bir sevdiğin, sevenin var mı senin?"

"Anlamadım abla?"

"Anladın, anladın. Bak kızım evlenme yaşın geldi, geçiyor bile. Başınıza bir erkek lazım. Annen de, sen de yalnızsınız. O yüzden soruyorum. Var mı sevdiğin biri? Olmayacak hayallerden bahsetmiyorum ama..."

Konuşamadı Nazlı. Yüzü kulaklarına kadar kızardı.

"İyi dinle, o halde. Günlerdir düşünüyorum. Gel seni Garo'ya alalım. Ne dinine karışır, ne de başka bir şeyine. Benim bir tek çocuğum var. Neyim var neyim yok, hepsi Garo'ya kalacak. Ama beceremez, tıpkı babası gibi o da. Anca içmeyi bilir. Kimseye bir zararı dokunduğu görülmemiştir ama bir işe de yaramaz. Bu ev, kenarda köşede sakladığım birkaç parça altın hepsi sana kalır. Yorgancılığı devam ettirirsin. İyi kötü para var bu işte. Kızların başında olursun. Anana da bakarsın hem. Kadıncağız artık çalışmaz. Ölmeden ön-

ce, o da biraz rahat eder. Evin direği sen olursun. Kendi paran, kendi işin olur. Bizim oğlana da bakarsın. Sokağa atacak değilsin ya. Şimdi konuşamazsın biliyorum. Hadi git evine. Annene açıl. Biraz düşünün. Kabul etmezsen de kızmam. Sen bilirsin der, geçerim."

Nazlı sustu. Aklı karışmıştı. Kendisi Müslümandı, Garo Hristiyan. Gözlerini yere çevirdi.

"Biliyorum, şimdi içinden diyorsun ki Matilda Hanım delirdi. İmam efendiler bizi ibret-i âlem için taşlayarak öldürür. Müslüman kızın Hristiyan biriyle evlendiği görülmüş şey değildir. Onu ben düşündüm. Bizimkini cami imamına götürürüm. Müslüman olmak istiyorum, der. Orası kolay..." dedi Matilda.

Nazlı sustu kaldı. Ne dese bilemedi. Dakikalar sonra, anama sorayım diyebildi. Matilda, kâhyayı Raimondo'yu bulması için Cadde-i Kebir'de inşa ettiği binaya gönderip, yorganların hazır olduğunu haber vermesini istedi.

Raimondo çok beğendi Nazlı'nın çıkardığı işi. Kumaşı, iğne deliklerini, iç dikişleri yavaş yavaş, titizlikle inceledi.

"Eli bile titrememiş kızın. Kusursuz olmuş. Biliyordum, ilk gördüğümde anlamıştım. Ondan başka kimse yapamazdı. Teşekkür ederim," dedi.

"Bey, bu kız zavallıdır. Artık üstüne gitme. Kırma kalbini yetimin."

Raimondo, Matilda'yı duymadı bile. Yorganları hızla kumaşa sarıp sırtladı. Galata'ya evine gitti. Pencereleri sonuna kadar açtı. İçeriye martıların kanat sesleri doldu. Kusursuz işçiliğine hayran kaldığı yorganları gözünün önüne serdi. Onları İtalya'ya geri dönerken yanında götürecekti. Biraz sonra kapı çaldı. Gelen heykel sanatçısı dostuna, yüksek yanaklı kız çizimlerini gösterdi.

"Binanın ön cephesi için istediğim yüz, işte bu," dedi.

Botter Apartmanı ayakta durdukça, insanlar, onu hep bir Eskiçağ ilahesinin gölgesi sanacaktı... Hiç kimse onun, elleri parça parça yaralı bir çamaşırcının kızı olduğunu bilemeyecekti...

25

Tiyatrocu Leyla Hanım, Hamza'yı her zamanki yerinde buldu. İki dirseği müdür masasının üzerinde, gözlerini kırpmadan monitöre bakıyordu. Başını çevirmedi. Vücudu buz tutmuştu. Binanın zili üst üste çaldı. Hamza yerinden kalkmadan masanın altındaki düğmeye basarak açtı. Gelen Zehra'ydı. Selam verip, Hamza'nın masasına yaklaştı. Açık duran defteri imzalayıp asansörü çağırdı. Zehra kabine bindikten sonra, Leyla Hanım:

"Nasılsın Hamza? Aşağıda neler oldu?" dedi.

Hamza'nın gözleri sulandı, dudakları sessizce kıpırdadı. Mırıldandığı kelimeler anlaşılmazdı. Ağzında geveledeği cümleyi sadece kendisi duyabildi.

"O kadınla aranda ne geçti Hamza? Ona zarar verdin mi?" diye yineledi Leyla Hanım:

"Dışarısı sakin bugün, olay yok. Zaten dün de yoktu," dedi.

Leyla Hanım, elini Hamza'nın eline hafifçe değdirdi.

"Bana güvenebilirsin. Biliyorsun. Aşağıda neler oldu? Biraz sonra Kaan her şeyi öğrenecek. Sana dedim kaç defa. Böyle olmaz. Şu eşyalardan kurtul. Kaan, tanınmış bir doktor. Hem senden para da almaz. Onunla görüş, dedim. Bir türlü ayarlamadın."

"Abla, benim bir şeyim yok. Bütün suç o eşyalarda. Ağırlık var onlarda. Ahlı mıdır, nedirler?" dedi. Kesik kesikti Hamza'nın kelimeleri.

"Kadına saldırdın mı Hamza?"

"Bilmiyorum abla. Hatırlamıyorum... Belki de yapmışımdır. Suç bende değil ki. Yanlış iş yaptı o kadın. Emanetleri karıştırdı."

"Hamza, çağıralım belediyeyi. Alsınlar, hepsini götürsünler. Sahipleri bir daha gelmeyecek. Kim bilir dünyanın neresindedirler şimdi? Belki de ölmüşlerdir çoktan."

"Babam, 'Onlar bizim değil, El alemin malı. Elleme sakın. Çarpılırsın. Sahipleri gelir bir gün teslim edersin,' diyordu."

"Hamza, baban bile öldü. Herkes öldü."

Hamza'nın kolları, bacakları titremeye başladı.

"Sakin ol. Derin derin nefes al. Hemen hastaneyi arayacağım."

"Yok, abla sakın. Hoca, sakın doktora gitme," dedi bana.

"Hamza, saçmalama lütfen!"

"Yok, yok. Beni en iyisi aşağıya indir. Biraz uzanayım."

"Tamam, biraz dinlen o halde. Yöneticiye söylerim."

Leyla Hanım, Hamza'nın koluna girdi. Birlikte bodruma indiler. Çekyatlardan birine uzandı kapıcı. Üzerini ince bir battaniyeyle örttü. Bacaklarını karnına çekti.

Leyla Hanım, "Hamza, sana sadece büyükbabanın adını koymamışlar. Geçmişin bütün yanlışlarını da sırtına yüklemişler," dedi.

"Abla, sence sahipleri eşyaları almaya gelecekler mi bir gün?"

"Hayır Hamza, kimse geri gelmeyecek. O yüzden artık o çöplüğü temizleyeceksin. Seni bu eski eşya saçmalığı hasta ediyor. Bırak bunları, kendini toparla artık."

VII

Matilda'nın sözleri defalarca Nazlı'nın kulaklarında çınladı: "Gel seni oğlum Garo'ya alayım. Müslüman oldu deyiverir. Rahat edersin," diyordu. Nazlı, sonunda annesine açıldı. Çamaşırcı Aysel, başı iki elinin arasında günlerce düşündü. Garo haylazdı, elinden hiçbir iş gelmezdi. Meyhaneden kör kütük sarhoş çıktığını, sokaklarda sallanarak yürüdüğünü kendi gözleriyle defalarca görmüştü. Nazlı'yı bu adama vermek için mi büyütmüştü? Sonra Garo'nun annesi Matilda'yı düşündü. Tanıdığı en zengin insandı o. Hem de dürüsttü. Kızını rahat ettirirdi. Bir akşamüstü kapısını çaldı Matilda'nın.

"Nazlı'ya bir teklifin olmuş. Şu işin aslını bir de bana anlatır mısın?" dedi Matilda'ya.

"Hoş geldin. İyi yaptın bana gelmekle. Yaşlandım artık. Elim çoktandır iğne, iplik tutmuyor. Biliyorsun benim oğlan haylaz. Babasına çekmiş herhalde. Gel evlendirelim Nazlı ile Garo'yu. Kazancım yerinde şükür. Yanımda on kız çalışıyor. Bütün işi Nazlı'ya bırakayım. Eliniz para görsün. Hem siz rahatlayın, hem de ben gözüm arkada ölüp, gitmeyeyim.

"Aman Matilda Hanım o nasıl söz. Allah uzun ömür versin."

"Aysel Hanım, Nazlı'yı severim. Benim haylaz oğlanı sokağa atmaz. Başkası Garo'nun derdini çekmez. Nazlı sabırlı, iyi kalpli. Ben Nazlı'ya güveniyorum. Sen de iyice düşün. Hem, sizin dininiz size..."

Günler sonra çamaşırcı Aysel, "Peki," dedi Matilda'ya. Garo mahalle imamına gitti. İmam, Garo'nun hiç kullanmayacağı adını verdi. İsmail. Garo iki kelime ile Müslüman oldu. Nazlı'nın

hayalindeki gibi bir düğün yapılmadı. Kızlar toplandı kendi aralarında, eğlendiler. Nikâhtan sonra, Matilda, altın dolu bir kese ile anahtar destesi uzattı Nazlı'ya. Zemherinin ortasında bir gün, kar yağarken çamaşırcı Aysel öldü. Aradan çok geçmeden Matilda da toprağa verildi. Nazlı zamanla Garo'ya alıştı. İşini de, haylaz kocasını da idare etmeyi öğrendi. Elbette hiç sevmedi onu. Bazen acıdı, bazen de tiksindi. Yıllar sonra, yaşı çok ilerlemeden bir çocuğunun olmasını isteyince, yanına sokuldu. Oğlu Murat dünyaya geldi. O güne kadar kocasıyla sadece yatakları ayrıydı, Murat doğduktan sonra odasını da ayırdı. Esmer tenli, kolları güçlü o İtalyan'ı ise hiç unutmadı.

Zamanla terzihanesini genişletti. Yanında çalışan kızların sayısı arttı. Sadece yorgan değil, gelinlik ve elbise de dikmeye başladılar. Matilda'ya verdiği sözü ise hep tuttu. Kocasının haylazlığını, tembelliğini bir defa bile kimseye şikâyet etmedi. Komşuların dedikodusunu, "Olsun bana bir zararı yok. Gölgesi yeter," diye geçiştirdi. Kazandığı parayı idareli harcadı. Bir hayali vardı. Botter Apartmanı'nda yaşamak! Defalarca satılıp, el değiştiren binadan, ölmeden önce nihayet bir daire alabildi. Binanın en üst katına yerleşti. Girişindeki büyük mağazayı da kiralayıp, terzilik yapmak istemeyen oğlu Murat'a, manifaturacı açtı. Gözleri iyice yaşlanınca Galata'daki işliğini kapattı. Murat'ın Tatavlalı Eliz ile evlenmek istediğini öğrenince kırmadı oğlunu. Eliz'in ne kimliğini sordu, ne de soyunu sopunu. "Benim oğlumu seven kızı, ben de severim," dedi. En güzel gelinliği dikti gelinine. En güzel hediyeleri aldı. Kendi yaşayamadığı mutluluğa, oğlunun sahip olmasını istedi.

Nazlı'nın gelini Eliz marifetliydi. Kayınvalidesinden terzilik öğrendi. Sadece dünyaya getirdiği iki kızına değil, konu komşuya da elbise diker, kendi harçlığını çıkarırdı.

Nazlı, hayatı boyunca karşılıksız aşkını, kırık duygularını içine gömerek yaşadı. Onu, hiç unutamadığı biricik aşkına bağlayan Botter Apartmanı'ndan daire aldıktan sonra, binanın duvarlarıyla konuştu. Kalbinden geçenleri pencereden gördüğü martılara an-

lattı. Yalnız bir defa gelini Eliz, "Ne garip, yüzünüz apartmanın ön yüzündeki kadın büstüne ne kadar çok benziyor," deyince, "Keşke İtalya'ya gidebilecek kadar gücüm olsaydı. Çok yorgunum. Artık uzun yolculuğa çıkamam. Eskiden olsaydı... ama olsun, Botter'de bir evim var. Bu da yeter," dedi. Gelini Eliz, kayınvalidesinin sözlerine bir anlam veremedi, gülüp geçti. Nazlı kalbindeki sırlarıyla ölünce, daire, oğlu Murat'la gelinine miras kaldı.

26

"Nasılsın Zehra?"

"İyiyim Kaan Bey, siz nasılsınız?"

"Teşekkür ederim, iyiyim ben de."

"Aslında ben pek iyi değilim. Size anlattıklarımdan sonra... korkuyorum..."

"Zehra ben polis değilim. Hem babaannen hâlâ hapiste, değil mi?"

Coni huzursuzdu. Yukarıdan sık sık havlama sesi geliyordu. Mualla Hanım küçük kızı hasta olduğu için işe gelememişti.

Zehra, "Sanki üst kattan ya da bir yerden köpek sesi geliyor," dedi.

"Evet benim köpeğim. Bugün yardımcım Mualla Hanım gelemedi. Yalnız kalınca huysuzlandı herhalde. İngiltere'den gelirken yanımda getirdim onu. Adı Coni. Orada bırakamadım," dedi Kaan. Kahvesinden bir yudum aldı. Not kâğıtlarının son sayfasını şöyle bir gözden geçirdi.

"Zehra şu çığlıklar, sesler... Herhangi bir gelişme var mı?"

"Duymamaya daha doğrusu sizin dediğiniz gibi aldırmamaya çalışıyorum."

"Peki, bu iyi bir gelişme. Geçen defaki konuyu tamamlamamız gerekiyor. Sen evdeyken neler oldu o gün? Biraz açmamız gerekiyor... Ne dersin?"

Zehra, "Geçen defa anlatmıştım size. Eve jandarmalar gelmişti. Savcıyla, kim olduklarını bilmediğim başka adamlar da vardı... Babaannemin ellerini arkasından kelepçelediler sonra kollarından tutup götürdüler... Mahkemeye çıktı, hapse attılar..."

"Babaannenin ziyaretine gittin mi hiç?"

"İlk aylarda gitmedim. Zaten o da haber gönderip gelmesin demiş. Ankara'dan gelen öğretmen vardı. Hani söylemiştim size. Gülçin Öğretmen. O olaydan sonra hiç bırakmadı beni. 'Sen burada yaşamaya layık değilsin. Daha iyisi olacaksın. Söz ver bana,' diyordu sürekli."

"Görüşüyor musunuz hâlâ?"

"Evet, evlenip Ankara'ya taşındı. Daha doğrusu kaçtı. Ağır geldi bizim oraların hayatı ona. Kolay değil ki, saçma sapan örf, âdet, gelenek. Bir çeşit kölelik işte...Sonra Gülçin Öğretmen 'Babaanneni ziyaret etmelisin. Hiç olmazsa bir defa...Aksi halde hep içinde kalır,' dedi. Ben de sözünü dinledim. Gittim."

Zehra hapishaneye gitti. Demir kapının zincirleri açıldı. Arama cihazından geçti. Görüşme odasına girmeden evvel, kadın polis, kıyafetlerini çıkarttırıp bedenini yokladı. Babaannesi, demir parmakların arkasında, gri bir karanlığın içinden Zehra'ya doğru yürürken, göz göze geldiler. Burada daha da yaşlanmıştı kadın. Yüzündeki çizgiler derinleşmiş, teninde oyuklar açılmıştı. Plastik görüşme masasının etrafına karşılıklı oturdular. Zehra, yaşlı kadının elini tuttu. Avuçlarını parmaklarının arasına aldı.

Zehra, "Korkuyorum," dedi, kendisiyle aynı ismi taşıyan babaannesine.

Yaşlı kadın, "Doğduğun gün, bu kıza benim adımı vermeyin demiştim. Yalvarmıştım da ikna edememiştim babanı. İri gözlü kızım benim. İsim insanın kaderini taşır, dedim de anlatamadım... Zehra'm, güzel gözlüm, bu töre senin tören değil. Bu senin yazgın değil. Gelme bir daha buraya. Al kendini, git buradan. Senin aklın bizimkinden büyüktür. Benim lanetli kaderime ortak olma."

"Ben de lanetliyim babaanne, kökümüz lanetli bizim."

Babaannesi, Zehra'nın ellerinin arasından avuçlarını çekti.

"Dokunma bana, benim kara yazgım sana geçmesin. Bu pis lanet, ocağımızda soydan soya geçiyor. Sana bulaşmasın. Benim

bu ellerim var ya, bu ellerim, kendimi bildim bileli hep pisti. Canımdan can almadan önce de kirliydi... Neyse, sen şimdi git buradan, şu öğretmen kız sahip çıkacak sana..." dedi.

"Babaanne, sen bunları hep yaşadın değil mi? Baba ocağında, koca evinde?"

"Zehra, git buradan, git. Ocağımız kımıl kımıl yılan yurdu. Bizim ocağımız mezarlık karası. Ama senin ellerin hâlâ tertemiz kızım. Şimdi git buradan..."

Kaan, kâğıtlara not almayı bırakmış, şekiller çiziyordu. Birbirini kesen daireler... Üst kattan Coni'nin havlamaları geldi arka arkaya.

Kaan, "Uzun süre o eve geri dönme. Hayatından çıkar o ilçeyi. Annen gelsin senin yanına, İstanbul'a. Buna göre ayarla kendini," dedi.

Zehra'nın dudakları gerildi.

"Törenin gereğini yaptılar anneme," dedi.

"Anlamadım? Ne oldu annene?"

"Büyük amcamla evlendirdiler. Karısı hastaydı zaten. Çok ağladım, 'Sakın yapma, İstanbul'a gel,' dedim. 'Amcana varmazsam seni yaşatmazlar, başına bela olurlar,' dedi. Haber aldım. Evlenmişler."

"Babaannen hâlâ hapiste mi?"

"Hayır, ölüsünü buldular bir sabah. Yüksek tansiyon demiş hapishane doktoru. Cenazesine gitmedim. Bu topraklara geri dönme diye, söz verdirmişti ya. İleride diplomamı alınca belki..."

"Ya kardeşin, Zehra? Mezarını hiç ziyaret ettin mi?"

Bu sırada dışarıda bir kuş sürüsü döne döne alçalıyor, neredeyse cama yaklaşıyordu. Uzaklarda Boğaz'dan Haliç'e doğru gemiler manevra yapıyor, limana yanaşıyorlardı.

Zehra'nın gözyaşları yanaklarından sessizce süzüldü.

Kaan, "İçerisi sanki çok havasız," dedi. Sonuna kadar pencerenin kanatlarını açtı.

Kaan'ın teni ürperdi bir an. Önünde duran ılınmış fincandan bir yudum aldı. Aslında soğuk kahve sevmezdi. Yine de bir yudum daha içti.

Kaan'ın ailesi Botter Apartmanı'na taşındıktan birkaç sene sonraydı. Şimdiki kapıcı Hamza'nın büyükbabası Hamza Efendi, bir akşam kapılarını çaldı. Selim de o gün aileyle birlikte yemekteydi. Babası açtı kapıyı. Hamza Efendi elinde bir zarfla karşılarında dikiliyordu. Heyecanlı bir hali vardı. Babası, kapıcıyı buyur etti içeriye. Elindeki zarfı açtı, içinden çıkan mektubu okudu. Fransızca yazılmıştı. Ev sahibi Murat Bey'den sonra karısı Eliz Hanım'ın da öldüğü, dairelerinin kızlarına kaldığı yazılıydı. Kızlar da bir daha İstanbul'a dönmemeye karar verince, evi satılığa çıkarmışlardı. Kaan'ın babası, tuttukları avukatın adını, adresini not etti bir kâğıda. Ertesi sabah erkenden avukatlık bürosunu ziyaret etmeye karar verdi. Selim'in gözleri parlamıştı. Müteahhitle anlaşıp Nişantaşı'ndaki daireleri satmayı önerdi. Alt katın sahibini de ikna ederek altlı üstlü Botter Apartmanı'nda ev sahibi olabileceklerini anlattı onlara. Annesi de Selim'in bu fikrine destek vermişti.

"Yerleştik artık buraya, eşya taşımak zor iş. Asansörlü, manzaralı, merkezi yerde, temiz bir apartman. Kalalım burada," demişti.

"Ben alt katın sahiplerini tanıyorum. İkna etmek zor değil. Hadi yapalım şu işi" diyen Selim'e kimse karşı çıkmamıştı o gece.

Tapu işlemleri kısa sürede tamamlandı. Nişantaşı'ndaki dairelerin tüm haklarını müteahhite devreden aile, Botter Apartmanı'nın en üstteki iki katını, çatıdaki ardiye odasıyla birlikte iyi bir yatırım yaptıklarına inanarak satın aldı.

Kapıcı Hamza Efendi ise, Eliz Hanım'ın öldüğüne inanmamıştı. Bir bit yeniği vardı bu işte. Evdeki herkese sıkı sıkı tembihlemişti o eşyanın sahipli olduğunu, odanın kullanılmayacağını. Yarım akıllı oğlu korkmuştu babasının anlattığı, gâvur ma-

lı ellenmez, yoksa çarpılırsın hikâyesinden. Yaşadığı sürece hiçbirine dokunmadı. Fare, böcek gelmesin diye ara sıra eczaneden aldığı ilacı, kapısının kenarına kıyısına sürdü sadece. Büyükbabasının adını taşıyan torunu Hamza ise, babası temizlik yaparken ayağı kayıp düşünce, odadaki kilitli eşyayı suçladı içten içe.

Burhanettin Bey'in yeğeni Şaban, "Oğlum sen cehennem bekçisi misin len? İnanma öyle şeylere boş boş," dediğinde cevap vermedi hiç. Sustu. Anlatamayacağını biliyordu. Sadece bir defasında en yakın arkadaşı Hikmet:

"Ağırlık var oğlum sende. Var bir şey o eşyalarda. Mezarlık gibi ağır senin ev," deyince kapının kilidini açıp içeri girmişti ama hiçbir şeyi atmaya gücü yetmemişti.

27

Zehra, kağıt mendil kutusundan bir yaprak çekti. Gözlerini sildi.

"Hiç gitmedim mezarına. Kardeşim daha yedi yaşına bile girmemişti. Babam bunu bana ilk yaptığında o kadar küçük değildim... Genç kız olmuştum, bizim oralarda ay hali derler..." dedi.

Kelimeler boğazını tıkadı Zehra'nın. Daha fazla anlatamadı. Yüzü kıpkırmızı oldu. Gözyaşlarını tutamıyordu. Birkaç parça kâğıt mendil uzattı Kaan.

Zehra, konuşmaya devam edemedi. Hâkimin babaanneyi suçsuz bulduğunu, yaşlı kadını ilk celsede serbest bırakacağını, olayı nefsi müdafaa olarak gördüğünü anlatamadı... Babaannesi bırakılacağını öğrendikten sonraki sabah ölmüştü.

"Bazen... o sesler benim mi acaba? diye düşünüyorum," dedi Zehra.

Kaan, "Lütfen Zehra, olmaz. Bunu yapmayacaksın. Sesleri dinleyip, ne olduklarını anlamaya çalışmayacaksın. Tam tersi tepki vermeyeceksin, önemsemeyeceksin. Böylece anlamlarını kaybedecekler..." dedi.

"Kaan Bey, nasıl ayakta kaldım biliyor musunuz? Gülçin Öğretmen bana, 'Sen şimdi kendini yok edersen, ötekilerin yaptığı gibi, harabelikten kendini suya bırakırsan, seninle birlikte başka kızların, çocukların da ölmesine yardım etmiş olursun. Ama yaşarsan, üniversiteye asılıp güçlü bir kadın olursan, o çocukların hayatına bir el uzatabilirsin,' dedi."

Harabelikte köpekler uğulduyordu. Çağlayanın gürültüsü

azmıştı o sabah. Zehra, sırtını bir kayaya verip oturdu. Çelik gibi soğuk havada çağıldayan suyun damlaları yüzüne sıçrıyordu. Kendisinden önce suya atlayan çocukların yüzleri gölgelendi gözlerinde. Biri amca kızıydı, biri sınıf arkadaşı. Bir de oğlan vardı, adını hatırlayamadığı. Ne kolaydı, kendini boşluğa bırakıp, köpüklenen sularda yıkanmak, temizlenmek, kayalara çarpa çarpa yok olmak. Başını göğe kaldırdı. Ankara'dan gelen Gülçin Öğretmen'in sesi çınladı kulaklarında "Hayır, yapamazsın," diyordu genç kadın. Saat sabahın yedisiydi.

Saatin gongu çaldı. Kaan'ın görüşmeyi bitirmesi gerekiyordu ama yapmadı. Zehra'yı biraz daha konuşturmaya karar verdi. Odanın havasını değiştirmek için.

"Zehra, şu resim galerisinde nasıl iş buldun?" diye sordu.

"Psikoloji dersi için bir ödev hazırlamıştım. Daha birinci sınıftaydım. Her renk için bir öykü yazdım. Yazar olmak niyetiyle değil de... yaşlılardan duyduğum masalları kullanıp yazdığım kısa öykülerdi. Hocanın dikkatini çekmiş. Odasına çağırdı. Biraz sohbet ettik. Anadolu'dan geldiğimi, renkleri sevdiğimi anlattım. O da annesinin Nişantaşı'ndaki galerisinden söz etti. Sonra yarı zamanlı olarak orada çalışmaya başladım."

"Ne güzel. Bu senin için iyi olmuş bence. Peki Zehra, baban okula gitmene nasıl izin verdi? Anladığım kadarıyla seni okul konusunda kısıtlamamış..."

"Bizim oralarda varlıklı insanları partiler rahat bırakmaz. Siyasi partiler yani. Belediye başkanının arkadaşıydı babam. İlçede herkes tanırdı onu. O yüzden almadı beni okuldan."

"Ya annen? Babanın sana yaptıklarını fark etmedi mi? Hiç söylemedin mi? Ona anlatmayı hiç denemedin mi?"

"Fark etse ne olacaktı? Onun sözü hiçbir yerde geçmez. Bizim oralarda kadınların gücü hiçbir şeye yetmez. Kaan Bey, siz güçsüz olmanın ne demek olduğunu biliyor musunuz?"

Kaan geriye yaslandı. Sırtını dayadığı yastık olmayınca, otur-

duğu koltuk kemiklerini acıtıyormuş gibi bedenini sağa sola yatırdı ama dengesini kuramadı.

Zehra'nın sorusunun kendisi için ne anlam ifade ettiğini dü-

şünmeye başladı. Sahi, güçsüzlüğün ne demek olduğunu biliyor muydu? O zamanlar, babası iş için Zürih'teydi yine. Kaan, akşamüstü okul çıkışı büyükbabasına uğramıştı. Telefon çaldı önce, ardından kapı kırılacak gibi yumruklandı. Gelen şirketin muhasebe müdürüydü. Elinde gazete yığını vardı. Kaan, ilk defa kravatsız gördü adamı. Serin havaya rağmen gömleği sırılsıklamdı. Etli, geniş suratı da kıpkırmızıydı.

"Muammer Bey, ikinci baskının havadislerini okudunuz mu? Selim Bey'in arabası Şile yolunda bulunmuş, kaza yapmış," dedi muhasebe müdürü. Bir an duraksadı. Sonra konuşmaya devam etti. "Kaybettik Selim Bey'i..."

Muammer Bey, "Şimdi aldım haberi, maalesef," diyerek başını salladı. Müdürü içeri davet etti. Takuhi, ayakkabılarını kapıda çıkaran adama terlik verdi. Hemen bir bardak su getirdi. Adamın aldığı haberle sarsıldığı her halinden belliydi.

Kaan ayakta dikiliyordu. Büyükbabasının yüzünün rengi atmıştı. Yine de telaşlanmadan bir koltuğa çöktü. Gazeteleri istedi. Müdür, *Hürriyet*'in üçüncü sayfasında, bir ağaca çarpmış otomobil fotoğrafını işaret etti.

"Burada, kaza dün akşam olmuş diye yazıyor. Selim Bey, işe gelmeyince merak etmiştim, ama doğrusu evine birini gönderip baktırmak aklıma gelmedi. Cesedini kanlar içinde bulmuşlar."

Muammer Bey, "Selim'in, İzmir'deki ablası aradı biraz önce. Onlar da yola çıkmışlar, geliyorlar," dedi.

"Efendim. Ne emrederseniz yapalım derhal."

"Dur bir sakinleş önce. Kaan oğlum, söyle Takuhi'ye bize birer şekerli kahve getirsin."

Takuhi'ye kahveleri söyledikten sonra, "Ben yukarı çıkıyorum," dedi Kaan. Kerem, üst katta annesinin yanındaydı. Arkasından büyükbabası seslendi:

"Annene şimdilik bir şey söyleme. Ben arayınca birlikte aşağı inersiniz."

Kaan ayaklarını sürüyerek üst kata çıktı. Kapıyı Kerem açtı. Annesinin arkadaşları çaya gelmişler, salonda oturuyorlardı. Hoş geldiniz diyerek ellerini öptü teker teker. Odasına girmeden annesine bir göz attı, saçlarını yeni boyamıştı. Dudağına kırmızı ruj sürmüştü. Ojeleri aynı renkti. Beyaz tenine sürdüğü krem cildini parlatmıştı. Kerem mutfak masasına koca bir tabak kek koymuş yiyordu. Radyoda ise bir İngiliz grup şarkı söylüyordu. Kerem, okuduğu müzik dergisinden kafasını kaldırıp:

"Kakaolu kek çok güzel, börek de var. Yesene oğlum," dedi,

"Yok, ben aşağıda atıştırdım bir şeyler. Hem şu sesi kıs. İçeride insanlar rahatsız olacak."

Kerem onu duymamış gibi tabağındakileri yemeğe devam etti. Kaan odasında, iki kolunu göğsünde birleştirip yatağına uzandı. Gözlerini tavana dikti. Akşam evde garip bir şeyler olacaktı, bunu biliyordu. Yüzünü duvara döndü. Önce gözleri kızardı. Ağladığını fark edince kendinden korktu, yerinden sıçradı, banyoya gitti. Yüzünü soğuk suyla yıkadı. Beklemeye başladı.

Son misafirin de kapıdan çıktığını duydu. Şimdi üçü evde yalnızdı. Telefonun sesi geldi kulağına. Büyükbabası, misafirlerin gittiğini anlamış olacak, hepsini aşağıya çağırıyordu. Aynada kendine baktı önce. Büyükbabasının yüzünü görür gibi oldu. Dün akşam, yaşlı adamın gömleğinde gördüğü kan lekesi gözünün önüne geldi. Eve gelir gelmez Takuhi'den yıkamasını istemek yerine banyoya girip kendi yıkamaya çalışmıştı gömleği. Kaan, kendi boğazını tuttu sımsıkı, nefes alamayınca bırakttı. Kızarmış boynunu kapatmak için hırkasının yakasını kaldırarak annesinin yanına gitti. Birlikte alt kata indiler. Kapıyı Takuhi açtı. Bir an, hizmetçinin, annesinin gözlerinin içine baktığını gördü Kaan. Bunun bir anlamı olmalıydı. Belki Takuhi de her şeyi biliyordu.

Muammer Bey, İstiklal Caddesi'ni gören salondaydı. Ayağa kalkmadan herkesi selamladı. Oturmalarını söyleyip, zaman kaybetmeden söze girdi, "Bugün acı bir haber aldık. Yok korkmayın, babanız iyi ama iş ortağı Selim, dün akşam geç bir saatte Şile yolunda trafik kazası geçirmiş. Maalesef onu kaybettik," dedi.

Gelininin gözlerinin içine bakarak konuşmuştu. Devam etti, "Biraz önce babanızla görüştüm. İlk uçakla İstanbul'a gelecek, size selamı var." Kaan, annesine baktı. Kadının yüzünün acıyla yandığını gördü. Koltuğun kolçaklarına koparır gibi tutunmuştu. Gözleri, duyduğu kelimeleri anlamakta zorlanırcasına küçülmüştü.

"Bu, çok feci bir haber. Şimdi izin verirseniz yukarı çıkmak istiyorum," dedi kadın. Konuşurken titriyordu. Kaan, Kerem'e baktı. Onun da yüzünün allak bullak olduğunu gördü. Anlam veremedi.

Büyükbabası, "Ben de üzüldüm gelin hanım. Tabii hayat devam ediyor. Nihayetinde Selim'in lüzumsuz yere yüksek hızda araba kullandığını hepimiz bilirdik. Allah taksiratını affetsin," dedi.

Kaan, annesi ve Kerem'le birlikte yukarı çıkmak yerine, Takuhi'nin çamaşır kuruttuğu odaya girdi. Hâlâ ipte asılıydı, üzerinde kan damlası gördüğü beyaz gömlek. Kumaşını gererek iyice baktı. Göğüs kısmındaki büyük lekenin tam temizlenmediğini fark etti. Belli belirsiz başka lekeler de gördü. Arkasını döndüğünde büyükbabasıyla yüz yüze geldi. Yaşlı adamın elleri titriyordu.

"Büyükbaba kaza mıydı?"

"Muhtemelen."

"Büyükbaba akşam ne oldu?"

"Bazen bilmemek insanı özgür kılar."

"Büyükbaba! Lütfen ne oldu?"

Yaşlı adam ellerini kollarını savurarak odanın içinde yürü-

dü. Şimşekler çakıyordu gözlerinde. Torununun karşısında gergindi.

"Selim, çok büyük bir suç işledi. Hayatı boyunca düzeltemeyeceği, kabul edilemez bir hata yaptı. Bedelini ödedi. Bir gün öğrenirsin. Şimdi değil."

"Onu sen mi öldürdün Büyükbaba?"

"Bu çok ağır bir soru, evlat. Ben olsam, ona cezasını sen mi verdin? diye sorardım. Hem, evet ben öldürdüm desem ne yapacaksın? Polise mi ihbar edeceksin beni?"

Kaan'ın kasları gerildi. Yüzüne kan oturdu.

"Ben de bazı şeyler biliyorum," dedi Kaan.

Büyükbabası şaşırmıştı. Gözleri irileşti. İki adam birbirlerinin yüzüne baktılar. Muammer Bey, sandalyeye çöktü kaldı.

"Neyi biliyorsun Kaan?" dedi önce. Ardından elini kaldırarak işaret etti:

"Sus, hiçbir şey söyleme lütfen."

"Bu işi başka bir yöntemle de çözebilirdin. Böyle olmasına gerek yoktu. Annemle babam boşansalardı keşke."

"Bak oğlum. Selim'i daha önce iki defa uyarmıştım. Akşam son defa uyarmak için çağırdım. Geldi. Ama olmadı, anlaşamadık. Ayrıntısını bilmene gerek yok. Emekli bir emniyet müdürü işleri halletti arkamdan. Sen sadece garaja kadar git. Çocuklar arabayı temizlemiş mi öğren. Fazlasına karışma. Kendi işine bak. Kimseyle de konuşma. Her şeyi unut. Olur da bir şeyler duyulursa zaten suçlamaları kabul edeceğim. Siz temiz kalacaksınız. Zamanla her şey unutulur gider... Kaan, lütfen... Kerem'e dikkat et," dedi.

Kaan, büyükbabasının arabasını her zaman bıraktığı garaja gitti. Duvar dibine park edilmiş koyu gri otomobili uzaktan tanıdı. Bacağını her ileriye atışında adımları küçülüyordu. Titreyen ellerini ceketinin cebine saklamıştı. Lastiklerin dişlerine gömülmüş toprak parçalarını, yaprak kırıntılarını gördü. Arkasından biri seslendi:

"Seni Muammer Bey mi yolladı? Ya kusura bakmasın. Çok iş vardı. Yıkayamadık daha. Ama merak etme yarım saate kalmaz tertemiz yaparız keratayı."

Kaan, "Tamam usta, kolay gelsin. Ben biraz dolaşıp, yarım saat sonra geleyim," dedi.

Eve dönünce annesini salonda, her zamanki yüksek abajurun altında buldu. Perdeleri açmıştı. Gözlerini pencereden dışarıya dikmiş, kıpırdamadan oturuyordu. Yanına yaklaşınca yüzünde tek bir çizginin bile oynamadığını gördü. Sigarasının külü uzamıştı. Kerem'i aradı gözleri. Odalara, banyoya baktı. Evde yoktu. Annesinin omzuna dokunmak istedi ama yapamadı, geri çekti elini.

Kaan, güçsüzlüğün, ne demek olduğunu biliyordu. Kaan, bir cinayet karşısında suskun kalmanın çaresizliğini en derinine kadar yaşamıştı. Londra'da kendini kapattığı otel odasında anlamıştı, ötekilerin yüzlerinin sadece içimizi gösteren aynalar olduğunu. Hayat, onun için de, üst üste tüm ağırlıklarıyla fırlatılmış anılardan oluşuyordu. Zehra, Kaan'a en derininde, hâlâ kapanmamış, yarasını göstermişti.

VIII

İstiklal Caddesi toz duman altındaydı. Eliz Hanım, iki kızının elinden sıkı sıkı tuttu.

"Hadi çabuk olun. Adımlarınızı hızlandırın," diye bağırdı onlara. İstiklal Caddesi'nde önceden hiç görmedikleri adamlar vardı. Bir kadın önlerini kesti, "Hadi kardeşim, eve kilitleyin kendinizi hemen. Pencereden bile bakmayın. Uzaklaşın buradan. Kızların var. Sahip çık onlara," dedi. Eliz'in iri gözleri, korkudan daha da irileşti. Sokak aralarından, apartman geçitlerinden ilerleyerek avuçlarından sıkı sıkı tuttuğu kızlarıyla Tünel'e geldi. İşte o zaman bir çığlık attı Eliz. Kocası Murat'ın Botter Apartmanı'nın girişindeki manifaturacı dükkânı yağmalanıyordu. Eliz, güçlü birinin, kolundan kendini kavradığını hissetti. Bu kişi, binanın kapıcısı Hamza Efendi'ydi.

"Yenge, iki kızınla burada senin ne işin var? Hemen benim hanımın yanına götüreyim seni. Şimdi mal, mülk zamanı değil. Can derdimiz var," dedi.

Binanın gül desenli kapısını açtı. Eliz ile kızlarını bodrum katına indirdi. Hanımına emanet etti. Yağmacılar gelirse bildiği bütün namaz surelerini okuyup, Müslüman olduğunu kanıtlamasını, Eliz ile kızlarını da divanın altına saklamasını tembihledi. Botter Apartmanı'nın kapıcısı, binanın girişini yeniden kilitledi. Defalarca gitti geldi, kilidin sağlam olup olmadığına baktı. Ve kendini İstiklal Caddesi'ne attı. Narmanlı'dan çıkan bir adamın, yağmacılara sünnetli olduğunu kanıtlamaya çalıştığını gördü göz ucuyla. İrkildi. Onlarca insan dükkânların vitrinlerini parçalıyorlar, mallara el koyuyorlardı. Ellerinde isim listesi olan kerli ferli iki adam,

sağa sola emirler yağdırıyorlardı. Caddenin dört bir köşesinden, bina diplerinden, pencerelerden haykırışlar, yakarışlar yükseliyordu. Kapıcının gözleri güvenlik güçlerini aradı, henüz gelmemişlerdi. Murat'ın dizlerinin üzerine çöküp bir çocuk gibi ağladığını gördü. Murat sünnetliydi oysa. Belki de Eliz yüzünden adamların elindeki isim listesinde adı vardı.

Kapıcı Hamza Efendi, Kırşehir'deki köyünden İstanbul'a gelince kendisine sahip çıkan Rum ustayı düşündü. Çapraz binada oturan Eftalya'yı... Eline geçen çuvalların içine, Murat'ın dükkânından arta kalan eşyaları doldurmaya başladı. Kurdele şeritleri, çıt çıt kutuları, iplikler, fermuarlar, düğmeler... Bulabildiği kumaş toplarını üst üste yığıp binanın içine kaçırdı. Murat'ı çöktüğü yerden kaldırıp Botter Apartmanı'na soktu.

Güvenlik güçlerinin sesini duyduklarında yağmacılar artık yorulmuş, yavaş yavaş İstiklal Caddesi'nden çekilmeye başlamışlardı.

O korkunç günün üzerinden iki hafta geçmişti. Bir akşam Hamza Efendi'nin kapısı çalındı. Karşısında elinde kutularla Eliz vardı.

"Hanımım evde. Buyurun, gelin," dedi.

Eliz teşekkür etti, içeri girdi. Hamza Efendi'nin hanımına sarıldı, kucakladı. "Hayatımızı kurtardınız. Bunun teşekkürü nasıl olur, bilemiyorum," dedi.

Kendisi istemese de kocasının İstanbul'dan gitmek istediğini anlattı. "Ev bir süre olduğu gibi kalacak, sonra durumu tekrar değerlendireceğiz. İleride gereken neyse yaparız," dedi. Gözleri doldu. Bir ricası vardı, hem Hamza Efendi'den hem de hanımından.

"Eşyaları götüremeyiz. Kayınvalidem Nazlı Hanım'dan kalanlar da var içlerinde. Kızlara çeyiz diye ayırmıştım ama götürmek mümkün değil. Yolculuk uzun sürecekmiş. Önce gemiyle Marsilya'ya gideceğiz. Sonra karayoluyla Paris'e devam edeceğiz. O yüzden çoğu eşyayı burada bırakacağız. Murat imkânsız diyor ama ileride bir gün, her şey düzelince geri geleceğiz. Buna inanıyo-

rum. O yüzden ısrar ettim. Şimdilik evi kiraya vermiyoruz. Eşyalar dairede kalacak. Yolda bitlenirler diye kızların saçlarını kökünden kestim. Çok ağladılar, kızdılar. Ben de söz verdim onlara, gelin olduklarında duvaklarını süsleyeceğim o saçlarla... Hepsini aile yadigârı fotoğraflarla birlikte işte şu kutulara koydum. Eve hırsız girip de kaybolurlarsa çok üzülürüm. Biz geri dönünceye kadar sizde kalabilirler mi? Bence birkaç sene içinde düzelecek her şey. Size bıraksam, saklar mısınız?

"Olur tabii, saklarım. Gözünüz arkada kalmasın," dedi kapıcı Hamza Efendi.

"Daire anahtarını da size bırakalım istiyoruz. Aslında Murat gelip konuşacaktı, ama sinirleri hâlâ çok bozuk, biliyorsunuz."

"Eliz Hanım, namus sözü veriyorum. Siz geri dönünceye kadar eşyanız emanetimdedir. Çiziksiz teslim edeceğim," dedi kapıcı Hamza Efendi.

Eliz hiçbir zaman geri dönemedi İstanbul'a. On yıl sonra bir kış günü, Hamza Efendi'nin kapısı çalındı. İki avukat geldi. Murat Bey'in öldüğünü söylediler. Ev kiraya verilecekti. Eliz Hanım, "Eşyaları isterse, Hamza Efendi alsın. Kullansın, demişti avukatlara. Kapıcı Hamza Efendi, topu topu iki tane olan odalarından birini boşalttı. Mümkün olduğunca fazla eşyayı sığdırdı içeri. Hiç birine el sürmedi. Oğluyla, hanımına sıkı sıkı tembih etti.

"Avukat kısmının lafına güvenilmez. Eliz Hanım kızlarıyla bir gün geri dönecek. Bu eşya onların. Gelince hepsini eksiksiz, çiziksiz geri vereceksiniz, vasiyetimdir... Tek parçasını ellerseniz iki cihanda hakkımı helal etmem. Çarpılırsınız."

Eliz, kocası Murat ve kızlarının on gün süren yolculukları Paris yakınlarında bir kasabada sona ermişti. Buraya daha önce yerleşen Eliz'in kuzenleri iş bulma imkânlarının kolaylığını anlatarak onları çağırmıştı. Murat yakınlarının yardımıyla İstanbul'dan yıllar önce göç etmiş bir ailenin şirketinde iş buldu. Çalışmaya başladıktan birkaç ay sonra yanlarında getirdikleri nakit para ve al-

tınları bozdurarak fazla sıkıntı yaşamadan küçük bir ev almak isteyince, Eliz bir daha geri dönemeyeceklerini anladı. Kızlar da gittikleri okula kolayca uyum sağlamıştı. Eliz onların her geçen gün daha fazla İstanbul'dan koptuklarını, bu yeni ülkeye alıştıklarını görüyordu. Oysa kendisi onlar gibi değildi. Aklı hep İstanbul'daydı. Tatavla'da İstiklal Caddesi'nde bıraktığı akrabaları, arkadaşları gözünün önünden gitmiyordu. Balıkçıyı, manavı, yoğurtçuyu bile arıyordu. Canı, Tatavla sokaklarında dolaşmak, Pera'da alışveriş yapmak istiyordu. Belki de bu yüzden Fransızcayı öğrenmedi. Aslında, Murat da alışamamıştı bu ülkeye. Sadece geri dönmenin mümkün olmadığını biliyor, Eliz'i yatıştırmak için şikâyet etmiyordu. Oysa dayanamayan ilk kişi o oldu.

Eliz, zamanla evden çıkamaz oldu. İki kızı da Fransızla evlendi. Bir gün onlara İstanbul'da kalan çeyizlerini, kökünden kestiği atkuyruklarını anlatıp, ağlarken, küçük kızı elinden tuttu, "Anne biz İstanbul'u unutmak zorundayız. Artık geri dönemeyiz. Sen de biliyorsun," dedi. Eliz, bir daha eskiden yaşadıklarını, gençliğini hiç anmadı.

En çok torunlarıyla aynı dili konuşamadığı için üzgündü. Oysa onlara İstanbul'u, geride bıraktıkları güzel insanları, kayınvalidesi Nazlı Hanım'ı anlatmak istiyordu. Bir de Tatavla'yı, İstiklal Caddesi'ni, Botter Apartmanı'nı...

28

Esta'nın uyandığını fark eden Leyla Hanım, "Merhaba, iyi uyudun. Dinlendin," dedi.

"Bir an şaşırdım. Neredeyim diye panik oldum."

"Evet, göz ucuyla seni yokluyordum. Fark ettim. Pasta var. Çay da demledim."

"Benim hemen yukarıya Kaan'ın yanına çıkmam gerek."

"Dur. Önce bir bardak çay iç. Kendine gel," dedi Leyla Hanım.

Esta bunun üzerine, "Peki, biraz daha kalayım," dedi. Banyoya gitti. Yüzünü yıkadı. Uzun saçlarını başının arkasında topladı.

Leyla Hanım arkasından seslendi, "İstanbul'daki İtalyan Lisesi'nden mezunum ben. Sonra İstanbul Üniversitesi'nde, tiyatro okudum. Diplomayı alır almaz, İtalya'ya gittim. Roma'da altı sene yaşadım. Senin memleketinde ünlü olma hayalim vardı. Ama hep küçük tiyatrolarda iş bulabildim. Baktım olacak gibi değil, para kazanamıyorum. Ben de geri döndüm. Sonra ne oldu biliyor musun? Oynadığım Türk dizileri seksenden fazla ülkede gösterime girdi. Şimdi Latin Amerika'da, Arap ülkelerinde falan çok ünlüyüm. Komik değil mi?"

"Kaan ile samimi misiniz?" diye sordu Esta, gülümseyerek.

Leyla Hanım bir kahkaha patlattı, "Senin kadar değil," dedi. Sonra devam etti, "Kaan ile üç yıldır komşuyuz. Birkaç defa eve yemeğe, partiye falan çağırdım ama gelmedi. Kendi halinde bir adam işte. Bana bir defasında annesine çok benzediğimi söylemişti. O da benim gibiymiş. Saçını kızıla boyarmış hep."

Esta, Leyla Hanım'ın hazırladığı çay masasına oturdu.

"Bana annesinden pek söz etmedi. Salonun duvarında çerçevelettiği bir fotoğrafı var. Güzel kadınmış... Kaan, daha çok kardeşini anlatıyor." Omuzlarını silkti. Sonra gülerek:

"Kaan, bana, senin ne kadar ünlü olduğundan bahsetmişti. Hatta başrolde oynadığın bir filmi birlikte seyrettik. Çok beğendim."

Leyla Hanım, gülümsedi.

"Esta, bizim kapıcı Hamza. Sorunları olan bir genç. Babasını erken yaşta kaybetti. Annesi de köye yerleşti. Yapayalnız. Tek başına hayata tutunmaya çalışıyor. Eğitimi yok. Onu hayata bağlayan tek şey işi. Bazı psikolojik sorunları var. Aslında Kaan ilgilenmeye çalıştı ama fazla da üzerinde durmadı sanırım. O da çok yoğun."

"Evet, bana söyledi. Terapi önerdiğini."

"Evet, şu eskiden kalma eşyaları kafasında çok büyütmüş. Çocukluğundan beri fazla anlam yüklemiş onlara. Binayı her gün siliyor, tertemiz yapıyor ama bir türlü kendi hayatını temizleyemiyor... Hepimiz gibi."

"Anlamadım?"

"Biz de etrafı temizlemekten kendi içimizi temizlemeye zaman bulamayız bazen..."

Esta çatalını batırdığı pasta diliminden bir parçayı ağzına attı. Arkasına yaslandı.

"Leyla Hanım, çocukluğumda büyükbabamın özel eşyaları arasında bulduğum mektuplara, yazılara, resimlere karşı içimde hep derin bir ilişki hissettim. Neredeyse lise yıllarıma kadar..."

"Bu çok ilginç. Peki, sevdin mi bu şehri? İstanbul'u?"

"Büyüleyici ama çok derin. İçine girince girdabına kapılmamak mümkün değil. Kendine özgü bir ritmi, bir tarzı var."

"Çözmüşsün her şeyi," dedi Leyla. Kahkaha attı.

Çay içerlerken, Leyla Hanım, Botter Apartmanı'ndaki dedikodulardan bahsetti. Burhanettin Bey'in taklidini yaptı. Birlikte

çay bardaklarını, pasta tabaklarını yıkadılar. Üst kata çıkmadan evvel Leyla Hanım'ın boynuna sarıldı Esta. Yanağına bir öpücük kondurdu. Sonra, geri döndü.

"Sen çok iyi bir insansın. Teşekkür ederim," dedi.

29

Coni, televizyonun karşısında uyuklarken, Kaan mutfakta yemek hazırlıyordu. Jonas Kaufmann'dan opera aryaları dönüyordu müzikçalarda. Kapı zili çaldı, gelen Esta'ydı.

"Hoş geldin. Yemek yapıyorum. Birazdan hazır olur," dedi. Mutfağa geri döndü.

Zeytinyağında pembeleşen ince doğranmış soğanla, domatesleri karıştırdı. Mutfağa Akdeniz kokusu yayıldı.

"Anlatsana bunca zaman neler yaptın bodrum katında?"

"Bence, önce yemek yiyelim. Sonra konuşuruz, sofrayı hazırlayayım."

"Ne oldu? Bir şey mi söyledi Hamza?"

"O adam hasta, yani psikolojisi bozuk."

"Seni rahatsız etmemiştir umarım?"

"O küflü eşyalar... bütün bunlar, o eskimişlik, normal değil."

"Şu saçmalıkları diyorsun. Sana söylemiştim. Eski püskü şeyler işte. Babasından mı, dedesinden mi ne kalmış? Bilmiyorum. İstifçilik, hastalık tabii. Kaç defa söyledim. Hamza, gel konuşalım, diye..."

"Kaan, bence o çok hasta."

"Ya... sen bu konuda ciddisin. Ne oldu, anlatsana?"

"O eski eşyaların olduğu odada, dibinden kesilmiş çocuk saçları buldum. Uçlarında kurdeleler vardı. 'Bunları neden saklıyorsun?' dedim. 'Sahipleri gelip alacak,' dedi."

Kaan taze fasulyeleri tencereye koydu, rendelediği domatesleri ve tuzu ekledi. Biraz su koydu üzerlerine, kapağı kapat-

tı. Mutfak masasının sandalyesine oturmadan ellerini peçeteyle sildi.

"Eskiden, İstanbul'dan göç edenlerin yolculukları çok uzun sürermiş. Günlerce, haftalarca... Çocukların neredeyse hepsi bitlendikleri için saçları kökünden kazınıyormuş... Tabii hâlâ onlara bekçilik yapmak hastalıklı bir durum. Hem de çok ciddi bir şey bu. Hemen ilgileneceğim canım."

"Kaan, huzursuz ettim seni, biliyorum."

"Bu nereden çıktı şimdi?"

"İstanbul'a biraz dinlenmek, kafamı toparlamak, rahatlamak için gelmiştim. Şimdi yüksek bir uçurumdan aşağı düşüyormuşum gibi hissediyorum."

"Bu ne demek, ne diyorsun sen? Neler oldu aşağıda, anlatsana?"

"Toparlamaya çalıştığım hayatımı sanki alt üst ettim burada... Seninkini de karmakarışık hale soktum."

Kaan şaşkındı. Ne diyeceğini bilemiyormuş gibi, iki eli havada kaldı. Esta'nın kendisi için ne ifade ettiğini düşündü bir an.

"Anlamıyorum, aşağıda ne oldu? Açık konuş lütfen," dedi.

"Yok, bir şey olmadı. Belki de ben buraya ait değilim. Ya da hiç gelmemeliydim...Yıllar önce, evde eski eşyaları karıştırırken Botter Apartmanı'nın karakalem resimlerini bulduğumu anlatmıştım sana, bir çeşit aşk hissetmiştim içimde. İstanbul'a gelip o aşkı tamamlamak istedim hep... ama belki de yanılmışım. Hem..."

"Hem ne?"

"Kaan... bizimkisi öyle büyük bir ilişki değil bence..."

"Ne diyorsun sen Esta!?"

"Seninle açık konuşacağım Kaan, biraz kafamı toparlamaya ihtiyacım var."

"Esta, bana bir açıklama yapmak zorundasın. Böyle aniden... bunun bir anlamı olmalı? Aşağıda neler oldu? Hamza sana ne söyledi?"

"Kutulara bakmamdan rahatsız oldu. Beni engellemeye çalıştı. Dışarı çıkmama izin vermedi. Yere düştüm, kapıyı açmaya çalıştım. Sonrasını hatırlamıyorum... Sanırım birbirimizi biraz hırpaladık."

Kaan yerinden fırladı, Mevlevi'yi aradı:

"Sana bahsettiğim oğlan, bizim kapıcı Hamza, onun derhal hastaneye yatırılması gerekiyor. Yatarak psikiyatrik tedaviye ihtiyacı var. İnsanlara zarar veriyor. Ben gerekli raporları yazarım," dedi.

30

Botter Apartmanı'nın önünde duran ambulanstan Mevlevi, asistanı ve genç bir hemşire çıktı. Arkalarında kendilerini takip eden bir polis arabası da vardı. İstiklal Caddesi'ndeki sivil polisler olan biteni anlamaya çalıştılar. İçlerinden kıdemli olanı yanlarına yaklaştı, kimliğini gösterdi:

"Yardım lazım mı?" diye sordu.

"Yok, sağ ol. Çok da önemli değil. Binanın kapıcısı için geldik. Sağa sola saldırıyormuş. Hastaneye atacağız," dedi, genç polis. Sivil olan, "Eyvallah" diyerek yanlarından ayrıldı.

Apartman yöneticisi, doktorların yanına geldi. Mevlevi öne çıktı:

"Bina kapıcısı Hamza Yeşilırmak'ı almaya geldik. Elimizde rapor var," dedi.

Apartman yöneticisi, "Bir yanlışlık olmasın. Hamza ne yapmış olabilir ki? Oğlan işinde gücünde," dedi

"Psikiyatrist Dr. Kaan Yamaner'in raporu var."

"Ama, Kaan Bey bana böyle bir şeyden bahsetmedi!"

"Özel bir durum olabilir beyefendi."

Polislerden biri zili çaldı. Hamza, müdür masasında oturmuş monitörlere bakıyordu. Yanıt alamayınca bu defa zili uzun uzun çaldılar. Polislerden biri, kapının arkasına geçti. Silahının namlusunu Botter Apartmanı'nın kapısına doğrulttu.

Apartman yöneticisi, "Yahu ne yapıyorsunuz? Silah doğrultmayın lütfen," diye sağa sola bağırdı.

Müdür masasında oturan Hamza, yavaşça yerinden kalktı. Monitörleri kapattı. Bodrum katına indi. Daire kapısını ki-

litleyip arkasına sandalye dayadı. İçine ekmek koyduğu büyük emaye tencerenin kapağını açtı. Altındaki beyaz örtüyü kaldırdı. On tane mermi vardı. Hepsini aldı. Dolabına sakladığı tabancasını çıkardı. Kaan'a söz verdiği halde henüz ondan kurtulmamıştı. Emanet eşyaları sakladığı odaya girdi. Sırtını duvara verip yere oturdu. Bir elinde tabanca diğer elinde kurşunlar vardı. Korkmuştu. Elindekileri yere bıraktı. Olduğu yerde sinip kaldı.

Dışarıdakiler Hamza'nın kapıyı açmayacağını anlayınca, apartman yöneticisi, "Önde ben olacağım. Hamza'yı ikna ederim. Siz lütfen, tabancanızı indirip arkamdan gelin," diyerek Botter Apartmanı'nın metal güllerle süslenmiş kapısını kendi anahtarıyla açtı. İçeri girdikten sonra arkasındakilere endişeli bir sesle:

"Hamza yok, oğlan gitmiş!" diye seslendi.

Mevlevi, "Apartmanın bodrumunda yaşadığını biliyorum. Oraya inelim," dedi. Sonra apartman yöneticisine:

"Ben sizden daha fazla Hamza'yı düşünüyorum. Bunu onun iyiliği için yapıyorum. Lütfen anlayışlı olun," dedi.

Hep birlikte bodrum katına indiler. Hamza'nın ayakkabılarını gördüler. Evine saklanmış olmalıydı. Daire kapısını tekmeyle kırdılar.

Polis, Hamza'ya, "Teslim ol," diye bağırmak isteyince, Mevlevi araya girip, "Lütfen, bana bırakın, bu işi ben hallederim," dedi. Ortadaki büyük odayla mutfak boş olduğuna göre, kapısı sıkı sıkı kapalı odada saklanmış olmalıydı.

Mevlevi, hafifçe kapıyı tıklattı. Kendini tanıttı. Arada Kaan'ı ziyarete geldiği için Hamza'yı tanıyordu.

"Lütfen dışarı çık. Birkaç gün benim yanımda kalacaksın. Sana zarar vermeyeceğiz. Söz veriyorum, her şey yoluna girecek," dedi.

Hamza adamı sesinden tanıdı. Ona inanmak istiyordu. Yorgundu. Gözü yerde duran tabancayla, mermiye ilişti. Bu silahı

gerçekten kullanıp kullanamayacağını düşündü. Öne arkaya salınarak ince bir türkü söylemeye başladı. Bakışları dondu.

Polislerden biri, "İşimiz var. Bu deli adam için daha fazla beklemeyelim," diyerek Mevlevi'nin yanıtını beklemeden kapıyı omuzlayıp içeri girdi.

Hamza'yı duvar dibinde bacaklarını karnına çekmiş, türkü söylerken buldular.

Mevlevi eğilip Hamza'nın kollarından tuttu, "Korkma Hamza. Benim yanımda güvendesin. Seni koruyacağım. Sadece bir atak yaşamışsın ama geçecek. Bazen hayallerle gerçekleri karıştırıyorsun, bazen de gördüğün rüyaları gerçek sanıyorsun ama sana yardım edeceğim. Şimdi benimle birlikte çalıştığım hastaneye gideceğiz. Lütfen bize yardımcı ol," dedi.

Hamza başını kaldırıp Mevlevi'ye baktı.

"Seni tanıdım. Kaan Bey de burada mı?" diye sordu.

"Kaan Bey burada değil ama durumdan haberi var. Lütfen sakin ol. İkimiz de sana yardım edeceğiz," diyen Mevlevi, Hamza'nın ayağa kalkmasına yardım etti. Birlikte Botter Apartmanı'nın gül desenli kapısından çıktılar. Hamza, sadece diline takılan türküyü söylüyordu.

Ambulans yola çıkınca Mevlevi, Kaan'a telefon etti:

"Biz oğlanı aldık, hastaneye gidiyoruz. Derhal tedaviye alacağım," dedi. Kaan, teşekkür etti.

31

"Kaan seninle konuşmam gereken bir şey var."

"Yine aynı konu mu?"

Esta, sesine ton vermek için arka arkaya öksürdü. Kaan, ellerini sakalında gezdirdi. Merakla Esta'ya bakıyordu.

"Birkaç gün için otele geri dönmek istiyorum. Kafam çok karışık. Yalnız kalıp biraz düşünmek istiyorum. Ne yapmam gerektiğine karar vermem gerekiyor."

"Neden peki? Yine geçen defaki ayrılalım konusu mu?" Gömleğinin kollarını sıyırdı Kaan.

"Lütfen kızma. Sadece biraz kendimle baş başa kalmam gerek."

"Aslında bu biraz garip geldi bana. Hamza'yla mı ilgili yoksa? Oğlan şimdi hastanede tedavi oluyor. Yakında taburcu edeceğiz zaten. Bundan sonra ihmal etmeyeceğim onu."

"Lütfen. Bunu seninle daha önce de konuşmuştuk. Senin de hayatını karıştırdım. Tüm bu olanlar, Hamza'nın durumu, benim gerçekten yalnız kalmaya ihtiyacım var."

"Hamza'ya olanlardan dolayı suçluluk mu duyuyorsun?"

"Bilmem, belki."

Esta kalkıp, giyindi.

"Ben akşam otelde kalacağım."

"Önceden mi ayarladın bunu? Yani otel işini?"

"Lütfen Kaan."

Kaan ceketini aldı, "Sanırım benim de biraz yalnız kalmam gerek," dedi. Asansörü çağırdı. Giriş katı boştu. Hamza'nın yokluğunda, apartmanın günlük işlerini girişteki kitapçıda ça-

lışan çocuklardan birinin babası yapıyordu ama adam alışveriş yapmaya dışarı çıkmıştı. Görmeye alışık olduğu küçük tüp üzerinde fokurdayan çaydanlık, ayçekirdeği kabukları, yarım kola şişesi yoktu. Kaan'ın canı sıkkındı. Metal müdür masasının altındaki tabureyi çekip oturdu. Hamza'nın koltuğuna dokunmadı. Esta'da kendine yakın gelen, yanında huzur bulduğu bir tılsım, bir incelik hissediyordu. Onu kaybetmek istemiyordu. Bunca yıldır aldığı eğitimler, okuduğu kitaplar, ezberlediği makalelere rağmen ne yapacağını bilmediğini fark etti. Doktorlar sadece başkalarını iyileştirebilirler, kendileri için hiçbir şey yapamazlar diyenler, bir kez daha haklı çıkmıştı. Parmak uçlarıyla metal masaya vurdu birkaç defa. Yerinden kalktı. İstiklal Caddesi'ne çıktı. Çevresine bakındı. Tünel'e doğru yürüdü. Her zaman karşısına çıkan kız çocuğu, mızıkasını yere bırakmış, bozuk paralarını sayıyordu. Önünde beş tane kâğıt mendil paketi vardı. Yaşlı bir kadın, saz çalıp, mani söylüyordu. Kaan, küçük kıza yaklaştı, bir tane mendil istedi. On lira verdi. "Senin olsun kalanı," dedi.

Mevlevihane'nin önüne gelince bekçi seslendi, "Günaydın Hocam. Buyurun, hoş geldiniz. Mevlevi hazretleri de burada. Sabah erken geldi."

"Öyle mi? Toplantı mı var yoksa?"

"Yok bildiğim kadarıyla. Aslında pazar sabahı hiç gelmezdi buraya."

Kaan, çiçekleri sulayan görevliye selam verdi. Bahçenin müdavimi kediler, etrafa kaçıştılar. Islak betonda yürümeyi sevmiyorlardı. Her zaman oturduğu bankın üzerinde su damlacıkları vardı. Mevlevihane'nin yönetim odasına yöneldi. Kulağına ney sesi geliyordu. Kapı içeriden açıldı. Mevlevi yalnızdı.

"Ben de seni arayacaktım Kaan. Hamza hakkında konuşalım diyecektim. Biliyor musun, ney sesi iç sıkıntısına iyi gelir. Tabii kişiye göre değişir ama benim için bundan öte ses yok."

"Bizim oğlan nasıl, ne durumda?"

"İlaç tedavisi devam ediyor. Görmeye gelecek misin? Derse geldiğin gün bir uğra istersen."

"Bu salı dersten sonra uğrarım. Peki senin neyin var? Biraz durgunsun bugün."

"Bugün kızımın ölüm yıldönümü. Akşam da uyumadım hiç. Sabah ezanından sonra buraya geldim... Bu dünyayı terk etmeden evvel, insanların gözleri devrilir. Bakışları yavaşça, başka tarafa döner. Öyle, birden bire âlem değiştirilmez. Ruh çekilmeye ayak parmaklarından başlar, sonra bacaklar demir gibi olur, soğur. Kalbe sıra gelince, artık gözler başka âlemleri görmeye başlamıştır. Bu dünyayla ilgisi kesilir insanın. En son ağızdan çıkan o son nefese sıra gelir... İnsan söner, sanki hiç yaşamamış gibi... Bunları nereden bildiğimi merak ediyorsun elbette. Bilmiyorum. Sadece kızımın ölümü sırasında hissettiklerim bunlar."

Yüzyıllar önce, suretlerini terk edip, asıllarına ulaşmak isteyenlerin kapanıp, çile çektikleri odaların birindeydiler. Belki nefsini açlıkla, belki de susuzlukla sınayan bir çilekeşin sabrı, duvarların içine sızmıştı. Belki O'na ulaşmak için dünyanın ışığını reddedip, her daim gözlerini kara bezlerle saran bir dervişin bilge sözleri odayı kuşatıyordu. Belki ermişlerle günahkârların aynı özden geldiğini fark eden bir divanenin, hiçliği ilk hissettiği anın içindeydiler.

"Yara almamış insan yoktur," dedi Kaan.

Mevlevi, binlik akik tespihi koluna doladı. Tılsımlıymış gibi, kalbinde sakladığı kelimeleri ara ara mırıldanıyordu:

"Kimbilir, belki biz her şeyi yanlış biliyoruz. Belki yarım kalmış hayat yoktur. Sadece ömrü o kadardır."

32

Kaan'ın annesi Nilüfer Hanım, Selim'in öldüğünü öğrendiği gün, abajurun altındaki koltukta elleri titreyerek üç paket sigara bitirdi. Ağzına kadar dolan kül tablasını boşaltmadı. Sanki kaybını orada, gözünün önünde tutmaya, onu diğer şeylerden sakınmaya çalışıyordu. Kaan, Takuhi'yi üst kata çağırdı. Evde annesinin dilinden anlayabilecek tek kişiydi. Takuhi, küllükteki izmaritleri boşalttı. Nilüfer Hanım'ın birkaç yudum su içmesine yardımcı oldu. Çarşamba banyolarında sırtını keselerken yaptığı gibi, parmaklarını ince ince bastırarak masaj yaptı. Kollarını, kolonyayla ıslatıp, ovdu... Kerem eve geldiğinde annesi yatak odasına çekilmişti. Takuhi, "Gece annenizin yanında kalayım. Bir ihtiyacı olur belki," dedi Kerem'e.

Babaları telefonda çok üzgün olduğunu, cenazeye yetişip son görevini yapmayı çok istediğini, gelgelelim uçaklar dolu olduğu için ancak haftaya dönebileceğini söyledi. Akrabalarına göre, mevtanın bir an önce toprağına kavuşması gerekiyordu. Ertesi gün öğle namazının ardından gömüldü Selim. Cenaze töreninde Kaan'ın büyükbabası en önde saf tuttu. Polis incelemesinde hiçbir suç unsuru bulunamamıştı. Olay, sıradan bir trafik kazası olarak rapor edildi.

Nilüfer Hanım, Selim'in ölümünden sonra içe kapandı. Arkadaş toplantılarından elini ayağını çekti. Aile dostlarıyla yenilen akşam yemekleri, hafta sonu gezileri, bitmeyen baş ağrıları yüzünden artık yapılmıyordu. Kendini her geçen gün daha fazla kapadı. Önce iri, yeşil gözleri çöktü. Dudaklarının üzerinde beliren çizgiler derinleşti. Gittikçe bedeni zayıfladı. On beş gün-

de bir kızıla boyattığı saçları, kırmızı ruju, manikürlü tırnakları geçmişte kalan birer anı oldu.

"Oğlanların kendi hayatları, okul sorumlulukları var, biz güneyde bir yere taşınalım. İkisinin de ticaret hayatıyla alakası yok. Artık yavaş yavaş Eminönü'ndeki işyerini küçülteceğim, hem handa kapsamlı bir tadilata başlanacakmış. Çekiç gürültüsüyle uğraşamam," diyen kocasına itiraz etti.

Nilüfer Hanım, hiçbir şey yapmak istemiyordu. Ne Bodrum'da yeni alınan eve gitti, ne de başka bir semte taşınmayı kabul etti. Botter Apartmanı'nın en üst katındaki dairesinde bütün gün pencereden gökyüzüne bakıyor, beyaz kanatlarını açarak uçan martıları seyrediyordu sadece.

Kaan'ın uzmanlık eğitimi için İngiltere'ye gittiği yıl kanser teşhisi konuldu Nilüfer Hanım'a. Ameliyat olmamak için aylarca direndi. Kerem'in bin bir türlü şaklabanlığıyla nihayet ikna olduğunda ise hastalığı geri dönülemez noktadaydı.

Doktoru, "Açtığımız gibi kapattık, temizleyemedik. Kalan günlerini elden geldiğince hoş geçirsin; ister sigara içsin, isterse kahve, çay... Son günlerini dilediğince yaşasın," dedi.

Nilüfer Hanım, hastalığı ilerledikçe halüsinasyonlar görmeye başladı. Aklı gidip geliyordu. Bazen ağlıyordu, bazen de gülümseyerek duvarları seyrediyordu. Nişantaşı'nda özel bir hastaneye yatırdılar onu. Kaan, İngiltere'den İstanbul'a geldi. Son günlerinde annesinin başucundan ayrılmadı. Nilüfer Hanım, ölmeden iki gün evvel, gözlerini açtı, elini Kaan'a uzattı:

"Sen hep masumdun," dedi.

Kerem de oradaydı. Annesinin yanı başında oturuyordu.

"Abi, annem hastalıktan sayıklıyor," dedi, heyecanla.

Kaan'ın yüzünün rengi attı. Ne söylemesi gerektiğini bilmiyordu. Annesinin elinden sımsıkı tuttu, gözlerinin beyazı artık sapsarı olmuştu. Serum verilmeye çalışılan damarları incelmiş, teninin altında kaybolmuştu. Kerem, birkaç damla suyla dudaklarını ıslatmaya çalışırken Nilüfer Hanım'ın başı sağ tarafına

düştü. Daha fazla konuşmadan gözleri kapandı. Uyuyakalmıştı. Kaan, annesinin kalbini kontrol etti, seyrek de olsa hâlâ atıyordu. Oksijen tüpü takılıydı, burnuna giren hortumlar vardı.

"İnsan yavaş yavaş ölmek için yaratılmış olamaz. Tek vuruşluk bir son olmalı," dedi Kerem.

"Sen nasıl ölmek isterdin Kerem Efendi?" dedi Kaan. Sesi istemeden yüksek çıkmıştı.

"Oğlum bu insanca bir şey değil. Annemin haline bak. Her yerine hortumlar giriyor. Makine kontrol ediyor her tarafını. Böyle saçma sapan bir son kabul edilemez!" Kerem'in de sesi yükselince, Kaan eliyle kardeşinin ağzını kapattı.

"Sus, sana sus diyorum!" diye bağırdı Kaan. Kerem, ıslak gözlerini sildi. Ceketini aldı. Cüzdanını, cep telefonu cebine koydu.

"Ben bir sigara içip geleceğim," dedi.

Nilüfer Hanım, o gün akşamüzeri öldü.

33

Esta evden ayrıldıktan sonra Kaan durgunlaştı. Mualla Hanım, Kaan'ın halini gördükçe Coni'yle dertleşip "Ne bileyim, o kızı bu kadar çok sevdiğini. Şimdi ben de üzüldüm," diyordu sürekli. Bazen de mutfak masasına dirseğini koyuyor, elini çenesine dayıyor, boş boş saatler geçiriyordu.

Mevlevi telefon ettiğinde Kaan muayenehanesindeydi. Sekreter, "Hocam, Kaan Bey danışanıyla görüşme yapıyor. Çok acilse araya gireyim," dedi.

"Yok, görüşmesine devam etsin. Hastası çıkınca beni arayıversin. Söylemeyi unutma lütfen."

"Olur mu Hocam? Hemen arayacağım sizi. İyi günler."

Dostlarının Mevlevi diye seslendiği psikiyatr profesörü, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Psikiyatri Ana Bilim Dalı'ndaki odasında Hamza'nın çıkış belgelerini imzaladı. Ayakta tedavi sırasında içmesi gereken ilaçları reçeteye yazdı. Arkasına dayandı. Gıcırdayan koltuğunun mekanizmasını düzeltmek için yere eğildi.

Hemşirelerden biri kapıyı tıklatıp, "Hocam, Hamza ayrılmadan önce sizinle vedalaşmaya gelmiş. İçeri alayım mı?" dedi.

"Tamam kızım, gelsin."

Hamza, iki eli önünde içeri girdi. Boynu bükük, dokunaklı bir görünüşü vardı. Mevlevi ayağa kalkarak elini sıktı.

"Gel Hamza, bir çay içelim. İlaçlarının reçetesi hazır. Düzenli kullanacaksın. Aksatmak yok. Saati saatine her gün alacaksın. Kaan Bey'i aradım ama meşgulmüş, ulaşamadım. Gün içinde muhakkak beni arar. Tekrar ediyorum, ilaçlarını düzenli kullanırsan, görevinin başına yeniden dönebilir ve eskisinden de ba-

şarılı olabilirsin. Ben, raporumu bu şekilde ileteceğim apartman yönetimine, bil istedim. İlaçlar, biraz uyku, sersemlik yapabilirler, bu durumda arada yatıp dinlenirsin. Apartman yönetimi, eminim sana karşı anlayışlı olacaktır."

"Peki, Hocam. Çok teşekkür ederim."

"İşte reçeten. Hadi bakalım, yolun açık olsun. Her ay randevuna geleceksin. Tamam mı oğlum?"

"Peki, Hocam. Siz nasıl isterseniz."

Hamza çayını içtikten sonra, yavaşça ayağa kalktı. Öpmek için Mevlevi'nin eline uzandı. Mevlevi "peki" diyerek izin verdi. Ardından, kapının kenarına bıraktığı, içinde kıyafetlerinin olduğu küçük bavulu aldı. Hastaneye yattığı gün Leyla Hanım birer çift yeni pijama, çorap, don, fanilayı aylık maaşının yarısıyla birlikte paketleyip, köpekleri gezdiren üniversiteli oğlanla göndermişti.

Hamza, ağır ağır Cerrahpaşa'nın önündeki durağa geldi. Taksim otobüsünü beklemeye başladı. Kendisi gibi yaralı insanlar vardı her yerde. Alçak bir tabureye sinmiş, yaşlılıktan elleri titreyen bir kadın balon satmaya çalışıyordu. Çingene kız, plastik leğene doldurduğu sarı çiçekleri var gücüyle gelen geçene övüyordu.

Mevlevi hâlâ hastanedeki odasındaydı. Cep telefonu çaldı. Kaan, iki seans arası geri aramıştı:

"Dün görüştüğümüz gibi, Hamza'yı taburcu ettim. Aman gözün üstünde olsun."

"Sağ ol. Yalnız, bodrumdaki küflü eşyaları alacak belediye arabası daha gelmedi. Bizim binadan birkaç kişi, eski eşyaları çuvallara koymuş ama hâlâ evin içinde duruyorlar."

"Her şeyde bir hayır vardır. Belki de eşyalardan yavaş yavaş ayrılması daha iyi olur."

"Tamam. Ben de yakından takip edeceğim zaten durumunu. Ne zaman istersen gel. Görüşelim."

"En kısa sürede görüşelim."

Hamza'nın bindiği Taksim otobüsü tenhaydı. Hemen şoförün arkasındaki koltuğa oturdu. Başını dışarı çevirdi. Kaldırımlar, sokaklar, dükkânlar, evler gözünün önünden kayıp gidiyordu. Birkaç durak sonra oturacak yer kalmadı. Yaşlı bir adamın gözünün içine bakarak yer istediğini fark etmedi bile. Tepebaşı durağında indi. Pera Palas Oteli'nin yan sokağından İstiklal Caddesi'ne yürüdü. Sadece bavulu değil, üzerindeki kıyafetler, hatta kendi bedeni de gittikçe ağırlaştı. Bacakları kütük gibiydi. Birkaç adımda bir duruyor, dinleniyor, tekrar yürümeye devam ediyordu. Karşısında Botter Apartmanı belirince kalbi çarpmaya başladı. Hamza'yı ilk gören, apartman yöneticisi oldu. Gülümseyerek, "Hoş geldin," dedi. Hamza derhal çalışmak istiyordu ama yönetici, omuzundan tutup, kendisini hemen yormamasını, biraz dinlenmesini, sonra ne zaman isterse işine başlayabileceğini söyledi. Hamza, binaya girince monitörlerin kapalı olduğunu fark etti. Metal müdür masasının üzeri boştu. Gözleri çaydanlığını aradı, orada yoktu. Dairesine indi. İçleri dolu çuvallar duvar kenarlarına üst üste yığılmıştı. Kendisi yokken birileri evine girmişti demek. Çekyatın kenarına büzüldü. Gavurların emanet eşyalarını sakladığı odanın kapısı açıktı. Darmadağın olmuştu evi. Kalkıp ilaçlarını içmesi gerekiyordu. Yukarıya çıkıp masasının başına oturmalı, monitörleri açmalıydı. Yapamadı. Başı önüne düştü. Ağlamak istiyordu. Kocaman bedenini büzdü. Kıvrılıp orada kaldı.

34

Esta, otele yerleşeli iki gün olmuştu. Karar vermişti. İtalya'ya geri dönecekti. Mısır Çarşısı'na gitti. Baharat alışverişi yaptı. Satıcı, renk renk bitki tozlarını hava geçirmez naylon torbalar içine özenle yerleştirdi. Çarşının kokusunu içine çekti. Alt geçitten yolun karşısına geçti. Denize olta atan işsizleri, kamışların ucunda kıvranarak ölen balıkları seyretti. Özel hazırlanmış teknelerde, balık ekmek satanların bağırışları yankılanıyordu meydanda. Kıyıda köpüklenen dalgalar neredeyse ayaklarına çarpacaktı. Kadıköy vapurunun düdüğü arka arkaya iki kez çaldı. Kuşlar çığlık çığlığa havalandı arkasından. Başını kaldırdığında karşısında Galata Kulesi'ni gördü. Mektuplardan, çizimlerden hatırlıyordu; büyükbabasının kaldığı ev, bu kulenin dibindeydi. Bodrum katında, Hamza'nın eşyalarını karıştırırken bulup, sakladığı resmi cebinden çıkarıp baktı, Kaan'a bundan hiç söz etmemişti.

İstanbul Üniversitesi'ndeki derslerinden çıkan gençler, kollarının arasına kıstırdıkları okul kitaplarıyla iskeleye geldiler. Bir genç, simidinin yarısını parçalara ayırıp deniz kuşlarına fırlattı. Havada küçük çaplı bir kargaşa yaşandı. Esta, yüzünün ıslaklığını sildi. Avuçlarına baktı. Deniz suyu muydu, yoksa gözyaşı mı? İstanbul'da daha fazla kalırsa aklını kaybedebilirdi. Ağır, baş etmesi zor bir büyü vardı bu şehirde. Genç kadın, kendisiyle, hayatıyla ne yapacağını bilemez bir haldeydi. Hemen bir taksi durdurdu. Tepebaşı'na gideceğini söyledi. Yabancı olduğunu anlayan şoför dinlediği radyonun sesini kıstı. Taksi durunca uzattığı paranın üstünü beklemeden hemen aşağı indi. Pera Palas Ote-

li'ndeki odasına çıktı. Elindeki torbaları yatağına fırlattı. Yüzünü soğuk suyla yıkadı. Sırt çantasını kapıp Botter Apartmanı'na doğru koşmaya başladı. Evden ayrılırken anahtarları geri ver-

mişti. Mualla Hanım da çıkmıştı. İçeriden Coni'nin havlamalarına karışan televizyon sesi geliyordu. Kaan, muayenehanesinde olmalıydı. Kapının kenarında öylece kaldı.

Kaan, annesiyle birlikte gelen panik ataklı kızı kapıya kadar geçirdikten sonra Türk kahvesini içmiş, sekreteri evine göndermiş, ertesi günkü ajandasını incelemişti. Kerem ile Asmalımescit'te buluşacaklardı. Muayenehanesinin ışıklarını söndürdü, alarmı kurdu, kapıyı kilitleyip yavaşça üst kata doğru çıkmaya başladı. Bir karaltı fark etti, basamakların sonuna gelince Esta'yla karşılaştı. Yüzü gerildi. Esta, Kaan'a doğru yürüdü. Gözlerine bakıyordu. Gülümsemek isterken yüzü karmakarışık oldu.

"Neden?" diye sordu Kaan.

"Ben, sana hoşça kal demek için geldim. Kaan, anılar, tüm yaşanmışlıklar çok ağır geldi bana. Taşımayı beceremiyorum."

Esta, ayrılmadan önce sarılmak istedi ama Kaan hafifçe kollarına dokunmakla yetindi.

"Bir şey içmek ister misin?" diye sordu Kaan.

Esta, teşekkür etti. Hızla merdivenlerden indi.

35

Hamza, o akşam ilaçlarının hiçbirini içmedi. Oysa hastaneden çıkmadan evvel doktorlar haplarını düzenli alması, aniden bırakmaması için defalarca uyarmışlardı. Gece yarısına doğru midesi bulanarak uyandı. Başı dönüyordu. Kusmak için helaya gitti. Öğürdü ama hiçbir şey gelmedi. Yemek yememişti. Mutfak bomboştu. Çantasında öğleden kalan iki poğaça vardı. Yerinden doğrulmaya çalıştı, gözlerinde şimşekler çakıyordu. Kalkmaya çalışırken odadaki çuvallara takıldı, yere yuvarlandı. Yüzü karıncalanıyordu, çuvalın içinden fırlayan bir saç örgüsü yüzüne gelmişti. Kurtulmak için eliyle itmeye çalıştı. Çok ağırdı eli kolu, yüzüne batan saç telleri. En yakın arkadaşı Hikmet'e hastaneden çıktığını haber vermemişti henüz. Onu aramalı, yardım istemeliydi. Yerdeki çuvallara tutunarak ayağa kalkmaya çalıştı. Gözlerini sımsıkı yummasına rağmen, şimşek gibi çakan ışıkları görebiliyordu. Ev telefonu çalıyordu bir yerlerde. Oysa Hamza'nın ev telefonu yoktu. O halde kendisi yokken birisi getirmiş olmalıydı. Belki de en yakın arkadaşı Hikmet, iyilik olsun diye yapmıştı bunu. Telefonun zırlaması durmuyordu bir türlü, konuşmak zorundaydı. Kolunu iyice uzattı. Bir şeye takıldı, bulmuştu işte.

"Hikmet kardeşim. Çıktım hastaneden, evdeyim. Üst kattakiler ben yokken evimi ele geçirmeye kalkmışlar. Büyülemişler evimi. Yukarıdakilerin hepsi utanmaz, arlanmaz insanlar. Haşa Burhanettin abiyle yenge hariç tabii. Üst kattakiler böcek getirmiş evime. Her yerden kara kara çıkan kafalarını görüyorum. Eskiden bunların iyi insanlar olduğuna inanmıştım. Yeni anla-

dım meğer hepsi hırsızmış. Güya bana iyi davranıyorlardı. Görmemişim ne mal olduklarını. Dairemi de koruduğum emanet eşyayı da ele geçirmek istiyorlarmış. Her şeyimi çuvallara doldurmuşlar. Beni hastaneye yatırdılar, bütün gün uyuttular. Şimdi her şeyi anladım kardeşim. Evimi, eşyamı ele geçirmelerine izin vermeyeceğim. Sen Hoca'yı ara kardeşim. Bana okusun, üflesin biraz, açılayım."

Tırnaklarını batırdığı yastığı yavaşça bıraktı. Dairesini, emanet eşyalarını kimseye veremezdi. Gözlerini açtı. Ayağa kalktı. Sendeleyerek ilerlemeye çalışırken, çuvallardan birinin üzerine kapaklandı. Ne olursa olsun emanet eşyalarını üst katlardaki güvenilmez insanlara teslim etmeyecekti. Madem eşyaların sahipleri hâlâ gelmemişti o halde onları kendisi yok edip temizlemeliydi. Ayağa fırladı. İlk çuvalı sırtına aldı, ardından öteki eşyaları... Hepsini tek tek apartmanın girişine, merdivenlere, kat aralarına çıkardı. Kendisi hastanedeyken onlara pis elleriyle dokunmuşlardı. Masum değillerdi artık. Kendisi yokken Botter Apartmanı da çok kirlenmişti. Temizlemenin tek yolu binayı yakmaktı. Kibrit kutusunu buldu. Mutfak tezgâhının altında gaz yağı vardı. Onu yukarı taşıdı ve eşyaların üzerine döktü. İlk kibriti çaktı, arkasından öteki kibrit çöplerini de yakıp eşyaların üzerine fırlattı. Şimdi ateş, eşyaları tertemiz arındıracaktı. Alevlerin yayılmasını, çuvalların yanmasını seyretmeye başladı. Duman kapladı apartmanın içini. Yukarıdan çığlıklar, korku dolu sesler geliyordu... Telefonun zili durmadan çalıyordu. Sanki kulağının içindeydi zil. Sesi hiç kesilmiyordu. Müdür masasının en alt gözünü açtı. Dosyaların altında, önceden anahtarlarını sakladığı yere bıraktığı bıçak hâlâ oradaydı. Önce Burhanettin Bey'le eşi geçtiler önünden. Polis diye bağırıyorlardı. Sonra Leyla Hanım'la sevgilisi, en son Kaan indi aşağıya, kucağında Coni vardı.

Kaan'ın gözleri dehşetle parlıyordu, "Sen ne yaptığını sanıyorsun salak herif?" diye bağırarak Coni'yi yere bıraktı. Hamza'nın

kollarından tutup sarsmaya başladı. O sırada, Hamza'nın elini masaya doğru uzattığını gördü:

"Bırak o bıçağı!" diye bağırdı. Hamza'nın iri açılmış gözleri parlıyordu. Kaan, metal masayı hızlıca Hamza'ya doğru itti. Coni'yi kucağına alarak, apartmandan dışarı kaçtı. Hamza, elinde salladığı bıçakla Kaan'ın arkasından, Tünel Meydanı'na doğru koşmaya başladı. Kaan, Mevlevihane'nin önünden, Galata'ya doğru giderken sol taraftaki, dar sokağa saptı. Soluk soluğa kalmıştı. Coni'yi yere bıraktı. Sokak lambasının altında, nerede olduğunu anlayamamış gibi çevresine bakınırken, kaldırımın kenarında, iki sarhoşun kendisini göstererek güldüğünü gördü. Başını çevirince Hamza'yı fark etti. Şimdi Kaan, hangi sokağa girdiğine bakmadan koşuyor, yanında köpeği de ona eşlik ediyordu.

Henüz uyumamış olan kerhane sahibi Güllü Naciye ile kızlarından Elmas, evlerinin önünde telaşla koşuşan karaltıları gördüler. Elmas, bahçe kapısını açıp, etrafına bakındı. Bıçak sallayan Hamza'yı tanıdı. "Eyvah," diye iki elini bacaklarına vurarak çığlık attı.

Kovaladığı Kaan'a seslendi, "Bey abi, tanıyorum ben bu herifi. Kapıcı Hamza o. Delirmiş herhalde. Koş, gel buraya," dedi. Kaan, evin tuğla duvarla çevrili arka bahçesine girdi.

Güllü Naciye, "Bu deli atlar valla duvardan. Evin içine gel," dedi. Buyur edildiği odada çizik koltukların üzerine yığılmış ucuz parfüm kokan gece elbiseleri, rengârenk peruklar vardı. Dışarıdan zemine vuran sert bir cismin sesi geldi.

"Aa bahçeye atladı," dedi Elmas.

Hamza var gücüyle, "Hepiniz mekruhsunuz, iğrençsiniz, güvenilmezsiniz," diye bağırıyordu.

Polis siren sesleri duyuluyordu. Kaan cep telefonundan kardeşini aradı.

Kerem, "Abi, ne diyorsun? Hemen geliyorum. Neredesin şimdi? Abi iyi misin?"

"Hamza dışarıda, elinde bıçakla beni arıyor. Polisler yetişti neyse. Sokaktan sesler geliyor. Sen eve git bak. İtfaiye gelmiş mi, binada kalan var mı? Ev sana emanet. Coni'yi merak etme. Benimle birlikte."

"Ne evi ya. Yansın, bitsin, kül olsun. Bana ne! Herif seni öldürmek üzere. Çabuk söyle neredesin?"

"Kerem, sana ne diyorsam onu yap! Eve git diyorum sana!"

"Kaan saçmalama olduğun yeri tarif et dedim!"

Kaan kardeşine, "Salak herif!" diye bağırarak telefonu kapadı.

Üst üste yığılmış parlak, gece elbiselerinin kıpırdadığını gördü. Kara bıyıklı, kirli sakallı kısa boylu bir adam elbiselerin altından çıktı. Gözlerini ovuştururken bir yandan da esnedi.

"Bu gürültü de ne?" diye sordu.

Kaan'ın ağzını açmasını beklemeden Güllü Naciye, "Benim misafirim, dokunma. Senin şu Hamza kudurmuş. Bahçede debelenip duruyor."

"Adım Kaan. Hamza, bizim apartmanın kapıcısıdır. Bir atak geçiriyor. Koridorlara eşya yığıp, binayı yakmaya kalktı. Hepimiz dumandan boğuluyorduk. Dikkatli olmak gerek, kendinde değil," diyerek elini adama uzattı.

"Ha, öylemi. Benim adım İsot. Senin köpeğin mi?"

"Evet, benim."

"İyi. Hamza abiyi tanırım. Arada uğrar bize. Elmas yapar muamelesini."

"Ne muamelesi? Pardon anlayamadım."

"Tanıdım şimdi, sağdan bakınca. Sen Botter'deki deli doktoru musun yoksa?"

"Pardon?!"

Güllü Naciye, "Adamı rahat bırak," diye kızınca, İsot, "Ben ne dedim ki şimdi?" dedi. Arkasından, boğazı sıkılıyormuş gibi sesler çıkararak kahkaha attı.

Kaan, "Sen kimsin, yani siz kimsiniz? Hamza'yı nereden tanıyorsunuz?" dedi

"Pardon Doktor Bey. Güllü Naciye ablanın kerhanesinde lavukluk işiyle iştigal ediyorum. Elmas abla da en kıdemli elemanımızdır."

"Allah belanı versin İsot," diyen Elmas, adamın kafasına eline geçen bardağı fırlattı.

"Ne kızıyorsun be, yalan mı?"

Kaan, "Kerhane mi?" diye arka arkaya şaşkınlıkla tekrar etti.

Hamza, "Açın kapıları," diye bağıra çağıra kapıyı yumruklu yordu.

Güllü Naciye, "O kapıyı kırarsan beynini dağıtırım Hamza!" dedi.

Hamza, "Abla bırak o zırtapozu. Onu öldürmem lazım. Ben hastanedeyken evime girmiş. Bütün eşyamı kurcalamış, kirletmiş. Hepsini yakıp, temizlemeye çalıştım. Bunların hepsi hırsız!" diye bağırıyordu.

Kaan'ın telefonu çaldı: "Abi geldim. İtfaiye de burada. Memur arkadaşlar sizin orayı sarmış. Hamza, merdivenlere eşya doldurmuş, üzerine benzin mi, gaz mı artık bir şey döküp yakmış. İs içinde kalmış her yer. Sakın dışarı çıkma."

"Kerem birilerine bir şey oldu mu?"

"Yok, yok sakin ol. Herkes kurtulmuş.

"İyi, eve bir şey olmuş mu?"

"İtfaiye dışarıdan camları kırıp, merdivenle dairelere çıkmış. İçeriden de müdahale etmişler yangına. Dışarı çıkamayan var mı diye bakmışlar. Sadece maddi hasar var. Biraz ıslanmış içerisi. Ya bırak şimdi, sen iyi misin?"

"Polis megafonla Hamza'ya sesleniyor dışarıda."

"Abi... Lütfen sakin ol....Lütfen."

"Oğlum sakinim ben zaten. Söyleyip durma şöyle. Gece yarısı ortalık ayağa kalktı boşu boşuna. Şimdi gazeteler de yazar."

"Ya abi boşver bunları."

Güllü Naciye, koynundan sigara paketi çıkardı, Bir dal İsot'a uzattı. Kaan'a baktı.

Kaan, "Ben içmem. Sağ olun. Buranın başka çıkış kapısı yok mu?" diye sordu.

"Yok, sadece bahçeye çıkışı var," dedi Güllü Naciye.

Polislerden biri, amirinin işaretiyle gece yarısı yapay ışıkla aydınlattıkları bahçeye girmeye kalkınca, Hamza, sağa sola savurduğu bıçağını göğsüne dayayıp, "Kendimi öldürürüm beni yakalayamazsınız," diye bağırmaya başladı. Polis tekrar bahçe korkuluklarının arkasına çekildi. Hamza, gömleğinin düğmelerini açtı. Çıplak bedeni açığa çıktı. Ayakkabıları yoktu.

Kaan, "Ruh hekimi olarak söylüyorum, şimdi onu ikna edemezsiniz. Üzerine gitmeyin. Apartmandan sadece Burhanettin Bey'i severdi. Lütfen onu çağırın," diye pencereden bağırdı.

İsot, Kaan'a, "Sen nasıl kafa doktorusun? Herifin manyaklaştığını bile anlamamışsın. Ben hep Güllü ablaya bu herifi gözüm tutmadı, almayalım içeriye diyordum. Hiç okula gitmedim. Adımı soyadımı yazarım bir tek, onu da Elmas abladan öğrendim. Ama adamı gözünün ortasından okurum, değil mi Güllü abla?"

"İsot, bırak şimdi gevezeliği. Hamza'nın bize bir zararı olmadı. Oğlan işini görür giderdi. Bir de arkadaşı vardı bunun. Yılışık bir şeydi. Neydi adı, Hikmet mi? Sahi o nerede? Bulup getirseler ya. Arkadaşı sakinleştirir belki oğlanı."

Hamza'nın kolay kolay teslim olmayacağını anlayan polis, çatlak sesli bir megafonla herkesin derhal evine girerek kapısını, penceresini kapatmasını isteyip, biber gazı kullanılacağını duyurdu.

Kaan, İsot'tan, Hamza'ya seslenip, polise teslim olmasını, aksi halde biber gazının kendisini fenalaştırıp, bayıltabileceğini söylemesini istedi. İsot, cama yaklaştı. Ufak tefek bir adam olmasına rağmen kendisinden beklenmeyecek gür, davudi bir sesi vardı. Kaan'ın söylediği kelimeleri tek tek höykürdü bahçeye doğru. Hamza gelen sese karşılık olarak, "Hepinizin çırasını yakacağım," diye bağırmaya başladı ama sesi çatallandı. Deliliğin

verdiği gücü tükenmeye başlamıştı. Boğazı boğum boğum oldu. Aniden gri sis tabakası bahçeyi kapladı, nefes aldıkça genzi yanıyordu. Herkes uçup gitmişti, yapayalnızdı. Elindeki bıçak yere düştü. Kollarını hareket ettiremiyordu. Gözünü açtığında kendini bir ambulansın içinde buldu.

Gazın etkisi geçince sokak sakinleri dışarı çıkmaya başladı. Kaan, polisle görüşmesini tamamlayınca evine gitti. Komşular binanın önünde toplanmıştı. İtfaiye araçları işini bitirmiş, toparlanıyorlardı. Kırık pencere camları yerlere saçılmıştı. Binanın duvarındaki kızın alnından iki su damlası düştü yüzlerine.

Kerem, "İçerisi pek iyi değil. Ben, her şeyle ilgilenirim. Sen birkaç gün bizde kal. Şimdi girme," dedi.

Kaan'ın dudakları yamuldu. Alnında iki kalın çizgi belirdi.

"Hayır, olmaz," dedi. Coni'yi kucağına aldı.

Botter Apartmanı'nın demirden yapılmış güllerle bezeli kapısından geçti. Kerem arkasındaydı. Yerde öbek öbek çamur, kumaş parçaları vardı. Koridor tavanından su damlıyordu. Yanık eşya kokusu nefes aldıkça mide bulandırıyordu. İsli duvarların çevrelediği basamaklardan çıktılar. Tahta kapılar kararmıştı. Muayenehanenin önünden geçerken başını çevirip bakmadı. Dairesinin kapısına gelince bir an duraksadı. Karşılaşacağı her şeyi kabul edeceğini kendine tembihleyerek içeri girdi. İtfaiye su hortumlarından birini en üst kattaki pencereden sokmuş, apartman koridoruna kadar uzatmıştı. Büyükannesinden kalma antika halılar sırılsıklamdı. Yine de kırılan eşya olmamasına sevindi. Coni hemen mutfağa doğru koştu. Buzdolabının önündeki ıslanmış yastığının üzerine oturdu.

"Böyle görmeni istemezdim," dedi Kerem ışıkları yakarken.

"Nasıl?"

"Böyle işte..."

Kaan, salonu, mutfağı, odaları kontrol etti önce. Sonra karanlık odanın kapısını açtı. Biraz su sızmıştı içeriye. Kurur, giderdi. Kerem hayrete düşmüş bir ses tonuyla:

"Abi, bu ne böyle? Kendine mezarlık mı yaptın?"

Penceresiz odanın duvarları aynayla kaplıydı. İçeride, karşılıklı duran iki tahta sandalye, birinin arkasına asılmış buruşuk, eski bir beyaz gömlek ve küçük bir masa vardı sadece. Kerem'in gözüne masanın üzerinde duran yapılacaklar listesi ilişti. Sırtı boş olan sandalyeyi kendine çekti. Oturmadı. Kollarını dayadı. Kaan, iki eli cebinde, öylece ayakta duruyordu.

"Bu odayı hatırladın mı Kerem?" diye sordu Kaan.

"Takuhi, kalmıyor muydu burada?"

"Evet, onun odasıydı. Unutmamışsın. Sahi, hiç gittin mi ziyaretine, ölmeden önce?"

"Gittim birkaç defa. Yedikule tarafındaki Ermeni Hastanesi'nin bakımevinde kalıyordu. Son zamanlarında artık konuşamıyordu. Boş boş duvarlara bakıyordu sadece. Bir defasında Sibel'le gittik. Takuhi'nin halinden çok korktu. Aklını, her geçen gün daha da fazla kaybediyordu zavallı kadın. Sonra öldüğünü haber aldık. Hastane bahçesindeki kilisede yapıldı töreni. Bodrum'dan babam da geldi."

"Annemi çok severdi. Annem ölünce, en çok o ağlamıştı," dedi Kaan.

Kerem'in gözleri, sandalyeye asılı olan gömleğe takıldı.

"Hiç anlayamadığım garip bir bağ vardı aralarında. Sanki annemin duygularını, belki de sırlarını evde sadece o biliyordu," dedi Kerem.

"Bu ne demek şimdi Kerem?"

"Abi, ben aslında seninle konuşmak istiyordum. Şimdi sırası mı bilmiyorum ama uzun zamandır aklımdaydı. Ben her şeyi biliyorum," derken, sesi kısılmış gibi üst üste yutkundu. Ayıp bir şey söylemiş gibi kasları gerildi. Susabilse her şey düzelebilirdi belki. Ama yapamadı. İçindeki ağırlıklardan kurtulmak istiyordu.

"Anlamadım? Neyi biliyorsun?" dedi Kaan. Dizlerinin bağı çözüldü. Kerem'in karşısındaki sandalyeye çöktü.

"Abi, biliyor musun? Botter Apartmanı'nın çatısı altında kurduğumuz dünyada hep yalanlarla yaşadık biz. Beni, hep yel değirmenlerinden korumaya çalıştın. Aslında başardın da. En azından üniversiteyi kazanıncaya kadar... Dağ gibi bir şeydin arkamda. Aslında beni koruyarak, öğrendiğin o sırlardan kaçmak için bir yol da bulmuştun kendine. Bir çeşit savunma mekanizması oldum senin için."

Kaan'ın yüz çizgileri oynamıyordu. Konuşmaya kalksa, dolanacak gibi pelte pelteydi dili. Oturduğu sandalyede geriye yaslanınca, boşluğa düştü başı. Öylece kaldı.

Kerem ise konuşmaya kararlıydı. "Abi ben... sana gerçekleri olduğu gibi anlatmak istiyordum hep. Ne bileyim, kendimi rahatsız hissediyorum. Aramızdaki anlamsız, aslında ailede herkesin bilip de bir türlü konuşamadığı tuhaf sırlar, beni deli ediyor."

"Anlamadım Kerem? Neyi söylemek istiyorsun? Neyi biliyorsun?"

"Abi... üniversiteye başlayınca, bir gün okul çıkışına Selim amca geldi. 'Beraber bir çay içelim,' dedi. 'Hiç evlenmedim ama çocuğum var. Şimdi mirasımı ona bırakmak istiyorum,' diye bir şeyler söyledi. Anlamadım en başta. 'Bununla benim ne ilgim var?' falan dedim. Sonra birkaç defa daha geldi, gitti. Rahatsız oluyordum. Neler dönüyordu? Anlamıyordum. İlk önce, amacı sadece benimle dertleşmek gibi bir şey sandım. Yani kimseyle konuşamıyor, gelip bana anlatıyor derdini sandım. Çok sıkılınca büyükbabama açıldım biraz. Sonra, Selim amca bir gün yine geldi. Bana ne dedi biliyor musun?"

Kerem, gerginliğini gizlemeye çalışan abartılı hareketlerle kahkaha attı. Ağabeyinin ağzını açmasına fırsat vermeden:

"Bro çok komikti ya, yemin ediyorum. Ya bak, gerçekten çok komikti. Ben üniversiteye yeni başlamıştım. On sekiz yaşındaydım daha, aklım bir karış havadaydı. Ne yapacağını bilmeyen yeni yetme salağın tekiydim. Bir gün bana ne dedi biliyor mu-

sun? 'Senin baban benim, mirasımı sana bırakacağım. Sen benim oğlumsun,' dedi. Sonra annemle birbirlerine âşık olduklarını ama sen olduğun için boşanma kararı alamadıklarını anlattı."

Kaan, iki kat oldu sandalyenin üzerinde. Yüzünün rengi kardı. Bacakları gerildi. Konuşup bir şeyler söylemek istedi ama yapamadı.

"Hani beni koruyordun bro? Selim amca bana, 'Çocuklar birbirine çok bağlı, birlikte büyüsünler,' diye annemin boşanmadığını söyledi."

Kaan, yerinden kıpırdamıyordu. Boşluğun içinde donmuş gibi kalakalmıştı. Kerem'in içindeki tüm komiklik boşaldı, akıp gitti.

"Abi, bir an önce bu evden kaçıp kurtulmak için fakülte biter bitmez evlendim ben. Sibel iyi kızdır. Çekip, çeviriyor beni. Öyle deli gibi âşık olduğum falan yoktu ama çocuğumun annesi oldu, şimdi ikincisi de yolda. Hem, evde yemek de yapıyor. Bizim annemiz yapmazdı değil mi?"

Kaan, bakışlarını Kerem'e çevirdi. Kendini toparlamaya çalıştı. Yumruklarını birkaç defa sıktı, açtı. Derin derin nefes aldı.

"Annem seni çok severdi. Herkes bunu biliyordu."

"Yok bro, çözdüm o işi ben. Bana bakınca, Selim amcanın bir parçasını görüyordu. O parçayı seviyordu annem. Beni değil. Sana bakınca da babamı. O yüzden, biraz uzaktı senden."

İki sandalye, bir gömlek, duvarları kaplayan aynalar, içeriyi aydınlatan sarı ışıklı ampul, bir masa, penceresiz odada birbirlerine sırlarını ifşa eden iki kardeş... Binanın içi harabeye dönmüştü.

"Abi, gazeteler ne yazmıştı hatırlıyor musun? Hani o gün bütün gazeteleri alıp saklamıştık. Sonra annem onları bulunca, hepsini çöpe atmıştı. Bütün haberlerde ünlü işadamı aşırı hızdan öldü diye yazıyordu ya. Hiç unutmadım onları. Bazıları al-

kollü araba kullandığını iddia etmişti. Hepsi Selim amcayı suçlar gibi yazmıştı. Abi, Selim amcanın gelip benimle konuştuğunu, mirasını bana bırakmak istediğini büyükbabamla, babama anlattım ben. Salaklık işte, büyük salaklık...Babam, 'Ben onunla konuşurum. Psikolojisi bozuk demek. Ne annenin namusuna laf edebilir, ne de benim babalığıma. Âşk meşk falan uyduruyor her şeyi. Lütfen bu konuyu ne annene ne de ağabeyine anlatma. Ben çözerim bu işi,' demişti. Ben de, sana anlatmamıştım. Abi, benim asıl babamı, Selim amcayı kim öldürdü? Büyükbabam, değil mi? Babam Zürih'e gitti, aslında bundan da emin değilim ya..."

Kaan'ın içine, yıllar önce Gold Otel'in pencerelerini seyrederken hissettiği o acı yayıldı. Gözünün önüne annesinin otelin penceresine yansıyan gölgesi geldi.

"Abi kazadan sonra, bir avukat geldi. Selim amcanın, İstanbul'daki iki daireyi, bankadaki parasını bana bıraktığını söyledi. Hepsini reddettim. Tek kuruşunu almadım. Sen Londra'dan çıkıp geldikten sonra, Botter'den bana hisse vermeye kalktın, eşya vermek istedin ya, nasıl kabul edebilirdim? Nasıl el sürebilirdim onlara? Her şeyi silmek istedim kafamdan, böyle yaparak. Herkesin mirasını reddederek, kendi ayaklarımın üzerinde durmak istedim. Ama olmuyor, yaşananları unutmayı beceremiyorum bir türlü."

Kerem, şimdi gözlerinden akan yaşlara engel olamadan, durmadan konuşuyordu. Odanın boşluğuna Kaan'ın daha önce hiç fark etmediği cümleler düşüyor, zemini kaplıyor, tüm eve yayılıyordu. Kerem'in sesini ilk defa duyuyor gibi her kelimesinde içi ürperiyordu Kaan'ın. Odanın havası ağırlaştı. Sessizlik çöktü içeriye birkaç dakika. Kaan ve Kerem birbirinin gözlerinin içine baktılar.

"Bir türlü hayata tutunmayı başaramıyorum Kerem. Ayaklarımın altından zemin hep kayıyor. Araştırdım. Babam gerçekten Zürih'deymiş o kaza olduğunda. Tabii o da her şeyi biliyor-

du. Selim amcayı büyükbabam öldürdü diyebilir miyim? Bilmiyorum. O gün ikisinden biri ölecekti. Hangisinin ölmesi gerektiğine o an karar verdiler. Belki de Selim amca, artık işin içinden çıkamayacağını anlamıştı. Annem için, senin için büyükbabamın onu öldürmesine izin verdi. Belki de bu bir çeşit intihardı. Kerem, sandığın kadar güçlü değilim ki ben. Tek becerebildiğim seni korumaktı ama bak onu bile yapamamışım."

"Selim amca, babam olduğu için gerçeği söylemişti bana. Güvenmişti, anlıyor musun? Oğluna, bana güvenmişti. Oysa ben, onun anlattıklarını içimde taşıyamadım. Gittim, sonucunu düşünmeden, işlerin nereye varacağını tahmin edemeden, her şeyi büyükbabamla, babama anlattım. Selim amcanın katili oldum... Selim amca benim gerçek babamdı. Ben, babamın katili oldum. Kimseye söylemesiydim, o, ölmeyecekti..."

"Kerem, sen katil değilsin. Sadece bir kurbansın, tıpkı benim gibi... Biz hepimiz sadece kurbanız o kadar. Annem de bir kurbandı, sen de, ben de... belki de babam bile..."

Zehra, katil ile kurban arasındaki incecik, kırılgan zemini işaret etmişti Kaan'a. Sırların saklanamayacağını anlatmıştı: "O an'ın içinde donup kalırsın... geri kalan hayatın, hep o donmuş an'ın içinde geçer... Her attığın adımda, her söylediğin sözde, her dinlediğin müzikte, her okuduğun kitapta vicdan azabı takip eder seni. Issızlığın ortasında çırılçıplak kalırsın. Zamanın içine bir türlü karışamazsın, zaman etrafında döner durur, insan suretleri görürsün çevrende kıpırdayan, sen zincirlerinden vicdanına bağlı bir esir gibi sadece seyredersin. Zaman, hep haklı olup olmadığını sorgulamakla geçer." Gerçeği bilip de saklamak neydi? Katili görüp, sırrı saklamak... Kurban ile katil arasındaki bağ neydi? Yanıtı kimse bulamıyordu. Tek gerçek yaşam devam ettikçe hissedilen acıydı.

Kaan oturduğu yerde derin derin nefes almaya çalıştı. Kapıda Zehra'nın gölgesini gördü. Elinde babasını öldürdüğü bıçak vardı. Yüzü bir maske gibi donmuştu. Kaan'a bakıyordu.

"Büyükbabanın katil olduğunu bildiğin halde, sustun. Büyükbabanı hapisten korumak için annene destek olmadın, onu yapayalnız bıraktın. Ben, güçsüz olduğunu göstermek için sana geldim." Zehra'nın yüzündeki maske erimeye başladı altından Botter Apartmanı'nın dış yüzündeki Nazlı'nın yüzü belirdi. "Yıllar önce, ben de bu dairede annenin oturduğu yerde bir koltuğa oturur, bulutları, martıları, uzaktan geçen gemileri seyrederdim. Ben de hiç sevmediğim bir adamla evlendim, tıpkı senin annen gibi," dedikten sonra kayboldu.

"Abi eğer bir psikiyatrist olursan vicdanınla daha iyi mücadele edebileceğini zannettin. Sen bütün okulları hep dereceyle bitirdin. Herkes senin bir sürü akademik unvana sahip ünlü bir cerrah olmanı bekliyordu. Oysa sen başka bir şey seçtin. Buna gerek yoktu...Bizim tek yapmamız gereken birbirimizi bu yalan sarmalından kurtarmaktı."

"Kerem, büyükbabamın katil olduğunu kimseye söyleyemezdim. Babamın da azmettirici olduğu ortaya çıkardı. Annem de her şeyi biliyordu, o da sustu. Selim amcanın baban olduğunu ise bilmiyordum. Aramızda böyle bir sır olabileceğini hiç düşünmemiştim. Sen yine de benden daha güçlüsün. Gittin, bu yıkıntıdan kendini kurtardın. Ben yapamadım. Ben, okuduğum yüzlerce kitaptan sonra kendimle yüzleşmeyi becerebileceğimi zannettim. Aynayı kendi yüzüme tutarsam dayanabilirim sandım, ama olmadı."

"Abi, sen bir mezarlığın üzerine ev yapmaya çalışmışsın. Görüyorsun, bu mümkün değil. İmtihanı geçmek için ikimiz de artık çok geç kaldık. Sen de git buradan, uzaklaş. Esta'yla birlikte İtalya'ya gidin. Ya da ne bileyim başka bir yere gidin. O kız seni seviyor."

Kaan, kardeşine baktı, koca bir herifti artık. Gözlerini kıstı, "Esta, beni terk etti. Herkes, geçmişin yükünü kaldıramaz ki... İnsan yaşamı boyunca hep, çocukken eksikliğini yaşadığı şey her neyse onu arar. Annesi ise, annesini arar. Başka kadınlarda bul-

maya çalışır ama olmaz. Çünkü bu maddenin doğasına aykırıdır," dedi.

Kaan, oturduğu yerden kalktı, bir elini Kerem'in omzuna koydu: "Şu eski gömleğin üzerinde lekeler var. Selim amcanın kanından kalan," dedi.

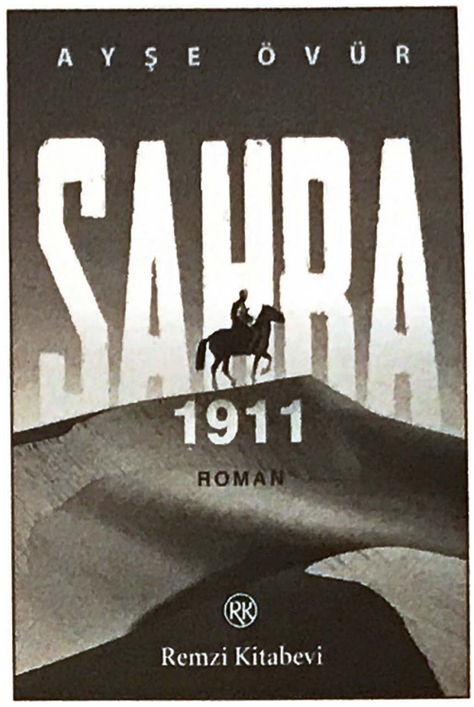
Kerem, kararmış yüzüyle Kaan'a baktı.

Birbirlerinin gözlerinde, kendilerini gördüler.

Kendini gördü. Kendini görmek, öldürücü zehirdir.
Sakın!
Ey imtihan edilen.

Rumi[2]

(2) Mesnevi, V. Defter, 980

AYŞE ÖVÜR
SAHRA 1911

Sahra 1911, Osmanlı İmparatorluğu sınırlarının emperyalist güçlerce ufalandığı, topraklarında sömürgeciliğin hızla filizlenmeye başladığı bir dönemi eksen alıyor.

Ülkesi için hâlâ umudu olan bir doktorun, bir öğretmenin, bir gazeteci/subayın ve bir çocuğun kahramanlık öyküsü... Gönen'den Sahra Çölü'ne, imparatorluğu kurtarmak üzere savaşmaya giden Çerkes lideri Seferbey'in son seferi...

Bu yolculuktan sekiz yıl sonra Kurtuluş Savaşı'nı kazanacak bir ulusun dönüşümüne ve ruh haline ilişkin saptamalar yapan Ayşe Övür'ün bu ilk romanı, doğal atmosferiyle farklı, ilgi çekici tarihsel bir serüven.

Ninova
Library

"...Şimdi hissedilenler, birileri tarafından yüzyıl önce de hissedildiler. Onlarca asır önce de. Zaman, deli bir pervane gibi etrafımızda dönüp dururken, geçmişten gelen bilgiyi de taşır. İnsanın iradesi ancak düğümleri görüp, kabul etmeye yeter. Olmuş olanı yok etmeye değil. O halde, kaç neslin bilgisi akmıştır hücrelerimize kimbilir. Kaç kuşağın gözyaşı, mutluluğu, acısı..."

İstanbul'un en eski ve etkileyici apartmanlarından biri olan Botter Apartmanı'nın katları arasında gezinirken, zamanın sınırlarını aşarak birbirini etkileyen yaşamlara dokunacak, geçmişte deneyimlenip, artık gücünün kalmadığı sanılan travmaların hâlâ türlü yollarla insanların hayatına sızmasına tanıklık edeceksiniz.

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-1897-5

9 789751 418975

₺ 100,00

KDV'den muaftır